

FESTES DE MOROS I CRISTIANS A SANT HIPÒLIT MÀRTIR

Ajuntament de Cocentaina

COCENTAINA, AGOST 2026
d'interés turístic autonòmic

www.jfcocentaina.com

jmolto

ACABADOS / TINTURA / ESTAMPACION / DIGITAL

Programa Revista de Festes de moros i cristians

COCENTAINA · AGOST-2026

LA DIRECCIÓ D'AQUESTA REVISTA MANIFESTA QUE LA RESPONSABILITAT DE LES OPINIONS I COMENTARIS EXPRESSATS EN ELS TEXTOS PUBLICATS CORRESPON EXCLUSIVAMENT ALS SEUS AUTORS.

El llibre participa en la convocatòria dels premis de la Generalitat per a la promoció de l'ús del valencià de l'any 2026.

SUMARI

EDITA
© Federació Junta de Festes
de Moros i Cristians de Cocentaina

PORTADA
Obra de D. José Soler Cardona

FOTOGRAFIES
Silvia Botella-SILVIA BOT
JOVI CANTÓ
Marc Pascual-ULL DE PEIX
PACO SEMPERE
AIDA ALDEGUER Fotografia
Arxiu Centre d'Estudis Contestans
Particulars
FOTOS "Bressol de la Festa" Silvia Bot.

ASSESSORAMENT LINGÜÍSTIC
Vicent Santamaria
(AVIVA. Ajuntament de Cocentaina)

MAQUETACIÓ I IMPRESSIÓ
Gràfiques Agulló S.L. - Cocentaina
www.graficasagullo.com

DEPÒSIT LEGAL
A - 466 - 2012

SUMARI

5	EDITORIAL. <i>Moisés Gil Bernabeu</i>
6	SS. MAJESTATS REIS D'ESPANYA
8	SALUDA PRESIDENT DE LA GENERALITAT VALENCIANA. <i>JuanFran Pérez Llorca</i>
9	SALUDA PRESIDENT DE LA DIPUTACIÓ D'ALACANT. <i>Toni Pérez Pérez</i>
10	SALUDA ALCALDE DE COCENTAINA. <i>Rubén Muñoz Sánchez</i>
11	SALUDA REGIDOR DE FESTES. <i>Javier Sansalvador Pérez</i>
12	SALUDA PRESIDENT DE LA JUNTA DE FESTES. <i>Ignasi Belda Reig</i>
13	SALUDA PRESIDENTA DE UNDEF. <i>Pepa Prats Montava</i>
14	JUNTA GENERAL DE FESTES DE MOROS I CRISTIANS
16	EL AUTOR DE LA PORTADA I EL CARTELL 2026. <i>José Soler Cardona</i>
18	EL CARTELL 2026.
20	LA PORTADA 2026.
	EL NOSTRE PATRÓ
24	SALUDA ARQUEBISBE DE VALÈNCIA. <i>Excm. i Rvdm. Sr. D. Enrique Benavent</i>
25	SALUDA RECTOR PARRÒQUIA ASSUMPCIÓ DE SANTA MARIA. <i>Eduardo Rengel Albert</i>
26	SALUDA RECTOR PARRÒQUIA DEL SALVADOR. <i>Diego Pascual Revert</i>
27	SALUDA GUARDIÀ CONVENT DE FRANCISCANS. <i>P. Francisco M. González Ferrera OFM</i>
28	XARRADA SANT HIPÒLIT. <i>Enric Moltó</i>
38	ACTA DE MAJORALS I PRESENTACIÓ DE XIQUETS BATEJATS
	EL BRESSOL DE LA FESTA
	PROTAGONISTES DE LES FESTES 2026
50	DIRECTOR HIMNE FESTES 2026. <i>Francisco Valor Llorens</i>
52	MANTENIDOR ACTE PRESENTACIÓ CÀRRECS 2026. <i>Gustavo Pascual Pérez</i>
54	MANTENIDORA ACTE PRESENTACIÓ REVISTA FESTES 2026. <i>Ana Llavori Savall</i>
55	ELS AMBAIXADORS 2026. <i>Roger Garrido i Òscar García</i>
57	GUIÓ D'ACTES
75	FILAES QUE PARTICIPEN
	PROTAGONISTES DE LES FESTES 2025
118	CRÒNICA DE FESTES 2025. <i>Quique Camallonga</i>
138	CRÒNIQUES DELS CÀRRECS 2025.
146	MANTENIDOR ACTE PRESENTACIÓ CÀRRECS 2025. <i>Francisco Valor Llorens</i>
152	MANTENIDOR ACTE PRESENTACIÓ REVISTA FESTES 2025. <i>Aureli Tormos Domènech</i>
159	DIRECTOR DE L'HIMNE DE FESTES 2025. <i>Jaume Gavilán Agulló</i>
	EN RECORD DELS NOSTRES FESTERS
187	POESIA
191	XXVII CONCURS DE DIBUIX
	FESTA I MÚSICA
204	UNIÓ MUSICAL CONTESTANA
207	ATENEU MUSICAL CONTESTÀ
211	MAL PASSET
212	TELÒ TEATRE
215	L' ESPARDENYA TEATRE
216	DESFILE COMMEMORATIU DEL 50 ANIVERSARI DE UNDEF
223	"EL MAHDI" MARXA MORA, 50 ANYS SONANT AL COR DE LA LLANA. <i>Moisés Sellés</i>
227	CRÒNICA DEL CERTAMEN DE MÚSICA FESTERA
	FESTA I HISTÒRIA
234	DISTINCIONS ROGER DE LLÚRIA I QUSTANTANIYA
237	FA 50 ANYS 1976 - 2026. <i>Hipòlit Borràs Martínez</i>
259	DE LA FIRA DE LA MARE DE DÉU DELS ÀNGELS A LA DE SANT HIPÒLIT. <i>Mª Amparo Soler</i>
272	EL PERQUÈ DE LES <i>FILAES</i> DE COCENTAINA (IV). <i>Ignasi Belda Reig</i>
276	EVOLUCIÓ DEL PAPER DE LA DONA EN LES FESTES DE MOROS I CRISTIANS. <i>Maria Reig</i>
280	FABRICACIÓ D'ALGEPES SEGLE XIX. <i>Francesc Jover Domínguez</i>
283	MESTRES DE COCENTAINA QUE EN LA SEGONA MEITAT DEL S. XVIII VAN OBTENIR... <i>José Mª Soriano</i>
286	LLUÏMENT I DIVERSIÓ: REFLEXIONS SOBRE UN EQUILIBRI POSSIBLE. <i>Cristòbal Miralles</i>
296	I CENTENARI DEL NAIXEMENT DEL CANONGE JOSÉ SOLER. <i>Associació Cultural Canonge Soler</i>
300	SOLER CARDONA: COCENTAINA, LLUM, COLOR I FESTA. <i>Comissió I Centenari Naixement J. Soler</i>
302	LA FESTA CONTESTANA A L'EXHIBICIÓ D'ARMES D'AVANTCÀRREGA D'ALCOI. <i>Fila Bereberes "Els Borts"</i>
304	ELS BORTS DESFILEN A CASTELLÓ DE LA PLANA. <i>Fila Bereberes "Els Borts"</i>
305	L'ARMARI DE MARCOS. <i>Marcos Giner Pascual, Gustavo Pascual Pérez</i>
309	1820-1933 A CENT ANYS DE LA UNIÓ MUSICAL CONTESTANA (I): s. XIX. <i>Pablo Martínez Blanes</i>
322	UN NOBLE VALENCIÀ MEDIEVAL, MOLT NOBLE I MOLT MEDIEVAL <i>Ignacio Gironés Vilaplana</i>
325	"ROVINES D'AYGÜES" EFECTES METEOROLÒGICS A COCENTAINA, 1425. <i>José Antonio Alabau</i>
331	SOBRE L'ORIGEN DELS CONCERTS DE MÚSICA FESTERA DE COCENTAINA. <i>José Fco. Molina</i>
345	ELS FUNERALS DE JOAN RUIZ DE CORELLA III COMTE DE COCENTAINA (1519). <i>Josep Cortés</i>

Alfabet ambig.

Barcelona 1911

EDITORIAL

Ens trobem encetant un nou cicle fester, i quan arriba la presentació del Programa-Revista de Festes de Moros i Cristians es fa molt més evident. Aquesta publicació fa, almenys, cent vint-i-sis anys que documenta com els contestans fem festes de Moros i Cristians, com les vivim i quines són les visions històriques i personals que ens transmet aquesta tradició tan arrelada.

El Programa-Revista és una peça fonamental que travessa els tres eixos de la nostra història: el present, el passat i el futur. El present, perquè ens permet documentar què passa enguany en les nostres festes i qui són els seus protagonistes. Per altra banda, ens possibilita explorar dos passats. En primer lloc, el passat pròxim amb les últimes festes mitjançant les cròniques de la trilogia fester i dels protagonistes festers. En segon lloc, ens endinsa en el passat llunyà, amb diverses contribucions dels col·laboradors que amb el seu esforç ens traslladen a diferents moments de la nostra història o ens fan arribar reflexions interessants. Finalment, el Programa-Revista és una eina per al futur. Com a coordinador, espere que tota aquesta informació servisca a les futures generacions per entendre com fem les festes en el nostre present i entenguen millor la nostra manera de viure les tradicions.

Vull agrair a tots els col·laboradors per les seues contribucions i als patrocinadors pel seu suport. També a la Impremta Agulló, en especial a Mª Teresa Cerver, per la seua dedicació perquè el Programa-Revista arribe a les vostres mans amb la màxima qualitat. I, en últim lloc, a la nova Junta de Festes per la confiança dipositada i la llibertat que m'han brindat en aquest repte que és editar una publicació que des de ben xicotet has fullejat amb admiració i has anat colleccionant.

Amb aquesta editorial, vos convida a llegir, consultar, mirar les fotografies, recordar persones que ja no estan, mirar amb il·lusió els festers del futur que acaben de nàixer o conèixer millor la història de les nostres festes i la seua música. Sempre comptant amb la vostra mirada crítica, que segur que ens ajuda a millorar i fer d'aquesta publicació el principal document d'informació sobre les nostres festes.

Moisès Gil i Bernabeu
Almogàver, coordinador de l'edició del Programa-Revista de Festes
25 d'abril de 2026

Ses majestats
REIS D'ESPANYA

V. chs R

Letizia R.

President de la GENERALITAT VALENCIANA

JUANFRAN PÉREZ LLORCA

Les festes sempre són un magnífic punt de trobada. Ara, quan fidels a la seua cita anual comencen a Cocentaina les vostres Festes Patronals i de Moros i Cristians, gent de totes les edats i procedències vos agermaneu de nou als carrers. Junts prendreu part en unes celebracions plenament populars i compartireu molts bons moments en un clima hospitalari.

Enguany, les filaes mores i cristianes desfilaran com és costum i sereu moltes les persones que admirareu el ritme cadenciós del seu pas, la bellesa i la creativitat de les vestimentes i la musicalitat de les marxes mores i cristianes que acompanyen el seu recorregut. El retronar de la pólvora, l'alegria, l'emoció i el sentiment i la participació entusiasta en els actes religiosos, tradicionals, culturals i lúdics faran de nou inoblidables estes jornades que viureu en bona harmonia juntament amb tots els que acudisquen a Cocentaina.

Vull enviar-vos des d'ací una forta abraçada, amb ocasió de les vostres Festes Patronals i de Moros i Cristians en honor a Sant Hipòlit de 2026, en companyia d'una cordial salutació i dels meus millors desitjos per a les celebracions d'enguany i per a totes les que viureu junts en el futur.

Juanfran Pérez Llorca
President de la Generalitat

President de la DIPUTACIÓ D'ALACANT

TONI PÉREZ PÉREZ

Com a president de la Diputació d'Alacant, és un honor dirigir-me als veïns i veïnes de Cocentaina que, un any més, commemoreu les vostres festes patronals en honor a Sant Hipòlit Màrtir. Una nova ocasió per a defensar les nostres tradicions amb la força i l'esplendor que ens definixen com a província.

Des d'esta institució renovem el nostre ferm compromís amb estes festivitats, que no sols representen una herència històrica d'incalculable valor, sinó que són el motor emocional i econòmic de molts dels nostres municipis. La solemnitat de les processons, unida al colorit de les entrades dels bàndols moro i cristià, les ambaixades, l'Alardo, la música o les revetles, són el reflex d'un poble que sap honrar el seu passat mentre mira amb il·lusió cap al futur.

Les nostres festes són el millor aparador de la Costa Blanca perquè demostren al món la nostra capacitat d'acolliment i l'orgull de pertinença a esta terra de llum. L'any 2026 continuem treballant perquè cada racó de la nostra província mantinga viva la flama de les seues celebracions patronals, juntament amb les institucions, associacions i federacions que, com l'Ajuntament de Cocentaina, feu possible que esta maquinària de sentiments no es detinga.

Vos convida a disfrutar d'estes trobades de convivència i alegria amb la mateixa energia de sempre, reforçant els llaços d'unió que ens convertixen en un territori únic.

Bones festes!

Toni Pérez
President de la Diputació d'Alacant

Alcalde de COCENTAINA

RUBÉN MUÑOZ SÁNCHEZ

Estimades veïnes i veïns, Benvolgudes festeres i festers,

Quan arriba el bon temps i la calor comença a fer-se notar, les vesprades s'allarguen i els carrers del nostre poble es tornen a omplir de vida. La música festera ressona amb força, convertint-se en la banda sonora que ens anuncia que les festes ja estan ací. Les marxes mores i cristianes desperten emocions, ens ericen la pell i ens omplinen el cor d'illusió i alegria. Cocentaina, terra de música festera i de grans compositors, es prepara, una vegada més, per a lluir-se i engalanar-se com mereix, per a acollir les nostres estimades festes de Moros i Cristians en honor a Sant Hipòlit, una celebració que forma part de la nostra essència com a poble.

Llum, color, ritme i dansa donen forma a una festa única. Els carrers s'omplinen de gent, de somriures, d'aplaudiments sincers quan les esquadres desfilen amb orgull i elegància. Cada detall, cada pas, cada nota musical construeix un espectacle que emociona tant a qui participa com a qui observa. És un moment per compartir, per retrobar-nos i per sentir-nos part d'una tradició viva que es transmet de generació en generació.

Vull expressar un agraïment sincer a la nova Junta de Festes, que, tot i ser el seu primer any al capdavant, ha treballat amb dedicació i esforç perquè tots puguem gaudir d'unes festes inoblidables. També cal reconèixer la tasca imprescindible dels caps de filà i de totes les festeres i festers, que amb la seua implicació, constància i passió donen vida a cada acte. La vostra presència, lluint amb orgull les vestimentes i participant en cada moment del calendari fester, és el que fa possible la grandesa d'estes festes.

Desitge de tot cor que visquem unes magnífiques festes de Moros i Cristians, marcades per la germanor, el respecte i l'alegria compartida. Que honrem com cal el nostre patró, Sant Hipòlit, i que continuem posant en valor un poble ric en tradicions, cultura i història. Que cada instant siga viscut amb intensitat, i que estes festes continuen emocionant-nos i recordant-nos, any rere any, qui som i d'on venim.

Visca Cocentaina i visca Sant Hipòlit!

Regidor de FESTES

JAVIER SANSALVADOR PÉREZ

Benvolgudes contestanes i contestans, Benvolguts festers i festeres,

Poder escriure-vos unes paraules en aquest programa-revista és un veritable privilegi i honor i si ho és per a parlar de festa ho fa encara més especial. Quan mire enrere veig cada segon, cada minut d'esforç, cada hora preparant, de feina incansable que cada cap de Filà, cada membre de la Junta, cada fester i cada contestà fa per poder traure el millor de mí mateix quan ve la trilogia festera.

Sens dubte, tenim uns Moros i Cristians que ens fan únics, som origen, som essència i també som innovació, canvi i millora. En aquest 2026, encetem nou trienni al capdavant de la nostra Federació Junta de Festes (2026-2028) i des d'ací vull donar-los l'enhorabona i transmetre'ls tota la força i l'empremta del poble de Cocentaina, tenen a l'Ajuntament al seu costat i no defallirem en fer que tot estiga a punt quan arriben els dies centrals de les nostres Festes.

Després d'haver passat el 425 aniversari de Sant Hipòlit com a patró i d'encarar un futur incert a la Federació, un grup de festers i festeres encapçalat per Ignasi B. Reig han decidit fer el pas endavant. Eixe pas endavant és un pas ferm on, a totes i tots, ens interpel·la a construir una Federació sense crispació, cohesionada i unida, amb harmonia col·lectiva i creient-nos i duent a la pràctica *la germanor festera*.

Cocentaina, cada any reviu moments únics i especials, els vertaders protagonistes canvien cada any, enguany les quatre filaes de càrrec estic segur què ens faran vibrar en cada acte: Mateo, Ana, Fernando i Rubén.

Quan ve l'estiu arriben els Moros i Cristians i Cocentaina s'ompli de música festera, enguany a més, amb un contestà ben prolífic com és Francisco Valor com a director de l'himne i amb eixes estrenes que de segur veurem al pati del Palau Comtal amb cada concert, perquè sense música no hi ha festa.

La festa ja està ací i així ho podem dir. Gràcies a totes aquelles persones que m'he trobat pel camí durant aquesta legislatura i què han contribuït a fer dels Moros i Cristians el tresor del qual hui gaudim.

Socarrats i socarrades, a gaudir d'aquestes Festes que ara venen. Avant la Festa.

Visca Cocentaina, visquen les nostres Festes i visca Sant Hipòlit.

President de la JUNTA DE FESTES

IGNASI BELDA REIG

Estimats festers i festeres, veïns i veïnes de Cocentaina:

És per a mi un gran honor dirigir-me per primera vegada a tots vosaltres com a President de la Junta de Festes de Moros i Cristians de Cocentaina, a través de les pàgines d'aquesta revista que cada any es converteix en testimoni escrit de la nostra estimada Festa.

Abans de mirar cap al futur, és de justícia mirar enrere amb gratitud. Vull expressar el meu més sincer reconeixement a la Junta de Festes presidida per Rafael Monar, així com a la Junta Gestora formada pels Caps de Filà, per la seua dedicació, responsabilitat i compromís en un període especialment exigent. El seu treball ha contribuït a preservar l'estabilitat i la continuïtat de la nostra Festa, i mereix el respecte i l'agraïment de tot el món fester.

La Junta actual ha assumit esta responsabilitat en unes circumstàncies singulars. Hem disposat de menys temps del que és l'habitual per a preparar unes festes de la dimensió i la transcendència que tenen els Moros i Cristians de Cocentaina. No obstant això, lluny de veure-ho com un obstacle, ho hem assumit com un repte il·lusionant. Som un equip format per festers i festeres que estimen profundament esta celebració, amb ganes de treballar, amb idees, amb empena i amb una enorme il·lusió per estar al servei de la Festa i del poble.

Des del primer dia hem treballat amb intensitat, conscients de la responsabilitat que comporta organitzar uns actes que formen part de la identitat col·lectiva dels contestans i contestanes. Per això, vull agrair públicament a tots els membres de la Junta la seua entrega generosa, les hores dedicades, els esforços compartits i la capacitat de treballar a contrarellotge amb un objectiu comú: que les Festes de 2026 siguen dignes de la història i del prestigi de les nostres celebracions.

Estic convençut que, amb la col·laboració de les filaes, de les entitats, dels professionals que fan possible cada acte i de tot el poble de Cocentaina, aconseguirem que cada moment es visca amb la intensitat, l'emoció i l'esplendor que mereix la nostra Festa. Perquè quan els socarrats treballem units al voltant d'un mateix sentiment, no hi ha dificultat que no puguem superar.

Vos convida a viure intensament este nou any fester, a participar, a compartir i a continuar engrandint un llegat que hem rebut de les generacions que ens han precedit i que tenim el deure de transmetre a les que vindran.

Rebeu una afectuosa salutació i els meus millors desitjos per a les Festes de Moros i Cristians de 2026.

Visca Sant Hipòlit!, Visca la Germanor! Avant la Festa!

Presidenta de UNDEF

PEPA PRATS MONTAVA

Torna a arribar un dels moments més esperats de l'any: les Festes de Moros i Cristians de Cocentaina! Unes festes que obrin, de bat a bat, el nostre cor a l'alegria, a l'emoció i a la convivència. És impossible quedar-se indiferent davant d'una localitat que sap transformar aquests dies grans de festa en una explosió de llum, de música i de germanor. Els nervis previs a la desfilada, les filaes plenes de vida, el retrobament d'amics i familiars, el sabor dels plats de sempre i la dolçor de la misteleta... Tot això és molt més que festa: és identitat i és patrimoni.

El món fester té la màgia de combinar la passió i la diversió amb la responsabilitat i l'orgull de cuidar unes tradicions que hem rebut dels nostres avantpassats i que tenim el deure de transmetre amb força a les noves generacions. La Festa és cultura, és història viva i és també futur, perquè continua reinventant-se sense perdre mai les arrels que la fan única.

I si parlem de singularitat, Cocentaina és un clar exemple. La nostra Festa té una energia especial que cada any ens sorprèn. Aconseguir que els qui acudim a gaudir de Sant Hipòlit ens sentim part d'una celebració inoblidable.

Com a Presidenta de la UNDEF, i en nom de tota la Junta, vull enviar la meua més sincera enhorabona a la Federació Junta de Festes de Moros i Cristians de Cocentaina, i una forta abraçada a totes les festeres i festers de Cocentaina. Gràcies per mantindre viva la flama d'una tradició que ens uneix a tots els pobles que formem part d'aquesta gran família festerà.

En aquesta ocasió, voldria felicitar la nova Junta de Festes per assumir el repte, tan apassionant com exigent, de continuar fent créixer la nostra festa de Cocentaina.

Que tinguem unes festes plenes de passió, de somriures i d'orgull compartit.

Visca Sant Hipòlit!
Visca la Festa!

Junta General de FESTES DE MOROS I CRISTIANS Cocentaina 2026

JUNTA DE GOVERN

President:	Ignasi Belda Reig
Vicepresident d'Organització:	Leoncio María Barrull Canales
Vicepresident Econòmic:	Arnau Faus Molina
Vicepresident de Culte:	José Enrique Moltó Moltó
Vicepresident Musical:	David Javaloyes i Palací
Secretària:	Neus Benavent i Sanchis
Vicesecretària:	Estefanía Sala Serrano
Tresorer:	Mauro Hernández Cardenal
Programa Revista de Festes:	Moisès Gil i Bernabeu
Vocals:	Jorge Moltó Navarro Cristina Padilla Castañes Abril Dris Sala

CAPS DE FILÀ

ALMOGÀVERS: Rafael Domínguez Borrás
CONTRABANDISTES: Vicente Belda Ramal
GENTILS: Sergio Moncho Moya
CAVALLERS DE LLÚRIA: Adrián Sanchís Martí
CONTESTANOS: Andrea Domínguez Torró
CAV. MINISTERIAL: Iván Daimiel Aldaroso
MASEROS: Mateo Moltó Tortajada
CREUATS: Joaquín Palací Soler

MUDÉJARS: Adrià Lloréns i Alcaide
BEQUETEROS: Gabriel Vicedo Castellá
GUÀRDIA JALIFIANA: Pablo Agulló Ferrando
KABILEÑOS: Borja Moltó Tortajada
BEREBERES BORTS: Paco Pascual Soler
LLANA: Miguel Molines Seguí
MULADÍS: Elizabet Agulló García
MANTA ROJA: Borja Jornet Molina

CRONISTA DE FESTES

Quique Camallonga Martínez

ARXIU MUSICAL

Moisés Sellés Pérez

COMISSIÓ ARXIU FESTER I PATRIMONI

Joaquín Navarro Reig
Hipólito Borràs Martínez
Pablo León Vidal
Toni Domínguez Borràs
José Miguel López Pérez
Fran-Jo Maíquez Richart
Gabriel Coloma Cerver
Benito Quero Vallejo
David Agulló Giner
Moisès Gil i Bernabeu
Quique Camallonga Martínez
Arnau Campos Giner

FESTERS D'HONOR

D. Antonio Borràs Pérez
D. Felix Clemente De Avón
D. Luis Antonio De San Miguel y Rivas
D. Antonio Puig
D. Manuel Gonzàlbes Puig
D. Francisco Gonzàlbes Puig
D. José Mª Carbonell Mollá
D. José López Miró
D. José Moncunill Calafí
D. José Reig Reig
D. Eduardo Llorens Reig
D. José Mª Soler Pérez
D. Gumersindo Seguí Merín
D. Francisco Uris Ferrándiz
D. Manuel Navarro Santamaría
D. Enrique Camallonga Herrero
D. José Barrachina Moltó
D. Jaime Pérez Cardona

ASSESSORIA RELIGIOSA

Rvdo. D. Eduardo Rengel Albert
Rvdo. D. Diego Pascual Revert

PRESIDENTS D'HONOR

Rvdo. Mossén Eugenio Raduán Pascual
D. José Cardona Pérez
D. José Pérez Vilaplana
D. Gustavo Pascual Falcó
D. Gerardo Mur Pérez
D. José Insa Martínez
D. Manuel Navarro Santamaría
D. Salvador Soler Gadea
D. Félix Clemente De Avón
D. Luis Antonio De San Miguel y Rivas
D. Antonio Puig
D. Manuel Gonzàlbes Puig
D. Francisco Gonzàlbes Puig
D. José Mª Carbonell Mollá
D. José López Miró
D. José Moncunill Calafí
D. José Reig Reig
D. Eduardo Llorens Reig
D. José Mª Soler Pérez
D. Gumersindo Seguí Merín
D. Francisco Uris Ferrándiz
D. Enrique Camallonga Herrero
D. José Barrachina Moltó
D. Rafael Briet Lloréns
D. Antonio Bravo Ferrer
D. José Miguel López Pérez
D. Vicente Barrachina Jover
D. Jaime Montava Molina
D. Marco A. Giner Pascual
D. Francisco Gisbert Torregrosa

AUTOR DE LA PORTADA DE LA REVISTA I DEL CARTELL DE FESTES 2026

JOSÉ SOLER CARDONA.

El sacerdot que pintà l'ànima de la Festa

José Soler Cardona va nèixer a Cocentaina el 19 de gener de 1926, en una família profundament religiosa i arrelada a la vida contestana. Des de ben menut, la seua mirada quedà marcada per dos llenguatges que mai no abandonaria: la fe i la pintura. Amb només quatre anys començà a dibuixar sota la influència del seu oncle José María Cardona Moltó, pintor, músic i professor de dibuix; però també creixé envoltat de les imatges, els sons i els colors de les Festes de Moros i Cristians de Cocentaina, una vivència que l'acompanyaria durant tota la vida.

La seua vocació religiosa el portà al Seminari de València i, posteriorment, al Seminari Major de Montcada. Fou ordenat sacerdot el 29 de juny de 1950. Des d'aleshores exercí el seu ministeri

en diversos pobles i ciutats, entre ells Benimantell, Guadalest, Biar, Desemparats d'Oriola i Elx, fins que en 1990 fou nomenat canonge de la Catedral d'Oriola i director del Museu Diocesà d'Art Sacre. En tots aquests llocs, Soler Cardona no separà mai la seua condició de prevere de la seua mirada artística: pintava com qui predica, i predicava també a través del color, de la llum i del moviment.

La Festa de Moros i Cristians fou per a ell molt més que un tema pictòric. Era memòria d'infantesa, cultura popular, expressió col·lectiva i també espai de religiositat. Contestà de naixement i fester de sentiment, arribà a conèixer-la en profunditat gràcies a una vida sencera de participació, estudi i servei. Fou assessor religiós de l'Associació Festerà d'Elx, de les Festes d'Oriola i de la UNDEF, entitat en la qual desenvolupà una tasca destacada durant anys. També participà en simposis sobre la religió en la Festa, com els de Caravaca de la Cruz i Oriola, on defensà amb rigor la dimensió espiritual i cultural dels Moros i Cristians.

Com a pintor, Soler Cardona sabé donar forma a allò que la Festa té d'instant irrepetible: el pas de les esquadres, la música, la pólvora, els boatos, el gest del fester i la força del poble al carrer. La seua obra no es limita a reproduir vestits o escenes; intenta captar l'ànima de cada poble i de cada comparsa. Per això s'ha dit d'ell que personalitzà la Festa en cada Festa. En 1974 exposà a Cocentaina, amb motiu del I Congrés Nacional de Moros i Cristians, un conjunt d'obres que el situaren com un dels primers artistes a portar monogràficament el tema fester a les sales d'exposicions. Des d'aquell moment, la seua pintura festerà es convertí en una referència per a moltes poblacions.

La seua condició de sacerdot no fou un afegit a la seua obra, sinó el seu centre. En els seus llenços, també quan pintava Moros i Cristians, hi ha una mirada que busca transcendència. Soler Cardona entenia la Festa com una manifestació viva del poble, però també com una expressió vinculada a la història, a la tradició i a la fe. La seua pintura, de pinzellada ràpida, llum mediterrània i moviment intens, convertí la festa en testimoni cultural i espiritual.

Per això, la figura de José Soler Cardona queda unida a una definició precisa: un sacerdot artista, o millor encara, un sacerdot que pintava. Pintà el rostre de Crist, pintà pobles, pintà paisatges, pintà retaules i murals, però també pintà la Festa de Moros i Cristians com qui coneix des de dins el seu batec. En ell, Cocentaina, la fe i la Festa trobaren una veu pròpia feta de color, memòria i servei.

CARTELL DE FESTES 2026

“ENTRADA”: UN OBRA PICTÒRICA FETA CARTELL ANUNCIADOR

En l'any en què Cocentaina commemora el centenari del naixement del sacerdot i artista, José Soler Cardona, la seua pintura torna a anunciar la Festa del poble que el va veure nàixer i que va alimentar, des de la infantesa, una de les seues grans passions artístiques i vitals: La Festa de Moros i Cristians en honor a sant Hipòlit.

L'obra “Entrada”, de l'any 1992, propietat de la família Soler Sandín, convertida en cartell anunciador pel catedràtic Moisès Gil Igual, representa l'esclat de la Festa de la vesprada del segon dissabte d'agost: el moment en què el carrer es transforma en escenari i el poble contempla el pas solemne dels bàndols de la Creu i de la Mitja Lluna.

En aquesta obra pictòrica, Soler Cardona planteja una visió panoràmica i ascendent de la Festa. La composició obri davant l'espectador el Passeig del Comtat d'una manera profunda, plena de blaus intensos, per on avancen les esquadres en diferents plans. La mirada puja i baixa pel quadre com si seguira el recorregut de l'entrada: no és una escena estàtica, sinó una Festa en marxa.

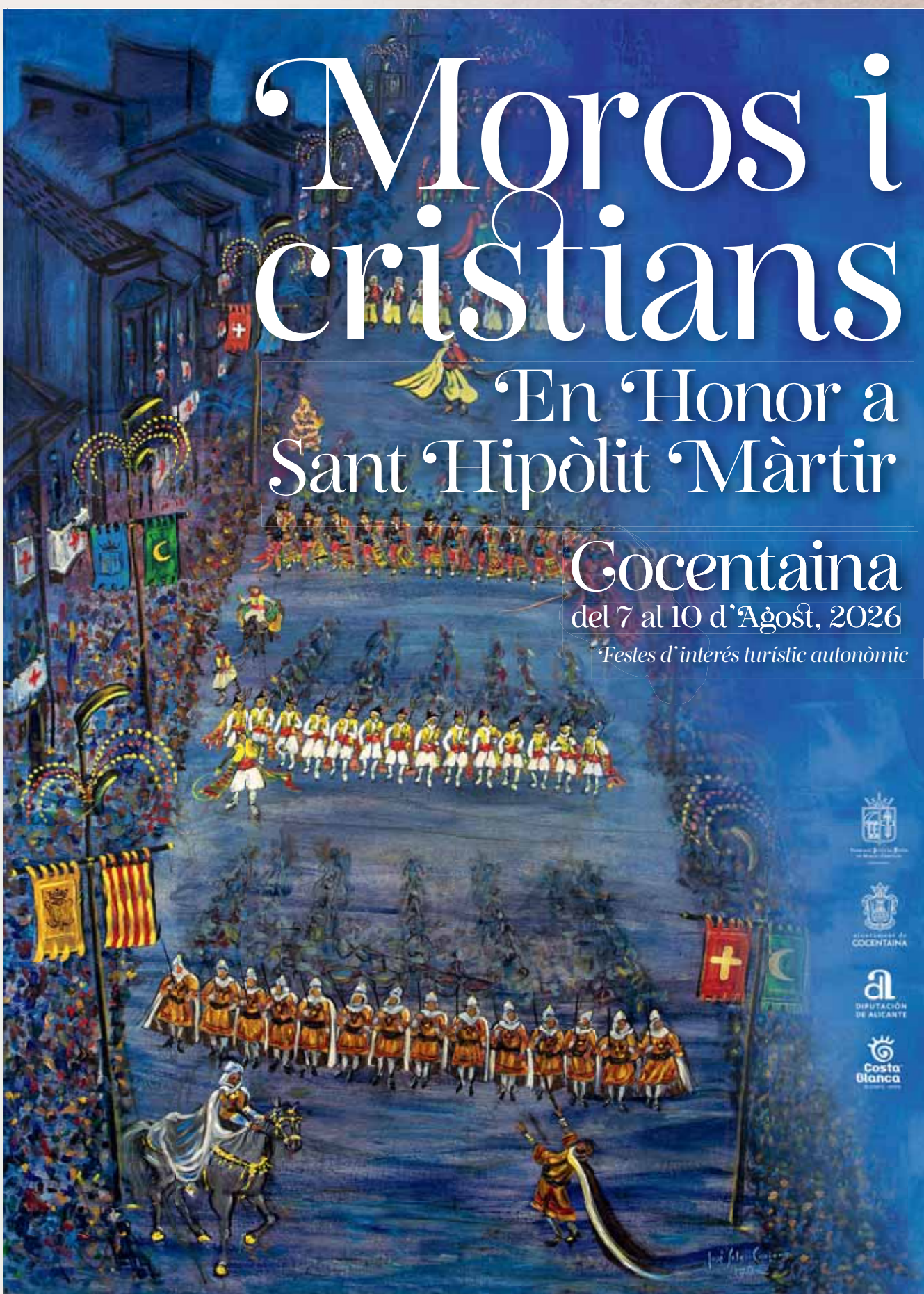
Soler Cardona sap captar allò que es fa difícil de representar pictòricament en una Entrada: el moviment. Les figures apareixen suggerides amb pinzellades breus, ràpides i precises, sense necessitat de detindre's en el detall minuciós. A certa distància, però, cada esquadra pren cos, cada formació avança, cada fester ocupa el seu lloc dins del relat visual. La pintura transmet música, pas, ordre, llum i expectació. És la Festa vista no com una fotografia, sinó com una vivència. Aquesta manera de pintar respon plenament a la personalitat artística de Soler Cardona.

La tècnica emprada reforça aquesta força expressiva. Soler Cardona utilitza l'acrílic, una tècnica que li permet treballar amb intensitat cromàtica, ràpidesa i llibertat de gest. En “Entrada”, l'acrílic li permet construir una atmosfera vibrant: els blaus profunds de la nit, els rojos, verds, daurats i blancs de les esquadres, i els punts de llum que recorren la composició com una música visual.

Convertir aquesta obra pictòrica en cartell anunciador ha comportat una tasca delicada. Un quadre té el seu propi ritme, la seua profunditat i la seua atmosfera; un cartell, en canvi, ha de comunicar de forma immediata, clara i pública. Per això és just agrair l'assessorament de Moisès Gil, Tere Cerver i Carlos Cerver en aquesta difícil labor de traslladar la força de la pintura de Soler Cardona al llenguatge gràfic del cartell fester, respectant-ne l'essència i fent-la funcionar com a imatge anunciadora.

També cal expressar l'agraïment a la Junta de Festes per confiar en l'obra de Soler Cardona per anunciar les Festes de Moros i Cristians de Cocentaina en l'any del centenari del seu naixement. Aquesta elecció no és únicament artística, sinó que també és patrimonial, sentimental i profundament contestana: significa reconèixer que Soler Cardona no fou un observador extern de la Festa, sinó un dels seus grans intèrprets visuals.

En 2026, “Entrada” serà molt més que el cartell de les festes. Serà una porta oberta al record de José Soler Cardona i, al mateix temps, una afirmació de vigència. La seua pintura continua parlant al poble perquè naix del poble. Continua anunciant la Festa perquè va saber comprendre-la des de dins. I continua emocionant perquè en les seues pinzellades continuen avançant, amb el pas solemne dels Moros i Cristians de Cocentaina.

Moros i cristians

En Honor a
Sant Hipòlit Màrtir

Gocentaina
del 7 al 10 d'Agost, 2026

Festes d'interès turístic autonòmic

PORTADA DE LA REVISTA 2026

UNA PORTADA PER A LA GERMANOR FESTERA

La portada de la revista de les Festes de Moros i Cristians de Cocentaina es presenta enguany com una invitació a mirar la Festa des de la seua essència més profunda: la unió d'un poble al voltant de la seua història, de la seua devoció i de la seua manera pròpia d'entendre la celebració. L'obra de José Soler Cardona, Capitán de 1976 i propietat de la Federació Junta de Festes de Moros i Cristians de Cocentaina, no vol limitar-se a representar una escena festera, sinó que aspira a condensar en una sola imatge l'esperit compartit que sosté la festa contestana.

En el centre de la composició apareix una figura que, pels seus trets, no pertany de manera exclusiva a un sol bàndol. Hi podem reconèixer la solemnitat d'un capità moro, però també la noblesa i la presència d'un capità cristià. Aquesta ambivalència no és casual. Soler Cardona construeix una imatge simbòlica, una figura de síntesi, capaç de reunir en un mateix rostre i en una mateixa actitud les dues parts de la Festa. Moro i cristià no apareixen ací com a contraris, sinó com a expressions complementàries d'una mateixa tradició.

Aquesta lectura resulta especialment significativa en Cocentaina, on la Festa de Moros i Cristians no pot entendre's sense la presència del patró Sant Hipòlit. Les tonalitats roges i verdes que dominen l'obra remetent directament a ell i actuen com a fil conductor entre la devoció patronal i la celebració festera. El color no és només un recurs estètic: és llenguatge, memòria i símbol. El roig i el verd evoquen la presència protectora del sant i situen la imatge sota una mirada de concòrdia.

La portada busca així un missatge de germanor entre moros i cristians, en la línia d'aquell esperit expressat en l'himne del quart centenari de la proclamació de Sant Hipòlit com a patró de Cocentaina. La Festa, més enllà de la representació històrica, esdevé espai de trobada. Les esquadres, els càrrecs, la música, la pólvora i els colors conflueixen en una celebració que no divideix, sinó que uneix. En aquest sentit, el quadre parla d'una Cocentaina que es reconeix en la pluralitat de la seua Festa i en la fidelitat al seu patró.

Soler Cardona, sacerdot, artista i profund coneixedor dels Moros i Cristians, sabia que la Festa no és únicament allò que es veu al carrer. És també allò que batega darrere de cada acte: la tradició heretada, la vivència col·lectiva, la fe popular i l'emoció compartida. Per això la seua pintura no descriu només indumentàries o gestos, sinó que intenta captar l'ànima festera. En aquesta portada, el rostre i el color funcionen com una declaració d'intencions: tots dos bàndols formen part d'un mateix poble.

La tècnica utilitzada, l'acrílic, reforça també aquesta voluntat expressiva. Soler Cardona fou un dels artistes que més prompte incorporà aquesta tècnica en el panorama pictòric espanyol, i la seua aposta per l'acrílic li permeté treballar amb intensitat cromàtica, rapidesa de traç i una força visual molt adequada per als grans temes religiosos i festers. La seua pinzellada, directa i segura, dona vida a la imatge i converteix la portada en una presència viva, més que en una simple il·lustració.

Aquesta obra, com a portada de la revista, compleix per tant una funció que va més enllà de l'anunci. És una porta d'entrada al sentit de les Festes. Ens recorda que Cocentaina celebra els Moros i Cristians des de la bellesa, la història i la devoció; que Sant Hipòlit continua sent punt de trobada; i que, sota els colors de la Festa, moros i cristians comparteixen una mateixa identitat festera, una mateixa emoció i una mateixa estima pel poble. Gràcies a la Federació Junta de Festes per permetre'ns celebrar el centenari del Canonge Soler amb vosaltres.

Associació Cultural Canonge José Soler Cardona

José Soler Cardona
76 p.m.

Topioler Cardona

El nostre patró

El nostre patró

- 24 SALUDA ARQUEBISBE DE VALÈNCIA.
Excm. i Rvdm. Sr D. Enrique Benavent
- 25 SALUDA D. EDUARDO RENGEL ALBERT
Rector Parròquia de l'Assumpció de Sta. Maria
- 26 SALUDA D. DIEGO PASCUAL REVERT
Rector Parròquia del Salvador
- 27 P. FRANCISCO M. GONZÁLEZ FERRERA OFM
Guardià del convent de Franciscans de Cocentaina
- 28 XARRADA A SANT HIPÒLIT
Enric Moltó
- 38 ACTA DE MAJORALS I PRESENTACIÓ DE XIQUETS BATEJATS

Excm. i Rvdm.
**ARQUEBISME
DE VALÈNCIA**

Estimats germans i germanes:
Un any més, agraïsc la sollicitud que em feu arribar i aprofite estes línies per a saludar a tots els habitants de Cocentaina, així com a tots aquells que celebrareu les Festes de Moros i Cristians en honor a Sant Hipòlit Màrtir.

En recordar a Sant Hipòlit, patró del vostre poble, hem de recordar-nos de la seua fermesa en la defensa de l'Evangeli malgrat el martiri i, seguint el seu exemple de vida, hem d'enfortir la nostra fe davant totes les adversitats en les quals ens trobem.

Hem sigut convocats al Jubileu diocesà del Sant Calze, el lema del qual és “Calze d'Esperança”. En esta celebració del Jubileu, no sols estem cridats a venerar el Sant Calze, sinó que també ens trobem en un temps de gràcia que ens convida a la reconciliació i a la conversió.

Com a cristians, vos convida que reflexioneu sobre la importància de l'Eucaristia en les vostres vides en este any eucarístic i, aprofiteu estes celebracions, per a realitzar les vostres peticions al Senyor, tenint en compte el que va dir Benet XVI en la seua encíclica sobre l'esperança: “ ... l'home ha d'aprendre qué és el que verdaderament pot demanar-li a Déu ... ha d'aprendre que no pot demanar coses superficials i banals que desitja en eixe moment, la xicoteta esperança equivocada que l'allunya de Déu. Ha de purificar els seus desitjos i les seues esperances” (núm. 33). Així vos anime que una d'elles siga la petició que van fer els deixebles “Augmenta'ns la fe” (Lucas 17:5), reconeixent que és un do que necessitem siga enfortit.

Que Sant Hipòlit Màrtir intercedisca per tots vosaltres i enmig de les dificultats de la vostra vida vos ajude a continuar fermes en el seguiment a Jesús.
Amb la meua benedicció i afecte,

+Enrique Benavent
Arquebisbe de València

Rector de L'ASSUMPCIÓ DE SANTA MARIA

*“Poseu-vos el cinturó de la veritat, revestiu-vos amb la cuirassa de la justícia, estigueu ben calçats, a punt per a anunciar l'evangeli de la pau.”
(Ef 6, 14-15)*

Voldria que aquest fragment de la carta de sant Pau als cristians d'Efes que proclamem en la Solemnitat del nostre Patró, sant Hipòlit màrtir, al qual honrem amb les nostres festes de moros i cristians, ens ajudara a viure estos dies de festa al nostre protector i exemple.

En un món on es pretén que la Veritat es diluïska en mitges veritats parcials que acaben deixant buit el cor de l'home, sant Hipòlit ens anuncia que cenyits amb el *“cinturó de la veritat”* i revestits amb la *“cuirassa de la justícia”*, estem cridats a posar al Senyor Ressuscitat en mig de la nostra societat ja que sols Ell dona sentit a la vida de l'home.

Apartar Déu, silenciar *“l'evangeli de la pau”*, prevalen sempre els interessos personals i parcials i és impossible que es complisca el desig del nostre himne de festes que, amb tanta estima, cantem la vesprada del segon divendres d'agost i que uneix els nostres cors dient *“visca la germanor”*, paraula que sols té sentit des de l'Evangeli que ens convida a cridar Déu com a Pare i, per tant, viure com germans.

La devoció centenària al nostre patró màrtir ha sigut i, sens dubte, és un dels pilars que ens a construït com a societat, com a contestans i que, a dia de hui, segueix cimentant els cors de aquells que estimem les nostres tradicions, el que hem sigut i el que som, allò que junts volem seguir construint i, com fem en les festes en el seu honor, uneix els nostres cors al sentir el primer compàs d'un pasdoble, d'una marxa cristiana o d'una marxa mora.

Sant Hipòlit, a pesar de les dificultats externes i també les sorgides al seu cor, va ser capaç d'anunciar *“l'evangeli de la pau”* i, per això, va donar la seua vida, posada l'esperança en la resurrecció i en la vida eterna. Si el Senyor va voler que fa 426 anys el nostre poble l'aclamara com a patró va ser per marcar el camí que, junts hem de recórrer. Per això, celebrant estes festes de moros i cristians en el seu honor, li demanem que ens ajude a centrar la mirada l'essencial i ser capaços d'anunciar *“l'evangeli de la pau”*, posant-nos el *“cinturó de la veritat”* i desfilarant junts, colze a colze, cridant *“visca la germanor”* i visca el nostre patró sant Hipòlit màrtir.

Eduardo Rengel Albert
Rector de l'Assumpció de Santa Maria

Rector de la PARRÒQUIA EL SALVADOR

Benvolguts veïns de Cocentaina i visitants que participeu de la festa del nostre benvolgut patró Sant Hipòlit Màrtir: que el seu testimoniatge de vida i la seua intercessió ens ajuden a caminar en veritat.

En estos dies tornem a reunir-nos d'un mode especial per a celebrar les Festes de Moros i Cristians en honor a Sant Hipòlit. Són jornades que ens ajuden a crear vincles de fraternitat, a viure l'acolliment i compartir l'amistat, a escoltar i secundar, i a valorar i descobrir a cada un des del seu propi ésser.

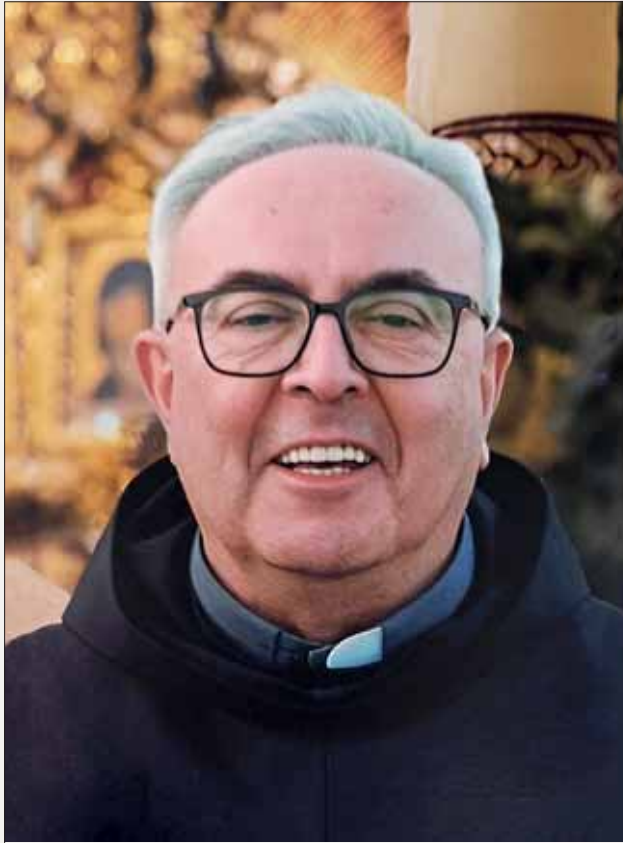
Este passat 15 de maig, el Papa Lleó XIII firmava la seua primera encíclica, titulada Magnifica Humanitas. En ella destaca la importància de la persona creada a imatge i semblança de Déu. Ens recorda que cap persona pot ser reemplaçada per una màquina, per molt perfecta o intel·ligent que siga (MH 15), perquè Déu es va fer home per a mirar a l'ésser humà pel seu propi valor (MH 50).

Este pensament ens obri a considerar el valor de l'existència de cada un amb respecte, agraïment, servici i generositat. Ens convida a construir una humanitat que afavorisca la convivència i ens allunye de tota violència. “La qualitat d'una civilització no es mesura pel poder dels seus mitjans, sinó per la capacitat de cura (MH 114)”. “Amb la pau no es perd res; amb la guerra, en canvi, tot es pot perdre (MH 219)”.

Que estes paraules ens ajuden a fer de les nostres Festes un lloc de convivència i harmonia. Un espai en el qual, des del més xicotet al més major, i units al record de tots els que ens han deixat, descobrim junts la grandesa que el Senyor ens ha regalat.

Bones festes a tots!
Visca Sant Hipòlit Màrtir!

Diego Pascual Revert
Rector del Salvador

Guardià del CONVENT DELS FRANCISCANS

Un año más y como **Guardián del Convent Franciscans de Cocentaina** saludo a todos los Contes-tanos y demás vecinos y visitantes: **Paz y Bien.**

En las fiestas de **San Hipólito** mártir, **Patrón de nuestra Villa Condal de Cocentaina**, nos alegramos de compartir con todos nuestras **Fiestas**. Que vivamos estos días con alegría, sabiendo que todos nosotros "**Socarrats**", tenemos un buen sentido de hospitalidad, y no dudéis de disfrutar y vivamos con buen humor y mucha felicidad.

Sé y soy consciente de que las **Fiestas** han sido preparadas con mucha ilusión para que todos disfrutemos de todos los eventos y actividades, tanto religiosas como lúdicas..., y que todo sea del agrado de todos.

Doy las gracias al Excmo Ayuntamiento, y todos los servidores públicos..., que como siempre de manera extraordinaria se esfuerzan en todo lo necesario para velar por la seguridad de todos los vecinos y visitantes... De todo pero sobre todo de los visitantes nos sentimos muy orgullosos, y os damos las gracias. También tenemos presentes a vecinos y visitantes que por enfermedad, edad, o cualquier circunstancia no podrán participar, pero os tendremos muy presentes en el corazón.

Pedimos a **San Hipólito** la salud y la alegría para que todos disfrutemos de estos hermosos días.

Como un "**Socarrat**" más, digo: ¡**Viva San Hipólito!**

P. Francisco M. González Ferrera OFM
Guardià del Convent de Franciscans

XARRADA A SANT HIPÒLIT

COCENTAINA, 8 DE MAIG DE 2026

ENRIC MOLTÓ
Professor

President de la Junta de Festes, Ignasi Belda i tots els membres de la Junta.

Sr alcalde Rubén Muñoz i regidor de Festes, Javi Sansalvador.

Rectors de les parròquies, festers i festeres i públic en general, bona vesprada.

Per a començar, volia agrair la confiança oferida per a aquesta xarrada dins dels actes del 426 aniversari de la Proclamació de Sant Hipòlit. La nova Junta de Festes enceta una etapa il·lusionant on donar-li una visió diferent a les estimades Festes de Cocentaina. És un honor parlar de història en aquesta sala del nostre estimat Palau. Quan a finals de febrer se'm va proposar escriure sobre algun tema fester, vaig tindre dubtes sobre els motius per a fer-ho i de què podria parlar. No conec a fons la figura de Sant Hipòlit Màrtir, ni la importància que històricament ha tingut el patró per als contestans i contestanes. La teologia no és el meu fort, i tampoc soc fester de cap filà de Cocentaina actualment. Però si tinc arrels festeres a la filà Creuats. Tant el meu iaio com el meu pare van saber transmetre'm la passió per les Festes de Moros i Cristians. És un dels grans llegats que li han donat a la meua família, fent que les Festes es visquen amb intensitat en molts moments de l'any. I no limitant-se a Cocentaina i el seu estiu fester, sinó també recurrent diversos pobles que celebren Entrades al llarg de l'any. Especialment Muro, Ontinyent i Alcoi, els quals també es poden considerar grans referents.

Per tant, finalment vaig acceptar aquest encàrrec, agafant consciència de què podria aportar en aquesta conferència. Pablo León i Juan Fran Ferrándiz ja han fet als últims anys unes interessants aportacions sobre la visió de Sant Hipòlit.

Però és important saber els orígens de l'elecció de Sant Hipòlit com a patró de la vila comtal.

És curiós entendre com va reaccionar la població al 1600. Venim de passar en aquesta dècada una pandèmia global, en la que no vam sentir la necessitat d'escollir un patró per al Covid-19. No vam pensar que era un càstig diví, ni una conseqüència dels pecats de la humanitat. La societat ha canviat molt als últims segles i no es té la imatge d'un Déu venjatiu. Però al 1600, els contestans i contestanes necessitaven emparar-se en un Sant degut a la proximitat d'una epidèmia. La pesta va arribar a terres valencianes a través de la ruta comercial del tèxtil que unia Toledo amb Xàtiva. La capital de la Costera va ser la més afectada per l'epidèmia de 1600 i per això se la va recordar com «la pesta de Xàtiva». Era un punt neuràlgic i d'allí arribaven portadors de llana castellans. Cocentaina va prendre mesures preventives i impedia accedir a la vila a qualsevol foraster. Es va augmentar el control a les portes d'accés per a que no arribaren infectats i es va prohibir la venda de roba de segona mà. Va haver incineracions de productes, però per si no era suficient es va decidir escollir un Sant protector. El 7 de maig es va convocar un Consell General on van participar les autoritats civils i el clero. Es pretenia triar al patró per insaculació, ja que no hi havia acord. Una primera opció va ser el Crist dels Llauradors, a qui ja se li tenia molta devoció a Cocentaina. O també Sant Jaume, que actualment és el nom d'un dels barris del poble. En l'interior d'una bossa es va introduir el nom de diferents Sants i una mà innocent va extraure la del màrtir romà Sant Hipòlit. Però els contestans no volien aquest patró perquè no el coneixien i no tenien referències. En la segona extracció va tornar a eixir

el mateix Sant desconegut. Però per als devots era necessari tindre un patró d'absoluta confiança. Es va demanar que hi haguera un tercer intent. La sorpresa va ser que de nou es va nombrar a Sant Hipòlit, així que es va fer evident la voluntat divina. El 10 de maig de 1600 el Consell General va acordar celebrar les festes patronals en el dia del martiri de Sant Hipòlit: El 13 d'agost.

Cocentaina no va ser l'únic poble amb un patró per la pesta. L'arquebisbe de València va aprovar la llicència per a que els municipis escolliren un patró protector en cas de perill de la pesta. En Alcoi va ser Sant Roc, qui ja havia sigut invocat a l'epidèmia de pesta de 1530 i tenia la seua pròpia ermita. Molts pobladors es van refugiar a les masies del camp durant l'estiu de 1600. L'epidèmia de pesta va fer decreïxer la producció de cereals, ja que al durar 4 mesos l'agricultura va estar molt ressentida fins octubre.

També en Agullent es commemora l'anomenat "Miracle de la Llàntia". A la població de la Vall d'Albaida va ser Sant Vicent Ferrer qui va lliurar als habitants de la pesta en setembre de 1600. Sant Vicent va ajudar a Agullent a curar-se de la malaltia per mitjà de l'oli sanatiu d'una llàntia d'encens. En honor de Sant Vicent Ferrer es celebren les Festes de Moros i Cristians d'Agullent en abril.

Al segle XVIII se li rendia homenatge al patró Sant Hipòlit disparant morterets després de la Processó i en diferents moments dels dies centrals. Es van incorporar les desfilades de companyies militars, que posteriorment passarien de Soldadesca a filaes com les entenem actualment. El Pare Arques va redactar en 1776 un resum dels actes festers de les companyies de trabucs i el ball de banderes acompanyats del Capità, l'Alférez i el Sargento. Guerres carlistes, epidèmies de còlera i tuberculosi i anys de sequera i males collites van fer que augmentaren les peticions miraculoses. En 1790 van arribar les relíquies de Sant Hipòlit gràcies a les gestions del Pare Arques.

A meitats del segle XIX ja es celebrava la Diana, la Presentació d'Armes o l'Entrada. Però la desfilada arrancava al Pla la Font fent un recorregut costera cap amunt fins al Palau Comtal. Per a imaginar-se la importància de les filaes de Cocentaina actuals, sols hi ha que pensar que en 1870 ja participaven Maseros, Contrabandistes, Manta Roja, Llana o la Cavalleria Ministerial. La popular filà Canut, amb els seus cavallets de cartó, no feia càrrec. Eren els encarregats d'obrir l'Entrada i tancaven la Processó fent un simulacre de batalla en la Plaça.

El III Centenari de l'elecció del patró va ser molt important per a Cocentaina i Agullent, ja que els dos municipis commemoraven haver-se lliurat de la pesta. Cocentaina va tindre en 1900 molts dies de celebració en honor a Sant Hipòlit, incloent misses, guerrilles, passacarrers de gegants i cabuts, castells de focs artificials, repartiment de

menjar per als pobres, moltes Processons i una Cavalcada històrica ambientada en l'Edat Mitjana. Va haver enllumenat elèctric per primera volta, cordà i traques i un globus aerostàtic. A més a més la Mare de Déu del Miracle també va eixir al carrer en agost. És una llàstima que siguen poques les ocasions en que la Mareta i Sant Hipòlit estiguen junts al carrer.

Cal destacar que als dos anys anteriors les Festes de Moros i Cristians no s'havien realitzat amb normalitat. La pèrdua de les colònies de Cuba, Puerto Rico i Filipines va afectar a l'economia espanyola i els ànims eren molt baixos. Els caps de filà de Moros Elegants, Llana, Manta Roja, Xanos, Manta Blanca, Contrabandistes, Maseros, Tomasines Velles, Suavos i Tomasines Noves van votar que no a celebrar Festes de Sant Hipòlit en 1898 i 1899. La suspensió no va afectar als actes religiosos i com diu el refrany "més es va perdre en Cuba". Però no va ser l'última volta que es van cancel·lar les Festes de Cocentaina per circumstàncies econòmiques i agrícoles. Les fortes sequeres van ser la causa de que les filaes no desfilaren en 1910, 1911 i 1913. Si no hi havia diners i alegria no podia haver festa. El músic Just Sansalvador va descriure la Retreta de 1924 com "una gresca continua i popular" en

la que els festers anaven amb farols de paper o teles multicolors.

El 400 aniversari de la Mare de Déu del Miracle va ser el motiu de que la Publicació es celebrara el 19 d'abril de 1920. Al segle XIX i principis del segle XX la festivitat de la Mareta no era el 19 d'abril, dia reservat per a misses privades. La Mare de Déu del Miracle eixia en Processó en el dia festiu de l'Ascensió de la Verge Maria. Era un dia de maig o juny, depenent de la Quaresma. S'aprofitava el dia per a fer la Publicació de les Festes de Moros i Cristians, un dels actes més antics. A la Publicació participaven 16 filaes i, a més a més, passejaven pels carrers la imatge d'un sant. Per exemple a Santa Bàrbara, a Sant Antoni, a Santa Clara, a Sant Francesc, al Sagrat Cor de Jesús, a Sant Pancraccio, a Sant Roc o al Jesuset. També participava un xiquet vestit amb cuirassa romana que s'anomenava Sant Hipòlitet. Per la vesprada del dia de l'Ascensió de la Verge Maria es feia la solemne Processó de la Mare de Déu del Miracle. Aquesta festivitat feia coincidir als dos patrons de Cocentaina en un sol dia i així es va mantenir fins a la Segona República Espanyola. A partir de 1940 la Publicació es va fer per separat. Però tornant als anys republicans, l'Ajuntament

de 1931 va xocar amb l'Associació de Sant Hipòlit per l'anticlericalisme que impregnava la societat espanyola. En aquell estat laic no es van celebrar Festes de Sant Hipòlit en 1931 i 1932, al no haver acord amb les autoritats i els directius de les filaes. Si va haver Festes de Moros i Cristians en 1933, amb la primera participació de la Unió Musical Contestana com a banda. Va ser a la recordada capitania mora de la filà Kabilenyos que va incloure carrosses, marxas mores i esquadra de negres. Fundada en 1916, la filà Kabilenyos es va convertir en una de les més prestigioses.

El colp d'estat del general Francisco Franco va portar al país a una Guerra Civil que va durar massa temps i va deixar molts morts, sobretot en les famílies dels vençuts. En 1936, 1937 i 1938 no va haver festes patronals en cap població i la gent s'enfrontava a les trinxeres o s'exiliava davant el domini dels feixistes. A partir de 1939, la dictadura de Franco va utilitzar les Festes de Moros i Cristians com un mitjà de propaganda patriòtica. Especialment l'Alardo com un acte de supremacia catòlica en la que els cristians derrotaven a l'exercit musulmà. La lluita d'espases dels capitans ja formava part d'aquest acte tan antic, origen de les Festes. No hi ha que oblidar que el primer text de les Ambaixades de Cocentaina data de 1853.

Quan la Guerra Civil va acabar i la Falange tenia el poder polític, la religió va agafar més pes en la vida civil de la gent. La Mare de Déu del Miracle va compartir festes patronals amb Sant Hipòlit perquè en abril de 1939 no s'havien pogut celebrar. A l'agost tan sols va haver actes religiosos per als dos patrons. Jose Vila va construir una nova escultura de Sant Hipòlit en 1941. La figura era portada en andes per les filaes de càrrec del bàndol moro, mentre que la Relíquia portada en andes pels cristians tancava la Processó. Antigament s'associava a un gest de menyspreu que els moros carregaren una imatge catòlica.

La fam i pobresa van provocar la desaparició d'algunes filaes als anys 40, com per exemple la filà Estudiants, Aragonesos i Xanos. A pesar de la misèria, van aparèixer noves filaes mores com la filà Bereberes, la filà Guàrdia Jalifiana o la filà Be-

queteros. La filà Mudéjares va aparèixer en 1942 com uns "desconocidos", ja que eren els successors de l'extingida filà Manta Blanca. La postguerra també va afectar molt a la filà Tomasines, encara que la seua desaparició definitiva es produiria en 1959. La filà Mariners va deixar d'eixir a Festes després de desempenyar la capitania cristiana de 1952. Però quan el bàndol cristià estava en decadència es va fundar la filà Creuats al Patronat. En 1954 es va sumar la filà Almogàvers, resultant tot un ressorgiment de les filaes medievals.

A la Publicació de 1959, el mal oratge va obligar a retrassar l'acte que començava a les 8 del matí. Veient que al migdia hi havia més públic, la Publicació va quedar instaurada en 1960 a les 12 i baixant per primera vegada pel Passeig del Comtat. L'any 1962 es va canviar l'itinerari de l'Entrada, començant al Passeig i girant esquadra al Palau, prop del nou Castell de fusta que s'havia construït. L'Entrada acabava a la plaça del Pla, sense passar per l'Església de Santa Maria ni el Pla la Font. Així es van evitar els excessius talls que ocorrien als carrers estrets del casc antic.

L'Ambaixada del Contrabando, les guerrilles a la serra Mariola i la desfilada de cabuts de la nit de l'Olla es van deixar de fer en 1963. A canvi, va aparèixer la filà Gentils que emulava el vestit romà del patró Sant Hipòlit. També va desaparèixer l'acte de la Foguera, que s'encenia simulant la forma de comunicar-se dels moros entre castells. Però la Junta de Festes va promoure un nou acte: L'acció de Gràcies al Monestir de la Mare de Déu i la posterior Processó final fins la Parròquia del Salvador al Raval. Just en aquell any 1969 la filà Contestanos va igualar en 7 les filaes de cada bàndol.

És a finals dels anys 60 quan les esquadres de negres de Cocentaina deixen d'alquilar-se a Alcoi. Les filaes de càrrec veuen l'oportunitat de sintetitzar lesforç fester en una increïble expressió de capacitats artístiques. Arribaren els dissenyadors pioners, incorporant materials més arriscats i les plomes tribals. L'atreviment va ser de Paco Gisbert Flautí, que li donava molta importància al maquillatge. Va destacar el pintor Aurelio Savall amb exòtiques esquadres que van trencar amb tot i fins hi tot incorporaven elements de la cultura egípcia,

xina i romana. Aquelles esquadres de negres de la filà Gentils deixaven extasiats als espectadors per ser fantasies desafiants. L'exuberant estil del pintor Salvador Soler va seguir aquesta estètica colorista i original que va marcar els cànons de Cocentaina als anys 70. S'utilitzaven cordes, fusta, canyes i fulles per a uns dissenys espectaculars i allunyats del classicisme alcoyà. Jaume Pérez i Fernando Berenguer van col·laborar en moltes esquadres dels anys 70 i 80. El popular "Ronda" feia dissenys més majestuosos, senyorials i relacionats amb els colors dels dissenys oficials de les filaes mores. També Jaume Pérez tenia en compte la idiosincràsia de les filaes de càrrec i incorporava símbols propis en les esquadres de negres. Els dissenyadors José Maria Brotons i Antonio Torregrosa valoraven la uniformitat i elegància, en contrast amb la visió onírica d'Aurelio Savall o l'extravagància de Salvador Gadea. L'escultor Vicente de Paul Agulló també va dibuixar algun esbós d'esquadres de negres, sobretot per a la filà Manta Roja. Posteriorment, Ximo Pascual es va convertir en un gran referent i va portar la seua visió de negoci al món fester. Un impacte estètic que va agradar més enllà de Cocentaina, com ha quedat demostrat en la seua empresa de creació d'indumentària. Per últim, Ernesto Ferrándiz li va donar molta personalitat

a les Festes de Cocentaina, amb unes esquadres de negres innovadores que han marcat la pauta al segle XXI.

L'amenaça de pluja va estar present a les Entrades de 1971 i 1972. Una forta tempesta va interrompre a l'abanderat cristià de la filà Maseros. Hi havia costum de que les esquadres de negres de les filaes cristianes desfilaren amb marxa mora. Al anar vestits de forma sumptuosa, preferien els ritmes lents de les melodies orientals. "Aleluya", la primera marxa cristiana, va ser composta per Amando Blanquer en 1958, però a Cocentaina les filaes cristianes desfilaven amb pasdobles. En anys de càrrec als festers els agradava baixar poc a poc amb marxes mores de Gustavo Pascual, fins que José Pérez Vilaplana va revolucionar les marxes cristianes amb "Zoraidamir" o "Gentileza 72". Les marxes mores sonant per a esquadres de negres del bàndol cristià van ser una característica diferenciadora de les Festes de Cocentaina fins als anys 80.

De 1971 a 1987 es van escollir Reines de Festes i les seues corts d'honor, havent una festeria major en cada fila. Però la figura de la Reina de Festes va ser qüestionada quan les dones començaven a reivindicar una participació més activa. Hi havia protestes i recollides de firmes que la Junta de

Festes ignorava, així que les dones van iniciar la seua integració tocant les carabassetes darrere de les esquadres de blancs. Els boatos encara no eren tan participatius i les festeres majors desfilaven en carrossa. Un privilegi que ni tenien els capitans i abanderats, que normalment desfilaven a peu o a cavall.

Amb motiu del 375 aniversari del patronatge de Sant Hipòlit, es va implantar la Publicació Infantil. Tal i com es feia en Alcoi, els xiquets van guanyar protagonisme en aquell diumenge de maig de 1975. Curiosament, en aquella efemèride les filaes Contestanos i Bequeteros tenien càrrec. Al igual que els va passar al 400 aniversari de l'any 2000 i al 325 aniversari de l'any passat. Per a la popular filà dels Pots és una sort haver desempenyat càrrec en anys tant importants per a Sant Hipòlit.

I així iniciem un recorregut pels moments més significatius de les Entrades als últims 50 anys. D'entre els càrrecs de finals dels 70, destaca l'esquadra de negres del capità cristià 1976 de la filà Creuats amb uns recordats cocodrils. També l'estrena per a la capitania de la filà Llana de la marxa mora "El mahdí". Seria interessant donar-li més rellevància a aquesta obra de José Pérez Vilaplana, ja que enguany se celebra el 50 aniversari d'una peça musical tan emblemàtica del mestre.

I parlant de compositors, José Insa va ser el guanyador del concurs de l'Himne de Festes en 1980. Amb lletra de Gerardo Mur, "Visca la festa" s'ha convertit en un clàssic de la Nit de l'olla. Però, al contrari del que es pensa, la direcció de l'Himne al Pla amb la gent cantant "Del Montcabrer a l'Aitana, visca la germanor" no es va fer fins a 1984.

A la capitania cristiana de 1980, la filà Maseros comença a desmarcar-se amb esquadres més relacionades amb els símbols valencians, mentre la filà Creuats continua amb l'estètica tribal. Això sí, molt diferent de les esquadres de negres de les filaes Kabilenyos i Llana al bàndol moro. En 1981 el càrrec més destacat va ser el de la filà Bereberes, amb tigres i lleons al boato. El capità moro va desfilat sobre un camell albi. Amb l'abanderat

cristià de 1982 va eixir la primera esquadra de negres de Cocentaina amb autèntica estètica contrabandista, abandonant la costum de les esquadres de negres exòtiques. "Víctor" és una de les marxes cristianes més representatives de la dècada i va ser estrenada a la capitania cristiana 1983 de la filà Creuats, en la persona de Víctor Puerto. L'esquadra de negres de la capitania mora 1984 de la filà Manta Roja és una de les més emblemàtiques, al reinterpretar el disseny oficial d'una forma més pomposa.

En 1985 les filaes Contrabandistes i Maseros van recuperar el desaparegut acte de "l'Ambaixada del Contrabando". De nou, la filà Bereberes marcava la diferència en les Entrades de 1985, mentre que a l'any següent ho va fer la filà Cavalleria Ministerial. El capità cristià, Rafael Briet, va desfilat amb un trage militar de la Marina espanyola del segle XVII. També la seua rodella portava la característica perruca blanca. Curiosament els càrrecs de 1986 van ser els primers en tindre reconeixement en la Presentació de Càrrecs, un acte totalment consolidat. Com també estan consolidats els concerts de música festera a la setmana prèvia. L'Ateneu Musical enseguida es va sumar, sent molt recordades les seues interpretacions de marxes cristianes de José Vicente Egea: "Catarsis", "Picadilly Circus" o "Marfil".

Al 1987 es va commemorar el cinquè centenari del pas doble més internacional de Gustavo Pascual Falcó: "Paquito el xocolatero", peça clau per als publicadors infantils. En el cas de la Publicació dels adults, 1987 va ser l'últim any en que hi hauria Sergents, ja que a l'any següent els formadors serien membres de la filà capitana amb el trage oficial. Els abanderats van agafar la davantera i a la segona meitat dels 80 van apostar per desfilat sobre palanquins o xicotetes carrosses. Una moda que es va fer norma a partir de 1990, quan ja tots els càrrecs moros i cristians desfilaven en espectaculars carrosses. Una característica que li donaria més vistositat als boatos de filaes pioneres com Gentils, Bereberes, Bequeteros o Almogàvers. El mateix va passar amb els ballets, molt aplaudits però també criticats a l'inici perquè feien més llarga la duració de les Entrades. La primera coreògrafa va ser Virginia Bolufer d'Alcoi,

realitzant ballets per a les filaes Guàrdia Jalifiana i Manta Roja en els seus càrrecs de 1990 i 1991.

El Bicentenari de l'arribada de les Relíquies de Sant Hipòlit es va commemorar en la Publicació de 1990, després de 2 anys consecutius de mal oratge en l'acte de finals de juny. La pluja va ser la protagonista de la Diana de 1991, mentre que en 1992 l'ambient era més tens i la germanor de l'Himne de Festes s'anava trencant. El resultat d'aquells anys de disputes seria la fundació de la filà Berberís en 1994, encara que al 2008 passarien a anomenar-se Muladís.

Filaes com Gentils, Almogàvers, Maseros o Lla-na tenien el costum de traure 2 esquadres especials en alguns anys de càrrec. Això va portar al fet que en 1993 hi haguera una esquadra de negres masculina i altra femenina al boato de l'abanderat cristià de la filà Contestanos. Un moment històric, però puntual, en la integració de la dona i que s'ha anat revaloritzant amb el pas del temps. De 1994 cal destacar l'anècdota d'una fina pluja a les Entrades, un fet inusual a Cocentaina. Però és remarcable que la filà que més ha patit l'amenaça dels núvols han sigut els Creuats. Sobretot als seus anys de càrrec de 1987, 1994, 1997, 2006, 2009, 2012 i 2015.

Un dels trets distintius dels boatos de la filà Bereberes eren el grup folklòric marroquí de Tànger. Els "Dar Gnawa" participaven amb els seus peculiars instruments de percussió des de la capitania mora de 1995. Les Festes de Cocentaina portaven celebrant-se en cap de setmana des de 1964, però va ser en 1996 quan es va establir que les Entrades serien el segon dissabte d'agost. A més a més es va retrassar una hora les desfilades i el capità moro 1996 de la filà Bequeteros va ser el primer en desfil·lar en plena nit. Altra curiositat que s'ha perdut és que l'Entrada Cristiana començara amb la filà que a l'any següent tenia càrrec. Així el públic tenia més temps per a asseure's a les cadires i el capità cristià desfilava el segon en l'ordre de formació.

La filà Edetanos, fundada en 1996, va igualar els bàndols en 8 i a més a més va aportar molts avanços en la integració de la dona. Va ser una de les primeres en tindre festeres de ple dret, i

per tant també esquadres femenines amb el mateix trage que els homes. Altra novetat de la filà Edetanos va ser tindre a varies publicadores en els seus pocs anys d'existència. Per exemple en 1997, quan es van aprovar les esquadres mixtes després de que en 1996 la Primera Diana de la filà Edetanos fora totalment femenina. En 1998 van ser les festeres de la filà Almogàvers les primeres en arrancar la Diana, al tractar-se del seu any de capitania cristiana. També en 1998 la filà Berberís va tindre la seua primera capitania mora, encara que va ser molt recordat l'abanderat moro de la filà Kabilenyos. Per primera vegada una coral cantava "Oh Fortuna" de Carl Orff darrere la carrossa de l'abanderat, la favorita, la rodella i els cavallers. Uns personatges que ja s'havien convertit en imprescindibles en l'entorn familiar del càrrec.

Però a les Entrades de Cocentaina els faltava un ballet professional del propi poble. Fins a 1998 eren les joves de la filà o coreògrafes d'Alcoi les que preparaven els boatos. Alicia Montava, a part de crear fantàstics ballets, li va donar major protagonisme a les xirimites. Els seus primers ballets orientals es movien amb obres musicals com "Als Xafigueiros" de José Vicente Egea Insa o "A l'amir" de José Rafael Pascual Vilaplana. En 1999 la filà Contrabandistes va mesclar pasdobles, melodies medievals, "La Réjouissance" de Haendel o la primera marxa cristiana de Francisco Valor. El capità cristià, Manuel Reig Torró, va estrenar "Laia" mentre que el capità moro va baixar pel Passeig amb "Guàrdia Jalifiana" de José Pérez Vilaplana. Miguel Maldonado Ponce era de la filà Manta Roja, però va demostrar que no hi havia problema en desfil·lar amb una peça musical dedicada a altra filà. En quant als abanderats de 1999, Enrique Sellés Moltó de la filà Gentils va comptar amb un bonic ballet de la murera Elena Tudela. I Vicente Pla Sanz de la filà Bereberes va traure un extens i magnífic boato que intercalava la cultura magrebí amb l'africana de Guinea. En aquell 1999 es va fer realitat la colla Mal Passet, com a part de la recuperació de la xirimita com a instrument tradicional de la cultura valenciana.

Pel 400 aniversari del Patronatge de Sant Hipòlit, Cocentaina va preparar grans celebracions en maig de l'any 2000. Per exemple visites pels

barris, les misses de campanya, processons o la inauguració del monument de Sant Hipòlit on actualment acaba la Diana. Una escultura d'Ana Reig que, des de fa 26 anys, forma part del nostre paisatge urbà. La part negativa va ser l'extinció de la filà Edetanos en any de càrrec, fent que la filà Cavalleria Ministerial tinguera el capità cristià i la filà Contestanos l'abanderat cristià. Sense saber-ho va ser l'últim càrrec "de la filà dels Pots" abans de la seua desaparició temporal en 2002. Pel bàndol moro, les filaes de càrrec del IV Centenari de Sant Hipòlit van ser els Mudéjares i Bequeteros amb unes carrosses i esquadres de negres impressionants.

Les Sahorines va tindre la seua primera esquadra de dones a l'any 2002, en commemoració del 50 aniversari de la marxa mora "Guàrdia Jalifiana" de José Pérez Vilaplana. Francisco Valor va compondre al 2001 dos obres molt conegudes del seu repertori: "Manta, forca i festa" per al capità cristià de la filà Maseros i "Arenes" per a l'abanderat moro de la filà Llana. Però seria en 2002 quan tota la seua creativitat explotaria amb la famosa marxa cristiana "Creu daurà", estrenada per l'esquadra cinqüentenària de la filà Creuats. A la màgica capitania cristiana de 2003 se li va dedicar a la filà Creuats altra emotiva peça musical: "Crusllan" de José Rafael Pascual Vilaplana. Després d'una dècada amb càrrecs inspirats en

l'Edat Mitjana, la filà Contrabandistes va retornar a les seues arrels andaluses a l'abanderat cristià 2003. Una estètica bandolera que han mantingut, qui sap si fins a la pròxima abanderada cristiana d'enguany: Ana Meiwei Micó Llavori. El capità moro, Rafa Valls de la filà Bereberes, va incorporar pantalles, camells i palmeres a la seua posada en escena beduina. Va tancar l'Entrada 2003 el veterà abanderat moro de la filà Manta Roja, el recordat José Antonio Agulló "el Paste".

El lema "700 anys sent socarrats" va ressonar a Cocentaina al 2004. L'atac del musulmà Al-Abbas i la crema de Cocentaina de 1304 es va recrear amb un simulacre de fums de colors al Castell de fusta. Un acte que s'ha seguit fent abans de l'Alardo del matí. Al 2006 es va fer una nova versió de les Ambaixades, escrites en valencià per Iván Carbonell. Van ser interpretades pels ambaixadors Luis Reche i Iván Carbonell del grup "Teló Teatre".

D'entre els càrrecs més destacats d'aquells anys, hi ha que mencionar a Hipòlit Borràs per la seua capitania cristiana 2004 amb la filà Almogàvers o l'abanderat moro de la filà Mudéjares amb carrosses articulades d'animals com el gorilla o l'elefant. Al 2005 Natxo Ferràndiz va sorprendre en rapar-se el cap per a ser l'abanderat moro de la filà Guàrdia Jalifiana. I ja en 2006, el creuat Sergio Oltra va ambientar en un mercat medieval el

seu boato d'abanderat cristià. Fa 20 anys també va ser molt aplaudit l'abanderat moro de la filà Kabilenyos, ja que Rubens Coloma i la seua família van superar tots els contratemps sorgits amb les carrosses. Precisament en 2006 el Cartell de Festes i la Portada de la Revista van ser 2 quadres del Canonge Soler. Es un bon moment per a recordar-lo, ja que enguany se celebra el Centenari de José Soler Cardona. Al mateix Palau Comtal tenim l'exposició que recull el seu art, valorem-la i visitem-la aquestes setmanes.

Especialment emotives van ser les Festes de 2007, amb la dedicatòria que l'abanderat cristià li havia fet al seu germà. Un càrrec molt recordat per la família Palacios Rovira, però també per la filà Almogàvers al traure una esquadra de negres femenina. Un avanç de les dones en la festa que es va reafirmar amb l'esquadra de negres de les festeres de ple dret de la filà Gentils en l'abanderat cristià de 2008. La dona trencaria altre sostre de cristall en 2009, quan Ana Llavori Savall es va convertir en la primera abanderada cristiana de la història amb la filà Contrabandistes. En canvi, les 4 esquadres de negres de Creuats, Contrabandistes, Guàrdia Jalifiana i Llana van ser masculines i dissenyades per Ximo Pascual.

La filà Berberís va canviar algunes parts del seu trage en 2008, i en 2010 van fer el seu primer càrrec com a filà Muladís. Va ser l'abanderat moro David García, un dels més joves de la història junt a la seua favorita Aitana Prats de 13 anys. La resta de càrrecs van ser: José Enrique Moltó com a capità moro de la filà Kabilenyos, estrenant la marxa mora "Kabilye". Ernesto Reyes com a abanderat cristià de la filà Cavalleria Ministerial, estrenant "Mai-Sabel". I Rafael Reig com a capità cristià, amb una família de gran bagatge en els càrrecs de la filà Almogàvers.

La crisi econòmica marcava el dia a dia quan Pepa Prats va agafar la presidència de la Junta de Festes. Era 2011, any de capitania per a les filaes Gentils i Bereberes. Uns anys en que resultava difícil traure avant les Entrades, sobretot per a les filaes xicotetes que tenien càrrec. El problema afectava més encara al bàndol cristià per ser sols 6, així que va ser molt positiva la fundació de la filà Cavallers de Llúria. Eren els descendents de l'almirall Roger de Llúria i portaven un trage historicista d'Ernesto Ferrándiz. A la Diana de 2012 va ser Mari Nieves Pascual l'encarregada d'arrancar amb la filà Cavallers de Llúria, mentre que l'estrena a l'Entrada va estar amenaçada per una tempesta de pluja i vent. Però ni el capità cristià dels Contrabandistes ni l'abanderat dels Creuats es van plantejar la suspensió de l'acte. El capità moro 2012 de la filà Bequeteros va tindre un temps més calmat, podent fer-li un homenatge a Gustavo Pascual Falcó i la seua música festerà més emblemàtica.

La serp va ser el símbol de la capitania mora 2013 de la filà Llana, mentre que Dimas Botella presentava un boato africà com a l'abanderat moro més jove de la història. Tan sols tenia 14 anys, però una família amb molt de pes i tradició a la filà Guàrdia Jalifiana. Al 2014 es va canviar l'horari de les Entrades, arrancant a les 8 de la vesprada amb la capitania cristiana de la filà Maseros. Per tant, l'abanderada cristiana de la filà Gentils va desfilar ja de nit com els càrrecs moros de les filaes Muladís i Kabilenyos.

La pluja tornava a amenaçar l'Entrada Cristiana en 2015, però la filà Creuats i el seu capità Toni Prats li van plantar cara amb un boato ple de ballets d'Alicia Montava, torneigs medievals i una esquadra de negres bèl·lica. També va ser memorable el primer abanderat cristià de la filà Cavallers de Llúria, Juanlu Jordà, amb un boato ambientat en la Fira de Tots Sants.

Un dels anys en que les Entrades van acabar més tard va ser al 2016. En part pels talls, pel retorn de la filà Contestanos, per l'esquadra commemorativa del 75 aniversari de la Guàrdia Jalifiana i pels cuidats i extensos boatos de les filaes de càrrec: Almogàvers, Contrabandistes, Mudéjares i Bequeteros. 10 anys després renoen l'experiència, i com aquell 2016 hi ha una gran varietat entre les edats dels 4 protagonistes. Degut als retards de l'any anterior, la Junta de Festes d'Hipòlit Borràs va decidir avançar una hora l'arrancà de les Entrades de 2017. Aquell any es recorda pel ballet de les espècies d'Alicia Montava i l'esquadra de negres femenina de la filà Llana. La cabo batidor, sobre camell, va tancar l'Entrada Mora en un moment en que les dones ja havien normalitzat eixir en una esquadra de negres. També les dones van protagonitzar l'esquadra de negres de la primera capitania cristiana de la filà Cavallers de Llúria, un dels seguicis més multitudinaris de 2018.

La filà Contestanos havia reaparegut en 2016, però en 2019 van tindre la prova de foc del primer càrrec després de la refundació. El capità cristià va ser Màxim Ferrer, tan guerrer com l'esquadra de negres amb referències al lleó. Els animals també van tindre molta visibilitat en la filà Bereberes, fins hi tot en la carrossa del capità moro Rubén Colomina. En la Diana de 2019 es girava

esquadra al Monestir de la Mare de Déu, com a acte previ al 500 aniversari del miracle de la Mareta. Tal efemèride no es va poder celebrar al carrer, perquè en abril de 2020 estàvem confinats. La pandèmia de Covid-19 ens va deixar sense tradicions durant 2 anys, sent el temps més trist per als festers i festeres des de la Guerra Civil. La suspensió per motius sanitaris es va allargar, però en l'olleta de la Puríssima de 2021 es van fer unes voltetes extraordinàries. Com a proposta, es podrien celebrar anualment en desembre.

Les Festes de Moros i Cristians van tornar amb esplendor en 2022, a pesar de que les altes temperatures, el vent o la pluja van trastocar els actes de la Primera Diana, l'Ambaixada del Contrabando i les Entrades. En alguns moments de la majestuosa capitania cristiana dels Contrabandistes el vent va ser un perill. Per altra part, l'abanderat cristià de la filà Almogàvers va tindre com a obstacle una tronada. L'escultor Moisés Gil havia basat el seu boato en els mercenaris que agafaven estàtues de Grècia, i era com si el Déu Zeus s'haguera enfadat i llançara els seus raigs a la comarca del Comtat.

Més tranquil·les van ser les Festes de 2023, excepte per la falta de pólvora d'alguna filà a l'Alardo. Els càrrecs de les filaes Cavalleria Ministerial, Gentils, Llana i Guàrdia Jalifiana van coincidir en retre homenatge als familiars que els havien inculcat l'amor per la festa. Les Festes de 2024

passarien a la història per tindre 4 esquadres de negres increïbles, fet que ratificava la qualitat d'unes Festes declarades d'Interès Turístic Autonòmic. La tendència dels últims anys ha sigut tindre uns càrrecs cada vegada més joves. En 2025 les filaes Creuats i Manta Roja van escollir a 2 adults com a capitans: Germán Palací i Ignasi Belda. Però les filaes Contestanos i Bereberes van ser representats per pràcticament

2 adolescents. Olimpia Cerdà i Diego Pascual van demostrar que l'edat no és un inconvenient i van portar la Bandera amb dignitat i orgull.

En el 425 aniversari de l'elecció de Sant Hipòlit tal vegada es va perdre l'oportunitat de donar a conèixer més al nostre patró a les escoles. Que les Festes de Moros i Cristians es centren en l'estiu dificulta que els mestres puguin treballar aquesta tradició a les aules. Però maig de 2025 era un bon moment per a crear una proposta didàctica al voltant de Sant Hipòlit i les filaes. Com també hi ha que marcar-se com a objectiu la digitalització i promoció d'aquells vídeos de Festes que es conserven com a joies a l'Arxiu.

Com ja he dit, no podia aprofundir massa sobre la vida de Sant Hipòlit Màrtir però espere que aquesta recopilació d'anècdotes d'història i les Entrades haja resultat interessant. M'haguera agradat fer més referències als Cartells de Festes o la música festera. 2 temes apassionants als quals passe el testimoni per a anys futurs. Aquesta xarrada de maig és un moment genial per a descobrir més curiositats sobre les nostres Festes. Els desitge un gran any fester a tots i totes i que els 4 càrrecs disfruten de l'agost més especial de les seues vides. Estic molt agraït a la Junta de Festes per contactar amb mi per a aquest repte i per la vostra assistència hui.

Visca Sant Hipòlit, visca la germanor i visca la festa contestana!

ACTA DE MAJORALS I PRESENTACIÓ XIQUETS BATEJATS

FEDERACIÓ JUNTA DE FESTES DE MOROS I CRISTIANS

C/ Sants de la Pedra, 7 · Apt. Correus, 86 · 03820 COCENTAINA (Alicant)
Tel. · Fax 96 650 07 49 · fjfmccocentaina@gmail.com · www.jfcoocentaina.es

ACTA ELECCIO MAJORALS I MAJORALES 2026

A Cocentaina, a 6 d'Agost de 2025 a les 20:45h, en l'Església Arxiprestal de Santa Maria i després del novenari i Missa Solemne celebrada en honor a Sant Hipòlit Màrtir, com a patró de Cocentaina, s'ha procedit a la Presentació de xiquets i xiquetes al nostre Patró.

Tot seguit amb la participació de xiquets allí presents, s'han elegit per insaculació els vint-i-sis Majorals i Majorsales de Sant Hipòlit Màrtir, així com de 16 reserves, entre tots els associats devots, dels quals han resultat elegides les persones següents:

MAJORALES 2025-2026:

NURIA INSA TOMAS, MILAGRO L. REIG MONTER, ROSANA MARSET CASTELLÓ, MARÍA SEVILA CORTÉS, IRENE TEROL INSA, SISINA CALLEJA, MARÍA FERRER BOSCH, MILAGRO PRATS MONTAVA, MILAGRO LLORÉNS MONTAVA, CARMEN AGULLÓ BELLVIS, ROSA BRAVO JOVER, MARIA CONSUELO CARBONELL TORRÓ, MARÍA ARAS TÁRREGA.

RESERVES: SARA PORTELA I VALLS, ALICIA MILAGRO LUCAS BERNABEU, Mre CARMEN JOVER PÉREZ, CARMEN MERÍN TORRÓ, CRISTINA GUILLEM MONERRIS, RUTH GÓMEZ RODRÍGUEZ, PAOLA CASTELLÓ SIRVENT, ARANTXA FERRÁNDIZ BRIVA.

MAJORALS 2025-2026: NATXO FERRÁNDIZ BRIVA, SANTIAGO CARBÓ MARTÍ, ENRIQUE CAMALLONGA PASCUAL, JUAN SAÚL BOTELLA JUAN, CARLES CERVER GISBERT, ANDRÉS VILAPLANA CORTELL, JOSÉ ADOLFO VICENT LLEDÓ, VICENTE MICÓ MONTAVA, MIGUEL MIAHITA NEAGOE, LEO BARRULL CANALES, RAFAEL BERENGUER SANTONJA, ROBERTO PÉREZ SELLÉS, GERARDO MUR LLORÉNS.

RESERVES: ÁLVARO REIG TORRÓ, MARC MOLTÓ SANCHIS, ROBERTO DOMENECH REIG, MATEO MOLTÓ SANCHÍS, JOSE MIGUEL PALACÍ LINARES, SALVADOR MONTAVA PASCUAL, PABLO CORTÉS BRAVO, JOSÉ ALBERTO JORDÁ CARBONELL.

També s'ha realitzat el sorteig de la imatge de Sant Hipòlit sent agraiat el devot SR. JAVIER IBAÑEZ RUIZ.

Tots aquests actes s'han realitzat pel President de la Junta de Festes, Rafael Monar Blanes, el Vicepresident de Culte, Sr. Ignacio Ferrándiz Briva, i la Junta de Govern, amb la col·laboració del rector de la Parròquia de Santa Maria i Assessor Religios de la Junta de Festes, Mossén Eduardo Rengel Albert.

I per deixar-ne constància als efectes oportuns, jo, Núria Insa Tomás, Secretaria de la Junta de Festes de Moros i Cristians, estenc la present amb el vistiplau del President, a Cocentaina, sis d'agost de dos mil vint-i-cinc.

NURIA INSA TOMAS

Secretaria

RAFAEL MONAR BLANES

President Junta de Festes de Cocentaina

Jose Soler Cardana
pbri.

El brèssol de la Festa

42	LEO GUERRERO SÁNCHEZ
<i>Filà Maseros</i>
42	MARC LLORENS PLA
<i>Filà Maseros</i>
43	MARTÍN PALACÍ FERRANDO
<i>Filà Creuats</i>
43	PAU MARTÍ PRATS
<i>Filà Creuats</i>
44	PAULA GONZÁLEZ PAYÁ
<i>Filà Contestanos</i>
44	XABI PÉREZ BARRACHINA
<i>Filà Muladís</i>
45	IGOR CORTÉS YANOTA
<i>Filà Mudèjars</i>
45	CANDELA RIPOLL TORRES
<i>Filà Contrabando</i>
46	SOFÍA GONZÁLEZ TORRÓ
<i>Filà Bequeteros</i>
46	THIAGO RIOS AÍS
<i>Filà Kabileños</i>

Leo
Guerrero Sánchez

Marc
Llorens Pla

Martin
Palaci Ferrando

Pau
Marti Prats

Paula
González Payá

Xavi
Pérez Barrachina

Igor
Cortès Yanota

Candela
Ripoll Torres

Sofia
González Torró

Thiago
Rios Ais

Pròtagonistes de les Festes 2026

- 50 DIRECTOR DE L'HIMNE DE FESTES 2026
Francisco Valor Llorens
- 52 MANTENIDOR PRESENTACIÓ DE CÀRRECS 2026
Gustavo Pascual Pérez
- 54 MANTENIDORA PRESENTACIÓ REVISTA DE FETES 2026
Ana Llabori Savall
- 55 ELS AMBAIXADORS
Roger Garrido Cortés. Ambaixador Moro
Òscar García Torregrosa. Ambaixador Cristià
- 57 GUIÓ D'ACTES
- 75 FILAES QUE PARTICIPEN

FRANCISCO VALOR LLORENS

LA MÚSICA COM A FORMA DE VIURE I SERVIR UN POBLE

Hi ha persones que passen per la música i hi ha persones que fan de la música la seua manera d'entendre el món. Francisco Valor Llorens pertany, sens dubte, a aquest segon grup. Compositor, director, divulgador i impulsor cultural, la seua trajectòria és la d'un home que ha convertit la passió per la música en una vocació de servei cap al seu poble, cap a la festa i cap a la cultura valenciana.

Nascut a Cocentaina l'any 1979, va créixer envoltat dels sons que formen part de la identitat musical de les nostres terres. A la Unió Musical Contestana va iniciar els seus estudis sota el mestratge de José Pérez Vilaplana i Enrique Torró Insa, iniciant un camí de formació i superació constant que el portaria a convertir-se en una de les figures més destacades de la música festerà contemporània.

Amb més de dues-centes obres compostes, la seua producció musical abasta marxes mores, marxes cristianes, pasdobles, música coral, obres per a banda simfònica, música incidental i bandes sonores. Les seues composicions han esdevingut part del patrimoni sonor de nombroses poblacions.

Però la seua vinculació amb la festa va molt més enllà de la composició. Francisco Valor ha viscut les festes des de pràcticament totes les perspectives possibles:

Francisco Valor Llorens
DIRECTOR DE L'HIMNE DE FESTES 2026

músic, compositor, director, fester, membre de la Junta de Festes, fundador d'una filà i impulsor de projectes culturals. Aquesta visió global li permet entendre la festa no sols com una expressió artística, sinó també com una manifestació social, emocional i identitària.

És fundador de la Filà Cavallers de Llúria de Cocentaina, juntament amb la seua família, i va formar part de la Junta de Festes durant els anys 2017, 2018 i 2019. Igualment, és l'impulsor del Certamen d'Interpretació de Música de Moros i Cristians Vila de Cocentaina, una iniciativa destinada a dignificar, promoure i projectar el nostre gènere musical.

Especialment significativa és la seua vinculació amb la Filà Bereberes «Els Borts». El seu avi, Evaristo Valor Olcina, va ser un dels fundadors de la filà, i des de ben menut Francisco va viure la festa des de dins, tocant amb la Unió Musical Contestana darrere dels Bereberes. Hui continua sent membre de la filà i manté amb ella una relació estreta, sincera i profundament emotiva.

Com a director, actualment està al capdavant de la Música Primitiva Apolo d'Alcoi, una de les institucions musicals més emblemàtiques de les nostres comarques. També dirigeix la Colla de Dolçaines i Tabals Mal Passet de Cocentaina i la Colla de Dolçaines La Degollà d'Alcoi, desenvolupant una intensa tasca de promoció i defensa del patrimoni musical valencià.

Els premis, guardons i nominacions avalen una trajectòria brillant. No obstant això, aquells que el coneixen saben que el seu major orgull continua sent Cocentaina: el poble que l'ha vist créixer, on va descobrir la música i la festa, i que continua inspirant bona part de la seua obra.

La història de Francisco Valor Llorens és la història d'un músic que ha dedicat la seua vida a emocionar, crear i compartir. La història d'un contestà que ha convertit la música en la seua veu i que, a través d'ella, ha contribuït a engrandir el patrimoni cultural i festiu del seu poble i de tot el territori valencià.

Federació Junta de Festes de Cocentaina.

GUSTAVO PASCUAL PÉREZ

Gustavo Pascual Pérez nace en Cocentaina el 25 de mayo de 1945.

Cursa sus primeros estudios internos, en el Colegio Imperial de Niños Huérfanos de San Vicente Ferrer de Valencia, desde el año 1952 hasta el 1957. Al terminar, empieza como aprendiz de protésico dental en la clínica Barrachina de Alcoy, actividad que desarrollará hasta su jubilación.

Se da de alta, saliendo por primera vez a Fiestas en 1964.

Durante varios años, es secretario del Club Cultural Recreativo, siendo presidente del mismo Jose Maset Jorda, y también secretario de la Revista Nova Generació, que edita el mencionado Club, con sede en el Patronato Sagrado Corazón de Jesús, siendo directores de la misma Jose Juan Prats Montava primero, y después el mismo José Maset Jordá.

Poco tiempo después, llamado por el M. I. Ayuntamiento para formar parte de la Junta encargada de la puesta en marcha del recién estrenado Polideportivo Municipal, crea dentro del seno de la directiva del Club el equipo de Balonmano, del que es responsable directo, desde la temporada 1972-73, hasta la 1978-79. Con el nombre de Balonmano Club Cultural Recreativo.

Vicepresidente 2º en la Junta de Fiestas de Moros y Cristianos de Cocentaina, bajo la presidencia de Antonio Borrás Pérez, durante los años 1974 y 1975.

En el año 1984, junto a su primo Antonio Borrás, crean la Comisión Organizadora del 50 Aniversario del Pasodoble Paquito el Chocolatero. Presidencia que ejerce hasta

Gustavo Pascual Pérez
MANTENIDOR ACTE PRESENTACIÓ DE CÀRRECS

su celebración en el año 1987. Siendo también presidente en los actos que se organizan, tanto para celebrar el 50 aniversario del fallecimiento del autor contestano, Gustavo Pascual Falcó, su padre, en 1996, así como en el centenario del nacimiento del mencionado Gustavo Pascual Falcó, en el 2009. Toda la documentación de estos acontecimientos, es entregada al *Arxiu Fester Contestà*.

Desde 1990 hasta 1997, secretario y tesorero de la cofradía del Crist dels Llauradors, bajo la presidencia de Anselmo Martí y Josefa Montava Vilaplana, en el momento en que la Cooperativa Agrícola, se desvincula de dicha cofradía, celebrándose por esas fechas el centenario de la cofradía, por lo que se confeccionó el estandarte conmemorativo.

En el año 1994, entra a formar parte de la Junta de Fiestas bajo la Presidencia de Jaime Montava Molina, por afición a las Fiestas y devoción a San Hipólito, instituye dentro de la misma, con el beneplácito de todos sus componentes, la Vicepresidencia de asuntos religiosos,

con la intención de promocionar la asociación de San Hipólito, consiguiendo más de 1500 asociados. Con el mismo motivo en el año 1994, incorpora dentro de los actos del 7 de Mayo la charla dedicada a nuestro Patrón, para dar a conocer y estudiar la importancia de la vida y obras de uno de los Padres de la Iglesia, según dicen los estudiosos del tema.

En 1997, continúa de Vicepresidente para asuntos religiosos, en la J. de F. que preside Marco Antonio Giner Pascual, y con el apoyo y complacencia de todos los miembros de la mencionada Junta, empieza a trabajar, creando la Comisión para el IV centenario de la proclamación de San Hipólito como Patrón Principal de Cocentaina, dicha Comisión es refrendada en asamblea general extraordinaria, por todos los festeros de nues-

tro pueblo, y después ratificada por el pleno del M. I. Ayuntamiento de Cocentaina. Esta comisión, edita un libro dedicado a difundir la obra y vida de nuestro Patrón, así como un CD con música dedicada al mismo. Dentro de las actividades de la comisión se inaugura en Mayo del 2000, por suscripción popular, el monumento a San Hipólito, que está en la plaza Alcalde Reig, obra de la artista contestana Ana Reig Castelló. Todas las actividades de la mencionada Comisión, están publicadas en los medios de comunicación locales, llámese programa de fiestas revista del Comtat, emisora local etc. finalizando la vida de esta Comisión, con la entrega de toda su documentación, al archivo festero, en diciembre del año 2000, con todos sus objetivos cumplidos.

Continúa como Vicepresidente para asuntos religiosos, en la Junta de D. Marcos Giner Pascual. En una nueva legislatura (1997-1999) repitiendo en el año 2000 y que termina en el año 2001, por motivos de salud del Presidente.

En lo referente a su fila Els Bequeteros, empieza de rallador en septiembre del año 1966, siendo Cap de Fila Antonio Palací Garrido "Tonin", único responsable de la misma, colaborando con él hasta el año 1984. Escribe algunos artículos en el programa de Fiestas, bajo la firma de "La Filà". En el año 1990 siendo Cap de Fila Rafael Lledó García, empieza su etapa de lotero, a la que se añade, en 2001 la de secretario y cronista de la Fila, teniendo como Cap de Fila a Saúl Lledó Ferrer. En el año 2023 cede el cargo de cronista a otro componente de la entidad, desempeñando hasta el momento los otros dos cargos.

Es publicador varias veces, la última el año del Capitan junto con su hija y dos de sus nietos. En el año 2012, y en su Fila Bequeteros, ostenta junto con toda su familia, el cargo de Capitan Moro. En estos momentos continúa como miembro de pleno derecho, en la mencionada Fila Bequeteros.

ANA LLAVORI SAVALL

FESTERA AMB MAYÚSCULES

Ana Eugenia Llavori Savall, FESTERA amb mayúscules, i una incansable lluitadora per la progressiva i avui ja plena integració de la dona en les festes de moros i cristians de Cocentaina. Nascuda a Cocentaina en març de l'any 1962, és membre de la filà Contrabandistes des de l'any 1999, tot i que la seua relació amb la festa s'inicia ja a l'any 1980, en representar com a dama la filà Almogàvers. L'any 1989 novament participa de manera activa en les nostres festes acompanyant com a favorita el que hui és el seu marit, Vicente Micó Montava, Abanderat de la filà Contrabandistes; posteriorment als anys 1996-97 forma part del grup de festeres que acompanyaven la filà amb un grup de percussió. Ha col·laborat amb les diferents Juntes de la filà Contrabandistes entre els anys 2000 i 2006, i és una de les festeres de la filà Contrabandistes de Cocentaina que va formar part de la primera esquadra mixta de la filà l'any 2000.

Però arribant al moment més important de la seua trajectòria com a festera, trencant barreres de forma definitiva al poble, va aconseguir ser Bandera Cristiana en els Contrabandistes el 2009, convertint-se en la primera dona portadora d'un càrrec a Cocentaina i començant un llegat amb ella que continua a dia de hui.

Enguany, en 2026, forma part de la Junta de la Bandera Contrabandista 2026, on està ajudant i duent a terme els preparatius per al càrrec que, aquest any li toca a la seua filla.

Ana Llavori Savall
MANTENIDORA ACTE PRESENTACIÓ DE REVISTA

ELS AMBAIXADORS

Roger Garrido Cortés · Òscar Garcia Torregrosa

Roger Garrido Cortés
AMBAIXADOR MORO

Òscar Garcia Torregrosa
AMBAIXADOR CRISTIÀ

Protagonistes 2026

Guió d'Actes

DISSABTE, 27 DE JUNY

DIA DE LA PUBLICACIÓ

19:00 h. Des de la plaça de la Vila, donarà inici la “PUBLICACIÓ” que recorrerà els carrers del centre històric de la Vila, el Raval, passarà pel Passeig del Comtat, fins al monument de Sant Hipòlit, a la plaça de l’Alcalde Reig.

UNIÓ MUSICAL CONTESTANA

PLAÇA DE LA VILA «TRIENNI» de Francisco Valor Llorens

COLLA DE DOLÇAINES I TABALS MAL PASSET

PLAÇA DE LA VILA «T’HO MEREIXES» de Francisco Valor Llorens

PASSEIG DEL COMTAT «PERIS D’AGRES» de Francisco Valor Llorens

BÀNDOL CRISTIÀ ADULTS

SOCIETAT ATENEU MUSICAL DE COCENTAINA

PLAÇA DE LA VILA
«MATÍ DE FESTA» de Santiago Revert Cantó

PASSEIG DEL COMTAT
«ATHÈNAEUM» d’Enrique Alborch Tarrasó

Formadora Almogàvers: Anna Gil Bernabeu

Almogàvers: Rosana Bernabeu Terol

Gentils: Jorge Moltó Navarro

Cavallers de Llúria: Carmen Torró Pérez

Contestanos: Raül Calabuig Ferrándiz

Contrabandistes: Vicente Cardona Valor

C. Ministerial: Iván Daimiel Aldaroso

Maseros: Dani Corbí Martínez

Creuats: Leticia Ferrando Ribelles

BÀNDOL CRISTIÀ INFANTIL

UNIÓ MUSICAL DE LLUTXENT

PLAÇA DE LA VILA
«PAQUITO EL CHOCOLATERO» de Gustavo Pascual Falcó

PASSEIG DEL COMTAT
«PAQUITO EL CHOCOLATERO» de Gustavo Pascual Falcó

Formadora Almogàvers: Vera Reig Ayala

Almogàvers: Jhon Gómez Rodríguez

Gentils: Emma Alborch Moltó

Cavallers de Llúria: Marta Jordá Boyero

Contestanos: Leo Calabuig Jorques

Contrabandistes: Iago Aznar Cardona

C. Ministerial: Jorge Martínez Cervera

Maseros: Júlia Corbí Vañó

Creuats: Marc Soler Ferrando

BÀNDOL MORO ADULTS

UNIÓ MUSICAL CONTESTANA

PLAÇA DE LA VILA

«BOHEMIOS DEL 29» de José Pérez Vilaplana

PASSEIG DEL COMTAT

«UN MOBLE MÉS» de Julio Laporta Hellín

Formador Mudèjars: Gabriel Llorens Balaguer

Mudèjars: Mateo Vanyó Richart

G. Jalifiana “Sahorins”: Pablo Agulló Ferrando

Kabilenyos: Borja Moltó Tortajada

Bereberes “Els Borts”: Horacio Torregrosa Ferrer

Bequeteros: Ernesto Miguel Palací Miñana

Llana: Laura Clemente Seguí

Muladí: Mateo Barrachina Vidal

Manta Roja: Ana Palacios Andrés

BÀNDOL MORO INFANTIL

UNIÓ MUSICAL DE LLUTXENT

PLAÇA DE LA VILA

«PAQUITO EL CHOCOLATERO» de Gustavo Pascual

PASSEIG DEL COMTAT

«PAQUITO EL CHOCOLATERO» de Gustavo Pascual

Formadora Mudéjars: Aina Llorens Gisbert

Mudéjars: Aixa Vanyó Gisbert

G. Jalifiana “Sahorins”: Triana Agulló Belvis

Kabilenyos: Borja Moltó Montava

Bereberes “Els Borts”: Pau Pascual Jordá

Bequeteros: Maite Palací García

Llana: Noa Moreno Conca

Muladí: Martín Molina Barrachina

Manta Roja: Imanol Grau Palacios

En finalitzar les voltetes “REVETLA” al recinte firal.

DISSABTE, 4 DE JULIOL • 22:00 h Al pati d'Armes del Palau Comtal.

PRESENTACIÓ DE CÀRRECS I CARTELL DE FESTES 2026

PROTAGONISTES DE L'ACTE I MÚSICA INTERPRETADA

PRESENTADOR «PICADILLY CIRCUS»	Curro García Colomina Josep Vicent Egea Insa
PRESIDENT «EL PRESIDENT»	Ignasi Belda Reig Miguel Picó Biosca
AUTOR DEL CARTELL «SANT HIPÒLIT»	Associació Canonge Soler Cardona Joaquín Sansalvador Moltó
DIRECTOR DE L'HIMNE «VOLUNTAD DE FER»	Francisco Valor Llorens José Pérez Vilaplana
ABANDERAT MORO · BEQUETEROS «EL BEQUETERO»	Rubén Sanchis Oltra Gustavo Pascaul Falcó
ABANDERADA CRISTIANA · CONTRABANDO «ANA MICÓ»	Ana Meiwei Micó Llavori Santiago Revert Cantó
CAPITÀ MORO · MUDÉJARS «SOC MUDÉJAR»	Fernando Pascual Torró Francisco Valor Llorens
CAPITÀ CRISTIÀ · ALMOGÀVERS «SALA I SOLER»	Mateo Sala Torró Francisco Valor Llorens
MANTENIDOR DE L'ACTE «PAQUITO EL XOCOLATERO»	Gustavo Pascual Pérez Gustavo Pascual Falcó
ALCALDE DE COCENTAINA «EL MORO GUERRERO»	Rubén Muñoz Sánchez Manuel Ferrando González

DIVENDRES, 17 DE JULIOL

- **21:00 h** Al Pati d'Armes del Palau Comtal **PRESENTACIÓ PROGRAMA-REVISTA DE FESTES 2026**

DIUMENGE, 26 DE JULIOL

- **22:00 h** Al Pati d'Armes del Palau Comtal, **TEATRE** representació de l'obra **"PIJAMA PARA SEIS"** a càrrec del grup **"TELÓ TEATRE"** de Cocentaina. Adaptació i direcció Milagro Sellés.

DEL 28 DE JULIOL AL 5 D'AGOST

A la Parròquia de Santa Maria **SOLEMNE NOVENARI EN LLAOR DEL NOSTRE PATRÓ SANT HIPÒLIT**

DIMARTS, 28 DE JULIOL

- **19:45 h** Exercici de la Novena, • **20:00 h** Missa en sufragi dels difunts de les filades Almogàvers i Mudèjars i dels difunts de la confraria del Crist dels Llauradors.

DIMECRES, 29 DE JULIOL

- **19:45 h** Exercici de la Novena, • **20:00 h** Missa en sufragi dels difunts de les filades Contrabando i Bequeteros i dels difunts de la confraria Mare de Déu dels Dolors.

DIJOUS, 30 DE JULIOL

- **19:45 h** Exercici de la Novena, • **20:00 h** Missa en sufragi dels difunts de les filades Gentils i Guàrdia Jalifiana "Sahorins" i dels difunts del Patronat "Sagrat Cor de Jesús".

DIVENDRES, 31 D'AGOST

Indulgència de la Porciúncula al Convent dels Pares Franciscans

- **18:30 h** Confessions • **19:15 h** Exercici de la Novena,
- **19:30 h** Missa en sufragi dels difunts de les filades Cavalleria Ministerial i Llana, i dels difunts de la confraria Jesús de l'Hort i la Tercera Ordre Franciscana Seglar.

DISSABTE, 1 D'AGOST

- **19:45 h** Exercici de la Novena, • **20:00 h** Missa en sufragi dels difunts de la Junta de Festes i dels difunts de la Confraria del Jesús Natzaré.

DIUMENGE, 2 D'AGOST

• **19:45 h** Exercici de la Novena, • **20:00 h** Missa en sufragi dels difunts de les filades Maseros i Muladís i difunts de les Confraries de L'Ecce Homo i El Crist de la Columna.

DILLUNS, 3 D'AGOST

• **19:45 h** Exercici de la Novena, • **20:00 h** Missa en sufragi dels difunts de les filades Cavallers de Llúria i Kabilenyos i dels difunts de la Pia Unió Mare de Déu del Miracle.

DIMARTS, 4 D'AGOST

• **19:45 h** Exercici de la Novena, • **20:00 h** Missa en sufragi dels difunts de les filades Contestanos i Bereberes “Els Borts” i difunts de l'Arxiconfraria Santíssim Sagrament.

DIMECRES, 5 D'AGOST

• **19:45 h** Exercici de la Novena, • **20:00 h** Missa en sufragi dels difunts de les filades Creuats i Manta Roja i difunts de la Confraria Mare de Déu del Carme. En finalitzar la Missa, tindrà lloc la **PRESENTACIÓ DELS NADONS**, i el **SORTEIG DELS MAJORALES 2027**. i de la imatge de Sant Hipòlit.

DIVENDRES, 31 DE JULIOL

• **21:00 h** Al pati d'Armes del Palau Comtal

23é CONCERT DE MÚSICA FESTERA. A càrrec de la Colla de Dolçaines i Tabals “MAL PASSET”

DISSABTE, 1 D'AGOST

“**ELS COMPTES**” • **23:00 h** des de l'inici del Passeig “**VOLTETES**”.

En finalitzar les voltetes “**REVETLLA**” a l'Avinguda del Ferrocarril.

DIUMENGE, 2 D'AGOST

“**ELS COMPTES**” • **23:30 h** des de l'inici del Passeig “**VOLTETES**”.

DILLUNS, 3 D'AGOST

- **22:30 h** Al Pati d'Armes del Palau Comtal.
40é CONCERT DE MÚSICA FESTERA. A càrrec de la Societat Ateneu Musical de Cocentaina.

DIMARTS, 4 D'AGOST

- **18:00 h** Al Pla. **BERENAR i JOCS.**
A continuació des de l'inici del Passeig del Comtat **VOLTETA DELS XIQUETS**, acompanyats de diverses bandes de música.
- **23:00 h** Voltetes.

DIMECRES, 5 D'AGOST

- **23:00 h** Voltetes.

DIJOUS, 6 D'AGOST

- **19:30 h** A l'església del Salvador **MISSA SOLEMNE** on s'imposaran les medalles als Capitans i Abanderats 2026.

A continuació, **TRASLLAT DE LA IMATGE DEL "SANT HIPOLITET"** des de l'església del Salvador al Monestir de la Mare de Déu, on juntament amb la Mareta, presidirà l'Acció de Gràcies el dia de l'Alardo.

- **22:30 h** Al Pati d'Armes del Palau Comtal, **54é CONCERT DE MÚSICA FESTERA.** A càrrec de la Unió Musical Contestana.

DIVENDRES, 7 D'AGOST

NIT DE L'OLLA

S'inicien les FESTES DE MOROS i CRISTIANS en honor a Sant Hipòlit

• **19:15 h** Concentració de les filades amb les seues respectives bandes de música, a la part alta del Passeig del Comtat des d'on desfilaran fins al Pla, per a procedir a interpretar a les • **20:00 h**. “L'HIMNE DE FESTES” de José Insa Martínez i Gerard Mur i Pérez.

L'HIMNE DE FESTES estarà dirigit en guany per D. FRANCISCO VALOR LLORENS i interpretat per l'Ateneu Musical de Cocentaina, la Colla de Dolçaines i Tabals Mal Passet i les bandes de les quatre filades de càrrec.

Seguidament, desfilada de les filades i bandes de música cap als seus respectius locals socials on es degustarà, com estableix la tradició, la típica OLLETA CONTESTANA.

Després del sopar, a partir de les • **22:40 h**, des de la part alta del Passeig del Comtat, totes les filades, seguint l'ordre establert, iniciaran les voltetes de la tradicional NIT DE L'OLLA.

En finalitzar les voltetes “REVETLLA” a l'Avinguda de Benilloba.

DISSABTE, 8 D'AGOST

DIA DE L'ENTRADA

- **6:30 h** A la plaça de la Vila **SANTA MISSA DE L'ALBA** a intenció de tots els festers, celebrada per l'assessor religiós de la Junta de Festes.

Seguidament, després de l'oració de l'Àngelus i la hissada de banderes, amb la interpretació de l'himne nacional i himne de festes, comença la **PRIMERA DIANA**.

Encapçalada pel bàndol cristià, la filà **ALMO-GÀVERS**, que enguany té el càrrec de Capità Cristià. Una vegada que desfilen les forces cristianes, serà la filà **MUDÈJARS**, Capità Moro, l'encarregada d'iniciar la desfilada del bàndol moro. Els carrers del nostre centre històric, com també el Passeig del Comtat, s'ompliran de música i festa en aquest acte, per a finalitzar a la plaça de l'Alcalde Reig, davant del monument de Sant Hipòlit.

- **12:15 h** Als llocs de costum, s'escenificarà la tradicional **AMBAIXADA DEL CONTRABAN**.

Protagonitzada per les filades Maseros i Contrabando.

L'ENTRADA

- **19:00 h** Des del carrer Pare Francesc Agulló, magnífica desfilada dels bàndols cristià i moro.

Música, color i públic tots units per a rebre els càrrecs d'enguany, les Filaes ALMOGÀVERS i CONTRANBANDO pel bàndol cristià, i els MUDEJARS i BEQUETEROS, pel bàndol moro, juntament amb totes les filades, seran els encarregats de fer-nos passar una vesprada plena d'emocions, color, balls i fantasia al carrer.

Un any més els festers i festeres de Cocentaina faran possible una desfilada espectacular, omplint Cocentaina de música festera.

L'Entrada recorrerà el carrer Pare Francesc Agulló, Passeig del Comtat, carrer del Bisbe Estaña, el Pla, carrer de la Mare de Déu del Miracle, per a finalitzar a la plaça dels Apòstols.

En finalitzar l'Entrada, [REVETLLA](#) a l'avinguda Benilloba.

DIUMENGE, 9 D'AGOST

DIA DE SANT HIPÒLIT MÀRTIR

- 7:30 h Des de la plaça de la Vila, SEGONA DIANA.

En aquest dia són els més menuts els protagonistes, ja que, juntament amb els majors, recorreran el mateix itinerari del dia anterior.

Després de finalitzar la SEGONA DIANA i a les • 11:50 h les filades, segons l'horari establert anteriorment, faran L'OFRENA DE FLORS al nostre Patró, cobrint carrera des de l'església de Santa Maria fins al carrer Major, al lloc marcat prèviament. Les quatre filades de càrrec es concentraran al Pla, juntament amb els majorals i amb les autoritats, des d'on eixiran fins a arribar a l'església de Santa Maria, on es celebrarà la MISSA SOLEMNE en llaor al patró Sant Hipòlit Màrtir.

En acabar l'Eucaristia, les filades cobriran carrera, al mateix lloc on estaven. Els càrrecs festers es situaran a l'Ajuntament i passaran totes les filades per a fer la tradicional PRESENTACIÓ D'ARMES.

Una vegada finalitzada, desfilaran tots cap a la filà per a reposar forces i degustar el tradicional vermut i dinar de Sant Hipòlit.

- 19:15 h Pels carrers de costum, participació dels festers en la PROCESSÓ SOLEMNE. Amb la imatge i la relíquia de Sant Hipòlit portades pels festers de les filades dels capitans i abanderats. A l'entrada del Sant i la Relíquia a l'església de Santa Maria, als sons de l'Himne Nacional, es realitzarà una gran disparada d'arcabuseria; seguidament, a l'interior, es donarà a besar la relíquia del Patró.

Acabats aquests actes i a les • **24:00 h** des de l'inici del Passeig del Comtat **RETRETA**. Alegre i divertida desfilada nocturna de totes les filades que seguirà el mateix itinerari que l'Entrada.

- **24:00 h REVETLLA**, a l'avinguda Benilloba.

DILLUNS, 10 D'AGOST

DIA DE L'ALARDO

- A trenc d'alba, **GUERRILLES** als vessants de la serra de Mariola, amb la presència dels capitans i abanderats.
- A les • **11:00 h** **ESTAFETA MORA**, acompanyada per fenhàrria, demanant la rendició de la Vila, al capità cristià. En ser menyspreat, informarà el capità moro i al seu ambaixador, i s'interpretarà per a tot el públic **L'AMBAIXADA MORA** d'Iván Carbonell Iglesias i protagonitzada per Roger Garrido Cortés.

En no arribar a cap acord en l'ambaixada, al-Abbàs ordena cremar la Vila, i s'inicia una batalla d'arcabusseria entre les hosts mores i cristianes, que acaba amb la victòria i la possessió del Castell pel bàndol moro.

- A les • **14:00 h** Quan encara hi ha en l'ambient l'olor de pólvora i el soroll dels arcabussos, té lloc al descampat de l'avinguda de Miralbò, **L'AMBAIXADA DE LES TOMAQUES** protagonitzada per les filades Bequeteros i Cavalleria Ministerial i per a qui vullga participar de l'ambient festiu i desenfadat. En aquest acte guerrer, els projectils que es disparen són els fruits de les collites a les hortes contestanes, i es passa una estona molt divertida. Com es sol dir: "Qui no vullga pols que no vaja a l'era".

Posteriorment i a les • **18:30 h** amb les mateixes característiques del matí, tindrà lloc **L'ESTAFETA DEL CRISTIÀ I L'AMBAIXADA DEL CRISTIÀ** d'Iván Carbonell Iglesias i protagonitzada per Òscar Garcia Torregrosa. Però aquesta vegada finalitzarà amb la victòria de les forces cristianes i es desplegarà la senyera cristiana al capdamunt del castell.

A continuació, a l'església del Monestir de la Mare de Déu del Miracle: **ACCIÓ DE GRÀCIES**. Amb l'assistència d'autoritats, càrrecs festers, estendards, majorals i festers en general.

En acabar l'acte **TRASLLAT DE "SANT HIPOLITET"** a la parròquia del Salvador.

01:00 h **REVEL·LA**, a la plaça del Mercat.

DIJOUS 13 D'AGOST

• **10:00 h** **EUCARISTIA** en llaor a Sant Hipòlit Màrtir en el dia de la seua festa litúrgica.

Filaes que participen

BÀNDOL CRISTIÀ

- 76 ALMOGÀVERS Capità Cristià
- 80 CONTRABANDIO Abanderada Cristiana
- 84 GENTILS
- 86 CAVALLERS DE LLÚRIA
- 88 CONTESTANOS
- 90 CAVALLERIA MINISTERIAL
- 92 MASEROS
- 94 CREUATS

BÀNDOL MORO

- 96 MUDÉJARS Capità Moro
- 100 BEQUETEROS Abanderat Moro
- 104 GUÀRDIA JALIFIANA "SAHORINS"
- 106 KABILENYOS
- 108 BEREBERES "ELS BORTS"
- 110 LLANA
- 112 MULADÍS
- 114 MANTA ROJA

Almogàvers

Fundada l'any 1954

Domicili Social:

Plaça dels Apòstols, 2-3

Cap de Filà:

Rafael Domínguez Borràs

Fiança:

Blas Enrique Camallonga Pascual

Secretària:

Marina Company Cantó

Cronista filà:

Quique Camallonga Martínez

Vocals:

Alexis Agulló Borrell
Anna Gil Bernabeu
Emilio Domínguez Borràs
Esteban Faus Blanquer
Mateo Sala Torró
Moisés Gil i Bernabeu
Hipòlit Borràs Martínez
Raquel Company Cantó
Virtu Reig Prats
Salvador Maiques Richart

Nº de membres: 67

Banda de Música:

Agrupació Musical d'Alcoi "L'Orquesteta"

Nº de músics: 40

Director:

Julio Gracia Casasempere

CAPITÀ CRISTIÀ 2026: Mateo Sala Torró

Disseny Càrrec: Santi Carbonell Quesada

Marxa Capità: "NYDA" de Francisco Valor Llorens

Banda música Càrrec: Música "Primitiva" Apolo d'Alcoi

Disseny boato: Filà Almogàvers

DIANA 2025

PLAÇA LA VILA

Formador: Hipòlit Borràs Martínez.

Components: Felo Domínguez Borràs, Encar Torró Castellar, Tere Igual Blasco, Carmen Camallonga Pascual, Antonio Domínguez Borràs, Emilio Domínguez Borràs, Claudia Domínguez Vicedo, Pilar Vicedo Castellà, Alexis Agulló Borrell, Max Agulló Merez, Laura Cantó Mullor, Vero Cantó Domenech.

Música diana, Plaça la Vila:

"TRIENNI" de Francisco Valor Llorens.

"TOTS MENOS UNO" de Gustavo Pascual Falcó.

PASSEIG

Formadors: Esteban Faus Blanquer, Salva Maiques Richart.

Components: Max Agulló Marez, Gemma Camallonga Martínez, Laura Cantó Mullor, Fernando Clavijo Valls, Raquel Company Cantó, Claudia Domínguez Vicedo, Moisés Gil Igual, M. Teresa Igual Blasco, Marian Reig Llorens, Mateo Sala Torró, Mari Torró Castellar.

Música diana, Passeig:

"MUSICAL APOLO" d'Amando Blanquer Ponsoda.

ENTRADA 2025

1ª ESQUADRA

Formadores: Marina Company Cantó, Anna Gil Bernabeu, Mila Rovira Vilaplana.

Components: Alba Colomer Martínez, Alicia Lucas Bernabeu, Rosana Bernabeu Terol, Gemma Gómez Camallonga, Isabel Jordà Faus, Lucia Camps Tormo, Aitana Domínguez Navarro, Virtu Reig Prats, Laura Cantó Mullor, Alicia Bernabeu Terol.

2ª ESQUADRA

Formadors: Emilio Domínguez Borràs, Salva Maiques Richart, Hipòlit Camallonga Pascual.

Components: Pilar Vicedo Castellà, Milagro González Domínguez, Manel Agulló de la Prida, Moisés Gil Igual, Rafael Soriano Izquierdo, Esteban Faus Blanquer, Toni Domínguez Borràs, Adrià Domínguez Navarro, Javi Camallonga Peidró, Pep Camallonga Pascual.

Música entrada:

"ANTEBELLUM" de Francisco Valor Llorens.

"BATALLERS" de Ramón García i Soler.

Capità Cristià 2026

FILÀ ALMOGÀVERS

Els mesos d'estiu a la Vila Comtat són sinònims de festa, música i germanor, i és en el mes de juliol quan comença la història del Capità Cristià, de les festes de Cocentaina d'aquest 2026, Mateo Sala Torró. Un 3 de juliol de 1997, pocs dies després que la festa contestana es publicara i dies pròxims al sopar de càrrecs, naix el nostre capità. El que no sabia ell, és que 29 anys i 1 dia després, seria un dels protagonistes de la nit de gala, de la festa contestana.

Un temps abans de nàixer Mateo Sala, els i les membres de la Filà Almogàvers, ja van trobar el seu nom apuntat al full de membres, ja que el Tio Felo i la Tia Encar, el van apuntar perquè formara part de la filà, des dels primers instants de la seua vida. Per tant, tota la trajectòria festera de Mateo Sala està lligada a la Filà Almogàvers.

Mateo Sala Torró, sempre ha format part activa de la vida dels Almogàvers, formant part de la junta de la Filà des de l'any 2016 fins a l'actualitat, però la seua tasca no es queda sols a la Plaça Apòstols, ja que: en 2017 arranca l'entrada Almogàver sonant "La Victòria", 2018 entra l'esquadra de la Filà al Pla i és l'any 2024 quan arrancarà la diana sonant "Jesús Bordera". Encara que Mateo Sala Torró, participa en tots els actes oficials de les Festes de Moros i Cristians de Cocentaina, si hem de destacar-ne algun, és l'Alardo, acte que espera amb moltes ganes any rere any, i aquest any més.

Una altra de les grans passions del Capità cristià de Cocentaina de 2026, és la música festera. Al Bar Ferrocarril sona música festera els 365 dies de l'any. En la feina, al cotxe, per a fer esport, la banda sonora de la vida de Mateo Sala és la música dedicada a les nostres festes, des dels grans clàssics fins a les més noves, marxes mores, cristianes i fins i tot de processó. Les notes de la nostra música festera fan vibrar a Mateo Sala Torró com nosaltres també vibrarem i gaudirem d'aquesta música, en el seu càrrec.

El dissabte 21 de desembre de 2024, en una reunió a "casa nostra" a la Plaça Apòstols, ens diuen que Mateo Sala, serà l'encarregat de ser el Capità de les festes de 2026, des d'aquest moment fins hui, ja hem passat per moltes emocions... I les que queden. Tant la Filà Almogàvers com Mateo Sala, esperem estar a l'altura d'aquesta gran tradició que són les nostres festes de Moros i Cristians en honor a Sant Hipòlit, en aquest càrrec posem tot el cor, estima, sentiment, pòlvora i el màxim de "DESPERTA FERRO" per a fer l'alquímia adequada i defensar la Vila Comtal un any més, de les tropes de la mitja lluna.

Molt bones festes a tots els socarrats i socarrades

Visca Sant Hipòlit!

Visca la Germanor!!

DESPERTA FERRO!!!

Mateo Sala Torró

CAPITÀ CRISTIÀ 2026

Contrabando

Any de fundació desconegut
Referència més antiga 1853

- Domicili Social:**
C/ Sant Llorenç, 7
- Cap de Filà:**
Vicente Belda Ramal
- Fiança:**
José Vicente Sancho Ferrer
- Secretari:**
Rafael Pascual Venteo
- Cronista filà:**
José Luis Molina Donate
- Vocals:**
Juan Miguel Picó
Agustín Belda
José Liébanas
Juan Vicente Ripoll
Manuel Reig
Restituto Bonifacio
Santiago Revert
Luis Revert
- Nº de membres:** 60
- Banda de Música:**
La Primitiva de Palomar
- Nº de músics:** 40
- Director:**
Juan Alborch Miñana

- ABANDERADA**
CRISTIANA 2026: Ana Meiwei Micó Llavori
- FAVORITA:** Esther Micó Llavori
- Disseny Càrrec:** Ana Llavori Savall
- Marxa Capità:** “ANA MICÓ” de Santiago Revert
- Banda música Càrrec:** Societat Musical Beniatjarens
- Disseny Boato:** Ana Llavori Savall
- Disseny esquadra negres:** Juano Peña Vilaplana
- Marxa esquadra negres:** “CONTRABANDISTES SALVATGES”
de Mario Coloma Cerver

- DIANA 2025**
- PLAÇA LA VILA**
- Formador:** Rafael Pascual Venteo.
- Components:** Felipe Galera Mullor, Ana Meiwei Micó Llavori, Judit Pla Llorens, Darío Martínez Martínez, Lúdia Díaz Turón, Alexia Navarro Cloquell, Agustín Belda Ramal, Sara Muñoz Ruz, Graciela Llorens Monllor, José Vicente Sancho Ferrer, Francisco Javier Marset Castelló, Raul Vicent Molina.
- Música diana, Plaça la Vila:**
“10 ANYS DE CONTRABANDO” de Vicent Simó.
- PASSEIG**
- Formadors:** Raul Vicent Molina, Francisco Javier Marset Castelló.
- Components:** José Vicente Sancho Ferrer, Graciela Llorens Monllor, Sara Muñoz Ruz, Agustín Belda Ramal, Alexia Navarro Cloquell, Lúdia Díaz Turón, Darío Martínez Martínez, Judit Pla Llorens, Ana Meiwei Micó Llavori, Felipe Galera Mullor, Rafael Pascual Venteo.
- Música diana, Passeig:**
“AL CONDENAT” de Raul Vicent.
- ENTRADA 2025**
- 1ª ESQUADRA**
- Formadores:** Marta Vicent Navarro, Alicia Garcia Alcántara, Sara Muñoz Ruz, Consuelo Vicent Lledó.
- Components:** Ana Meiwei Micó Llavori, Judit Pla Llorens, Alexia Navarro Cloquell, Noelia Sellés Valor, Lúdia Díaz Turón, Eva Navarro Cloquell, Laura Blanes Peris, Raul Vicent Molina, Juan Carlos García Calabuig.
- 2ª ESQUADRA**
- Formadors:** Xavier Vicent Navarro, José Luis Molina Donate, José Luis Liébandas Pardo, Francisco Belda Ramal.
- Components:** Felipe Galera Mullor, Luis Revert Cantó, Aarón Cerver Pardo, Juan Vicente Ripoll Seguer, Juan Miguel Picó Moncho, Javier Vicent Albors, Javier Marset Castelló, José Vicente Vicent Lledó, Juan Antonio Vilaplana Peña.
- Música entrada:**
“ANDRÉS PÉREZ” de José Francisco Molina.
“MARTA” de Santiago Revert.
“ELS PREPARATS” d’Antonio Carrillos.

Abanderada Cristiana

2026

FILÀ CONTRABANDISTES

La meua vida festera no va començar el dia que jo vaig nàixer, sinó molt abans: va començar quan el meu pare, amb orgull i passió, va alçar la Bandera de la filà Contrabandistes l'any 1989. Aquell gest, aquella imatge d'un home que portava el símbol de la seua filà amb tota la dignitat que el càrrec mereix, va quedar gravada per sempre en la memòria de la nostra família i, anys després, es convertiria en el primer graó d'una trajectòria festera que ens defineix com una autèntica família de Bandera.

Però si el meu pare va ser el primer, la meua mare va ser la revolució. L'any 2009, es va convertir en la primera dona de Cocentaina a ostentar el càrrec de Bandera, trencant motlles i obrint camins amb una valentia que sempre he admirat. I jo vaig estar allí, al seu costat, com a favorita, bevent cada moment, cada pas de la processó, amb uns ulls que no volien perdre's res. Viure les festes des del cor del càrrec a través d'ella va ser per a mi molt més que una festa: va ser una lliçó de vida, una herència que porte dins i que mai oblidaré.

Porte les festes des de sempre, des que tinc memòria. Eixir en els boatos i els ballets de les Entrades era, de ben petita, dels moments que més emocions em provocaven. La il·lusió de sentir la música que em feia vibrar el pit, de fondre'm amb el color i el moviment dels carrers de Cocentaina: tot allò va anar formant, a poc a poc, la festera que soc avui. I com a bona Contrabandista, l'arma de la filà, la navalla, també va formar part de la meua educació festera. Des de ben menuda me la van ensenyar a manejar, com mana la tradició, amb un pal de granera que feia de mestre silencios.

Els anys universitaris em van portar lluny de Cocentaina. Com tants joves que marxen a estudiar, vaig haver de deixar enrere, temporalment, la meua filà i els meus carrers. Però les festes no marxen mai del tot i quan vaig tornar, ho vaig fer amb tota la força acumulada d'aquells anys d'absència, amb les ganes multiplicades de qui sap el que és no estar-hi. Vaig tornar per a quedar-me, i per a fer-ho en gran.

L'any 2025 va ser el retorn definitiu, el pas previ a tot el que havia d'arribar. Vaig tornar a la filà Contrabandistes amb un propòsit clar, portant les festes a la sang. Aquell any va ser el preludi, la preparació del terreny per a un 2026 que ja s'escrivía en la meua història.

I ara, aquest 2026, soc la Bandera Cristiana de la filà Contrabandistes. Al meu costat, com a favorita, és el torn de la meua germana menuda, Esther. El cercle es tanca i s'amplia al mateix temps: allò que el meu pare va iniciar el 1989, allò que la meua mare va elevar el 2009, ho porte ara jo, i ho compartisc amb la meua germana en un gest que parla sol. Tres generacions, tres banderes, una mateixa passió. Som, sense cap mena de dubte, una família de Bandera, en el sentit més ple i més bonic de la paraula.

Ana Meiwei Micó Llavori

ABANDERADA CRISTIANA 2026

Gentils

Fundada l'any 1963

Domicili Social:
C/ Benkhanis, 4

Cap de Filà:
Sergio Moncho Moya

Fiança:
José Manuel Martos Carrillo

Secretària:
Jesica Miralles Escrivà

Cronista filà:
Juan Luis Maíquez Zaragoza

Vocals:
José Pascual Moltó
Jorge Moltó Navarro
Miguel Ángel Sansalvador Vicent
Mauro Torregrosa Picón

Nº de membres: 55

Banda de Música:
El Deliri de Gorga

Nº de músics: 45

Director:
Sergio Aracil Lucas

DIANA 2025

PLAÇA LA VILA

Formador: Jordi Sanz González.

Components: Maria del Mar Albaladejo Sánchez, Cristina Amat Insa, Rafael Anduix Blanes, Neus Benavent Sanchís, David Baudí Blasco, Manel Cortés González, Rosa Fernández Ferrándiz, Juan Luis Maíquez Zaragoza, José Manuel Martos Carrillo, Jesica Miralles Escrivà, Isabel Molla Moltó, Lorena Moltó Jordà,

Música diana, Plaça la Vila:

“MI BARCELONA” de Julio Laporta Hellín.

“TERCIO DE QUITES” de Rafael Talens Pelló.

PASSEIG

Formador i Components: José Vicente Dominguez Llorens, Ana Moltó Jordà, Jorge Moltó Navarro, Sergio Moncho Moya, Paco Moncho Moya, Mónica Morillo Castella, Izán Pascual Blasco, Gema Pascual Borrell, José Pascual Moltó, Laura Pascual Palacios, Miguel Angel Sansalvador Vicent, Noelia Sansalvador Vicent, Mauro Torregrosa Picón.

Música diana, Passeig:

“AMADO” de Ramón García i Soler.

ENTRADA 2025

1ª ESQUADRA

Formadores: Gema Pascual Borrell, Mónica Morillo Castellá.

Components: Martina Belda Agulló, Paula Soler Cortés, Aroa Torró Cottle, Adriana Vilaplana Morillo, Bárbara García Llopis, Júlia Moncho Ruiz, Nazareth Oliver Domínguez, Noelia Sansalvador Vicent, Minerva Cortés Pérez, Isabel Molla Moltó, Lorena Moltó Jordà.

2ª ESQUADRA

Formadors: Paco Moncho Moya, Mauro Torregrosa Picón.

Components: Jordi Sanz González, Rafael Vilaplana Cortés, Francisco Vitoria Domínguez, Francisco Vitoria Esteve, Iván Reig Moltó, Marc Domínguez Amat, David Baudí Blasco, Juan Luis Maíquez Zaragoza, José Manuel Martos Carrillo, Román Reig Sansalvador, Jose Vicente Domínguez Llorens.

Música entrada:

“GENTILEZA 72” de José Pérez Vilaplana.

“MONCHALBA” de Francisco Valor Llorens.

“ARCUM” d'Oscar Cháfer Serrano.

Cavallers de Llúria

Fundada l'any 2011

Domicili Social:

Av. Jaume I, 9-baix C

Cap de Filà:

Adrián Sanchís Martí

Fiança:

Andrés Pérez Bernabeu

Secretari:

Abel Doménech Marín

Cronista filà:

Abel Doménech Marín

Vocals:

Rafael Bravo Valls
Joaquín Rico Martínez
Toni Jordá Briva
Kiko Ferrándiz Briva
Marta Jordá Blanquer
Claudia Marín Jover
Jesús Sáiz Calvente
Pilar Escribá Baeza

Nº de membres: 117

Banda de Música:

Banda Instruc. Mus. d'Alfarrasí

Nº de músics: 64

Director:

Jaume Moscardó Tudela

DIANA 2025

PLAÇA LA VILA

Formadora: Mari Nieves Pascual Mur.

Components: Saul Insa Lucas, Elvira Hernandez Richart, Beatriz Vaño Valls, Abel Domenech Marín, Jesús Saiz Calvente, Marta Jordá Blanquer, Arantxa Ferrándiz Fenollar, Alberto Montava Giner, Gemma Cortés González, Esmeralda Torró Sanchis, Carla Ferrándiz Fenollar, Natxo Ferrándiz Briva.

Música diana, Plaça la Vila:

“PACOS 1923” de Francisco Valor Llorens.

PASSEIG

Formador: Francisco Valor Llorens.

Components: Kiko Ferrándiz Briva, Jordi Vilaplana Pascual, Carol Galdón Cloquell, Pablo Jordà Briva, Eva Cuesta Molina, Elena Navarro Camps, Esteban Puerto Agulló, Miguel Blasco Priego, Ramsés Mullor Desamparados, Consuelo Fenollar Baidal, Marcos Bravo Ferrándiz, Ernesto Ferrándiz Briva.

Música diana, Passeig:

“PEPE MILÁN” de Francisco Valor Llorens.

ENTRADA 2025

1ª ESQUADRA

Formadors: Otón Merín Uris, Anna Cortés Morant

Components: Luis Valor Llorens, Toni Jordà Briva, Pilar Pérez Vila, Arnau Torró Llopis, Quico Botella Jover, Eduardo Rengel Albert, Carlos Cortés Bravo, Rafael Bravo Valls, Joaquín Rico Martínez, Milagro Jordà Briva, Cristian Llopis Pascual.

2ª ESQUADRA

Formadores: Carmen Torró Pérez, Claudia Marín Jover.

Components: Judith Boronat Soler, Javier López Ferrando, Jose Torró Marset, Toni Pellicer Gonzálbez, Guillermo Sellés Marset, Edgar Reig Jover, Andrés Pérez Bernabeu, Adrián Sanchis Martí, Carolina Gisbert Canet, Aina Errando Calleja, Jose Vicente Cortés Bravo.

Música entrada:

“VICTOR” de José Francisco Molina Pérez.

“AINALaura” de Francisco Valor Llorens.

“CAVALLERS DE LLÚRIA” de Francisco Valor Llorens.

Contestanos

Any de fundació 1969
Refundada en 2016

Domicili Social:

C/ Miguel Crevea, 2

Cap de Filà:

Andrea Domínguez Torró

Fiança:

Josep Agulló Llorens

Secretària:

Irene Ramos Miñana

Cronista filà:

Irene Ramos Miñana

Vocals:

José Rafael Cardona Valor
Mateo Miró Botella
Héctor Ferrer Sellés
Màxim Ferrer Sellés
Javi Alonso Fenollar
Aida Albors Ribelles
Iñaki Cardona Daimiel
Celia Torregrossa Picón

Nº de membres: 87

Banda de Música:

Societat Musical Cultural
de Penàguila

Nº de músics: 60

Director:

David Castelló Silvestre

DIANA 2025

PLAÇA LA VILA

Formador: Héctor Ferrer Sellés.

Components: Octavio Cerdá Bernabeu, Saül González Fenollar, Ivan Catalá Gisbert, Carlos Torrecillas Cortés, Javier Alonso Fenollar, Iñaki Cardona Daimiel, Gorka López Seguí, Mauro Hernández Cardenal, Oscar López Soler, Rubén Mengual Reig, Mateo Miró Botella, Juan Ferrer Sellés.

Música diana, Plaça la Vila:

“JUANVI” de Francisco Valor Llorens.

PASSEIG

Formadora: Mª Angeles Giner Pascual.

Components: Celia Torregrosa Picón, Esmeralda Pérez Serrano, Beatriz Llorens Torró, Sonia Verdú Ferreira, María Herrera Martí, Joana Vives Santamaria, Gloria Soler Cerdá, Claudia Vilaplana Brotons, Andrea Martí Giner, Amparo Uris Riera, María Ramos Miñana, Beatriz Daimiel Aldasoro.

Música diana, Passeig:

“TURÉGANO” de Saül Gómez Soler.

ENTRADA 2025

1ª ESQUADRA

Formadores: Sara Ferrer Reig, Celia Torregrosa Picón.

Components: Candela Uris Ramos, Leticia Juan Sanjuan, Júlia Ferrer Aguilar, Emma Pascual Montava, Ana Montava Vicent, Esmeralda Pérez Serrano, Tatiana Pérez Serrano, Beatriz Llorens Torró, Sonia Verdú Ferreira, María Herrera Martí.

2ª ESQUADRA

Formadors: Juan Ferrer Sellés, Carlos Torrecillas Cortés.

Components: Fco. Joaquin Montava Moltó, Ignacio Montava Vicent, J. Rafael Cardona Valor, Rubén Mengual Reig, Iñaki Cardona Daimiel, Saül González Fenollar, Mateo Toquero Plaza, Óscar López Soler, Mauro Hernández Cardenal, Gorka López Seguí.

Música Entrada:

“AVANT CONTESTANOS” de David Javaloyes Palací.

“CONTESTANOS” de David Javaloyes Palací.

Esquadra de Negres 2025

Formadores i Components: Maria Ramos Miñana, Milagro Reig Monter, Maria Reig Monter, Maria Montava Ripoll, Milagro Barrachina Agulló, Beatriz Daimiel Aldasoro, Leticia Sanjuan Climent, Amparo Uris Riera, Aitana Uris Ramos, Claudia Ferrer Reig, Aida Ribelles Albors, Andrea Domínguez Torró, Silvia Sánchez Sellés.

Genet: Irene Ramos Miñana.

Música: “LLEÓ DAURAT” d’Anthony Pardo Pardo.

Banda de Música: Corporació Musical Primitiva d’Alcoi.

Disseny: Juan Climent Miró. **Confecció:** Roberto Sellés.

Cavalleria Ministerial

Any de fundació desconegut
Referència més antiga 1868

Domicili Social:
C/ Roig de Corella, 4

Cap de Filà:
Iván Daimiel Aldaroso

Fiança:
Daniel Martínez López

Secretària:
Macarena Fernández Blanes

Cronista filà:
José Miguel López Pérez

Vocals:
Aitana Castelló González
Andrés Folguerà Agulló
Manuel Valls Fuentes
Carlos Ripoll Pérez de Bustos
Didac Sellés Sanz

Nº de membres: 94

Banda de Música:
Unió Musical Vilanova de Castelló

Nº de músics: 25

Director:
César Omrubia Alandes

DIANA 2025

PLAÇA LA VILA

Formador: Álex Castelló González.
Components: Nacho Sanchis Soriano, Tomas Sanchis Antolí, J. Antonio Ripoll Gonzalez, Carlos Ripoll Pérez de Bustos, José Luis Navarro Gandia, Marcos Castelló Satorre, Carlos Ferrer Pascual, Crisna Sellés Nicolás, Didac Sellés Sanz, Pablo Sellés España, Sergio Navarro Cantó, Daniel Martínez López.

Música diana, Plaça la Vila:
"CAVALLERIA MINISTERIAL" d'Enrique Torró Insa.

PASSEIG

Formador: Álex Castelló González.
Components: Nacho Sanchis Soriano, Tomas Sanchis Antolí, Carlos Ripoll Pérez de Bustos, Francisco Castillo Jover, José Luis Navarro Gandia, Marcos Castelló Satorre, Carlos Ferrer Pascual, Crisna Sellés Nicolás, Didac Sellés Sanz, Pablo Sellés España, Sergio Navarro Cantó, Andrés Folguerà Agulló.

Música diana, Passeig:
"CAVALLERIA MINISTERIAL" d'Enrique Torró Insa.
"PACO FLAUTÍ" de José Pérez Vilaplana.

ENTRADA 2025

1ª ESQUADRA

Formadors i Components: Pablo Reig Reig, Marta Bosch Franco, Lucía Ardevínez Gálvez, Andrea Gisbert Sellés, Ainhoa Juan López, Alejandra Marín Jover, Aitana Castelló González, Sara Garrido Pérez, Manuel Moltó García, María Ferrer Bosch, Rut Pascual Franco, Gemma Bosch Franco, Helena Santamaría Soto.

2ª ESQUADRA

Formadors i Components: Jairo Romeu Carbonell, Manuel Moya Moltó, David Terol Ferrer, Polina Yakusheva, José Jacob Motos Micó, Javier Sansalvador Pérez, Júlia Sansalvador Pérez, Carlos Ripoll Pérez de Bustos, Aner García Sellés, Andrés García Ucles, Manuel Valls Fuentes.

Música entrada:
"CAVALLERIA MINISTERIAL" d'Enrique Torró Insa.
"PACO FLAUTÍ" de José Pérez Vilaplana.

Maseros

Any de fundació desconegut

Domicili Social:

C/ Colón, 2

Cap de Filà:

Mateo Moltó Tortajada

Fiança:

Mª Consuelo Carbonell Torró

Secretària:

Mª Luz Morant Ferrando

Cronista filà:

Ana María Briet Llorens

Vocals:

Àngela Ferrer Calatayud

Mª Àngeles Oltra Giner

Mar Payá Ferrer

Rosana Masenet Valls

Mª Carmen Jover Pérez

Neus Payá Ferrer

Nº de membres: 122

Banda de Música:

Unió Musical L'Aranya d'Albaida

Nº de músics: 85

Director:

Carlos Pellicer Andrés

DIANA 2025

PLAÇA LA VILA

Formador: Adrián Llopis Agulló.

Components: Santiago Marset Molto, Andreu Garrido Pérez, Daniel Corbi Martínez, Andrea Gandía Palací, Mireia Pascual Insa, Carla Sánchez García, Ana Berenguer Carbonell, Marta Martí Pascual, Pep Martín Verdeguer, Luis Molto Morant, María Miró Botella, Luis Moltó Olcina.

Música diana, Plaça la Vila:

“GUITARRA ESPAÑOLA” d’Enrique Igual Blasco.

PASSEIG

Formador: Marcos Valor Bravo.

Components: Jorge González Oltra, Javier Sanz Martínez, Josep Albert Cortés Garrido, Rafael Berenguer Santonja, María Ferrer Calatayud, Otón Merin Torró, Ximo Bravo Valls, Nadia Cervilla Verdú, Luis Palmer Juan, Raimundo Marset Tormo, Javier Llinares Martínez, Andrés Martí Soler.

Música diana, Passeig:

“AMPARITO ROCA” de Jaime Teixidor.

“SARA” de José Rafael Pascual Vilaplana.

ENTRADA 2025

1ª ESQUADRA

Formadors: Jorge Verdú Vicedo, Mª Luz Morant Ferrando.

Components: Oscar Llorens Montava, Borja Romeu Carbonell, Zoraida Castelló Botella, Reyes Pascual Martí, Mª Carmen Jover Pérez, Mª Jose Domínguez Alberó, Miriam Cortés Ferrándiz, Marta Osuna García, Pascual Bañuls Bahamonde, Juan José Tortajada Alonso, Fernando Albors Jordá.

2ª ESQUADRA

Formadors: Mª Consuelo Carbonell Torró, Enrique Pascual Mur, Mar Payá Ferrer.

Components: Natalia Masanet Briet, Ana María Briet Llorens, Enrique Masanet Briet, Rosana Masanet Valls, Lidia Jover Palací, Rosa Moltó Pérez, Consuelo Pérez Berenguer, Paula Fernández Vilaplana, Mª Àngeles Oltra Giner, Domingo González Martínez.

Música entrada:

“L’ALTET DELS CANONS” de José Rafael Pascual Vilaplana.

“PAS ALS MASEROS” de José Mª Valls Satorre.

“TABAL I SARAGUELL” de Mario Roig Vila.

Creuats

Fundada l'any 1952

Domicili Social:

C/ Pare Arques, 12

Cap de Filà:

Quino Palací Soler

Fiança:

Javier Soler Andrés

Secretari:

Tomás Faus Sempere

Cronista filà:

Arnau Campos Giner

Vocals:

Cristian Agulló Borrell
Vicent Martí Gandía
Claudia Denia Sansalvador
Joan Palací Soler
Manuela Santamaria Soto
Óscar Seguí Pascual
Arantxa Castelló Fuentes
Jordi Hidalgo Pascual
María Palací Sandoval
Valentín Reche Galiana
Sergio Oltra Molla
José Luis Reig Carbonell
Javier Pascual Motos
Javi Oltra Rovira

Nº de membres: 111

Banda de Música:

La Lira de Quatretonda

Nº de músics: 75

Director:

José Salvador González Moreno

DIANA 2025

PLAÇA LA VILA

Formador: Cristian Agulló Borrell.

Components: Jose Luis Reig Carbonell, Antonio Prats Peidró, Oscar Seguí Pascual, Pablo Soler Gironés, Iban Olmedo Gómez, Sandra Oltra Mollá, Joaquín Palací Soler, Román Sansalvador Vicent, Miquel Moltó Lloréns, Victoria Prats Soler, Araceli Castelló Fuentes, Susana Soler Samper.

Música diana, Plaça la Vila:

“ALBERRI” de José Insa Martínez.

PASSEIG

Formadores: Leticia Ferrando Ribelles, Eva Sandin Cortés, Arantxa Castelló Fuentes.

Components: Sonia Palací Faus, Ernestina Cortés Tomás, Claudia Denia Sansalvador, Berta Alijo Reig, Juan Llacer Ramos, Carla Brotóns Llopis, Fidel Cominches Gisbert, Candela Llorens Bernabeu, Javier Pascual Sanchez, Aleix Valls Martin.

Música diana, Passeig:

“AL CEL” de Fco. Valor Llorens , “VALENCIA” de José Padilla Sánchez.

ENTRADA 2025

1ª ESQUADRA

Formadors: Manuela Santamaría Soto, Arnau Campos Giner, Fabiola Alijo Reig, Sandra Oltra Mollá.

Components: Enrique Reig Vicedo, Sergio Martinez Soler, Esteban Cortés Pérez de Leon, Roberto Pérez Cortés, Tomás Faus Sempere, Joan Richart Marset, Joan Brotóns Vidal, Simón Ramos Seguí, Laura Martínez Domenech.

Genet: José Jordá Llorens.

2ª ESQUADRA

Formadores: Lucia Oltra Rovira, Mari Sol Rovira Vilaplana.

Components: Luis González Fernández, Manolo Sancho Lopez Javier Oltra Cantó, Bernardo Reig Pérez, Maria Reig Reig, Vicente Martí Gandía, Mila Mota Sansalvador, Ezequiel Ivars Selles, Carla Jordà Llopis, Almudena Prats Esteve, Marcos Reig Pérez.

Música Entrada:

“PER LA TERRA” de Francisco Valor Llorens.

“L'AMBAIXADOR CRISTIÀ” de Rafael Mullor Grau.

“CREU DAURÀ” de Francisco Valor Llorens.

Esquadra de Negres 2025

Formadors: Sergio Oltra Moya, Mateo Soler Gironés. Pablo Cortés Bravo, Joan Palací Soler, Blai Agulló Carbonell.

Components: Javier Soler Andres, Valentin Reche Galiana, Javier Pascual Motos, Jordi Hidalgo Pascual, Ignacio Gironés Vilaplana, Juan González Blanquer, Perfecto Sansalvador Botella, Javier Alós Carbonell.

Genet: Javier Oltra Rovira.

Música: “SIMUL” de Francisco Valor Llorens.

Banda de Música: Societat Ateneu Musical de Cocentaina.

Disseny: Juan Climent Miró. **Confecció:** El Molinar.

Mudéjars

Fundada l'any 1942

Domicili Social:
C/ Inmaculada Concepció, 10

Cap de Filà:
Adrià Llorens i Alcaide

Fiança:
Manoli Alcaide Alcántara

Secretària:
Andrea Prats Peidrò

Cronista filà:
David Ferrándiz Pérez

Vocals:
Alejandro Rozas Martos
Neus Ferrándiz Pérez
María Genis Ribelles
Aitana Briet Montelegirino
Arantxa Genis Ribelles

Nº de membres: 96

Banda de Música:
Societat Instruc. Musical de Benigànim

Nº de músics: 75

Director:
Rafael Albert Guerola

CAPITÀ MORO 2026: **Fernando Pascual Torró**
FAVORITA: Irene Pérez García
Rodella: Ferran Pascual Pérez
Disseny Càrrec: Juan Climent Miró
Marxa Capità: "MARÍA PEREMARCH" de Saül Gómez
Banda música Càrrec: Ateneu Musical de Cocentaina
Disseny boato: Comissió Capitanía de la Filà

DIANA 2025

PLAÇA LA VILA

Formador: Adrià Llorens i Alcaide
Components: Juan Luis Llorens Penáguila, Alejandro Rozas Martos, Borja Molina Juan, María Celeste Cabrera Damiá, Antonio Agustín Hernandez Molina, Maria Damià Mompó, Manoli Alcaide Alcantara, Andrea Prats Peidrò, Irene Tàrraga Prats, Mariona Selles Server, Estefania Martínez Payá, Marc Jovells Igual.

Música diana, Plaça la Vila:
"SUSPIROS DEL SERPIS" de José Carbonell García

PASSEIG

Formadora: Silvia Moltó Castelló
Components: Ferrán Pascual Pérez, Alfredo Ferrándiz Briva, Abril Maldonado Fernández-Laborda, Aitana Briet Montelegirino, Maria Genís Ribelles, Gemma Montelegirino Juan, María Brotóns Seguí, Sara Cortés Martínez, Enrique Ribelles Moltó, Jose Torró Castelló, Milagro Torró Marset, Jaime Manuel Aznar Pascual.

Música diana, Passeig:
"DANIEL JUAN" de José María Ferrero Pastor.

ENTRADA 2025

1ª ESQUADRA

Formadors: Milagro Torró Marset, David Ferrándiz Pérez, Joan Oltra Tomás.
Components: Mariana Fernández-Laborda Rossi, Beatriz Valls Sellés, Neus Ferrándiz Pérez, José Vicente Esteve Martínez, Arantxa Genís Ribelles, Aitana Maldonado Fernández-Laborda, Alexis Fuentes Herrera, Diego Novo Aparicio, Irene Ferri Albors, José Ramón Cortés Mompó.

2ª ESQUADRA

Formadors: Mateo Vanyó Richart, Vicente Ferri Galera, Adrià Ferrándiz Pérez.
Components: Cristina Vicente Riquelme, Germán Hernández Cabrera, Cristina Cortés Martínez, Lidia Ribelles Damiá, Eva Tomás Calatrava, Paula Juan Payá, María Asunción Torró Hernández, Blai Jovells Igual, Gustavo Maldonado Gatica, Fernando Pascual Torró.

Música entrada:
"SOC MUDEJAR" de Francisco Valor Llorens.
"ABENSERRAIG" de Saül Gómez i Soler.

Capità Moro 2026

FILÀ MUDÉJARS

Fernando Pascual Torró és membre de la Filà Mudèjares des de 1999, al segle passat, sols ha deixat d'eixir a festes durant 2 anys, pel la qual cosa enguany farà 25 anys que ix a la nostra Filà. A més, comparteix aquesta passió festera amb la seua dona, Irene, i el seu fill Ferran, que formen part del seu camí i l'acompanyen en aquesta etapa tan especial.

Fernando va ser Cap de Filà en els anys 2018 i 2019, participant com a vocal en les Junes de José Torró Castelló (2012 i 2013) i en l'última d'Alfredo Ferrándiz Briva (2024 i 2025), encarregant-se, especialment, de muntar, preparar i comprar per als menús de festes i sent el responsable de confeccionar les nostres llistes per participar en l'alardo.

A més a més, donada la seua formació jurídica, va participar en les Junes de Festes de Jaime Pérez i Pepa Prats, aquells anys van ser difícils i la seua participació fou decisiva per al naixement de l'actual Federació Junta de Festes l'any 2008.

Per altra banda, l'any 2016, just fa 10 anys, va ser el mantenidor del sopar de càrrecs, on ens va parlar de la participació de la dona en la festa.

Esperem que aquest any de la capitania 2026 siga un any màgic i per a recordar en la nostra Filà.

Fernando Pascual Torrò

CAPITÀ MORO 2026

Bequeteros

Fundada l'any 1941

Domicili Social:
C/ Pare Torró, 2

Cap de Filà:
Gabriel Vicedo Castellà

Fiança:
Iñaki Moltó Soler

Secretari:
Gustavo Pascual Pérez

Cronista filà:
José A. Moltó Palacios

Vocals:
Rubén Sanchis Oltra
Antonio Sánchez Seguí
Arnau Faus Molina
Arnau Pascual Montava

Nº de membres: 125

Banda de Música:
Primitiva Apolo d'Alcoi

Nº de músics: 98

Director:
Francisco Valor Llorens

ABANDERAT MORO 2026: Rubén Sanchis Oltra
FAVORITA: Ana López Brotons
Rodelles: María Sanchis López
Aitana Sanchis López
Disseny Càrrec: Javi Sellés, Saúl Santonja
Marxa Capità: "ALMANA"
Banda música Càrrec: Primitiva Apolo d'Alcoi
Disseny Boato: La filà

DIANA 2025

PLAÇA LA VILA

Formador: Andrés Palací Moncunill.
Components: Javi Llorens, Elena Such Cascant, José Luis Lucas Palací, Marta Agulló López, Rafa Llorens Blanes, Andrea Ribera Sánchez, Rubén Muñoz Sánchez, María Balmayor Moltó, Celia Moncunill Miguel, Lucía Agulló Barrachina, Marc Moltó Sanchis, Pablo Palací Robles.

Música diana, Plaça la Vila:
"EL BEQUETERO" de Gustavo Pascual Falcó.

PASSEIG

Formador: Mateo Moltó Morant.
Components: Sergio Blanquer Reig, Kiko Juan González, Antonio Sánchez Seguí, Carla Menor Seguí, Lucia Moncunill Miguel, Maria Sanchis López, Aitana Sanchis López, Martina Ferre Javaloyes, Maria Valls Nadal, Marta Valls Nadal, Juan José Masegosa Azor, Dario Berenguer Varela.

Música diana, Passeig:
"EL BEQUETERO" de Gustavo Pascual Falcó.

ENTRADA 2025

1ª ESQUADRA

Formadors: Lucas Palací Moncunill, Luca Di Serio Navarro, Virgilio Reig Jover.
Components: Arnau Faus Molina, Antonio Sánchez Seguí, Arnau Gonzalez Galera, Iago Moltó Sanchis, Gustavo Pascual Pérez, Pepi Pascual Montava, Ana Moncunill Moltó, Ximo Santamaria Camallonga, Paula Torregrosa Jordá, David Javaloyes Palací.

2ª ESQUADRA

Formadores: Lalo Seguí Verdú, Carmen Belén Pérez Rubio.
Components: Primitivo Menor Esteban, Javier Palací Miró, Montse Barber Sellés, Mª Jose Camallonga Pascual, Ximo Santamaria Domenech, Isabel Fernández Gázquez, Laura Belén Martínez Pérez, Juan Luis Andrés Carrión, Lourdes Nadal Camps, Rossana Juan Doménech, Iñaki Moltó Soler.

Música entrada:
"SAKASIK" de Saül Gómez i Soler.
"L'ENTRÀ DELS MOROS" de Camilo Pérez Monllor.

Abanderat Moro 2026

FILÀ BEQUETEROS

ALEALE....!

Este és el crit que representa els Bequeteros, però hi ha un bequetero en concret que quan sent Ale Ale!! s'ompli d'alegria, es motiva, li arriba una sensació de companyerisme, un motiu per a formar, un motiu per a treballar per la Filà, una nota alegre, motivorada i d'espenta. L'Ale Ale dona força per treballar, per no perdre mai el sentir i viure la filà com una cosa pròpia, que va adherit a la seua personalitat.

Doncs, tot açò es podria unificar en una persona i eixa és Rubén Sanchis Oltra. Bequetero que ho porta a la sang i als gens. Fill de Bequetero, net de Bequetero fundador, es pot demanar més?

Sanchis, com sempre ha sigut conegut, és un membre actiu a la filà Bequeteros. És fester de filà, de dinaret de dissabte, de soparet de dijous. Va ser cap de filà des de 2006 al 2009, va ser Publicador de les Festes amb la seua filla Maria l'any 2013, va ser Cavaller del seu amic Gabriel Vicedo l'any 2004, va formar part de l'esquadra de Negres en el 75 Aniversari de la Filà Bequeteros, va arrancar la seua primera diana l'any 2001 i des d'aleshores, sempre que ha pogut ha intentat formar tant la primera com la segona diana, ja que la Primera Diana, per a ell, és un dels actes que més representa ser Bequetero.

On també gaudeix plenament Sanchis, és a l'alardo, sempre intenta no perdre's cap dels tres alardos i sempre ha estat ajudant, col·laborant i sent encarregat d'aquest acte.

Sanchis, representa molt bé la figura d'una persona que estima la festa, la tradició, les amistats i la família i no sols ho estima, també ho transmet a qui té prop, generant aquest sentiment a qui el rodeja.

Sanchis, viu la festa i ha sabut transmetre esta estima per la festa i sobretot l'estima als Bequeteros, a les seues filles, Maria i Aitana, i fins i tot ha transmés esta estima a la seua dona Ana, fent-la canviar de bàndol, del cristià al moro, de Cavalleta a Bequetera.

A part de la seua vivència festera, podríem destacar el seu caràcter afable, amic dels amics, sempre intentant no perdre eixa amistat, reunint-se mensualment amb els seus amics, on parlen de festa, encara que els amics estiguen dispersats arreu de tot el món fester i són els que l'acompanyaran com a Cavallers, i que s'han oferit des d'un primer moment per recolzar-lo i tirar endavant aquesta aventura de ser abanderat, i per suposat les amigues d'ell i de la seua dona, que no van dubtar també en acompanyar-los sent Dames.

I com naix la idea de Sanchis Bandera? Un dinar a la caseta amb els amics, un "Podries fer el càrrec", un "Nosaltres estem amb tu", un "Papi, per favor fem la Bandera", un "La filà està amb tu pel que necessites", un cant de "Sanchis Bandera... lolololele", tot junt, fa que Sanchis accepte amb il·lusió i amb el suport de les tres dones de casa, un...

"Sí, la meua família i jo representarem l'Abanderat 2026"

Sanchis, des de la Filà Bequeteros volem donar-te les gràcies per dur endavant aquest càrrec i estem segurs que serà un any inoblidable per a tota la filà i, juntament amb la teua dona Ana i les teues filles Maria i Aitana, i els teus nebots, Iago, Marc i Mateo, ens fareu gaudir d'unes festes irrepetibles. Per a nosaltres és un orgull que sigues tu, el que ens representes en aquest any de Bandera.

Ale Ale!!!

Rubén Sanchis Oltra

ABANDERAT MORO 2026

Guàrdia Jalifiana

Fundada l'any 1942

Domicili Social:

C/Ben Alsaagi, 1-baix

Cap de Filà:

Pablo Agulló Ferrando

Fiança:

José Manuel Moltó Llopis

Secretari:

David Sanz Llorens

Cronista filà:

Pascual Botella Montava

Vocals:

Mª José Pañalver Pérez

Anna Blanes Company

Iñaki Monllor Andrés

Pascual Botella Montava

Nº de membres: 47

Banda de Música:

Societat Unió Musical Beniarrés

Nº de músics: 50

Director:

Isidro Alemañ Sanchis

DIANA 2025

PLAÇA LA VILA

Formador: Mateo López Cloquell.

Components: Pascual Botella Montava, Enrique Manuel Llopis Pina, Iñaki Monllor Andrés, Carlos Martínez Pastor, David Sanz Llorens, Antonio Pérez Córdoba, Iñaki Solbes Martinez, Pablo Agulló Ferrando, Rafa Uris Montava, Adrián Teresí Peñalver, Marc Vicedo Enguix, Dimas Botella Montava.

Música diana, Plaça la Vila:

“A LA MEUA BANDA” de Francisco Valor Llorens.

“EL PUÑO DE ROSAS” de Ruperto Chapí.

PASSEIG

Formador: Pascual Botella Montava.

Components: Mateo López Cloquell, Enrique Manuel Llopis Pina, Iñaki Monllor Andrés, Carlos Martínez Pastor, David Sanz Llorens, Antonio Pérez Córdoba, Iñaki Solbes Martinez, Pablo Agulló Ferrando, Rafa Uris Montava, Adrián Teresí Peñalver, Marc Vicedo Enguix, Dimas Botella Montava.

Música diana, Passeig:

“HOMENATGE” de José Pérez Vilaplana.

ENTRADA 2025

1ª ESQUADRA

Formadors: Dimas Botella Montava. Enrique Manuel Llopis Pina, Adrián Teresí Peñalver.

Components: Carlos Martínez Pastor, Iñaki Monllor Andrés, José Monllor Barrachina, José Luis Alós Riera, Iñaki Solbes Martinez, Antonio Pérez Córdoba, Francisco José Pérez Moltó, Rafa Uris Montava, Marc Vicedo Enguix.

2ª ESQUADRA

Formadors: Pascual Botella Montava, Mateo López Cloquell, María José Peñalver Pérez, Olga Pérez Botella.

Components: Gemma Tortajada Alfonso, Josefa Prats Montava, Pilar Montava Ripoll, Amparo Monter Sanjuan, Anna Blanes Company, Úrsula López López, Mercedes Bou Alentado, Amparo Soriano Lafarga, Arantxa Vicent Ripoll.

Música entrada:

“JAMALAJAM” de José Ferrándiz Fernández.

“EL MORO DEL SINC” de Rafael Giner Estruch.

“GUARDIA JALIFIANA” de José Pérez Vilaplana.

Kabilenyos

Fundada l'any 1916

Domicili Social:

C/ Pare Francesc Agulló, 4

Cap de Filà:

Borja Moltó Tortajada

Fiança:

Pablo Martí Gisbert

Secretari:

José Enrique Moltó Moltó

Cronista filà:

José Enrique Moltó Moltó

Vocals:

Pedro Puig Llorens
Pau Anduix Fuentes
Pau Olcina Andrés
Francisco Prats Colomer
Vicent Agulló Pascual
José Moltó Llorens
Pau Botella Pascual
Javier Vidal Amat

Nº de membres: 69

Banda de Música:

Soc. Musical La Nova de Palomar

Nº de músics: 40

Director:

Lluís Carbó Segrelles

DIANA 2025

PLAÇA LA VILA

Formador: José Enrique Moltó Moltó.

Components: Àngel Amat Valiente, Kike Alcaraz Javaloyes, Roser Olcina I Andrés, Pau Olcina I Andrés, Josep Maria Olcina I Jover, Borja Moltó Tortajada, Maria José Aracil Sánchez, Pau Botella Pascual, José Vicente Amat Agulló, Javier Vidal Amat, Pablo Martí Gisbert, Josep Xavier Vaello Vidal.

Música diana, Plaça la Vila:

“EL CAPITÁN” de Camilo Pérez Laporta.

“HOMENAJE” de José Pérez Vilaplana.

PASSEIG

Formadora: Adela Milagro Reig Botella.

Components: Mireia Amat Llopis, Cristóbal Ballester Miñana, Mari Carmen Prats Castelló, Maria Luisa Garcia Garcia, Estefania Sala Serrano, Abril Dris Sala, Erika Dris Sala, Fernando Coloma Moltó, Marina De Frutos Bernabeu, Marta Ortuño Prats, Sergio Barrachina Cantó, Josep Xavier Vaello Vidal.

Música diana, Passeig:

“BENICADELL” de Joan Enric Canet Todolí.

ENTRADA 2025

1ª ESQUADRA

Formadors: Fernando Coloma Moltó, Vicent Agulló Pascual.

Components: Jordi Luna Villalón, Sergio Barrachina Cantó, Hipólito Vidal Torregrosa, Pedro Puig Llorens, José Moltó Llorens, Vicent Figuerola Montava, Josep Xavier Vaello Vidal, Luis Elias Rade Moreyra, Josep Maria Olcina I Jover, Javier Vidal Amat, Adela Milagro Reig Botella.

2ª ESQUADRA

Formadores: Mari Carmen Prats Castelló, Abril Dris Sala.

Components: Mireia Amat Llopis, Roser Olcina I Andrés, Maria Luisa Garcia Garcia, Estefania Sala Serrano, Erika Dris Sala, Maria José Aracil Sánchez, Marina De Frutos Bernabeu, Marta Ortuño Prats, Arnau Vaello Fernández, Laura Bautista Doménech, Àlex Cantó Reig.

Música entrada:

“ALS XAPARROS” de José Rafael Pascual Vilaplana.

“PIC NEGRE” de José Vicente Egea Insa.

“ALIGEABÁ-SPYROS” de Vicente Pérez Esteban.

Bereberes Els Borts

Fundada l'any 1939

Domicili Social: C/Ausias March, 4

Cap de Filà: Paco Pascual Soler

Fiança: Cristian Bernabeu Agulló

Secretari: Rafael Valls Giner

Cronista filà: Paco Pascual Soler

Vocals:

Pedro Moltó Castelló, Rubén Colomina Arroyo, Salva Ivorra Giner, Ernest Aras Domingo, Ximo Pascual Torró, Ángel Folguera Cots, Juanjo Bolufer Femenia, Cristina Padilla Castañer.

Nº de membres: 82

Banda de Música:

Unió Musical Contestana

Nº de músics: 80

Director:

Juan Carlos Sempere Bomboí

QUADRE D'HONOR

Manuel Navarro Santamaría: Bort d'Honor, Fester d'Honor i President d'Honor de la Junta de Festes.

Joaquín Pascual Torró: Bort d'Honor, Cap de Filà d'Honor.

José Pérez Vilaplana, El Mestre: Bort d'Honor, i Soci de Número Perpetu.

Antonio Torregrossa Moltó: Bort d'Honor.

Paco Pascual Soler: Bort d'Honor.

José Albors Pérez: Bort d'Honor.

Octavio Cerdá Ferrándiz: Soci de Número Perpetu

Unió Musical Contestana: Soci de Número Perpetu.

Rafael Cortés Olcina: Soci de Número Perpetu.

José Luis Navarro Bonet: Soci de Número Perpetu.

José Luis Barrachina Domínguez: Soci de Número Perpetu

DIANA 2025

PLAÇA LA VILA

Formador: Hipólito Tomás Pérez.

Components: Hipólito Pascual Soler, Pedro Moltó Castelló, Rubén Colomina Arroyo, Salvador Richart Montava, Ernest Aras i Domingo, Álvaro Sanjuán Sanz, Pablo Luque Díaz, Rafael Montaner Brotóns, Juanjo Bolufer Femenia, Vicente Fenollar Molina, Javier Medina Robledo, Joaquín Torró Enguix.

Música diana, Plaça la Vila:

"EL BEREBERE" de Gustavo Pascual Falcó.

PASSEIG

Formador: Diego Pascual Carbonell.

Components: Hugo Colomina López, Mauro Colomina López, Cristian Raül Bernabeu Agulló, Rubén Colomina Arroyo, José Vicente Pons Tomàs, Iván Martí Cardona, Leo Barrull Canales, Iván Arjona Jover, Juanjo Bolufer Femenia, Salvador Richart Montava, Rafael Montaner Brotons, Joaquín Torró Enguix.

Música diana, Passeig:

"BORTS 1939" de Francisco Valor Llorens.

ENTRADA 2025

1ª ESQUADRA

Formadors: Rafael Valls Giner, Salvador Ivorra Giner, Carlos Vte. Gimeno Blasco.

Components: Germán Jover Sellés, Ángel Folguera Cots, Pepe Pascual Ivars, Ángel Francisco Romero Gallardo, Rafael Jover Ávila, Rafael Navarro Doménech, Germán Agulló Albors, Juan Ramón Jover Sellés, Horacio Torregrossa Ferrer, José Hipólito Cortés Jornet.

Música Entrada:

"ALS BEREBERS" de José Pérez Vilaplana.

"BUSCANT UN BORT" de Gustavo Pascual Falcó.

Esquadra de Negres 2025

Formadors: Hipólito Pascual Soler, Salvador Richart Montava, Hipólito Tomás Pérez.

Components: Cristian Raül Bernabeu Agulló, Pedro Moltó Castelló, Israel Calafat Desemparados, Vicent Fenollar Molina, Ernest Aras i Domingo, Álvaro Sanjuán Sanz, Rafael Montaner Brotóns, Pedro Vicent Ripoll, Rubén Colomina Arroyo, Pablo Luque Díaz.

Genet: Javier Medina Robledo.

Música: "ROPERÍA XIMO" de Francisco Valor Llorens.

Banda de Música: Unió Musical Contestana.

Disseny: Ropería Ximo. **Confecció:** Ropería Ximo.

Llana

Any de fundació desconegut
Referència més antiga 1868

Domicili Social:
Avinguda Ferrocarril, 18

Cap de Filà:
Miguel Molies Seguí

Fiança:
José Pablo Raigal Jornet

Secretari:
Pau Vilaplana Ragüés

Cronista filà:
Rubén Sellés Grau

Vocals:
David Jordá Sempere
Christian Molines Castellá
Sofia Mur Lloréns
José Juan Pérez Anduix
Miguel Ángel Raigal Jornet

Nº de membres: 85

Banda de Música:
Unió Musical de Llutxent

Nº de músics: 67

Director:
Emilio Oltra Benavent

DIANA 2025

PLAÇA LA VILA

Formador: Francisco Cortés Vicedo.

Components: Pablo Montaner Brotons, José Juan Pérez Anduix, Gabriel Coloma Cerver, José Antonio Moltó Pérez, Alba Climent Pastor, Jordi Moltó Domínguez, Jorge Moltó Gómez, David Jordá Sempere, Jorge Vañó Guerra, Andrés Vilaplana Cortell, Miguel Molines Seguí, Marcos Giner Pérez.

Música diana, Plaça la Vila:

“MIRHAB” d'Evaristo Pérez Monllor.

PASSEIG

Formador: Javier Valor Sempere.

Components: Christian Molines Castellá, Jorge Gilabert García, Manolo Climent Prats, Sara Portela Valls, Cristina Gilabert Brotons, José Borrell Insa, Jimena Giner Castelló, María José Pérez Ferri, Cristina García Pérez, Rubén Sellés Grau, José Pablo Raigal Jornet, Miguel Ángel Raigal Jornet.

Música diana, Passeig:

“EL BOTE” de Saül Gómez Soler.

ENTRADA 2025

1ª ESQUADRA

Formadors: Anna Pascual Soler, Moisés Sellés Pérez, Aitor Jordá Sempere.

Components: Moisés Sellés Pérez, Anna Pascual Soler, Pòlit Raigal Carbonell, Roberto Camps Payá, Jordi Moltó Domínguez, Mariola Raigal Carbonell, Patricia Mur Lloréns, Roberto Miralles Insa, José Borrell Insa, Jorge Millán Haro, Ángel Montejano Bravo, José Alberto Jordá Carbonell, Aitor Jordá Sempere.

2ª ESQUADRA

Formadors: José Antonio Pascual Miralles, Ezequiel Agulló Botella, Maria Terol Insa, Pau Vilaplana Ragüés.

Components: Ezequiel Agulló Botella, Maria Terol Insa, Carme Clemente Seguí, Cristina García Pérez, Andrés Vilaplana Cortell, Joan García Pérez, Rosana Soler Moltó, Gabriel Blanes Belda, Carla Kadic Pascual, Sheila Domínguez Miravalles, David Camps Molina, José Antonio Pascual Miralles, Pau Vilaplana Ragüés.

Música entrada:

“EL MAHDI” de José Pérez Vilaplana.

“LLANER I SANEDRÍ” de Francisco Valor Llorens.

Muladis

Any de fundació 2008

Domicili Social:

C/ Convent, 17

Cap de Filà:

Elizabet Agulló García

Fiança:

Mariona Carbonell Pascual

Secretària:

Mayte Barrachina Vida

Cronista filà:

Pablo León Vidal

Vocals:

Rafa Agulló Soler
Fran-jo Maíquez Richart
Irene Carbonell Valls
Irene Albors Vidal
Pablo Valor Bravo

Nº de membres: 110

Banda de Música:

Unió Musical de L'Orxa

Nº de músics: 45

Director:

Juan Carlos Peris Hernández

DIANA 2025

PLAÇA LA VILA

Formador: Fran-jo Maiquez Richart.

Components: Pablo León Vidal, Laura León Gilabert, Esther Maiquez Cascant, Irene Maiquez Cascant, Belén Pérez Oltra, Irene Albors Vidal, Miriam Agulló Pastor, Marta Fenollar Llopis, Mar Agulló Barrachina, Cristina Agulló Soler, Justo Giner Jorda, Mauro Pérez Oltra.

Música diana, Plaça la Vila:

“AL CEL” de Francisco Valor Llorens.

PASSEIG

Formadora: Laura Payá Pascual

Components: Maria Jesus Cortés Tomés, Ana Sevilla Cortés, Mayte Barrachina Vidal, José Luis Molina Sirera, Enrique Vicedo Montagud, Marco Vinicio Agulloé Pastor, Josep Albert Albors Plaza, Carla Solbes Jordé, Paula Molté García, Alba Barrull Sánchez, Pablo Valor Bravo, Fran García Vidal.

Música diana, Passeig:

“JUANJO CASQUET” d’Ignacio García Vidal.

ENTRADA 2025

1ª ESQUADRA

Formadors: Andrés Carbonell Reig, Cristobal Miralles, Rafael Ferrer Pascual.

Components: Fran Fenollar Baidal, Manolo Aura Llopis, Federico Ruiz Miro, Anto Fenollar Baidal, Paqui Monar Blanes, Fátima Bellvis Andrés, Magda Bonastre Juan, Marta Clavijo López, Mauro Valls Vidal, Dani Barrachina Jordá, Carlos García Vidal, Christian Puig Fenollar,

2ª ESQUADRA

Formadores: Marta Agulló Jordá, Patri Gilabert Piera, Elizabet Agulló García.

Components: Josep Pérez Pérez, Virgilio Agulló Juan, Claudia Ramos Alberto, Elena Palací Amat, Marta Ruiz López, Núria Agulló Jordá, Ignacio Aracil Serra, Mauro Alcaide Llopis, Jordi Alcaide Llopis, Pablo Carbonell Jordá, Carles Clavijo Bravo, Borja Sanchis Martí.

Música entrada:

“XABAT” de Saül Gómez i Soler.

“ALS BEREBERS” de José Pérez Vilaplana.

Manta Roja

Any de fundació desconegut
Referència més antiga 1870

Domicili Social:

C/ Pare Balaguer, 3

Cap de Filà:

Borja Jornet Molina

Fiança:

Vicente Valls Fernández

Secretàriai:

Marisí Valls Fernández

Cronista filà:

David Agulló Giner

Vocals:

Cristian Barrachina Pastor

José Cerdá Torregrosa

Ángel Molina Soler

Sergio Sampió Pons

Nº de membres: 85

Banda de Música:

Societat Musical Beniatjareense

Nº de músics: 40

Director:

Joan Enric Canet Todolí

DIANA 2025

PLAÇA LA VILA

Formador: Antonio H. Agulló de la Prida.

Components: Vicente Valls Ivorra, José Cerdá Torregrosa, Borja Jornet Molina, Sergio Sampió Pons, Borja Molina Pérez, Adolfo Sancho Francés, José Manuel Sancho Agulló, Leonardo Sancho Francés, Juan Enrique Agulló Giner, Juan Antonio Agulló Ripoll, Almudena Martínez Soler, Fco. Javier Sancho Agulló.

Música diana, Plaça la Vila:

“EL VERD” de Miguel Picó Biosca.

PASSEIG

Formador: Emilio Llorens Pérez.

Components: Mimi Soler Samper, Maria Sancho Ferrer, Gema Cerdá Miralles, Marc Forcadell Sancho, Pedro Zaragoza Rodríguez, Carlos Ivorra Cardona, Clara Sancho Vidal, Lidiana Martí Moltó, Mila Palací Miró, Milagro Ivorra Cardona, Quico Zaragoza Ivars, Miguel García Crespo.

Música diana, Passeig:

“EL NOSTRE” de José María Ferrero Pastor.

ENTRADA 2025

1ª ESQUADRA

Formador: Emilio Llorens Pérez.

Components: Andreu Vidal Martí, Lia Calatayud, Borja Molina Pérez, Marc Forcadell Sancho, Maria Sancho Ferrer, Maria Giner Pérez, Milagro Ivorra Cardona, Miriam Agulló Giner, Aitana Vidal Martí, Beatriz Sanchis Fenollar, Pedro Zaragoza Rodríguez, Olga Barrachina Giner.

2ª ESQUADRA

Formadora: Ana Palacios García.

Components: José Luis Mompó Ruiz, Carlos Ivorra Cardona, Vicente Valls Fernández, Quico Zaragoza Ivars, Miguel García Crespo, Mimi Soler Samper, Luis Hipólito Agulló Ibáñez, Juan Enrique Agulló Giner, Aitana Enguix Vidal, Adrián Vidal González, Abraham Moltó García, Vicente Barrachina Jover.

Música Entrada:

“EL PRESIDENT” de Miguel Picó Biosca.

“PACO EL XOLLAT” de Daniel Ferrero Silvaje.

“XAVIER EL COIXO” de José Rafael Pascual Vilaplana.

Esquadra de Negres 2025

Formadors: Juan Antonio Agulló Ripoll, José Cerdá Torregrosa, Francisco Reig Aracil, Santiago Revert Cantó, Fco. Javier Sancho Agulló, José Torregrosa Prats.

Components: Antonio Hipólito Agulló de la Prida, José Deusa Gosalbo, Miguel Fernández Medrano, Sergio Sampió Pons, Rafael Soriano Izquierdo, Vicente Valls Ivorra, Juan Antonio Vicent Agulló.

Genet: Adrián Sarrió Contreras.

Música: “AMBRA” de Francisco Valor Llorens.

Banda de Música: Societat Ateneu Musical de Cocentaina.

Disseny: Juan Climent Miró. **Confecció:** Maisa.

Protagonistes de les Festes 2025

118	CRONICA DE LES FESTES 2025
<i>Quique Camallonga Martínez</i>
138	CRÒNICA DEL CAPITÀ CRISTIÀ 2025
<i>Germán Palací Miñana</i>
140	CRÒNICA DEL CAPITÀ MORO 2025
<i>Ignasi Belda Reig</i>
142	CRÒNICA DE L'ABANDERADA CRISTIANA 2025
<i>Olimpia Cerdá Barrachina</i>
144	CRÒNICA DE L' ABANDERAT MORO 2025
<i>Diego Pascual Carbonell</i>
146	DISCURS DEL MATENIDOR PRESENTACIÓ CÀRRECS 2025
<i>Francisco Valor Llorens</i>
152	DISCURS DEL MANTENIDOR PRESENTACIÓ REVISTA 2025
<i>Aureli Tormós Domènech</i>
159	CRÒNICA DEL DIRECTOR DE L'HIMNE 2025
<i>Jaume Gavilán Agulló</i>

CRÒNICA DE LES FESTES 2025

QUIQUE CAMALLONGA MARTÍNEZ
Cronista de Festes

L'any 2025, la Vila Comtal, Cocentaina, va celebrar el 425 aniversari del patronatge de Sant Hipòlit com al nostre Patró, açò significa que l'any va estar replet d'activitats, actes i esdeveniments relacionats, amb aquesta celebració. Aquest any de celebració va tindre el seu moment de màxima esplendor en la nostra trilogia festera, les nostres festes de Moros i Cristians en Honor a Sant Hipòlit.

Les Festes de Moros i Cristians són uns dels tresors més importants que tenim en el nostre poble, i aquest any, l'any del 450 aniversari de Sant Hipòlit com a patró de Cocentaina, farem aquesta cerca, seguirem pistes i coordenades, per a trobar el gran tresor de Cocentaina, les seues festes del mes d'agost. Per a aconseguir trobar aquest tresor, el que haurem de seguir serà, una de les coses que fa moure les festes del nostre poble... ELS SENTIMENTS I LA GERMANOR.

Abans de començar aquesta troballa, volem donar-li les gràcies i agraïments a tota la Junta de Festes i al seu president Rafel Monar Blanes, per la tasca feta aquest que era el seu últim any al capdavant de les festes de Cocentaina. Gràcies.

Segons el diccionari, si busquem la paraula tresor podem llegir el següent: Gran quantitat de diners, valors o objectes preciosos, reunida i guardada. Però el tresor del qual parlem, eixes festes de moros i cristians de Cocentaina tindria la següent definició: Gran quantitat d'emocions, valors i sentiments, units i guardats, i si algú entén d'aquesta nova definició de tresor, són els quatre protagonistes de les festes de 2025, els nostres buscadors i buscadora de tresors, al capdavant de les tropes de la creu, capità cristià i Creuat: Germán Palcí Miñana, Olimpia Cerdá Barrachina serà l'abanderada dels cristians per la filà Contestanos i pel que fa a les tropes d'al-Azraq i la mitja lluna,

capità i Manta Roja: Ignasi Belda Reig i abanderat moro i dels Bereberes Els Borts: Diego Pascual Carbonell... I a nosaltres només ens queda acompanyar-los i acompanyar-la en aquesta recerca.

I tot mapa de tresor té un inici i el nostre comença així...

DIJOURS 7 D'AGOST

Quan busquem el tresor, ens adonem que el camí és el propi tresor.
"L'Alquimista" (1988), Paulo Coelho

Lloc marcat al Mapa: església del Salvador.
Sentiments a seguir: els nervis a la panxa abans de començar.

La nostra cerca del tresor té com a origen, el Raval de Cocentaina, on a les 19:30 del dijous 7 d'agost en l'església del Salvador, els nostres i la nostra protagonista de les festes de 2025, es van imposar les medalles en aquesta solemne missa. Germán Palcí Miñana com a Capità cristià, Olimpia Cerdá Barrachina Abanderada cristiana, Ignasi

Belda Reig com a Capità moro i Diego Pascual Carbonell com a bandera moro.

El nostre mapa i el sentiment de nervis pels dies que venen, ens duen a traslladar la imatge de Sant Hipòlit del Raval, d'aquesta església, la del Salvador, al Monestir de la Mare de Déu, on descansarà fins al dia de l'alardo.

Descanseu festers i festeres de Cocentaina, perquè la millor manera de gaudir d'un tresor és disfrutar del camí per a trobar-lo, i el camí ja ha començat. La

nostra següent pista d'aquest tresor ens durà al dia de l'olla.

DIVENDRES 8 D'AGOST

**Tinc un dia. Si el sé aprofitar,
tinc un tresor.**
Gabriela Mistral

Llocs marcats al mapa: Passeig del Comtat i plaça del Pla.

Sentiments: Alegria, tristesa, excitació, calma i tots els sentiments que ens crea la música.

A les 19:15 tots els festers i festeres de Cocentaina tenia una "X" marcada en la part alta del Passeig del Comtat, allí totes i tots es van reunir

per anar baixant de forma ordenada, junt amb les seues bandes, a un verdader tresor que tenim a Cocentaina, el Palau Comtal, el nostre dia a dia està replet de tresors que no valorem. Des del balcó principal de la Sala d'Ambaixadors, el president de la junta de festes i l'alcalde de Cocentaina li van donar la batuta a Jaume Gavilán Agulló, aquesta batuta serà la clau que obrirà el nostre tresor i serà Jaume Gavilán l'encarregat de fer-ho. Ell té tota una vida dedicada a la música, la música l'ha dut a viatjar arreu de tot el món, des de Nova York, després

de passar per Viena, Buenos Aires, Washington, París, Roma i molts altres. Però ell mai ha oblidat el seu poble i la seua banda, la Societat Ateneu Musical de Cocentaina. A les 20:00 davant del Palau Comtal de Cocentaina va començar a sonar les notes de José Insa Martínez i la lletra de Gerard Mur i Pérez ressonaven de “Montcabrer a l’Aitana”. Els festers i festeres acabaven d’obrir el cofre del tresor.

La fam també és un sentiment i si el seguim al nostre mapa, aquest sentiment va dur a tots els festers i festeres de Cocentaina, a les seues respectives seus, per a agafar força amb un bon plat d’Olla.

A les 22:30 la X del mapa tornava a estar en la part alta del passeig, moment en que van començar les tradicionals “Voltetes” de la Nit de l’Olla.

La nit va acabar amb una revetlla a l’Avinguda Benilloba a càrrec de Santi Bartomeu.

La nostra següent pista ens durà a la Plaça de la Vila, de molt bon matí.

DISSABTE 9 D’AGOST

*Tot quant puc dir és el que tu ja saps: alguns dies són un tresor. “Joyland” (2013),
Stephen King.*

Llocs marcats al mapa: La Vila Comtal
Sentiments: Inexplicable.

La nostra cerca del tresor comença el dissabte 9 d’agost de bon matí, els festers i festeres de Cocentaina estaven preparats i preparades per a la recerca del tresor, per això de les cases de la Vila Comtal comencen a aparéixer cuir, cota de malla, llances, casc pel bàndol dels cristians i pel bàndol de la mitja lluna bombatxos, jupetins, turbants i esvindargues, totes i tots amb un clar destí, la Plaça de la Vila. On a les 6:30 va tindre lloc la Santa Missa de l’Alba, celebrada per l’assessor religiós de la junta de festes, tot seguit l’oració de l’Àngelus i la hissada de banderes, per iniciar la Primera Diana.

La filà del Capità Cristià, té l’honor d’arrancar aquesta diana, sonen les notes de “Alberri” de Pepito Insa, i la diana de

Cocentaina, un tresor dins d’altre tresor, arranca. El Creuats done pas als Almogàvers, seguits pels Gentils, Cavallers de Llúria, en l’equador de les filaes cristianes, era el torn de Els Contestanos, filà de bandera, el Contrabando van ser els següents, la Cavalleria Ministerial i acabant amb les tropes del rei Jaume I, els Maseros.

Les tropes de la creu avançant pel carrer La Verònica, El passeig del Comtat i la Plaça Alcalde Reig, omplint el poble de Cocentaina de música, festa i germanor. Tots els carrers i places que tenim marcades al nostre mapa del tresor. En la plaça de l’ajuntament les tropes de la mitja lluna estan preparades, començant la filà de la Manta Roja, la primera dina de les filaes mores de Cocentaina d’ona inici. Seguint-los la filà Mudejares, els Sahorins, els Kabileños, El Bereberes Borts, la bandera de 2025 de Cocentaina seran els següents, els seguiran la Llana, després els Muladis i per acabar, com és tradició en el poble de Cocentaina, en la fila dels Bequeteros.

Aquest mateix dia, a les 12:15, quan van acabar de sonar pasdobles pels carrers de Cocentaina, el mapa del tresor marcava diferents punts de la Cocentaina medieval, des de l’església de Santa Maria, carrer Conde de Cocentaina o la plaça del Pla, era el torn de l’Ambaixada del Contrabando.

Protagonitzada per la filà Maseros i la filà del Contrabando, on aquests últims venen a ajudar la gent del poble, representada pels Maseros, un altre any la sàtira i la diversió es van apoderar d'aquest acte, fins i tot vam tindre l'aparició del president dels Estats Units, Donald Trump, un any més i després de diverses discussions, van arribar a un acord. El Contrabando ajudarà a la defensa de Cocentaina.

Els carrers Pare Francesc Agulló, Passeig del Comtat, Bisbe Estanya, plaça del Pla, carrer de la Mare de Déu del Miracle i plaça dels Apòstols estan preparades i preparats per a l'entrada de Moros i Cristians de Cocentaina, en el seu 450 aniversari de Sant Hipòlit com a patró del poble.

A les 19:00 de forma puntual va arrancar l'Entrada de Cocentaina, les tropes de la creu contra les de la lluna, en una desfilada que ens descobrirà el veritable tresor de Cocentaina.

L'Entrada va arrancar amb el Mal Passet i aquest any també celebràvem el 50é aniversari que els xiquets i xiquetes de Cocentaina, formen part de la publicació, per aquest motiu l'entrada cristiana va començar amb una carrossa amb tots els i les publicadores d'aquest any, tan especial.

Era el torn dels Creuats, la filà junt amb capità Germán Palací, ens volen dur a recuperar una relíquia, un altre tipus de tresor, concretament el "Sagrat Cor de Jesús", fent eixa clara referència a l'origen d'aquesta filà, recordant al Patronat de Cocentaina. El càrrec i aquest tresor que ens regala Germán Palací, la seua família i la seua filà, comença d'aquesta manera:

L'estàndard dels Creuats és el primer, acompanyat per xiquets i xiquetes que reparteixen fullets per a saber tota la història que vol contar-nos aquesta filà, en aquesta calorosa vesprada del mes d'agost a Cocentaina. Tot seguit trobem una taula de Creuats, savis, aquests estan debatent les estratègies, per a recuperar aquesta relíquia, darrere d'aquests anava l'heràldica del capità dissenyada per Toni Domínguez Borràs. Un tresor també són els moments que passem amb les persones que estimem, és per aquest motiu que l'heràldica anava acompanyada per una gaita, aquesta representava al germà de Reies Sandoval, Marcos Sando-

val, ell ens va deixar aquest any passat i la seua família i la filà, van voler rendir-li un homenatge a aquest gran músic i fester.

Ara és el torn dels més joves de la filà Creuats que representen la recuperació d'eixe tresor, la relíquia del Sagrat Cor de Jesús. Trobem una esquadra de joves, molt joves, en homenatge al càrrec de capità de Toni Chiquillo, aquests no van amb el trage de la filà, van de guerrers, amb plomes, negre, però fent-li eixa picada d'ullet en algun color. De fons sona "Victor" de José Francisco Molina Pérez, interpretada per la banda també jove, com l'esquadra, ja que és la banda juvenil "La Lira" de Quatretondeta. Aquesta marxa també és ballada per un grup de xiquetes, un ballet molt guerrer d'Alicia Montava, que amb l'ajuda d'eixos savis que ja hem vist, estan a punt de recuperar la relíquia.

La relíquia del Sagrat Cor de Jesús, ja està en mans dels Creuats de Cocentaina, així ens ho representa una batalla contra les tropes musulmanes en la que al final, d'aquest espectacle, els Creuats aconsegueixen aquest tresor, aquesta relíquia. La relíquia va ben guardada, ja que ara veiem als cavallers, del capità cristià 2025, van a cavall, el trage té una creu al pit, representant eixos creuats, l'ocre tan característic d'aquesta filà també es fa present als cavallers, que en espasa en mà defendran eixe tresor, la relíquia que acaben d'aconseguir. Al final un cavall buit, representant com bé va dir Germán en la revista de festes de 2025: "Dedicat als que em falten al costat i sempre tindrà al meu cor i pensament".

Els cavallers donen pas a les àguiles, un ballet d'Alicia Montava que representa la força, el poder i la valentia. Aquest ballet creat per a la capitania dels Creuats de 2025, també fa una clara referència al "malnom" de la família del capità, Els Pardalets, aquestes àguiles protegeixen al capità 2026 German Palacin Miñana.

De fons escoltem "Crusllam" de José Rafael Pascual Vilaplana, un tresor per als nostres oïts, i ja podem veure al fons d'eixe batec d'ales d'àguiles, la carrossa del capità Germán Palací. Una carrossa amb àguiles, guerrera, amb arcs de pedra. Dalt de la carrossa Germán Palací el capità de les festes

de 2026, aquest no va sol, al seu costat la seua companya de vida i d'aventures, en el sopar de càrrecs ja va tindre unes grans paraules per a ella, que és Reies Sandoval, la dona i favorita del capità, de rodells estan el seu fill i filla, Germán Palací Sandoval i María Palací Sandoval, acabant amb aquesta estampa familiar dues nebodes del capità, Paula Sandoval i Carla Soler. Tots ells i elles vestien amb dissenys del Trencat, destacant el coure, els blaus, metalls, ells amb unes ales al casc. De tot el disseny que fa que la plaça del Pla s'alce dempeus i aplaudisca, emocionant la família del capità, a ell mateix i emocionant la gent que vivim aquest moment. Hem de destacar les dues armes del matrimoni, la de Germán és un regal dels seus cavallers, amb els noms de la seua família i la de Reies amb un saxo representant al seu germà. La banda del capità va deixar pas a l'esquadra de negres.

L'Ateneu Musical de Cocentaina fa sonar "Simul" de Francisco Valor Llorens, i apareixen els dissenys de Juan Climent, El Molinar, és l'esquadra de negres dels creuats de 2025, el cuir, el metall, el roig i el color creuats de Cocentaina, omplien la plaça del Pla, celebrant que els Creuats i el seu capità han arribat amb la relíquia a les mans.

Finalment, les esquadres serioses de la filà i el cop tanquen aquest magnífic tresor que ens ha regalat la filà creuats, en aquesta entrada de 2025 i açò tan sols ha sigut el principi de tot.

Germán Palací, la seua família i la seua filà han arrancat l'entrada, nosaltres sols podem donar-los les gràcies i continuar amb la nostra recerca. Però ja tenim part del tresor.

L'entrada va continuar amb les filaes dels Almogàvers, Gentils, Cavallers de Llúria i amb el capvespre a la Vila Comtal era el torn de la bandera, la Filà dels Contestanos.

La Filà de bandera de 2026, els Contestanos, el seu boato ens durà per un viatge per la nostra història, descobrint que aquesta també és un tresor que guardem a Cocentaina. Olimpia Cerdà i la seua filà representaran l'època i sobretot Àngela de Borja.

La bandera dels Contestanos de 2026, començà amb l'estendard de la filà i l'ambaixadora, totes dues acompanyades per un dromedari, representant

la pau i la convivència entre les dues cultures que vivien en Cocentaina, els àrabs i els cristians. Tot seguit un carro que va repartint fullets, contant-nos la història d'aquesta bandera, representen el Raval i la Vila Comtal, eixes dues cultures que ací vivien.

El nostre Castell és el següent que desfila pel Passeig del Comtat, el Castell de Cocentaina, sí que és un tresor, perquè estigues on estigues, si està el castell a la vista saps que estàs en casa, aquest decorat amb bandera de la filà Contestanos.

Cocentaina està repleta de festes i tradicions, i una que hem de destacar junt amb les festes de Moros i Cristians és el dia de la Mare de Déu del Miracle, eixe 19 d'abril de 1520, quan en la capella de Sant Antoni Abad del nostre Palau Comtal, la imatge de la Verge va plorar 27 llàgrimes de sang. Hui dia de l'entrada la filà Contestanos vol dur-nos a aquest moment tan important de Cocentaina, per això ara desfila, aquesta imatge amb un ballet al davant, que està representant les llàgrimes de la Mare de Déu. Després un grup d'Alcodians, filà de la nostra població veïna d'Alcoi, porten eixe escut de la filà, el lleó daurat, aquest lleó que duen els Contestanos al seu tratge, és un disseny d'Agulló de Cocentaina, que tants tresors ens van deixar d'herència. Aquesta part de la bandera acaba amb un ballet, que representa eixa conversió del poble musulmà al cristianisme, els moriscos, representant que el poble de Cocentaina, ja és cristià.

Els Contestanos continuen regalant-nos tresors, acaben d'encendre les llums dels carrers i places per on passa l'entrada i és el torn de l'esquadra seria de la filà, sona de fons "Avant Contestanos" i "Contestanos" de David Javaloyes Palací i de Francisco Valor Llorens, respectivament, interpretades per la Societat Musical de Penàguila, duent eixa conversió al 100%.

12 dames són les següents, les amigues d'Olimpia, la nostra bandera, vestides pel Molinar, destaquem el cuir, el negre i el daurat, colors representatius d'aquesta filà de Cocentaina. Elles van de guerreres demostrant la importància que han tingut les dones durant tota la nostra història.

Una carossa amb lleons i arcs de pedra, de fons "Olimpia" de Francisco Valor Llorens i dalt d'aques-

ta Olimpia Cerdá Barrachina i la seua germana Atenea Cerdá Barrachina. Les dues vestides molt elegantment, els bordats, corones... Representant a Àngela de Borja, eixa dona que va marcar la nostra història, la història del nostre poble. Olimpia i la seua germana estan emocionades, ja que tenen tota una vida nugada a les festes, inclús la nostra bandera cristiana, naixerà el dia de l'olla.

Per acabar aquest tresor i la representació de la dona en la història, sona de fons interpretat per la Primitiva d'Alcoi "Lleo daurat", d'Anthoni Pardo Pardo i 13 dones guerreres; és el torn de l'esquadra de negres, totes elles molt guerreres, el blanc, la plata, el negre, el vellut i el pèl, inunden la plaça del Pla, al capdavant d'aquestes dones guerres i formant-ne part, la mare de la bandera, Milagro Barrachina. Tornant a demostrar un any més que LA festa i LA germanor s'escriuen en femení o no s'escriuen.

La bandera cristiana dels Contestanos de 2026 acaba amb el cop de la filà i amb el descobriment d'altre tresor del nostre poble, la història de les nostres dones, unes dones que fan història.

L'entrada va continuar amb les filaes del Contrabando, Cavallets i tancant l'entrada cristiana els Maseros.

El Mal Passet serà l'encarregat, com sempre, de donar pas a l'entrada mora de Cocentaina de 2026, la nit ja ha caigut a la Vila Comtal, i una carossa amb xiquets i xiquetes, aquesta vegada representant a les filaes del bandol Moro, donen per inaugurada l'entrada Mora.

I és el torn de la Manta Roja, la capitania mora de 2026, Ignasi Belda Reig i la Manta Roja, vol dur-nos a descobrir el tresor de la família del capità, aquest càrrec és tot un homenatge a la família d'Ignasi Belda, però anem a començar pel principi:

La capitania arranca amb l'estendard de la filà, acompanyat de l'esquadra seria, sona de fons "El President" de Miguel Picó Bioscà, aquesta esquadra fa el pas al boato del capità. Mentre continuem escoltant "El President", desfila el poble àrab de Cocentaina, repartint fullets, acompanyats i acompanyades d'un mercat, un llavador i també de productes locals. Aquest poble dona pas a un ballet, organitzat per la gent de la Filà manta Roja de Co-

centaina, representen el treball del calçat i el tèxtil, molt importants en Cocentaina, però també en la família del capità, ja que els seus avantpassats els van dedicar a treballar en el calçat i el tèxtil, al nostre municipi.

Aquest càrrec fusiona el passat i el present de Cocentaina i per aquest motiu ara desfila pel Passeig del Comtat, una escultura que representa la intel·ligència artificial, feina que exerceix el nostre capità moro de 2026.

Enrique Torró Insa compositor de la peça que estem escoltant ara mateix, "Natxo" acompanya al ballet de Virgínia Bolufer, en aquesta peça el compositor ens conta, com en una batalla el capità moro perd la vida i com un grup d'oronetes el porten a l'altra vida, on esperarà a la seua estimada, que es quedarà desconsolada a la terra, i així ho veiem representant en aquest magnífic ballet.

Una carossa ens deixa veure a les dames i cavallers d'Ignasi Belda, una carossa internacional, ja que el capità té amics, amigues i familiars arreu de tot el món, vestits i vestides amb colors negres, daurats i destacant el color verd, tant característic de la Filà Manta Roja de Cocentaina.

L'heràldica del capità és la següent, està creada per la intel·ligència artificial, tornant a demostrar-nos eixa fusió entre el modern i el vell, l'heràldica dona pas al capità. Primerament, veiem un camell, és la muntura del capità Ignasi Belda, i de fons ja podeu veure a Ignasi Belda, no va sol, ja que està acompanyat per la seua filla i fill, Júlia Belda i Jaume Belda. Tots tres, dissenys de Saul Santonja, representen a la perfecció a la filà Manta Roja, els colors, la ploma al turbant, els tèxtils tan ben treballats, amb eixos bordats, el verd, el blau obscur, el roig i el blanc tots els colors d'aquesta filà estan al damunt d'aquesta carrossa, però hem de destacar la capa del capità, una capa repleta de detalls i referències a la seua filà, la Manta Roja. De fons mentre sonsva "Cerdà Francés" de Mario Roig Vila, Ignasi entra al Pla emocionat i ens fa emocionar a totes i tots. També donar-li les gràcies per aquest viatge que ens ha regalat per la història de la seua família. Perquè és un verdader tresor poder gaudir amb les nostres famílies, cada moment que passem junts i juntes.

El càrrec no ha acabat, les notes de Francisco Valor Llorens tornen a omplir el Pla, en aquesta ocasió sona "Ambra", és el torn de l'esquadra de negres, amb unes influències molt africanes, molt guerrera,

les plomes, el roig, els ossos, canell i el verd, color que ha acompanyat en tota la capitania, de la Manta Roja de 2026.

La filà acaba amb el cop i la carossa d'aquest, i l'entrada mora sols acaba de començar.

Continua amb les filaes de Mudejares, Sahorins, Kabilenyos, Bequeteros, Llana i Muladis, i aquest any tancarà l'entrada la filà de Els Bereberes Borts, ben entrada la Lluna de Sang a la Vila Comtal.

L'entrada de moros i cristians de Cocentaina arriba a la seua fi, però encara ens queda descobrir un últim tresor, que aquest el guarda la Lluna de sang, la filà del Borts i la seua bandera Diego Pascual Carbonell. Sota la temàtica de la Lluna de sang, Diego Pascual vol recordar-nos el seu passat familiar, ja que aquest any fa quaranta anys que el seu pare va ser rodella en les festes de moros i cristians de Cocentaina, a la mateixa edat que ell té ara, com també fer un homenatge a la seua família i al seu avi que fa, aquest any el 50 aniversari de Roperia Ximo.

La bandera comença quan eren gairebé les 12 de la nit a la Vila Comtal, amb l'estàndard de la filà acompanyat per l'ambaixador, les notes de José Pérez Vilaplana amb la seua marxa mora "Als Berebers", que dona pas a l'esquadra seria de la filà, acompanyats per les seues mítiques calaveres. Una guerra a cavall és la següent, ella és Altea Miralles demostrant al poble de Cocentaina, la doma de cavalls.

"Àfrika" de Marcos Verdú Verdú dona pas a un ballet que ens du a aquest continent, les teles, els teixits ens transporten al lloc d'origen dels berbers el món oriental. Destacant que ballen amb unes banderes.

La primera carossa de la bandera mora de 2025 arriba al Pla, són les dames de Diego Pascual, el negre, el daurat i el blanc predominen com colors principals damunt d'aquesta carossa. En la que hem de destacar que al fons podem veure l'heràldica de la bandera i també a la seua mare.

Uns genets amb espingardes que disparen confeti, són els primers de tot el seguici de la bandera dels Bereberes Borts, entre tota la gent que acompanya als Borts aquesta calorosa nit, podem veure un ballet d'Anna Botella, representant un jardí botànic, les flors i les plantes emplen els carrers de Co-

centaina, també representant la nostra Serra de Mariola. Al darrere d'aquest ballet que balla al so de "Lluna de sang" de Francisco Valor Llorens, trobem una carossa amb les dues favorites, amb una gran lluna de sang al fons, elles són Laura Pascual i Paula Pascual. Totes dues amb disseny de Roperia Ximo, un vestit elegant de color blanc i si al darrere tenen la lluna, elles al vestit duen les estrelles, ja que hem de descarar tot el treball que duen aquests vestits, en lluentons, que amb les llums de festes de Cocentaina i caiguda la nit són, tot un espectacle.

Els cavalls tornen a ser els protagonistes en aquesta bandera, tots els genets amb banderes a les mans, representant la filà i l'heràldica dels Borts d'aquest any. Els genets donen pas als cavallers del bandera, no deixen la temàtica que acaben d'encetar les favorites, tornem a veure el blanc, el treball dels metalls i algun du a les mans la calavera de la filà. I darrere del ballet d'Anna Botella i veient la seua ombra reflectida a la Lluna de sang, ja podem veure a Diego Pascual.

Les notes de la Lluna de sang de Francisco Valor Llorens tornen a omplir la plaça del Pla, Diego arriba als peus del Palau Comtal i el poble i aquest edifici és tot seu. El disseny de Roperia Ximo, és molt elegant i torna a fusionar els colors que ja hem vist en aquest càrrec. De la "carossa", entre cometes, destacarem que podem veure les calaveres que tant representen a la filà del bandera, i que aquesta està duta a muscles per 32 membres d'una filà de Pego, que han dut a Diego Pascual fins a la Plaça del Pla. Això va permetre a Diego poder girar-se per a saludar a la tribuna d'autoritats, situada als peus del Palau, per a saludar també als seus companys i companya de càrrec, mentre tot esclatava en confeti.

La Lluna de sang dalt de la Penyeta Blanca apareixia darrere de Diego, queda quasi per complet el cicle lunar.

Però després dels eclipsis sempre torna la llum, i aquesta va estar representada amb l'esquadra de negres, el disseny de Roperia Ximo, representava una lluna plena al maquillatge d'aquests fusters de Cocentaina, el blanc, els metalls amb bany d'or, tot representa la llum. Les notes de "Roperia Ximo" de Francisco Valor Llorens també són llum, després d'aquesta Lluna de sang.

Donant per finalitzades les fases lunars i també l'entrada de moros i cristians de Cocentaina de 2026. Moltes gràcies a les 4 filaes de càrrecs, per fer-nos partícips d'aquesta cerca del tresor, ha sigut tot un plaer compartir aquest dia amb vosaltres i compartir les vostres emocions i sentiments. Unes emocions i sentiments que sols podem entendre els i les festeres del poble de Cocentaina. Com també donar les gràcies a tota la gent que ha participat aquesta vesprada i nit en l'entrada de Cocentaina, gràcies per continuar guardant i protegint aquest gran tresor, les nostres festes de moros i cristians.

La nit va acabar amb una Macro-Discomòbil a l'Avinguda Benilloba a càrrec de D-Light i DJ Mani.

Ens hem perdut en aquest mapa de sentiments i emocions, que ha sigut l'Entrà de Moros i Cristians de Cocentaina, a vegades passa, ens perdem buscant un tresor i ens adonem, que el verdader tresor era viure l'aventura de buscar-lo, és el que ha passat en l'Entrada d'aquest any.

Pedres i retrobar-se, la nostra recerca continua...

DIUMENGE, 10 D'AGOST

Significa que tot aquest tresor està a només un passeig amb vaixell! Jim Hawkins "El planeta del tresor" Disney.

Llocs marcats al mapa: Un petit poble als peus de la Serra de Mariola

Sentiments: Esperança.

Si algú creu en els tresors, les històries de pirates i els mapes són els menuts i menudes de les nostres cases, el futur de la festa contestana, a les 7:30 tots els nostres menuts i menudes buscadores de tresors, estaven en la plaça la Vila, per fer la Segona Dina, on demostren que any rere any que la festa de Cocentaina té futur, tornat a emplenar els carrers i places de Cocentaina de música de pasdoble. Aquest acte va seguir el mateix ordre i recorregut que la primera Diana.

Les cerques dels tresors són cansades, i els festers i festeres de Cocentaina els espera un matí de molta feina i també molt important, ja que la segona diana dona inici, al dia del Nostre Patró, Sant Hipòlit. Per

aquest motiu a les 11:50 totes i tots es van reunir pels carrers pròxims a l'església de Santa Maria, per a fer l'ofrena de flors, aquest any per celebrar el 425 aniversari de patronatge de Sant Hipòlit com a Patró de Cocentaina, totes les filaes i les seues respectives bandes van entrar fins a l'interior d'aquesta església.

Tot seguit en aquesta mateixa església es va celebrar la Solemne Missa en honor al nostre patró, en aquest any tan especial, el 425 que Sant Hipòlit, és patró de Cocentaina.

Els i la nostra protagonista en eixir de la Plaça Cardenal Ferris, o la plaça de l'església, van seguir el mapa i els va dur fins a les portes de l'Ajuntament de Cocentaina per a fer un dels actes que fa úniques les nostres festes, la presentació d'armes, en aquest acte tots els festers i festeres de Cocentaina mostrem els nostres respectes, a les i els càrrecs d'aquest any, un acte per agrair-los tota la tasca que han fet i també per donar-los les gràcies per eixa magnífica entrada que ens van regalar ahir. Els tresors es busquen millor si estàs acompanyat per persones que estimen, cuiden i respecten

els tresors i per això en Cocentaina fem aquest acte, per tota l'estima que posen els càrrecs en aquest tresor que són, les nostres festes de Moros i Cristians.

Després d'aquest acte i amb la calor habitual de les hores centrals del mes d'agost, cada fester i festera de Cocentaina va acudir a les seues respectives filaes, aquestes també són un tresor ocult del nostre poble, repletes de quadres, fotografies i un llarg etcètera d'objectes que ens conten la història d'aquesta filà, però en aquesta ocasió era moment d'agafar forces, amb el dinar de Sant Hipòlit.

El capvespre cau a la Vila Comtal i la nostra cerca del tresor arriba a la seua fi, parlant de tresors, en l'església de Santa Maria, guardem un gran tresor, la relíquia de Sant Hipòlit que junt amb la seua imatge, serà portada pels festers i festeres de Cocentaina en la Processó Solemne, que va començar a les 19:15, un poc abans de l'hora tradicional, ja que aquest any van participar moltes associacions del poble de Cocentaina, pel 425 aniversari del patronatge.

En les recerques de tresors sempre hi ha moment per a la festa i la desconexió, és per aquest motiu que aquest mateix dia, a les 24:00 de la part alta del Passeig, va iniciar la Retreta, acte que des de fa uns anys no és oficial en les festes de Cocentaina, però que va emplenar el passeig i el Pla de música de xaranga, festa i disfresses. Minuts abans, a les 23:50, el cel en va enviar una senyal de què estàvem pròxims al nostre tresor, ja que es va poder veure petits llums travessant de forma lenta el cel, estel fugaços? No, el culpable va ser el Starlink 30199, aquest satèl·lit enviat a l'espai per Califòrnia l'any 2023 i dedicat a la connexió d'internet, va completar la seua vida útil i es va desintegrar creuant el cel de la nostra província, el Starlink 30199 no va arribar al "planeta del tresor".

La nit va acabar en una revetlla a l'Avinguda Benilloba amb l'orquestra Titanic

Amics i amigues, festers i festeres, cada vegada som més pròxims de trobar aquest tresor.

DILLUNS 11 D'AGOST

“L’herència és un tresor que no cap en una caixa forta” Xat de WhatsApp amb Meta IA, Intel·ligència Artificial 2025.

Llocs marcats al mapa: Palau Comtal. L’última bataalla.

Sentiments: Olor a pólvora i orgull de poble.

Quan parlem de tresors, automàticament la gent pensa en or, riqueses, joies i diamants, però de vegades el tresor més gran que podem trobar és heretat, com tots els festers i festeres de Cocentaina hem heretat el respecte, la cura, el valor, honorar i estimar a les nostres festes de Moros i Cristians, aquest és el gran tresor que ens han deixat d’herència i aquest és el tresor, que hem de cuidar per a deixar, nosaltres d’herència. Aquest dia de l’alardo de 2025 i com cada any, farem sonar els nostres cops, canons i trabucs, perquè ens sentiu i dir-vos que generació rere generació, continuem cuidant aquest tresor que ens vau deixar i també donar-vos les gràcies un any més, per aquest tresor que vau guardar per a nosaltres i que en tanta estima hem heretat, les nostres festes de Moros i Cristians de Cocentaina en Honor a Sant Hipòlit.

Mentre els primers rajos de sol trencaven pel cim de l’Aitana, i la Vila Comtal es banyava per el amanixer, els festers i festeres de Cocentaina esperaven en el Carre Vicent Màrtir, als peus de la Serra de Mariola, el tresor de poble de Cocentaina, eixa gran serra. A trenc d’alba, el capità cristià German Palací va fer sonar el seu trabuc, trencant la tranquil·litat de Cocentaina i de la Mariola, demostrant que un any més era el torn de lluitar, pel nostre tresor i defensar la Vila Comtal.

Després d’aquest primer avís a les 11:00 en la plaça del Pla va tindre lloc l’Estafeta Mora, on es van citar els versos escrits per Ivan Carbonell Iglesias, aquest any dits per Luis Reche Sanchis i Marga Reche Sanchis, convertint-se aquesta última, en la primera dona en la història del nostre poble en fer aquestes ambaixades. Les paraules no van dur a res i sols queda la pólvora com a solució. Després d’aquesta batalla al castell de festes, en la seua part superior, la bandera de la mitja lluna, s’alçava victoriosa.

A les 12:00 dos filaes del poble de Cocentaina tenien una gran "X" marcada al "recinte ferial", davant del Teular de Cocentaina, són el Bequeteros i la Cavalleria Ministerial, aquestes dues filaes han heretat un gran tresor, una gran tradició, ja que un any més van fer l'Ambaixada de les tomaques, recordant com originalment aquestes dues filaes no tenien dret a pólvora i es tiraven tomaques.

A les 18:30 era el torn de les tropes cristianes de recuperar el seu estimat tresor, la Vila Comtal. L'Estafeta del Cristià, també ens va demostrar que tot no es pot solucionar amb paraules i la pólvora va continuar sent la solució. Aquesta vegada i un any més caent la victòria en les tropes de Jaume I, les de la creu.

Amb l'olor tan característica que té la pólvora, els festers i festeres de Cocentaina van entrar al monestir de la Mare de Déu, per a l'acció de gràcies i el trasllat de la imatge de Sant Hipòlit del Raval a l'església del Salvador.

Acabant les festes de 2025 amb el sopar de germanor, destacant l'absència d'algunes filaes i el seu canvi d'ubicació a la plaça Alcalde Reig iAVINGUDA Jaume I. Acabant la nit amb Remeber a l'AVINGUDA Benilloba.

I fins ací la nostra recerca del tresor, un mapa que marcava llocs de Cocentaina i unes pistes a seguir, que eren sentiments i emocions, perquè això són

les festes de Moros i Cristians de Cocentaina, unes mesclades de sentiments, emocions, llocs i persones que estan i que ja no estan. En l'any de 425 aniversari del patronatge de Sant Hipòlit com a patró de Cocentaina, els festers i festeres de Cocentaina i en especial a la nostra i els nostres càrrecs, han demostrat que les nostres festes són el tresor de Cocentaina, un tresor que cada any cuidem i fabriquem perquè no caiga en l'oblit. Moltes gràcies a la Junta de Festes per també preservar aquest tresor. Moltes gràcies també a les 4 filaes de càrrec, per fer-nos part d'aquesta aventura i emocionar-nos amb elles i ells i per acabar moltes gràcies a totes i tots els festers i festeres de Cocentaina, per demostrar un any més que la gran majoria de tresors, ni estan soterrats ni són físics. Llarga vida al tresor de les festes de Moros i Cristians de Cocentaina, per 425, 850 i 1.000 anys més de cerques de tresors.

Aquesta crònica va dedicada per a una persona molt especial de la meua vida, en el seu primer any com a fester, que cada vegada que passem un moment junts m'ensenya, que estem cuidant i protegint els veritables tresors, que són les persones que ens estimen i formen part de la nostra vida. Ensenyant-me que el temps compartit, és el més valuós tresor que tenim. À.

Visca la festa!
Visca la germanor!!
Desperta Ferro!!!

Capità Cristià 2025

FILÀ CREUATS

Quan em van demanar, a finals d'abril, que havia de fer un escrit per a la revista parlant sobre el que havia significat el càrrec per a mi, i després de pegar-li alguna que altra volta, vaig recordar que dies després de festes vaig fer un escrit per a la filà i que definix molt bé tot el que va passar en eixos dies grans de les passades festes...

“Després d'acabar d'arreplegar-ho tot i guardar l'última remuda...

JA HAN PASSAT LES FESTES DE 2025.

Unes festes espectaculars, emocionants, intenses, divertides... Però per a mi, unes festes que es quedaran en un raconet del cor i que no oblidaré mai. No oblidaré mai veure els meus fills i les meues nebodes plorar d'emoció dalt de la carrossa. A Reies i a Vicent, recordant el seu germà amb tanta intensitat, que han fet possible que haja estat molt prop de nosaltres en estes festes.

No oblidaré mai els meus germans, cosins, cunyats, amics... com de bé ho han passat amb nosaltres. No oblidaré mai la predisposició de la família i amics en el boato del poble, i l'alegria i felicitat que han tingut en veure'ns fent el càrrec. No oblidaré mai el bon tracte i estima dels membres de l'esquadra de negres, i l'espectacularitat del seu tratge i de les notes de “SIMUL”. Brutal. Però sobretot, no vos oblidaré mai a vosaltres, Creuades i Creuats. Els acompanyaments a casa, els aplaudiments en entrar a la filà... El sentiment que ara mateix m'invadix és el de gratitud.

Gràcies, família Creuada. Mil gràcies a tots i cada un de vosaltres. Especialment als components de la Roda i a Javi Oltra, que s'ho han deixat tot per fer-me gaudir. A Sergio Oltra, Javi Soler, Joan i Quino Palací, que han fet més fàcil que tots poguérem disfrutar d'unes festes inoblidables. A Leti, Tefa i Cris, que han estat damunt de nosaltres en tot moment, pendents de tot perquè no ens haguérem de preocupar per res amb els vestits. Elles han sigut les responsables que tot haja sigut més fàcil. Menció especial a Mari i Jesús, per obrir-nos les portes de sa casa i tractar-nos tan, tan, tan bé a tots. Si m'he deixat algú, que em perdone. Encara estic assimilant tants moments que és complicat recordar-me'n de tots.

El que sí que tinc clar és la GRAN FILÀ QUE SOM. Una filà molt especial per totes les famílies que estem ací, que formem una única família gaudint de les festes, divertint-nos, rient, emocionant-nos, abraçant-nos... però sobretot, donant-nos suport.

VISCA ELS CREUATS i #QueXuloSerCreuat#

I ara sí que ho dic ben alt i en majúscules:

#ORGULLÓDeSERCapitàCREUATMMXXV#”

A aquest escrit vull afegir el sentiment indescriptible per rebre tanta i tanta enhorabona i tanta estima de la gent del poble, d'obrir les portes de casa per a rebre tants regals de la gent que ens estima; és molt, però que molt gratificant. I per últim vull recalcar que, després de tants anys de fester, de tanta emoció viscuda en dianes, entrades, retretes..., cap d'aquestes emocions és equiparable a la sensació que he tingut estes festes. Gràcies, Cocentaina, per fer-me viure el que he viscut i el que he sentit en este càrrec.

VISCA SANT HIPÒLIT, VISCA LA MARE DE DÉU DEL MIRACLE,
VISCA COCENTAINA I LES NOSTRES FESTES DE MOROS I CRISTIANS.

Germán Palací Miñana

CAPITÀ CRISTIÀ 2025

Capità Moro 2025

FILÀ MANTA ROJA

Un any de somni: una capitania per als qui ens precediren
Hi ha anys que passen i hi ha anys que es queden a viure per sempre dins de nosaltres. La Capitania Mora 2025 de la Manta Roja ha estat, sens dubte, un d'eixos anys de somni; un any construït des de l'emoció, des del sentiment i, sobretot, des del record i l'agraïment. Des del primer moment vaig tindre clar que aquest càrrec havia de ser una dedicatòria als nostres majors, a tota aquella gent que ens ha precedit en la Festa i que, amb el seu esforç, la seua estima i el seu treball silenciós, han fet possible que hui nosaltres puguem continuar escrivint la història dels Moros i Cristians de Cocentaina. Sense ells, res del que vivim ara hauria estat possible.

Tot va començar amb la publicació en la nostra llengua valenciana, "Un poble, una festa: moros i cristians de Cocentaina", un títol que ja contenia tota una declaració d'intencions: la Festa és poble, és herència, és passat i és futur compartit. I després arribà l'arrancada de la Publicació, un moment carregat d'una emoció molt especial per a mi, perquè vaig tindre la sort de viure'l acompanyat dels meus fills. Compartir amb ells aquell instant va ser veure com el fil de la tradició continua avançant entre generacions. Allí sonaren les notes de Pepito el Sandingo, una peça tan íntima com significativa, dedicada al meu avi i composta pel que fou el seu cunyat, el mestre Enrique Torró Insa. En aquell moment es trobaven el record, la família i la música, tres elements que han sigut l'ànima d'esta capitania.

També els vestits van voler parlar el llenguatge de la memòria i del respecte a la nostra essència, evocant la indumentària pròpia de la Manta Roja, mirant cap als nostres orígens i reivindicant allò que som. I un dels instants més especials fou l'estrena de la marxa mora Natxo, també obra del mestre Enrique Torró Insa, una peça extraordinària que conta una història de batalla i d'amor, i que va ser representada per un ballet tal com el compositor la va concebre. Virgínia Bolufer i el seu equip van saber donar-li vida d'una manera emocionant, convertint música, moviment i sentiment en una sola obra.

Però si alguna cosa ha definit aquest càrrec ha sigut la quantitat de persones que l'han fet possible. Perquè darrere de cada acte, de cada detall i de cada emoció viscuda hi ha hagut moltes mans i molts cors treballant. Per això senc una enorme gratitud cap al meu Cap de Filà, Kiko Sancho, i a tot el seu equip de Junta, així com a tots els membres de la Manta Roja que s'han implicat en el càrrec, i que han sigut molts. També a tots aquells professionals que fan gran la nostra Festa: Saúl Santonja, que va saber interpretar i donar forma a les idees; Carrosses Chacón; Virgínia Bolufer i el seu ballet; Artesania Hobo; Mario Roig Vila i tants altres. Tots van entendre des del primer moment la idea que tenia al cap i la van convertir en una realitat molt superior a la que havia imaginat.

La resposta i la participació de tot el món de la Festa van ser tan grans, i em vaig sentir tan estimat i acollit, que això també va acabar marcant una decisió important. Un dels motius que em van animar a presentar-me com a President de la Junta de Festes va ser precisament la voluntat de tornar al poble una part de tot el que m'ha regalat aquest any 2025. I també el desig de donar continuïtat a una tradició familiar vinculada a l'organització de la Festa.

Perquè, al remat, esta Capitania Mora 2025 de la Manta Roja no ha estat només un càrrec. Ha sigut un homenatge, un agraïment i una abraçada a tots aquells que ens precediren. Ha sigut la prova que la Festa no és només allò que vivim, sinó també allò que heretem i allò que deixarem als qui vindran darrere de nosaltres. I eixa, probablement, és la victòria més gran que podíem aconseguir.

Ignasi Belda Reig
CAPITÀ MORO 2025

Abanderada Cristiana

FILÀ CONTESTANOS 2025

Hi ha càrrecs que es preparen amb mesos d'antelació, però el que ha viscut la Filà Contestanos aquest 2025 s'ha gestat, en realitat, des d'un dia de l'Olla de 2009. Eixe és el moment en què la vida d'Olimpia es va creuar amb la Festa per primera vegada, naixent just quan Cocentaina es vestia de gala. Enguany, amb només 16 anys, aquella xiqueta que porta la cultura festera fins a la medulla ha assumit la responsabilitat de ser l'abanderada cristiana que no ha estat només una exhibició, sinó un projecte vital ple de significat, de recerca i d'una estima infinita a les nostres arrels.

El camí fins arribar a les festes de 2025 ha estat marcat per hores interminables d'estudi i dedicació. No es tractava només de desfilat; volíem contar una història real, documentada i sentida. Ens hem submergit en els llibres per rescatar el llegat d'Àngela de Borja i la Cocentaina de 1520, una època de turbulències on les llàgrimes de la Mare de Déu van portar un missatge de pau que hem volgut fer nostre. Aquesta preparació exhaustiva, feta amb el desig que tot fóra perfecte per a Olimpia, ha permès que el boato fora una lliçó d'història viva: des de la convivència dels antics pobles mudèjars fins a la conversió forçosa de 1525. Precisament aquest relat té un paral·lelisme preciós amb la vida de la nostra abanderada: Olimpia, abans de formar part de la refundació dels Contestanos, pertanyia al bàndol moro. Eixe canvi de bàndol, viscut amb total naturalitat i respecte, ha donat una coherència absoluta a la història de la conversió que hem representat, unint la realitat històrica amb la seua pròpia evolució festera.

L'estètica d'aquest somni ha comptat amb la col·laboració de Juan Climent Miró, qui ha dissenyat els vestits d'Olimpia, de la seua germana Atenea i de l'esquadra de negres, ajudant a donar forma visual a tot aquest relat històric. Però més enllà de la imatge, el que ha fet vibrar els cors ha estat la música. El vincle amb la banda de Manacor ha tornat a fer-se palès, creuant el mar per acompanyar-nos en un any on les absències han pesat tant com les presències. La figura d'Edu Bernabéu, director de la banda, contestà d'arrel i oncle d'Olimpia, ens va deixar el novembre de 2024, però la seua essència ha estat present en cada nota. La seua banda ha tornat a Cocentaina per a honrar la seua memòria i per a fer costat a la seua neboda, convertint la desfilada en un acte d'amor que transcendeix la música.

El moment culminant es va viure quan, en baixar pel Passeig, l'aire es va omplir amb les notes de la marxa "Olimpia", una peça composta per Francisco Valor Llorens i dedicada expressament a l'abanderada. Sota eixa melodia, els sentiments van brollar amb força, especialment en recordar el seu iaio, Luis Barrachina. Ell sempre ha estat present en el pensament de la família, i sabem que li haguera fet una felicitat immensa veure les seues netes baixar juntes pel passeig. En aquesta aventura, Olimpia no ha estat sola: la complicitat i el suport de la seua germana Atenea, que l'ha acompanyada com a rodella, han estat el millor regal d'aquest càrrec.

Finalment, cal agrair la implicació dels seus pares, que han treballat perquè aquest somni es fera realitat, i a tota la filà per creure en aquest projecte. Ha estat l'any en què la història s'ha fet sentiment, en què la joventut ha agafat el relleu amb maduresa i en què la Filà Contestanos ha recordat al món que, amb passió i estudi, la Festa és el millor llegat que podem deixar. Un any inoblidable on el passat i el present s'han abraçat sota una sola bandera

Olimpia Cerdà Barrachina

ABANDERADA CRISTIANA 2025

Abanderat Moro 2025

FILÀ BEREBERES “ELS BORTS”

DIEGO PASCUAL I LA “LLUNA DE SANG” UN ÈXIT HISTÒRIC PER ALS BORTS

L'Entrada de 2025 ja forma part de l'imaginari col·lectiu de la Filà Bereberes com el moment en què la tradició i el sentiment d'una estirp es van fusionar sota l'encís d'un *boato* dissenyat i executat amb màxima estima.

Tot plegat va ser un èxit rotund. Des del primer pas de Diego Pascual al carrer, es va respirar que estàvem davant d'un moment especial. Diego, que ja formava part del cens de la filà abans de nàixer, va demostrar que porta la Festa en la sang, exercint el càrrec de Bandera amb una dignitat i una il·lusió que van commoure tot el públic.

L'estrena de la marxa mora *Lluna de sang*, del mestre Francisco Valor, va ser el marc sonor perfecte per a una posada en escena impecable. El càrrec, que simbolitzava l'eclipsi total de lluna, va connectar de manera màgica el passat i el present: quaranta anys després que el seu oncle Marcos fora Bandera i el seu pare Paco, Rodella, Diego va tancar el cercle amb una entrada espectacular al Pla, on va despertar emocions a flor de pell.

La lluna de sang va destacar pel color blanc i daurat, i va rememorar aquella Bandera be-reber de l'any 1985. Malgrat de l'espera obligada pel retard de l'acte, el boato, que baixava amb 432 músics en total, va saber mantindre la tensió i el rigor, baixant compacte i despertant l'admiració del públic assistent, que sempre recordarà aquesta Bandera de Diego Pascual.

Volem donar les gràcies a l'amic Juanjo Bolufer i a la seua filà Al-Hagamba Muza de Pego per carregar als seus muscles la nostra il·lusió a colp de martell i aixada; a *Carrozas Nayara* per la seua professionalitat; al Gamell d'Albaida i a l'Agrupació Musical d'Ontinyent per fer sonar Lluna de sang de manera magistral; a l'Agrupació Musical Santa Cecília de Castalla, que va baixar l'esquadra oficial; a Anna Botella per estar sempre al nostre costat; als cavallers i les dames per la seua sincera companyia; a Rafa Felipe per obrir aquesta il·lusió; als cabalistes José Antonio i Fran; a l'Esquadra de Negres, que va tancar un dia inoblidable; i a l'estimada Unió Musical Contestana per acompanyar-nos totes les festes.

Ara bé, aquest èxit no s'entén sense el suport de la seua família, Borts de bressol. Des de la visió del besavi Joaquín, fundador de la filà en 1939, fins a la dedicació de Roperia Ximo, que enguany celebra el seu 50 aniversari vestint la nostra Festa, la saga Pascual ha estat el motor d'aquesta celebració.

Volem expressar el nostre més sincer agraïment a tota la família: als iaïos de Diego, a son pare Paco, a son tio Marcos i, especialment Laura i Paula Pascual, per ser el seu suport incondicional i acompanyar-lo de la mà en aquest viatge. Gràcies per mantindre viva la flama de la tradició i per formar part d'una bandera que ja és història perenne de la Festa contestana i dels Borts. Perquè ahir, hui i sempre és un honor, i és un honor ser de la filà dels Borts!

Filà Bereberes, Els Borts
Any de fundació 1939

Diego Pascual Carbonell

ABANDERAT MORO 2025

DISCURS DEL MANTENIDOR

PRESENTACIÓ DE CÀRRECS 2025

FRANCISCO VALOR LLORENS

Sr. Alcalde, Presidenta de l'Acadèmia Valenciana de la llengua, President de la Federació Junta de Festes, presidenta de l'Undef, Sr. regidor de festes i resta de membres de la corporació municipal. Junta de govern de la junta de festes. Càpitans i Abanderats, German, Natxo, Olimpia, Diego.

Autora del cartell anunciador de les festes, Tere Cerver, director de l'Himne Jaume Gavilán, presentador de l'acte, David Javaloyes, Caps de Filà i fiançes, festers, festeres, senyores i senyors, molt bona nit a tots.

Abans de res els he de confessar que quan em van fer la proposta de ser hui el mantenidor d'aquest acte vaig dubtar molt si acceptar, més que res perquè com ja sabeu em defenc millor amb una batuta a la mà que a l'atril d'oradors, però al final ací estic perquè crec que aquesta és una gran oportunitat perquè em conegueu un poc millor a part de ser un gran honor que vull agrair moltíssim. Tranquils que no ho faré molt llarg, encara que aquesta nit vinc un poc reivindicatiu.

Com ja podreu suposar, hui m'agradaria parlar-vos de música però no sols de música festera, sinó del que realment significa *la música* en les nostres vides. Perquè la música no és només so. No és només ritme, ni melodia, ni harmonia. La música és memòria, és emoció, és refugi. És eixa veu silenciosa que ens acompanya quan les paraules no arriben, i també és el crit d'alegria o de plor quan el cor ja no pot contenir més l'emoció.

Tots guardem dins nostre una banda sonora personal. Cançons que ens recorden qui érem, qui som i qui voldríem ser. Hi ha melodies que ens porten de tornada a la infància, al primer amor, a un moment feliç o fins i tot a una pèrdua estimada. I en eixos instants, la música es converteix en pont, en llaç invisible entre el que va ser i el que encara ens acompanya.

Des del punt de vista emocional i psicològic, la música és teràpia. Ens ajuda a canalitzar senti-

ments, a comprendre'ns, a sanar. No és casualitat que persones que han perdut la memòria encara reconeguen una cançó de la seua joventut. Perquè la música s'escriu en un racó molt profund del cervell i del cor, on ni el temps ni l'oblit poden esborrar-la.

Escoltar o fer música no és sols un acte artístic: és un acte d'humanitat. I si eixa música és la nostra música, la música de la nostra terra, de la nostra infància, la nostra música festera, el sentiment és encara més potent. La música festera ens agermana, ens eleva, ens transforma. És capaç de posar paraules on el cor calla. És capaç de despertar records que creiem adormits. I en cada entrada, en cada volteta, en cada diana, en cada concert, *en definitiva, en cada acte* tornem a revivre les emocions més pures de la festa.

Hi ha peces que ens recorden els que ja no hi són, però que continuen desfilant amb nosaltres en cada compàs. Perquè la música, amigues i amics, és la manera més dolça que té la memòria de no morir. Personalment i per la meua experiència, crec que la música festera és una teràpia col·lectiva. Ens ajuda a desfogar-nos, a expressar allò que la rutina ens nega. Ens dona força, ens dona identitat, ens dona orgull.

És impossible entendre les nostres festes sense la nostra música, sense el so que acompanya cada pas, cada mirada, cada somni de fester.

Anem a fer un experiment....
ajudeu-me.....

Alceu la mà els que tingau una obra de música festera preferida d'entre totes les que hi ha.....

Alceu la mà els que sentiu una electricitat especial en l'estómac cada vegada que el bombo fa...Bumm, Bumm, abans de començar a tocar la banda.....

Alceu la mà els que alguna vegada us heu sentit desbordats per l'emoció en escoltar música festera.....

Doncs tots els que heu alçat la mà teniu un Superpoder... Teniu una connexió molt especial amb la cultura del vostre poble i això és tindre molt.

Algunes de les obres que heu pensat fa uns moments i feu vostres, estan a l'abast de tothom a l'arxiu musical d'autors contestans, ara ja, en la nova ubicació en la segona planta de la Casa del Fester, arxiu cuidat i mimat de manera excel·lent per Moisès Sellés, que conté més de 822 obres escrites, sent un referent únic dintre del món de les festes de moros i cristians.

Deixeu-me que vos confesse que em senc un privilegiat, si, un privilegiat en el meu poble, que es dir molt, perquè gràcies a vosaltres visc la festa d'una manera molt intensa, gràcies per fer gran la meua música fent-la sonar tots els anys.

Vull expressar, el meu més sincer i profund agraïment a totes aquelles persones que, en algun moment del seu camí fester, han decidit confiar en mi per posar música als seus somnis.

Quan m'encarregueu la vostra música, no m'esteu demanant només unes notes, m'esteu obrint una porta a la vostra història, a la vostra filà, al vostre cor. M'esteu dient: "posa-li banda sonora a este trosset de la meua vida que mai oblidaré". I això és un privilegi que mai donaré per fet.

Cada compàs que escric porta dins la responsabilitat de fer-vos sentir, d'emocionar-vos. I quan vos veig desfilar, amb el cap alt i el cor ple, sabent que la meua música forma part d'eixe instant irrepeti-

ble... no hi ha paraules que puguem descriure el que senc. Com vos dic... Un Privilegiat.

Però vosaltres també ho sou, privilegiats de ser de Cocentaina, bressol de grans artistes, Vicente de Paul Agulló (Agulló de Cocentaina), Moisès Gil, Vicent Valls, Gerardo Mur, Pablo León, Paco Pascual, Juanfran Ferrándiz, Andreu Valor. Francisco Gisbert (Paco flautí) el meu benvolgut i recordat Paco, **(Quan senc la teua música m'imagine a Cleopatra entrant triomfant en Roma)** em deia sempre després de cada concert de festes.

El Mestre Pérez Vilaplana, Pepito Insa, Enrique Torró, Gustavo Pascual, Jose Fco Molina, Miguel Picó, Vicent Egea, Ignacio Garcia, Rafa Agulló, Iñaki Lecumberri, Rafael Lledó, Robert Sellés, Enrique Igual, Romu Agulló, Mario Coloma, Dani Quiles, Jaume Gavilán, Berta Iñiguez, Santi Revert, Josep Maria Olcina.... I moltíssims més, tants que podria tirar-me quasi tota la nit dient noms.

És increïble el talent que ha parit aquest poble, i que continua parint.

Per això senyor alcalde i senyors regidors crec que no es pot demorar més la creació d'un reconeixement al mèrit cultural així com reconeixem als nostres fantàstics esportistes. Ja que són molts els artistes als que hem de donar visibilitat, una espenta i reconèixer-los com es mereixen.

L'artista crea des d'un lloc profund. Des d'una emoció íntima, des d'un impuls que no sempre sap explicar, però que el mou a escriure, a compondre, a pintar, a esculpir, a interpretar...

Però sovint oblidem que, darrere de cada obra, darrere de cada nota, de cada compàs o de cada paraula escrita, hi ha hores de silenci, de dubte, d'esforç constant. Hi ha il·lusions, inseguretats, i una entrega que moltes vegades no es veu, però que és immensa. Per això, el reconeixement no és cap capritx. És una necessitat humana. No per vanitat, sinó per supervivència emocional. Saber que allò que creem arriba, que emociona, que transforma... ens dóna sentit. Ens recorda per què fem el que fem, ens dona forces per continuar.

Així com a mi em va donar forces per continuar component un jove Natxo Belda, el nostre capità moro de 2025, quan després de l'estrena de Creu

Daura al concert de festes de la unió musical en el teular, si en el teular, eixe any va ploure i el concert de festes no el vam fer ací al pati del Palau, be, després de l'estrena va vindre a buscar-me i em va dir, el que acabe d'escoltar podria ser perfectament una banda sonora d'una pel·lícula, enhorabona, m'ha encantat. Eixes paraules van significar molt per a mi, gràcies Ignasi, estic segur que seràs un gran capità, i que tot l'esforç que estàs fent, tindrà el seu reconeixement, un reconeixement que anirà dedicat a una persona molt estimada i recordada per tu, com era el teu avi Pepito Reig Reig a qui li dediques este càrrec de Capità. Amb el recolzament i la veterania de la teu filà, la Manta Roja segur que l'objectiu marcat serà aconseguit. Per ultim, vull destacar la iniciativa feta per Ignasi, amb el recolzament de la segona edició del llibre editat per la comissió d'arxiu i patrimoni de la Casa del Fester, titulat: Un poble, una festa: Moros i Cristians de Cocentaina, aquesta volta editat en la nostra llengua.

Parlant de Creu Daura, German Palací, el nostre capità cristià 2025, com sabeu i si no ho sabeu ara, va ser qui juntament amb el seu cunyat Marcos Sandoval, em van encarregar dita marxa per a l'esquadra del 50 aniversari de la fundació de la filà, quins records més bons, jo un xiquet, ells pensant, a veure aquest xiquet què ens fa, crec que no va anar mal la cosa, no?, tu que creus?

Encara tinc gravat en el cap l'arrancada de l'esquadra especial d'aquell any, portàvem una altra marxa, Cid, si no recorde malament, per si no funcionava creu daura al carrer canviar de marxa, els pèls de punta quan German en escoltar la primera passada, encara girant el cantó del Romboit, ara el Mikonos, amb un gest amb el braç li va dir a Pupe, aquesta fins a baix. Ahí és quan em vaig sentir reconegut, i em va donar suport i força per continuar.

A més, el que molts no sabreu es que German va ser músic de la Unió i tocava la Caixa i que ell va ser el primer que em va posar unes baquetes a les mans, una vesprada d'estiu vaig fer que el meu pare el buscara perquè jo volia fer redobles amb la Caixa i volia que German em diguera com.

German, no tinc dubte que tú, junt a la teua família, encapçalada per la meua *nani* Reyes i com no, la teua Filà els Creuats, fareu un càrrec espectacular, també sé que Marcos estarà amb vosaltres amb el seu saxo a la mà. Gràcies German.

Us conte algo més de Marcos, el dia que vaig presentar el disc de creu d'aura, en acabar l'acte, Juane, un altre cosí dels dos i company de la banda em va dir, vine un moment que el meu cosí Marcos te una cosa per a tu, però no t'asustes que el que conta es la iintenció.

Bé, tot estranyat, vaig accedir a eixir fora del Teular i allí estava Marcos, un poc endarrerit perquè venia de la filà, amb un pin de la creu de Santiago, que encara guardo i el més important, una placa de pladur trencada, que pillaria d'algun racó de la filà, pintada amb safranillo i colorant alimentari que també supose que pillaria de la cuina de la filà, lo que hi havia pintat pareixia una creu i un àguila segons ell, però tindrieu que voreu...

Per suposat Juane tenia raó, el que contaba era la intenció, ell volia agrair-me l'haver gravat la seua marxa en un disc i va fer lo que li va ixir del cor. Imagineu-vos la cara de ma mare quan vaig arribar a casa amb el tros de pladur baix del braç.... Eixa és una

de les anècdotes de la meua vida festera i musical que mai oblidaré.

Olimpia, eres la més jove de tots els càrrecs pero m'has demostrat que la grandesa no s'ha de mesurar en anys, sinó en valentia, actitud i passió i de tot això tu vas sobrada. No podia ser d'una altra manera, ho tens en l'ADN, els teus pares i els teus avis han sigut festers de tota la vida i tu eres digna hereua d'una família festera, una família que porta anys de dedicació i respecte per la nostra tradició. I ara, tu agafes el relleu amb tota l'energia de la joventut i tota la saviesa que t'han transmès. Olimpia, Atenea, Milagro i Octavio, gràcies per deixar-me posar música a les vostres il·lusions, segur que junt a la vostra filà, els Contestanos i amics fareu un càrrec de 10.

Diego, bandera de la filà Berebers Borts, la filà del meu avi, de la meua banda, la filà que m'ha vist créixer com a músic i com a persona. Eres bort de cuna, també ho tens a l'ADN, a més eres músic, ho tens tot per a fer un càrrec que de segur serà espectacular, la teua família, i el teu avi Ximo, artesans de pro de la festa dels moros i cristians, ho han donat tot per a que no oblidis mai aquest 2025, recolzat per la teua filà i els teus amics tancaràs triomfant l'entrada d'aquest any on la Lluna

de Sang brillarà illuminant les festes del nostre poble. Diego, Meles, Paco i Ximo, gràcies per, una vegada més, confiar en mi per posar banda sonora a les vostres vides festeres.

Esta nit, tenim també mes protagonistes que completen l'essència de les nostres festes, un d'ells és el nostre particular pregoner que anunciarà a tot arreu la nostra trilogia, el cartell anunciador de la festa contestana, aquest any obra de Tere Cerver, enhorabona. Per altra part, Jaume Gavilan, serà la persona, el músic que el proper divendres 8 d'agost, alçarà la batuta i donarà l'ordre als músics, perquè tots al mateix temps cantem el nostre himne, Visca la Festa. Moltes felicitats Jaume, t'ho mereixes, viu intensament el moment.

I tot el que acabes de dir no tindria sentit sense els personatges principals de la pel·lícula que sou vosaltres, festers i festeres.

La festa és un ésser viu en constant evolució, el poble es el cos, la música es l'ànima i els festers i les festeres, sou la sang, sense vosaltres eixe cos no tindria vida.

Sou vosaltres qui, amb el vostre esforç, amb la vostra dedicació, amb el vostre temps i també amb el vostre sacrifici econòmic i emocional, doneu vida a una tradició que forma part de la nostra identitat com a poble.

Perquè ser fester o festera no és una afició, no és només vestir-se o desfilar. És una manera d'estimar Cocentaina. És viure la festa durant tot l'any, és reunir-se, planificar, ratllar, emocionar-se, implicar-se... És, en definitiva, posar el cor, la ment i l'ànima al servei d'una il·lusió compartida.

Molts de vosaltres treballeu en silenci, sense demanar res a canvi. I és precisament eixe silenci el que mereix hui el més fort dels aplaudiments. Perquè darrere de cada boato, de cada esquadra, de cada càrrec i de cada acte, hi ha hores i hores invisibles que només els autèntics festers i festeres saben el que costen. I no parlem només de diners. Parlem d'esforç emocional:

d'assumir reptes, d'afrontar nervis, de compartir alegries i llàgrimes. Parlem d'un compromís sincer i profund amb la festa, amb la filà, amb el poble.

Si poguera demanar un desig seria que tots els festers estiguérem units per enfrontar-se als reptes que ens depara el futur, que totes les maneres diferents d'entendre la festa es respectaren i que tots unirem forces i caminarem junts deixant vanitats i interessos personals de banda.

El futur ens planteja reptes. Nous temps, noves formes de viure, canvis socials, canvi climàtic, dificultats econòmiques... Però si una cosa ha demostrat Cocentaina al llarg de la història és que quan els festers i les festeres estem units, no hi ha res que ens pare.

Necessitem caminar junts, perquè el que ens uneix és molt més gran que el que ens pot separar: ens uneix la passió per la festa, l'orgull pel nostre poble i el desig sincer de mantindre viva la nostra tradició.

Ara és el moment d'estar a l'altura, de sumar esforços, d'escoltar-nos i respectar-nos. Perquè el futur de la Festa no depèn d'uns pocs: depèn de tots nosaltres.

Festeres i Festers de Cocentaina, gràcies per engrandir la festa amb el vostre treball callat i constant.

Gràcies per omplir el poble de vida, alegria, festa, música i color.

Per això, senyor alcalde, i abans d'acabar, ací va la segona reivindicació de la nit:

La Mare de Déu, Sant Hipòlit, Els Llauradors, La Fira, Gustavo Pascual, els músics i a la música festera, l'aigua, la memòria històrica i les víctimes de la dictadura, l'esport, etc... tot lo citat té un monument als carrers del nostre poble, i jo dic que ja va sent hora que les festeres i festers de Cocentaina tinguem també eixe monument que mostre als veïns i visitants tota eixa passió desbordada que demostrem any rere any a les nostres festes i que es reconega aquest esforç, seria genial, no?

Pues bé, anem a ser democràtics, si esteu d'acord amb mi alceu la mà

Pues res mes que dir, aprovat pel plenari fester d'aquesta nit.

Que es trasllade al Senyor alcalde i corporació municipal per a la seua execució.

Molt bona nit....

Visca la Música, Visca la Festa,

Visca Sant Hipòlit, Visca Cocentaina.

I Visca les festeres i festers del nostre poble.

DISCURS DEL MANTENIDOR PRESENTACIÓ DE REVISTA 2025 AURELI TORMOS DOMÈNECH

President de la Federació Junta de Festes de Moros i Cristians, senyor Rafael Monar Blanes.

Regidor de Festes, senyor Xavier Sansalvador Pérez. Alcalde, senyor Rubén Muñoz Sánchez.

Honorable Presidenta de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, senyora Verònica Cantó Domènech.

Autoritats, festers i festeres, amics i amigues que estimeu la festa de Moros i Cristians de Cocentaina i a sant Hipòlit, bona nit.

Primera que res, donar l'enhorabona a Paco Castillo Jover i Rafael Pérez Camps per la distinció Roger de Llúria i a l'Arxiu Municipal i Biblioteca Pública Municipal "Pare Arques" de Cocentaina per la distinció Qustantaniya, per ser mereixedors de tan estimats guardons.

Felicitar l'autora de la portada de la revista d'enguany, Silvia Botella Palacios, així com a la del cartell de festes, Tere Cerver Gisbert. La més cordial enhorabona pel seu bon treball.

I a la Junta de Festes per l'esplèndida celebració del 425 aniversari de la proclamació de sant Hipòlit com a Patró de Cocentaina, amb la quantitat i qualitat dels actes que, per recordar este esdeveniment, ha tingut a bé organitzar, com l'espectacle Dolça Fira, l'exposició d'artistes locals, el tridu i missa major amb l'arquebisbe de València, Enriquer Benavent, la conferència de Juan Francisco Ferrándiz, l'esmorzar popular i romeria al cementeri, la taula rodona sobre la dona i la festa, paelles, publicació, l'expo que esteu preparant per a la Fira, i la unitat didàctica que sobre sant Hipòlit per als xiquets i xiquetes de les escoles s'ha editat i el concurs d'herberos..., que, tot sumat, compnen un any ple d'activitats.

Així com el poble de Cocentaina per la seua resposta i participació.

La més cordial enhorabona als càrrecs festers d'enguany, amb el desig que ho gaudisquen ells i nosaltres.

Per descomptat, celebrar que la Comissió d'Arxiu i Revista de la Junta de Festes trau al carrer la revista que hui presentem i aplaudir tots els autors i autores pels seus interessants articles.

I agrair a la presentadora Maria Terol Insa les seues paraules.

Moltes gràcies.

Però permeteu-me una pregunta abans que res. Heu entrat a la Casa del Fester? Heu visitat el museu i l'arxiu de música i músics? Heu vist l'impressionant arxiu que la comissió de la revista té organitzat a l'última planta de la casa? Si no ho heu fet, feu el favor d'anar i que Ximo Navarro, gran impulsor i treballador de l'arxiu, o qualsevol altre membre de la comissió de la revista, vos explique el que estan fent. Porten ja més de 6.000 fitxes o referències d'escrits i autors que han publicat no sols en la revista de festes de Moros i Cristians de Cocentaina, sinó en totes les que s'editen en altres pobles. Fa pocs dies Ximo Navarro em comentava que segurament arribaran a més de 13.000 entrades d'articles i d'autors de revistes de festes.

Quan tot açò es puga portar a internet, s'aconseguirà una ferramenta impressionant per accedir gratuïtament a esta font d'informació i estudi sobre la Festa. I, com que ja estem de ple en l'era de la intel·ligència artificial, la repercussió per al món de la Festa serà de primer ordre.

Enguany, 425 anys de la proclamació de sant Hipòlit com a patró de Cocentaina.

Podríeu estar parlant de sant Hipòlit durant 5 minuts seguits? Ho heu provat? Què podem dir de nou sobre sant Hipòlit?

Perquè sobre sant Hipòlit s'ha escrit molt, s'han publicat molts articles en esta revista: pels rectors de les dues parròquies i els frares del convent, bisbes, teòlegs..., però també per laics, amb qui estic molt d'acord quan reivindiquen que hem de treballar per a potenciar la devoció a sant Hipòlit i quan diuen que també els laics som capaços de parlar de sant Hipòlit i del que significa el seu llegat, i que s'ha de parlar més del nostre Patró, i conèixer la transcendència de la seua vida.

Arribat este punt, he de dir que, després d'haver escrit estes paraules que he preparat per a hui, vaig rellegir altres mantenidors d'anys anteriors, així com he vist per YouTube la conferència d'este any sobre sant Hipòlit a càrrec de Juan Francisco Ferrándiz (enhorabona, Juan Fran, no vaig poder escoltar-la en directe, estava fent el Camino de Santiago), i m'he adonat que tots dos fem les mateixes reflexions sobre sant Hipòlit. I a punt estava

de modificar el meu escrit per no repetir el que ja s'havia dit, però, després de pensar-ho bé, no ho he fet perquè pense que si és el mateix el que pensem, hem de dir-ho, perquè és cert i perquè no és suficient que ho diga una sola persona. M'agrada compartir la mateixa forma de pensar i contribuir en la mesura del que siga possible a fer-ho realitat.

Per què sant Hipòlit ha de ser una referència per a nosaltres, tant personalment com per a un col·lectiu com és el de la festa?

Què és un sant? Com pensem que ha de ser un sant?

Els sants no són superhombres, no són extraterrestres, ni mags, ni éssers supremes, sinó persones excepcionals, admirables, figures que poden ser referents i ser seguides com a fars que il·luminen els nostres passos, el nostre camí. Els sants ho són perquè són referents de vida entregada, conscient, plena, conseqüent, responsable, gratuïta al servei dels altres. Són exemples de vida en els que podem i hem de reflectir-nos.

Molts recordareu que, fins no fa molt de temps, teníem el costum de celebrar el sant de cadascú, i això era motiu de reunir-nos a casa, on es prepa-

raven les tapetes típiques de tota la vida: faves bullides, croquetes de bacallar, sangueta, callos, tostons, una bona tomaca amb oli i sal..., o una coca de canonge i uns mantecaos si era a la vesprada... La família i els amics ens visitàvem, els xiquets anàvem a saludar els tios, els uelos, (i de pas, alguna pagueta que s'emportaven els xiquets).

Però, fixeu-vos, estos actes mantenen sobretot, els vincles de la família i de l'amistat, de la convivència, de la societat en fi.

A mi m'agrada celebrar el meu sant, sant Aureli, que és poc conegut. Com sant Hipòlit. I encara que dos-cents anys els separen, tots dos tenen en comú algunes coses, com ara la lluita contra els desviaments que patia l'Església en els seus inicis. Sant Aureli va ser bisbe de Cartago, contemporani i col·laborador de sant Agustí, va convocar més de trenta sínodes provincials per reconduir moments crítics. I sant Hipòlit va escriure, entre moltes coses més, la "*Refutatio*" de les heretgies d'aquell moment.

M'alegra que el meu sant i sant Hipòlit s'assemblen i tinguen alguna cosa en comú. Per a mi, és un honor.

Sant Hipòlit té molts motius per a ser un sant en el qual hem de fixar-nos i tindre'l present davant moltes circumstàncies de la nostra vida, aplicable també a les festes de moros i cristians, i per això, vull destacar dues "perles" entre els escrits que co-nexim de sant Hipòlit:

Una és la consideració i el reconeixement que té respecte a la dona en particular. Pensem en una època, la del segle II principi del III, en una societat en què les dones no comptaven per a res, ja que eren considerades en un escalafó molt inferior a l'home. Sant Hipòlit, per contra, és el primer Pare de l'Església que, quan parla de Maria Magdalena, l'anomena la "Nova Eva", ressaltant la seua fidelitat i qualificant-la "d'apòstol d'apòstols", referint-se que ella, sent dona, va ser la primera persona que

va veure Crist Ressuscitat, i afirmant que la dona ha de tindre un protagonisme de primer ordre, cosa que repetiria Sant Agustí poc temps després.

La segona perla és la de la reconciliació. Sant Hipòlit va ser una persona rigorosa davant actituds que s'aparten de l'ideal de vida cristiana, de les qüestions teològiques i de la disciplina eclesiàstica, arribant a estar barallat durant molts anys, amb el Papa Calixto, i amb el Papa Urbano I i després amb el Papa Ponciano, per qüestions que ell considerava desviaments del camí fundacional de l'Església, amb este últim papa va compartir presó al final de la seua vida a Sardenya (ja sabeu, qüestions de poder) Així i tot, tot i que es poden tindre opinions distintes, al final el que s'imposa és l'abraçada fraternal entre el Papa Ponciano i sant Hipòlit.

Per tant, dues idees, dos exemples de vida a seguir:

- el del reconeixement de la dona com a igual i
- el de la reconciliació.

Pel que ens ocupa, les Festes de Moros i Cristians, el tema de la dona pense que està resolt, encara que no podem mai abaixar la guàrdia. I respecte de la reconciliació no ho tinc tan clar, i crec que ja va sent hora d'afrontar aquesta tasca per part de tots. Vull suposar que seran temes que, d'ací 50 o 80 anys, els investigadors estudiaran i contarán com un seguit històric aquesta època de la festa de Moros i Cristians.

Uns versos del poeta Josep Carbonell Botella en el seu llibre "Tendrors" (1908) se m'acudeixen:

*¡Contesta, patria mea! No puch, no puch cantarte;
absort per tes grandees, cegat per ta esplendor,
la lira del poeta no pot ni recordarte
lo romans de ta vida, lo cant del trovador.*

*Eres tú més antiga que'l poble de Mahoma,
més que'l romà que un dia va dominar lo mon,
y así dins d'estes serres, alcánt ¡vítors! a Roma,
ficà la seua planta quant hu arraçá ja tot.*

*No alçaren les muralles los reys de la Cartago,
ni el grech les tehues torres, ni el finici tos archs;
ta mare no fou celta, jo ho dich, puch afirmar, o
que á tu'l fundà l'ibero, que á Espanya va poblar.*

*Va entrar en la edat mija triunfal lo rey en Jaume;
va estar baix lo domini de Roger lo condat;
després la sanch francesa volia dominarte
y al crit de independència la terra va regar*

*Así naixqué Espinosa, Borrás y Covarrubias,
Ferris, Arques y Bono y el ermità Escuder;
¡Contesta, patria mea! No puch, no puch cantarte;
No sé que'm diu Mariola, lo Serpis que te banya,
los camps que't fertilicen, la forsa d'un amor...
no sé que tens Contesta, que tot en mi s'ensanya...
¡Contesta, patria mea, no'm mates de tristor!*

Paraules que a un socarrat li venen al cap en el moment que ha de parlar o escriure sobre el seu poble o les festes de Moros i Cristians.

La Revista de Festes.

Està justificada i és necessari que existisca una revista de Festes de Moros i Cristians? Jo pense que totalment.

La revista de festes és un cronista que recull i registra cada any dates i noms, records i fotos d'esdeveniments, i això facilita que, passat el temps, es pugui consultar qualsevol fet passat.

És tot un plaer endinsar-se i fullejar les revistes que tenim al nostre abast. I ací he de donar les gràcies a la feina que ha fet la Biblioteca de Cocentaina en escanejar i pujar a la web tots els exemplars de les revistes que s'hi conserven des de 1900 fins a l'actualitat, les quals podem consultar des de casa per internet en la seua hemeroteca.

Així ens podem assabentar de com, en 1900, en festes eixien *gigantones y enanos*, que se celebrava una missa a l'ermita de Sant Roc de Fraga o que es donaven premis als estudiants de primària que havien destacat en els estudis, que es feia l'*alborada* i una missa a l'ermita de Sant Cristòfol i que, a les vesprades, s'organitzaven jocs de pilota i que de matí es repartien racions de menjar per a les persones pobres.

La revista al llarg de les dècades ens dona una informació importantíssima i molt curiosa, com la que ens donen els anuncis de les empreses i comerços.

Així, en la dècada de 1920 trobem anuncis de comerços com:

- Lechería Enrique Moltó, en la Pl. de Covarrubias. Horno y panaderia Fco. Pérez, al c/Major, 30.

- De la indústria del calçat: Bonifacio Pérez, Francisco Vidal, Ramón Ibáñez, Eugenio Torró, Venancio Riera, Enrique Soler, Calzados El Indio, José Reig Pérez (Gier)...

- D'hostaleria: Bar Retiro, Bar Lira, Fonda Gadea, Café El Democrático, Unión Patriótica, Els Boers (Vicente Carbonell, plaça de l'Església), Bar Clásico, Bar Madrid, l'Hospedería José Valls (antigua posada del pescado). Noms que no ens sonen de res, però que existien.

- Ja s'anunciava la pastisseria de Manuel Agulló, i també la fàbrica de café licor de Salvador Uris, el Sisante, a la plaça de Sant Miquel, 5.

- La drogueria d'Antonio Borrás, la funeraria Olcina, Sombriería Ferrer, José Llopis el retratista, Salvador Morant (que fabricava cambrillons).

- i la botiga de la Campana, d'Enrique Pérez Margarit, al carrer Major, 2. Tenda de làmpades que alguns encara hem conegut. Però, mira per on, jo que visc al carrer músic Enrique Pérez, no el coneixia, i en la revista de festes de 1977 es publica un elogiós panegíric sobre ell per Juan Agulló Pascual amb foto inclosa.

En la dècada dels 40 s'observa com la revista de festes va adquirint cos en publicar xicotets articles sobre la festa i sant Hipòlit signats (cosa que fins eixa data no es feia) entre altres, pel cronista de la junta de festes, l'alcalde, i el secretari de l'Ajun-

tament. La maquetació comença a adquirir millor qualitat. S'incorporen fotos artístiques, com ara de moros pel castell. S'imprimia en la impremta La Contestana, de Domínguez.

Com a dades curioses, destacar:

En 1942 encara es feia un tradicional dinar per als pobres de l'asil el dia de Sant Hipòlit, on acudien totes les filades acompanyades de la seua banda.

En 1947, el cronista de la junta de festes, José López Margarit, ens parla de com el pare Arques descriu una festa de 1780, tot i que sembla no queda clar que siga de moros i cristians, sinó més aïna una festa amb motiu de la renovació de la paròquia de Santa Maria. Així i tot, crec interessant per saber com se celebraven les festes en aquell moment, recordar-ho. Relata el pare Arques que, al matí del dia 13, dia de Sant Hipòlit, es van instal·lar dues fonts: una d'aiguardent, d'un particular, i una de vi a les portes de l'ajuntament adornada com un jardí. Totes dues foren molt visitades durant tot el dia, donant a beure gratuïtament a qui s'acostava per allí. A migdia, davant la font de vi de l'ajuntament, es va donar una *decente i abundante comida a los pobres*, i hi va haver tant de menjar que, encara que alguns van repetir tres voltes, va sobrar molt d'arròs i carn, tot i que es van fer bans pel poble perquè anara la gent a menjar i beure a les fonts de vi i aiguardent... I, per si no n'hi havia prou, en acabar el dinar, el senyor retor va pujar al balcó de l'ajuntament per a *repartir a espuertas i a puñados* algunes monedes de *vellón*, i, com tardava la persona que havia enviat a bescanviar unes monedes d'or, va tirar el que tenia damunt de pesos, duros, pessetes i reals de plata.

I si algú vos pregunta per què ens diuen socarrats i, o bé no ho sabeu o bé ho heu sentit dir, però no ho recordeu molt bé, també podeu acudir a la revista de festes i assabentar-vos-en, i podreu explicar fidelment que ho som perquè, el dilluns 31 d'agost de 1304 (fa 721 anys) les revoltes dels moros granadins, com que no aconseguien conquerir Cocentaina i el castell, encerclaren la vila i ompliren el fossat amb vint mil gavelles de branques a fi de calar-li foc. Cremaren els murs del castell de dalt a baix, però els de la vila es defensaren bé, així i tot, Roger de Llúria escriu: *en tot lo terme no ha quedat cap casa, casal ni almàssera que no fos cremada i*

tot el que havia als camps havia estat talat i destruït e totes les vinyes talades.

Als anys 50, el nombre d'articles va incrementar-se, i col·laboradors com Rafael Pérez i Pérez, Rafael Raduan, Gerard Mur..., eleven la categoria, podríem dir, intel·lectual de la revista.

En 1959 apareixen els dos primers articles firmats per dones: Purificación Ferrer Pérez i Carmen Pérez Verdú.

L'any 1966, apareix el primer article en valencià redactat per Emili Beüt i Belenguer sobre "Concentaina i la casa de Xèrica".

En la dècada dels 70 les portades són dels artistes locals Paco Gisbert Flautí, Antonio Torregrosa, Aurelio Savall..., i llegim articles com, per exemple, el del retor del Raval D. Domingo Sabater, qui, en 1972, ens conta un succés que apareix al foli 1 del *Quinqui Libri* (batejos, comunions, matrimonis, confirmacions, defuncions) de l'Arxiu Parroquial del Salvador. El fet va ser el 17 de maig de 1681 "*a les sis hores del matí, dia de sant Pascual Bailón, caygué la penya de davall lo torrejà i feu molt de estruendo y no feu ningún dany que fou un gran miracle*". Vet ací d'on ve l'expressió popular contestana de, quan un no es troba bé o està afectat per algun succés, de dir: "m'he quedat com si m'haguera caigut la penya del castell damunt".

Vegem articles com el d'Antoni Sempere que, des de les mines d'Atacama de Xile, on treballava en els forns de la fundició, entre altres coses, ens diu que pertanyia a la *cuadrilla del montón*, que era la dels obrers sense classificació professional, ell era un cura obrer, i recordant-se sempre de Cocentaina.

I també article com el de Marisa Moltó Benavent, en 1977, que titula

"*LA FIESTA (en majúscula), también para la mujer*". És el primer article que es publica en la revista de festes on es parla sobre la dona en la Festa, i en el que, si bé tímidament almenys als ulls actuals, es reclama la presència de les dones en la Festa, i no precisament com a dama d'honor, sinó com a festeira en igualtat amb els homes.

En estos últims 25 anys hi ha una sèrie de persones que han sigut o són col·laboradores habituals en la revista com ara Ivan Carbonell, JuanFran Ferrándiz, Hipòlit Borràs, Gerard Mur, Vicent Valls, Francesc Jover, Pablo León, M. Nieves Pascual, M. Dolores Insa,

Pablo Martínez, Moisés Sellés, José Cantó, Pere Ferrer, M. Amparo Soler, Ximo Navarro, del Centre d'Estudis Contestans..., entre altres col·laboracions (no puc citar-los a tots), les quals sustenten el gran nivell de continguts festers, històrics i culturals de la revista.

I així, any rere any, la revista de Festes ens aporta nous documents inèdits i ens recorda fets importants:

- En 2011 podem consultar el Reglament de Festes de 1853.
- En 2015, ara fa 10 anys del rodatge de la pel·lícula "Quatretondeta" amb José Sacristán i Sergi Gómez. Cine, cultura i promoció de la festa contestana i de Cocentaina gràcies a la intermediació de la filà Borts, a la qual pertanyia Luis Rodríguez, *auelo* del director, Pol Rodríguez. Per cert, Pol Rodríguez ha sigut premiat este 2025 amb el Goya a la millor direcció per la pel·lícula "Segundo Premio".
- En 2020, els festers superaren amb les "Filaes Covid", un temps estrany, i mostren amb gran quantitat de fotos com en aquells nefastos dies, en vestir-se de moros i cristians animaven tot un poble. I recorde especialment els meus veïns, Vicent el bajoquero i Mari vestits de kabilenyos en el pati de casa formant una marxa mora. Totes estes imatges van fer molt per suportar l'aïllament d'eixos dies, i també van fer poble i van fer festa.

I em pregunte:

Cap on camina la revista de Festes?

Quins apartats de la revista tenen, a parer meu, un potencial creixement?

- per a mi, sens dubte, l'apartat de la Festa i la Música, pense que hi ha moltes possibilitats d'incrementar els articles informatius i pedagògics, de composició, d'estètica musical, d'autors, d'història de la música festerà...
- un altre és el de la Història. Una font inesgotable que pot donar satisfacció a la curiositat i a l'interès per conèixer millor el que som i el que hem sigut.

Quins nous apartats podrien incorporar-se a la revista?

- Personalment, un que crec que fa falta és el de donar a conèixer la gastronomia local, la nostra, la dels menjars típics en les filades. Jo no sé vostés, però a mi la sensació que s'acosten les festes, que ja estan ací, és quan et menges el primer plat de tostons i et beus la primera mentira. Sabors i olors que ens porten a la festa, a dies d'alegria, de compartir, de música...
- La gastronomia de sempre, com ara l'olleta, les faves bullides, la pericana, les croquetes de bacallar o de putxero, els callos, els calamars, la sèpia, la sang en ceba, les espardenyes, les mandonguilles, els renyons de masero, la coraeta, els roviols,

les olives adobades, les fassedures, la paella a l'alba, l'esmorzar de Fira, la mentira, el café licor... No podem deixar perdre tota la nostra cultura gastronòmica, hem d'ensenyar a les noves generacions a cuinar i gaudir aquestes delicatessen tan pròpies, tan nostres.

Com serà en el futur la revista de festes?

- A mi particularment, i a banda de les xarxes socials, internet i la IA, m'agradaria que continuara el format en paper. La sensació d'obrir per primera vegada un llibre o una revista de festes, sentir l'olor de la impremta, el suau tacte del paper verge..., no és comparable al d'una tauleta, un mòbil o un ordinador.

Quina notícia m'agradaria llegir en les pròximes revistes?

Que, per fi, la música del pasdoble "Paquito el Xocolatero", és l'himne oficial de Cocentaina, i que es toca en tots els actes protocol·laris més importants de l'any del poble de Cocentaina. A Muro, el "Tio Pep" és l'himne oficial, ací per què no pot ser-ho Paquito el Xocolatero? Com a màrqueting per a donar a conèixer Cocentaina, no té preu. Jo mateix, aquest any, fent el Camino de Santiago, quan em preguntaven d'on era, jo dia: de Cocentaina, a la muntanya d'Alacant i la gent contestava: sí, sí (sense més ni més), però quan explicava que era la pàtria de Paquito el Xocolatero, un somriure i assentiment se'ls obria al rostre i ràpidament s'obria una conversació.

La música, sempre la música, capaç de fer-nos compartir sentiments, alegria, amistat... com ho fan les cançons de pinyata o *de fuera* que estan al recull de cançons populars del Comtat fet pels germans Joaquim i Just Sansalvador en l'estiu de 1924, una de les quals la cantava Paco el passamaner, que era cec i pesava catorze arroves, i que diu:

És el gloriós sant Hipòlit, de Cocentaina el Patró.

Ja venim de Calibet tots en reunió.

Éns hem menjat quatre pollastres,

També cinc o sis conills,

Una parella de patos

I un borrego, un borrego dels més fins.

¡Mare de Déu del Miracle, sant Hipòlit el Patró,

Portem les xiques més guapes de tota la població!

Es tot un ramell de flors, esta il·lustre població.

Vixca Cocentaina, noble pàtria d'esta reunió.

I als patrons de Cocentaina, molt poquet els demanem...

Doneu-nos salut i gràcia... que l'any que ve, tornarem!!

Visquen les Festes de Moros i Cristians.

Visca sant Hipòlit i la germanor.

I visca Cocentaina.

Aureli Tormos Domènech

*President de l'Associació d'Amics del Centre d'Estudis
Contestans, Museu i Patrimoni Cultural del Comtat.*

UN MOMENT PER A TOTA LA VIDA

CRÒNICA PERSONAL DE JAUME GAVILÁN AGULLÓ

DIRECTOR DE L'HIMNE DE FESTES 2025

Hi ha moments en la vida que condensen, en un breu instant, tot el que eres, tot el que has sigut i tot el que t'ha fet arribar fins allí. El 8 d'agost de 2025, al Pla de Cocentaina, vaig viure un d'aquells moments.

Quan vaig alçar la batuta i les primeres notes de l'Himne de Festes de Pepito Insa van ressonar per tot el Pla, amb el Castell al fons i la façana imponent del Palau Comtal, vaig sentir que totes les hores d'assaig de xiquet al carrer Ausiàs March, tots els viatges que m'han portat de Viena a Tòquio, de Nova York a Berlín, convergien, de sobte i sense avisar, en aquell precís i únic segon.

El que més em va colpejar va ser el que vaig trobar davant: les cares dels meus companys de l'Ateneu Musical, els meus companys de la infància, la banda que em va fer música, i a més de la Unió, el Mal Passet i les altres formacions del poble. Mirar-los als ulls mentre dirigia i veure la seua energia, la seua llum, és una cosa que no es pot descriure en cap partitura. I enmig de tot, el Pla ple de veïns que cantaven a l'uníson, no com a espectadors, sinó com a protagonistes, donant veu a les paraules de Gerard Mur amb una convicció impressionant, com si l'himne no fora de ningú i fora de tots alhora.

Vaig voler que aquell moment no s'acabara mai. Però la seua grandesa és, precisament, la seua brevetat. Li dec a la Junta de Festes, a l'Ajuntament de Cocentaina i a tots els veïns i veïnes del meu estimat poble, l'honor i l'agraïment més profunds d'una vida dedicada a la música. Perquè hi ha coses que ni el temps ni els quilòmetres poden esborrar: el lligam amb la terra, amb la cultura, amb les nostres festes... i amb les persones que sempre estimarem. **Ningú m'havia donat mai un escenari com este.**

En record dels nostres Festers

	JUNTA DE FESTES
162	Marco Antonio Giner Pascual
	ALMOGÀVERS
164	Carlos Bravo Terol
165	Francisca Rocamora Andreu
	CONTRABANDISTES
166	Jaime Picó Verdú
167	Rigoberto Ripoll Blanquer “Regu”
168	Marco Antonio Giner Pascual
	GENTILS
169	Francisco Moncho Carrión
	CREUATS
170	Carlos Bravo Terol
	CONTESTANOS
171	Rafael Uris Llopis
	MUDÉJARS
172	Juan Vicedo Camarasa
173	José Javier Anduix Cortés
	BEREBERES “ELS BORTS”
174	Rafael Palací Garrido
175	Marcos Giner Pascual
176	Rafael Uris Llopis
177	Rigoberto Ripoll Blanquer
	MANTA ROJA
178	Adolfo Hipólito Sancho Agulló
180	Vicente Barrachina Llinares
	KABILENYOS
181	Salvador Barber Egea
	GUÀRDIA JALIFIANA “SAHORINS”
182	Reme Puerto Palacios
183	Mari Carmen Sevilla Pérez
	LLANA
184	Cándido Berenguer Cuesta
	IN MEMORIAM
185	Rigoberto Ripoll Blanquer

Marco Antonio Giner Pascual

1996 termina el ciclo del presidente Jaime Montava Molina, (q.e.p.d.). En primera convocatoria no se presenta nadie que quiera asumir la responsabilidad de ser presidente de la Junta de Fiestas; en la segunda convocatoria a principios del año 1997, nos sorprende a todos los miembros que nos iba llamando para confeccionar lo que él quería como su nueva Junta de Fiestas. Marco Antonio Giner Pascual, tenía en ese momento 21 años por su edad. No era lo que podríamos llamar un festero con experiencia, pero los que lo conocimos sabíamos que era festero desde pequeño, y que siempre se había movido y desarrollado en actividades muy superiores a lo que sus años parecían decir.

Los tiempos no eran lo que podríamos llamar cómodos para la Junta de Fiestas, pero su entusiasmo y sus ganas de mejorar las fiestas de Moros y Cristianos de Cocentaina pudieron con todo. Empezamos con algunas dudas pero pronto comenzaron a surgir las ideas. Prueba de ello es el artículo que inspirado por él, se puede leer en otro apartado de este programa, al que dio su consentimiento, sólo quince días antes de su fallecimiento. Debe pasar a la historia como el Presidente bajo cuyo mandato se inauguró el Arxiu Musical Fester d' Autors Contestans de la Federació Junta de Festes de Moros i Cristians de Cocentaina, que el año pasado cumplió

su 25 aniversario, así como la puesta en marcha del Archivo de la Casa del Fester, dándole forma y nombrando a sus primeros miembros a los que convencía, con la forma y el modo de tener vida propia dentro de la misma Junta de Fiestas. Dos hechos de los que el pueblo de Cocentaina puede estar muy orgulloso. También bajo su presidencia y apoyo, se celebró el IV Centenario de la Proclamación de San Hipólito como Patrón de Cocentaina, que tuve el honor de presidir, celebración a la que dio todo su apoyo colaborando desde su presidencia con todo su entusiasmo y personalidad.

Como presidente, estas pueden ser las actividades que enmarquen su personalidad, además del buen recuerdo para todas las Filaes de nuestro pueblo. Como persona, los que fuimos miembros de su Junta, podemos dar fe de la gran cantidad de amigos, que deja en gran parte de nuestra comarca, dada su amabilidad, sus ganas de colaborar en todo y también, por qué no decirlo, del trabajo que desarrolló hasta casi el final de sus días. Siempre era una baza que al final podía y quería resolver cualquier problema.

En nombre de todos los componentes de sus dos Juntas de Fiestas (1997, 1998, 1999 y 2000, 2001) esperamos que San Hipólito haya salido a recibirlo, y premie su labor en pro de las Fiestas de nuestro Pueblo.

Cocentaina, Mayo de 2026
Los miembros de sus dos Juntas
Gustavo Pascual Pérez
FEDERACIÓ JUNTA DE FESTES

Carlos Bravo Terol

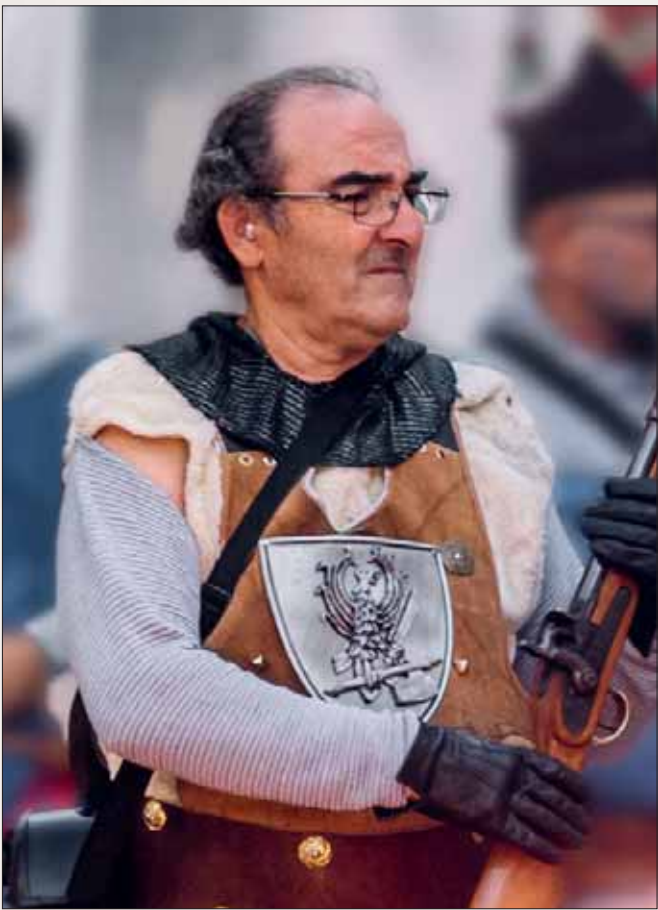
Aquest any, en la Plaça Apòstols, tindrem una cadira buida, a la nostra Filà faltarà una persona, Carlos Bravo Terol, feia poc temps que formaves part de la nostra família, però formaves part d'aquesta, en el teu recorregut a la Filà Almogàvers ens vas deixar molt bons moments, que recordem hui amb estima. La teua pèrdua també ens deixa un gran aprenentatge, que en la vida, no contem els anys, sinó les experiències viscudes, ens vas ensenyar a totes i tots, com estimar la festa del nostre poble i la nostra Filà, no es pot comptar amb dies, setmanes o anys, que el més important, és viure-les amb tot cor i amb tot el sentiment possible. Seria quasi impossible traslladar en un paper, com el va ajudar i donar forces, aquests sentiments i estima a la nostra Filà, els teus últims dies.

De segur que allà on estigues, et trobaràs a un bon grapat de persones, que també estimen la Filà Almogàvers, on podreu continuar quedant els dissabtes per a fer-se un vermut i una llarga sobretaula.

A la família de Carlos, traslladar-los tota la nostra estima i dir-los que aquest any els trabucs i cops dels Almogàvers de Cocentaina, sonaran més fort que mai, per a tornar-li a Carlos, tota eixa estima que tenia a la seua Filà i dir-li que no el recordarem sols el dia de l'Alardo el recordarem... Per sempre.

Que la terra et siga lleu, Carlos. D.E.P

FILÀ ALMOGÀVERS

Francisca Rocamora Andreu

“PAQUITA ROCAMORA”.

Els que érem xiquets a principi dels anys setanta, en la filà escoltàvem en les tertúlies dels nostres majors, moltes històries que es repetien una i altra volta i que als mes joves ens cridava molt l'atenció. Pues bé, una d'eixes histories, era la que protagonitzava, una cavallista que va ser llogada per participar en l'esquadra de negres del primer capità de la filà, que va ser dissenyada per Salvador Soler Gadea. Aquella amazona, era Francisca Rocamora Andreu, coneguda com a “Paquita Rocamora”. Corria el mes d'abril de l'any 1959, quant es va viatjar a València, amb l'intenció de llogar un cavall per a l'esquadra de negres, però es van trobar en un problema, ja que la propietària dels cavalls, la citada Paquita Rocamora, sols els llogava si eren muntats per ella. D'avant d'eixa situació, van decidir contractar a la rejoneadora també. El resultat va ser molt positiu, per que va agradar molt i va impactar que una dona, en aquells temps, muntara a cavall. De tant en tant, eixa esquadra i la participació de “Paquita Rocamora”, encara es comenta en la filà, així com una segon volta que va participar en un altra esquadra de negres, esta en l'any 1969, amb motiu del càrrec de Capità. El disseny d'eixa esquadra va ser realitzat per Luis Solbes Payá, que portaven uns punxons en les cames, que van ferir el cavall, tenint que llevar-los per a seguir acompanyant l'esquadra.

Nascuda a Valencia el 25 d'agost de 1940, als dotze anys, falsificant la data de naixement, va debutar en la plaça de bous d'Almansa (Albacete). Va ser professional del rejoneo des de l'any 1959, debutant en las Ventas l'any 1968, mantenint-se activa fins l'any 1975. Era molt famosa en el món taurí, sent tota una influencer en la seua època. Es l'única rejoneadora de la ciutat de València. Va morir a València el passat 7 de juny de 2024, als 84 anys.

Volem que estes breus paraules siguen un homenatge a una persona, que d'alguna manera també va aportar el seu granet de d'arena en l'història de la filà. D.E.P.

FILÀ ALMOGÀVERS

Jaime Picó Verdú

El passat 25 de maig de 2025, ens va deixar Jaime Picó Verdú, gran persona, gran artesà de la festa i gran fester vinculat a dos filaes contestanes en les quals deixa record inesborrable.

Com a fester va entrar a formar part de la filà Contrabandistes de la mà de l'entranyable Salvador "pantalones", allí prompte va fer grans amistats, participant en dianes i entrades com a fester de ple dret, a més de esquadres de negres, algunes mítiques com aquella de les pells de conill o la dels «sombreros» mexicans. Fester complidor com era, també va viatjar amb la filà allà on eren requerits per a desfilars: València, Benidorm, Vallada, Ontinyent... Un fester callat i reservat, però sempre complidor, i molt amic dels seus amics.

Com a artesà de la festa, ha seguit conegut arreu de tot el territori moro-cristià: Maseros i Contrabandistes, així com infinitat d'Esquadres Especials de tota la Comunitat Valenciana han lluit borlatges fets amb les seues mans.

Les nostres condolències a tota la família, en especial al seu fill Antonio Picó a través del qual es vam asabentar de la seua perduda, i que abraçant la tradició familiar continua hui confeccionant de manera tradicional eixes borles que any rere any ballen alegres al pas dels contrabandistes: Un abraç, Toni!

Jaume Picó Verdú, ja ets un dels acollits al costat de Sant Hipòlit.

"Si la ceba grilla i l'alficòs grana, a Sant Hipòlit bona diana" Fins sempre!.

FILÀ CONTRABANDISTES

Rigoberto Ripoll Blanquer

“REGU”

Rigoberto Ripoll Blanquer, gran fester contrabandiste i gran figura fester per a totes les filaes del poble. Junt al seu germà i de la mà del seu pare, Vicent Ripoll “el moliner” el qual va ser molts anys cap de filà, va formar part de la nostra família fins a la dècada dels ,50.

Ja fora de la filà va seguir gaudint de la festa, sense faltar cap any la tauleta de les Diances que treia davant la seua casa, amb pastetes y melò, mistela y herberet, per a tot aquell que s’acostava. Gravada per sempre en la memòria fester de tot un poble està ja: LA TAULETA DE REGU!

Aquella tauleta, parada obligatòria abans d’encarar la costanera de Santíssima Trinitat, va ser sens dubte la tauleta més gaudida de tota la volta de Diana, tan per festers i músics, com per al poble en general.

Taula on per cert, sempre hi havia una botija a la vista, per la qual preguntàvem totes i tots els que per primera vegada arrancàvem Diana: El que preguntava pe’l seu contingut segur era fester o músic novell, al que Regu sempre contestava: “-Aigua fresqueta!”, amb l’aprovació de tots els presents que el confirmaven mentre esperaven a veure la cara de la novençana o novençà després d’empi-

nar-se aquella botija de palometa ben carregada... tot un baptisme de foc del entranyable Regu! A l’any següent d’estrenarte como a fester o músic, ja eres tu el que esperava a que algú preguntara per aquella botija, per a sentir a Regu dir amagant’ se la sonrisa: “-Aigua fresqueta!”

Que Sant Hipòlit l’aculla en la seua glòria i el protegisca sota el seu mantell.

FILÀ CONTRABANDISTES

Marco Antonio Giner Pascual

En 1988, els contrabandistes estàvem en any de Bandera i no hi havia manera de trobar a cap fester jove que volguera i poguera portar la pesada bandera cristiana. Acompanyant a la joventut de la filà, els diumenges (que per en aquella època era el dia que s'obria la filà) solia vindre un xaval de 14 anys a fer-se el vermut, i amb la seua notable envergadura i malgrat la seua curta edat, a algú en la filà se li va encendre la perilleta de que podia ser ell el candidat perfecte. Feta la proposta li van faltar cames per a eixir cap a la seua casa a preguntar-li a la seua mare, la senyora Paqui, si li deixaria ser el portador de la bandera, tornant ràpid amb la resposta: Avant! A l'any següent ja era un fester més, vestint per primera vegada el tratge de les borles i els lluentons, ...i ja mai va deixar de ser fester:

“FESTER DE CAP A PEUS”, i això en el cas de Marcos és molt amb la seua alçada, doncs creieu-nos què és queda molt curta aquesta expressió:

Vinculat a la festa des de tots els àmbits possibles, va fer Esquadres de Negres, va ser Publicador, Bandera, va ser President de la Junta de Festes... càrrecs a banda va treballar des dels trages fins a les consergeries. Marcos ha segut un gran de la festa, i en lo gran que era, encara no li cabia el cor dins. Perquè per damunt de la passió que li posava al treball per la festa, ens queda el record inesborrable de un amic de debò, el que ha sigut i serà per a nosaltres i tantes entitats festeres amb les quals el vam compartir, i on ha deixat el seu nom gravat per sempre.

Masa promte amic.... Una forta abraçada a la família, i que sant Hipòlit l'aculla en la seua llum.

FILÀ CONTRABANDISTES

Francisco Moncho Carrión

En record de la teua petjada i la continuïtat del teu llegat.

Hi ha persones que no només passen per la Festa, sinó que la fan gran. El buit que ens deixa la partida de Francisco Moncho Carrión és profund, de la mateixa manera que és profund el llegat de compromís i amor per la nostra filà que quedarà gravat per sempre en la memòria col·lectiva de la Filà Gentils.

La seua història amb nosaltres ve de lluny, sent membre de la filà des de l'any 1983 fins al 1996. Durant aquells anys de participació intensa, no només va viure la Festa des del carrer, sinó que va fer un pas avant pel col·lectiu, treballant des de dins i formant part de diverses juntes directives en el càrrec de vocal. Una tasca sovint callada però indispensable per a fer de la nostra una gran filà.

Feia ja alguns anys que no es vestia i no eixia a la Festa en l'Entrada, però mai va deixar de formar-ne part. Recordarem sempre com va viure amb una emoció desbordant i un orgull immens la Capitania del seu fill major, un moment on tota la seua trajectòria festera va culminar en una felicitat compartida amb tots nosaltres. Tampoc oblidarem la seua presència constant en eixos moments que fan dels dies de Festes una cosa única: les cervesetes de retrobament que ens feiem d'acte en acte, on la seua conversa i el seu caliu eren una parada obligatòria i desitjada per a tots.

Perquè ser Gentil és fer família, i ell va saber transmetre aquesta passió de la millor manera possible. Avui, eixe orgull fester bateja amb força en tots els seus: fills, nores i nets, que formen part de la nostra filà i mantenen viva la seua flama. Veure'ls a tots junts fent Festa i vestint els nostres colors és el millor homenatge a la seua memòria i la certesa que mai se n'anirà del tot.

Volem fer arribar el nostre conhort més sincer i una abraçada ben forta a tota la família, especialment als seus fills, nores i nets, els nostres companys de filà. Compartim el vostre dolor de cor, sabent que hem acomiadat un gran fester, un treballador de la filà i una gran persona.

Trobarem a faltar la teua presència en la pròxima Festa, però estem segurs que, allà on estigues, continuaràs mirant com els teus continuen desfilitant per tu.

Descansa en pau.

Que la terra et siga lleu

FILÀ GENTILS

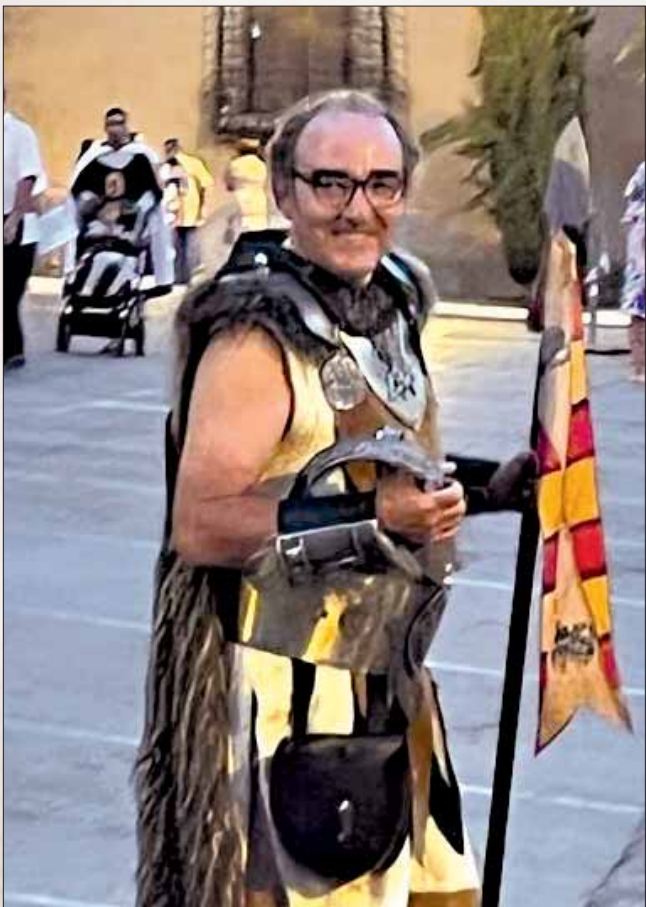

Carlos Bravo Terol

Carlos va formar part de la nostra filà durant una etapa de la seua vida, vinculat a ella per uns amics amb qui compartia la il·lusió pel món fester. Al llarg de la seua trajectòria festera, va assumir el càrrec de fiança, moment en el qual la filà estava buscant un nou local, contribuint de manera directa en aquesta nova etapa per a la filà.

Que Déu i Sant Hipòlit el tinguen en la Glòria del cel, DEP.

FILÀ CREUATS

Rafael Uris Llopis

Hi ha persones que, sense haver format part oficial d'una filà, acaben sent essencials en la seua trajectòria i en la seua essència. Rafael Uris Llopis va ser, sense cap dubte, una d'elles.

Tot i no haver-ne sigut membre, Rafael va formar part de la filà d'una manera profunda i autèntica, a través de la seua família i d'una implicació constant i desinteressada. La seua presència entre nosaltres no era circumstancial, sinó la d'algú que sentia la filà com a pròpia i que compartia, amb sinceritat, cada pas del nostre camí.

Va deixar una empremta inesborrable en posar paraules al nostre himne, un llegat que perdurarà en el temps i que continua emocionant-nos cada vegada que el cantem. En eixes paraules també viu el seu record.

Molts guardem amb especial estima aquells dinars i les primeres "fueres" al Teular Nou, en els inicis de la re-fundació de la filà. Rafael sempre estava, compartint moments, converses i il·lusions que hui formen part de la nostra memòria col·lectiva. No va ser un simple testimoni, sinó part viva d'aquell esperit fundacional que ens va unir i ens va fer créixer.

Home generós i sempre disposat, mai va faltar quan la filà el necessitava. Va oferir la seua ajuda de manera altruista, amb una entrega silenciosa però constant, que diu molt de la seua manera de ser.

També vam tindre el privilegi de compartir amb ell instants d'especial significat, com l'última esquadra de negres, viscuda amb una emoció que difícilment oblidarem. Queda per sempre en la

memòria aquell dinar al Teular Nou, un dels més assenyalats amb l'estrena de la marxa Lleó Daurat, que va gaudir envoltat del les seues xicones, especialment de la seua filla, la seua neta i la seua nora.

Rafael va ser proximitat, compromís i estima. I per això, encara que hui ens falte, continuarà present en cada record, en cada nota del nostre himne i en cada moment compartit.

La seua herència festera perdurarà per sempre entre nosaltres.

Descansa en pau.

FILÀ CONTESTANOS

Juan Vicedo Camarasa

El passat mes de març ens deixava el nostre amic Juan Vicedo Camarasa, membre de la Filà Mudéjars durant els anys 60, d'ell conservem un record inoblidable de bon fester i millor persona, sempre orgullós de la seua filà i tot el que representa.

La diana era la seua gran debilitat, ja fora participant de manera activa o com a espectador de l'acte. Mai oblidava les seues arrels mudéjars i quan la filà apareixia pel passeig tan desfilant com en qualsevol altre acte l'emoció que sentia el delatava de forma clara.

Els comiats són dolorosos, i més tractant-se de tú, "Juanito". Un últim adeu.

Descansa en pau.

FILÀ MUDÉJARS

José Javier Anduix Cortés

Javier ha sigut membre de la filà pràcticament tota la seua vida, igual que el seu pare -que a més va fer el capità l'any 1989- i no podem deixar de banda la seua mare Leonor, que quan podia també acudia als actes de la filà

Ha participat de forma habitual tant en els actes oficials com en els encontres informals que tenien lloc en la filà i en els que tants bons moments hem disfrutat.

El passat mes de gener vam rebre la trista notícia de la seua partida, i és en eixe moment quan et venen al cap amb més intensitat els records de les vivències compartides al llarg dels anys i quan valdrien realment la dimensió de la persona.

Ha sigut un membre més de la filà, però no un qualsevol. Sempre s'ha caracteritzat per tindre un caràcter molt obert i per les seues bromes amb sàtira i picaresca que feien que, on hi havia atonia, sorgira l'ambient i, on hi havia serietat, sorgira el riure.

De la seua forma d'entendre la vida, destacaria que ha sigut una persona que mai s'ha queixat de res i sempre ha tirat avant a la seua manera.

De segur que seguirà present en la filà durant molts anys, perquè els bons moments són els que més temps perduren en la memòria i és, precisament, en eixos moments on estava present Javier.

Afortunats que fóra mudèjar de Cocentaina.

Sempre mudèjar.

FILÀ MUDÉJARS

Rafael Palací Garrido

VOLA ALT, PARDALET

El passat 25 d'octubre de 2025 la filà dels Borts vam plorar la pèrdua del nostre amic Rafael Palací, "Pardalet". Durant anys, Rafel no sols va ser un membre més de la filà; va ser l'ànima, el somriure i la presència imprescindible. A Cocentaina, el seu nom quedava lligat per sempre a la Festa, com una d'eixes figures úniques que no s'obliden. I a Benissa, on també va sembrar estima, va deixar una empremta fonda, essent pilar i fundador de la filà Llauradors.

Va partir un bort dels que fan colla de veritat, dels que uneixen, dels que donen vida als moments més senzills. Se'n va un formador inconfusible, amb eixe moviment de canell tan seu, tan ple de caràcter, que quedarà per sempre gravat en la memòria de tots els que el vam veure desfilar. Però sobretot, se'n va una gran persona. I encara que la seua absència ens pese hui, el seu llegat ens farà somriure demà.

La Festa perd un fill, però guanya un record. Rafel continuarà present en cada pasdoble, en cada pas, per orgull de la seua família. Continuarà viu en la nostra manera de sentir i de viure allò que tant estimava.

Descansa en pau, Rafel.

FILÀ BEREBERES "ELS BORTS"

Marcos Giner Pascual

El passat 28 d'abril ens va deixar el nostre amic Marcos Giner, un fester profundament lligat a la nostra filà. La seua presència va marcar nombrosos moments especials: va formar part de les esquadres de negres dels anys 2011 i 2015, va participar en Entrades i Dianes, i també en aquella primera volteta de Navarro el Bort que encara recordem en estima. Durant molts anys fou conserge, membre actiu i sempre compromés.

Marcos va ser també soci fundador de *La Perilleta dels dijous*, aquell espai on compartíem rialles, idees i bons moments, sempre sota el seu lema inconfusible: “elegància, *sabiduría* i saber estar”, com ell deia. A La Perilleta van nàixer projectes tan singulars com aquell projecte de sèrie de dibuixos animats que vam començar amb tanta il·lusió, i que encara hui conserva la seua essència (amb la imatge creada pel gran César Vilaplana).

Se'n va un gran home, un company estimat i una part viva de la nostra història festera.

Que Sant Hipòlit li done recer.

Descansa en pau, Marcos.

FILÀ BEREBERES “ELS BORTS”

Rafael Uris Llopis

**RAFAEL URIS:
LLEGAT, HISTÒRIA I ÀNIMA FESTERA**

*La mort no ens roba als éssers estimats;
més bé els guarda i els immortalitza en el record.*
François Mauriac

El 19 de febrer Sant Hipòlit va obrir les portes del cel a l'estimat fester Rafael Uris, la vida del qual va estar íntimament entrellaçada amb la història i l'ànima dels Borts. Fill de fundador i bort de bressol, Rafael va saber des de ben jove que el compromís fester no és només una herència, sinó una manera de viure. Es va criar amb els valors dels seus avantpassats i va lluitar per a transmetre'ls a generacions posteriors. Els va convertir en bandera i els va defensar amb una fermesa i una passió que només tenen aquells que tenen un sentiment bort a l'ADN.

Rafel va ser fiança de la filà durant moltíssims anys, podríem dir que quasi perpetu. Va ser peça clau en aquells anys on la filà creixia i es consolidava treballant al costat del seu amic Ximo Pascual amb el qual va formar un tàndem fester històric. Entre actes, números, llibres i responsabilitats, sempre trobava la manera de deixar la seua empremta personal. De fet, seguim escrivint al llibre de comptes aquells "números rojos" que ell anotava a mà per a convertir-los en valors positius. Era la seua manera única d'entendre la vida.

Lluitador metòdic i incansable, va dedicar anys de sa vida a defensar allò que considerava sagrat: el dret de la nostra filà a eixir a festes com a borts i fer-ho amb la màxima dignitat. Ho va fer amb coratge, constància i una lleialtat que no s'oblida. Però més enllà de tot això, ens que-

darà la seua presència, els moments compartits, la música de la guitarra, la passió pel futbol i el Barça, les rialles i l'exemple d'un home que va saber viure amb intensitat, estima i orgull de pertinença.

Uris emprén el seu últim vol, però la seua essència es queda per sempre arrelada entre nosaltres. Una part de la seua llum brillarà eternament als Berebers, perquè el seu record viurà en cada acte i en cada conversa de festes viscudes. El seu nom ja no és només memòria; és una empremta sagrada gravada a foc en el cor de la filà dels Borts.

Uris, que Sant Hipòlit t'aculla en la seua glòria.
Descansa en pau, amic.

FILÀ BEREBERES "ELS BORTS"

Rigoberto Ripoll Blanquer

BAIX EL MANTELL DE SANT HIPÒLIT

Amb la partida de Rigoberto Ripoll, *el Regu*, la filà dels Borts perd un d'aquells festers que formen part del record de la joventut dels Bereberes. Amic dels nostres fundadors, *el Regu* va viure la festa amb nosaltres durant aquelles inoblidables festes que passaren del blanc i negre al color, deixant moments compartits que hui cobren un valor especial.

Sempre recordarem la seua illusió en formar part com a *formador* de l'esquadra de negres de 1973 o aquell dia on *arrancà* la Publicació al costat de l'amic Javier Jover. Moments senzills però plens de l'esperit bort que tant ens agrada.

El destí va voler que el seu últim adéu coincidira amb el 7 de maig, mentre el volteig de les campanes de Santa Maria anunciava l'exaltació del nostre patró Sant Hipòlit. Ens queda el seu record amable i l'honor d'haver caminat al seu costat en la Festa.

Que els moments de Festa viscuts t'acompanyen sempre.

Descansa en pau, Regu.

FILÀ BEREBERES "ELS BORTS"

Adolfo Hipólito Sancho Agulló

*“Els que ens han deixat no estan absents,
només han passat a l'altra riba. El que ens
uneix és més fort que el que ens separa.”*
Sant Joan Pau II

Hi ha passos a l'altra riba que costen d'acceptar, s'aprenen; la d'Adolfo és una d'elles. El passat 26 d'agost ens vam acomiadar, amb profund pesar, de qui va ser un referent d'unió, entrega i generositat. La seua vida va estar marcada per una convicció ferma: la família, que és un llegat que es cuida cada dia, i ell ho va fer amb una dedicació silenciosa d'entrega, constant i plena d'afecte. Va saber ser suport, guia, punt de trobada, manera tan seua d'unir, d'acostar, mantenint sempre viu eixe esperit de cohesió que tant valorava.

El seu compromís va transcendir l'àmbit familiar. Com a membre incansable de la seua fil·la Manta Roja, des dels primers anys de la seua vida fins al seu comiat recent, va viure ininterrompudament les nostres Festes de Moros i Cristians en honor a Sant Hipòlit màrtir, amb un orgull, dedicació i un profund sentiment de pertinença que es contagiava. Va participar amb entusiasme, va defensar l'essència de la festa i va saber transmetre el seu valor a aquelles persones qui la van compartir amb ell. Mostra d'això va ser la seua participació en tots els càrrecs de fil·la, en diverses juntes de fil·la, esquadres de negres, fiança, cap de fil·la,

etc., així com en actes, reunions i moments que hui es tornen un record inesborrable; prova de tot això va ser l'homenatge que va rebre en 2013 en el seu cinquantenari de pertinença a la filà, la qual va ser per a ell una segona família. La seua absència es notarà en cada pasdoble, en cada acte, en cada volteta, en cada gest compartit que ell va ajudar a mantindre viu i en els quals deixava un tros d'alegria. I els qui el van conèixer en eixe àmbit saben que el seu entusiasme era autèntic, contagiós, ple de vida.

Una altra faceta festerà va ser la de col·laborar davant la mínima petició que se li oferia des de la Junta de Festes, destacant entre totes la de participar com a mantenidor de l'acte de presentació del Programa-Revista de festes 2020 (any de pandèmia), on va transmetre passió, responsabilitat i un profund respecte i manteniment de les nostres tradicions. La seua implicació no coneixia horaris ni cansament com a exemple del que significa servir a les seues festes des de l'amor per les nostres tradicions.

Hui ho plorem, sí, però també ho celebrem. Celebrem el seu somriure, la seua manera de mirar, la seua capacitat de bastir ponts, unir i valorar el que importa. I eixe llegat, tan íntim i tan profund, és el que hui ens sosté. La seua memòria continuarà viva en cada un de nosaltres i en la història de la filà, perquè hi ha persones que no se'n van: es queden en el que som.

Que Sant Hipòlit màrtir, patró i guia de les nostres festes, l'aculla sota la seua protecció i que la seua memòria continue il·luminant als qui vam tindre la immensa sort de caminar al seu costat.

Adolfo, sempre en el nostre record!!

Filà MANTA ROJA

Vicente Barrachina Linares

La Filà Manta Roja vol dedicar aquestes paraules al record de Vicente Barrachina Linares, a qui tots coneixíem carinyosament com “Barrachineta”, i que ens va deixar el passat octubre de 2025.

Va formar part de la nostra filà en dos etapes diferents de la seua vida, però sempre amb el mateix sentiment de pertinença i estima cap a la Festa i cap als seus companys. Durant els anys que va compartir amb nosaltres, va demostrar el seu compromís amb la Filà assumint també la responsabilitat de Cap de Filà, treballant amb dedicació i estima per allò que tots compartim.

Quan una persona vinculada a la nostra família festera ens deixa, queden els records dels dies grans, de les converses, dels moments compartits i d'eixa manera especial de viure la Festa que cadascú aporta i que mai es repeteix igual. La seua presència formarà sempre part de la història de la Manta Roja i del record de tots aquells que van tindre la sort de coincidir amb ell.

Des de la Filà Manta Roja volem enviar una abraçada sincera a la seua família i amics.

Barrachineta, et tindrem sempre present.

Descansa en pau.

FILÀ MANTA ROJA

Salvador Barber Egea

Amb 92 anys, el 30 gener ens deixava “Barber”, com tots el coneixiem. Kabilenyo dels antics, dels del Pati Palau, Formava junt a Richart, Isaias I Pepito “el torero” un dels quartets històrics de la filà.

Cadascuna de les dones d'aquets quartet, feia un platet i això és el que dinaven. Una manera diferent de fer filà, eren altres temps.

Ja al nou local, Salvador Barber va arribar a ser cap de filà fins i tot, a principis dels anys 80. Es també quan va ser cap de filà, quan Barber va presentar a la seva filla Montse (hui en dia Bequetera) com a dama, guanyant finalment i sent la primera i única Reina de Festes Kabilenyos.

Et recordarem enguany Salvador, i esperem que estigues fent eixe “Coto celestial” junt als teus inseparables amics.

*“I no es passa un sol dia
sense bona armonia
I sense una cançó:
Kabilenyos atenció!”*

FILÀ KABILENYOS

Reme Puerto Palacios

Filla de fester, dona d'un gran fester i, tan prompte com va poder, FESTERA DE PLE DRET.

Una de les primeres a lluitar perquè les dones foren incloses en el món fester com un membre més.

La seua passió per les festes era tal que, fins a l'últim moment de la seua vida, no va deixar d'anar a la filà i gaudir del ratet de vermut i xarradeta. Donava igual que foren majors o jóvens... ella estava allí per a passar-ho bé amb tots.

Com no podia ser d'una altra manera, membre de la primera esquadra de negres formada per dones l'any 2002 i membre de la Comissió del 4t Centenari de la proclamació de Sant Hipòlit com a patró de Cocentaina.

Podem dir que el seu comiat dels actes festers va ser acompanyar el seu net Pascual l'any de bandera del 2023.

Tan sols ens queda donar-te les gràcies per tot el que has significat per a la Filà Sahorins i per haver compartit amb nosaltres tants anys de festa, estima i germanor.

FILÀ GUÀRDIA JALIFIANA
"SAHORINS"

Mari Carmen Sevilla Pérez

Todos los años nos toca despedir a personas que han formado parte de nuestras vidas, pero hay despedidas, como todas, que duelen de una manera especial.

En esta ocasión nos ha dejado nuestra compañera y amiga **Mari Carmen**, una mujer joven, encantadora, alegre y con muchas ganas de vivir. La vida nos regaló el privilegio de compartir con ella su sonrisa, su energía y esa alegría permanente que la hacía tan especial.

Mari Carmen siempre estaba dispuesta a ayudar, a colaborar en cualquier actividad de la **Filà Sahorins** y a hacer que quienes llegaban nuevos se sintieran acogidos desde el primer momento. Ella sabía lo que era hacer **Filà**, con mayúsculas.

Nos quedamos con su recuerdo, con su risa, con su bondad y con todo lo bueno que nos dejó.

Siempre te recordaremos, Mari Carmen. Tu sonrisa seguirá brillando allá donde estés.

FILÀ GUÀRDIA JALIFIANA
"SAHORINS"

Cándido Berenguer Cuesta

El dia de Sant Joan de l'any passat i pocs dies abans de la Publicació, ens colpejava la trista notícia de la defunció d'una referència històrica en la Filà Llana: Cándido Berenguer Cuesta.

Ell era un dels nostres veterans en actiu, des de l'any 1964 i al llarg d'una vida fester de més de 60 anys, va ser Cap de Filà, Fiança, membre de diferents juntes de la Filà i de la Junta de Festes, integrant d'esquades de negres, cavaller acompanyant d'amics... En definitiva, i amb majúscules, un gran FESTER. Cándido, hui ens costa trobar paraules, perquè cap sembla suficient per a acomiadar-te. Així i tot, volem donar-te les gràcies per tot el que vas deixar: per les converses interminables, les rialles sinceres, els consells a la Filà quan més els necessitàvem i per aquells moments senzills que hui s'han convertit en autèntics tresors a la nostra memòria.

La teua amistat va ser un regal. Vas estar present tant als dies bons com als dolents, i sempre vas saber com fer la càrrega més lleugera. Gràcies per la teua lleialtat, per tota una vida en la Llana compartida també amb la teua família, pel teu afecte i per la teua marca inesborrable que vas deixar en tots els qui vam tindre la sort de conèixer-te en la nostra Filà.

Encara que la teua absència ens dol, ens quedem amb tot el que hem viscut junts i amb la certesa que mai seràs oblidat. Continuaràs present en cada record, en cada anècdota i en cada acte fester on participe la Llana. Hui no és un adéu definitiu, sinó un fins sempre.

Descansa en pau amic Cándido.

FILÀ LLANA

Rigoberto Ripoll Blanquer

El passat 7 de maig, data important per als socarrats, ja que eixe dia proclamaren a Sant Hipòlit com a patró de Cocentaina, ens deixava un fester fins la medul·la: Rigoberto Ripoll Blanquer, més conegut com “Regu el Panader”. Casualitat o destí?

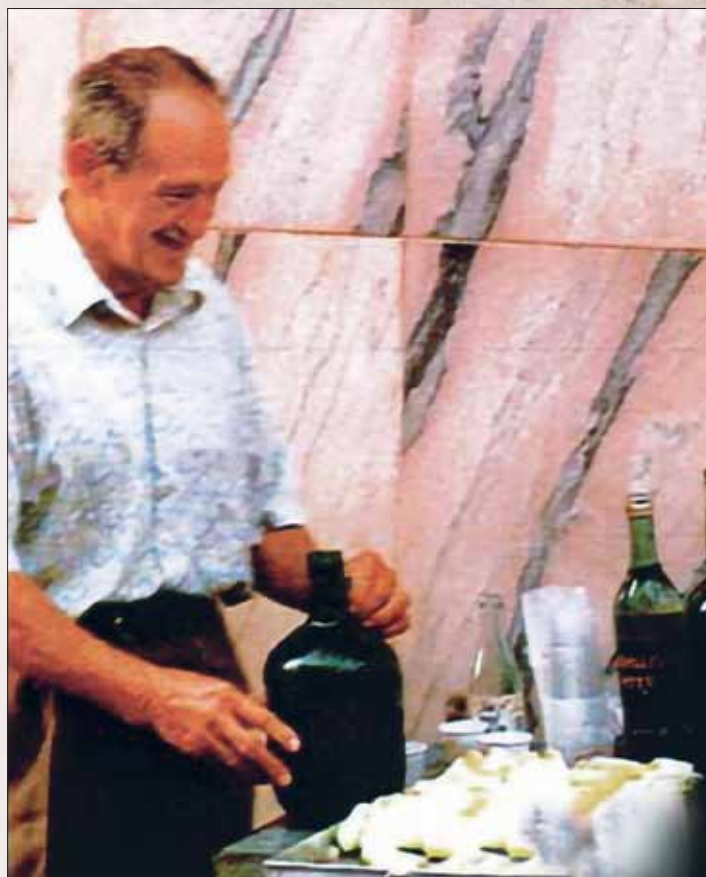
El nostre pare, el Regu, de ben menut era fester de la Filà Contrabandistes, on el nostre avi pertanyia i va ser uns dels fundadors. Allí va transcórrer la seua infància festera al costat del seu germà Vicente i son pare Vicent “El Molinero”, altre fester de renom.

Un dia li preguntà a son pare:

-Pare, m'agradaria canviar de filà, anar amb el meu amic...

I així va ser. De la mà del amic José Luis Navarro, fill de Navarro el bort, entrà a formar part de la seua filà, “Els Borts”, on va transcórrer la major part de la seua vida festera. Uns anys després, un grup d'amics decidiren canviar de filà i anaren al Bequeteros, on va viure els seus últims anys com a fester en actiu.

Des de ben menut, adolescent jo diria que no tenia ni 14 anys, posava davant la porta de sa casa, al forn del carrer Gitanos, una taula amb herberet, cassalla, meló i altres pastes per convidar a tots els festers i músics de la Diana perquè el recorregut no fora tan pesat. Ell no tenia distincions: tot el món era benvingut. Sa casa era la casa de tots. Esta tradició la va seguir fins prou major i la salut li ho va permetre.

Tots recordarem la seua famosa botija de cassalla, on els més novells sempre picaven pensant que era aigua fresca... i era cassalleta. Fins i tot els mateixos músics i festers veterans gastaven bromes als més jovenets de la seua banda o a la seua filà. Quins moments més bons!

Eixes abraçades i xarrades amb els músics de les poblacions del voltant que esperaven eixe moment tan especial i màgic per a retrobar-se ...

De més majors, la meua germana i jo l'acompanyavem en esta tradició que tant ens agradava viure. No podíem creure com coneixia a tanta gent i, sobretot, com gent prou més jove que nosaltres girava el cantó de Concha i començava a cridar:

-Regu, prepara l'herbero que anem!

I nosaltres ens preguntàvem:

-Com pot ser que coneguen al papa??

I és que al nostre pare el coneixien tots: tant majors com joves, músics i festers. Sempre tenia una xarrada i un somriure per a tots. Disfrutava mot de la Diana, tant participant en ella com convidant a la gent. Eixe és el llegat més bonic que ens ha deixat, igual que l'amor al seu poble i a les seues festes.

En agost del 2013, al Concert de Música Festera al pati del Palau, el seu amic Vicente Cortés Fer-

nández li dedicava un pasdoble anomenat "Regu El Panader".

Se'n va anar en pau i content, com era ell, rodejat de la seua família, a qui sempre ens deia:

-Les meues perles, quina sort he tingut en la vida de tindre-vos. Allà on estigues, segur que estàs fent rogle, des d'ací, tots et recordarem pel teu bon fer i pel teu somriure. Descansa en pau.

Les teues filles.

POESIA

- 188** TRUENOS DE FIESTA
José Miguel López Pérez
- 189** COCENTAINA I FESTA
Mari Nieves Pascual Mur
- 190** LA FESTA DE MOROS I CRISTIANS
Juan Enrique García Aznar

TRUENOS DE FIESTA

Al meu gendre Rubén.

*Cuando el silencio se rompe
por el sonido trepidante
de machacones truenos
y de pólvora incruenta.
Cuando el sol agosteo
acoge con gratitud
la irrupción sonora
de una tranquila
pero sofocante estación.
El contestano recibe agradecido
el anuncio trepitante de la fiesta.
Son sones apuestos y amigos
que huyen desperdigados
buscando el seco zumbido
de un trabuco desafiente.
Sones duros hermanados
con el entusiasta fervor
de un festero emocionado.
Lue se une con el seco trueno.
Y la melodía del alba
amortigua el ruido de pólvora,*

*mientras un amanecer tranquilo
Se ruboriza extasiado,
ante el seco trueno
aromatizado de olor cremoso
que se confunde
con el aroma extensivo
que cubre entremezclado
los pies de la sierra de Mariola.
Mientras los sonido armonizados
Se unen i separan
fantaseando la sensual imagen.
Y hermana los pies de la sierra
Con el aroma de hierbas aromáticas
enmarcadas en un recio disparo.
Y el trueno se hace rueda
Y la rueda se hace trueno,
Y el ritmo trepidante juega
con el hombre extasiado
que cumple un sueño
esperado desde hace años.
y que nunca se perderá
en el transecurrir del tiempo.*

J. M. López

COCENTAINA I FESTA

*L'alba adormida traspunta per la serrania
mentre el poble es desperta amb trons
que anuncien la guerra i la vida
de les festes de moros i cristians.*

*És l'últim dia de la trilogia
el que dona sentit a la festa
i que acaba amb una pregària
davant de Sant Hipòlit, el Patró de la conquesta.*

*Som poble de música, lletra,
devot dels seus Patrons,
esport, cultura i festa,
llum, pólvora i color.*

*Celebrem la vida, celebrem l'estima,
defensem la nostra valia
que en cada època de l'any
tenim un motiu de celebració.*

*Creient-nos la nostra història
que ens dona una baronia i un llinatge Comtal.*

*Aclamem a Sant Hipòlit al mes d'agost
fem-li festa al Patró!!*

*No oblidem l'oració
perquè de la seua mà acudirem davant el Senyor.*

*Cuida'ns de les malalties,
aparta'ns de la temptació*

*I acompanya'ns en cada tro
que desperta a l'alba adormida.*

Mari Nieves Pascual Mur

LA FESTA DE MOROS I CRISTIANS

*Cocentaina cada any prepara
amb molt de goig i il·lusió
la festa que li dedica
a Sant Hipòlit el seu patró.*

*De les festes del nostre poble
és la festa del mes d'agost
on es rememora la lluita mora i cristiana
amb alegria i germanor.*

*Les filaes que fan càrrec
fent pinya i totes a una preparen
la desfilada, els balls i la seua ostentació
que en l'entrada lluiran amb un gran esplendor.*

*Són molts els actes de festa
en la trilogia del nostre patró
on tots els festers participen
en les dianes, passacarrers, entrada i processó.*

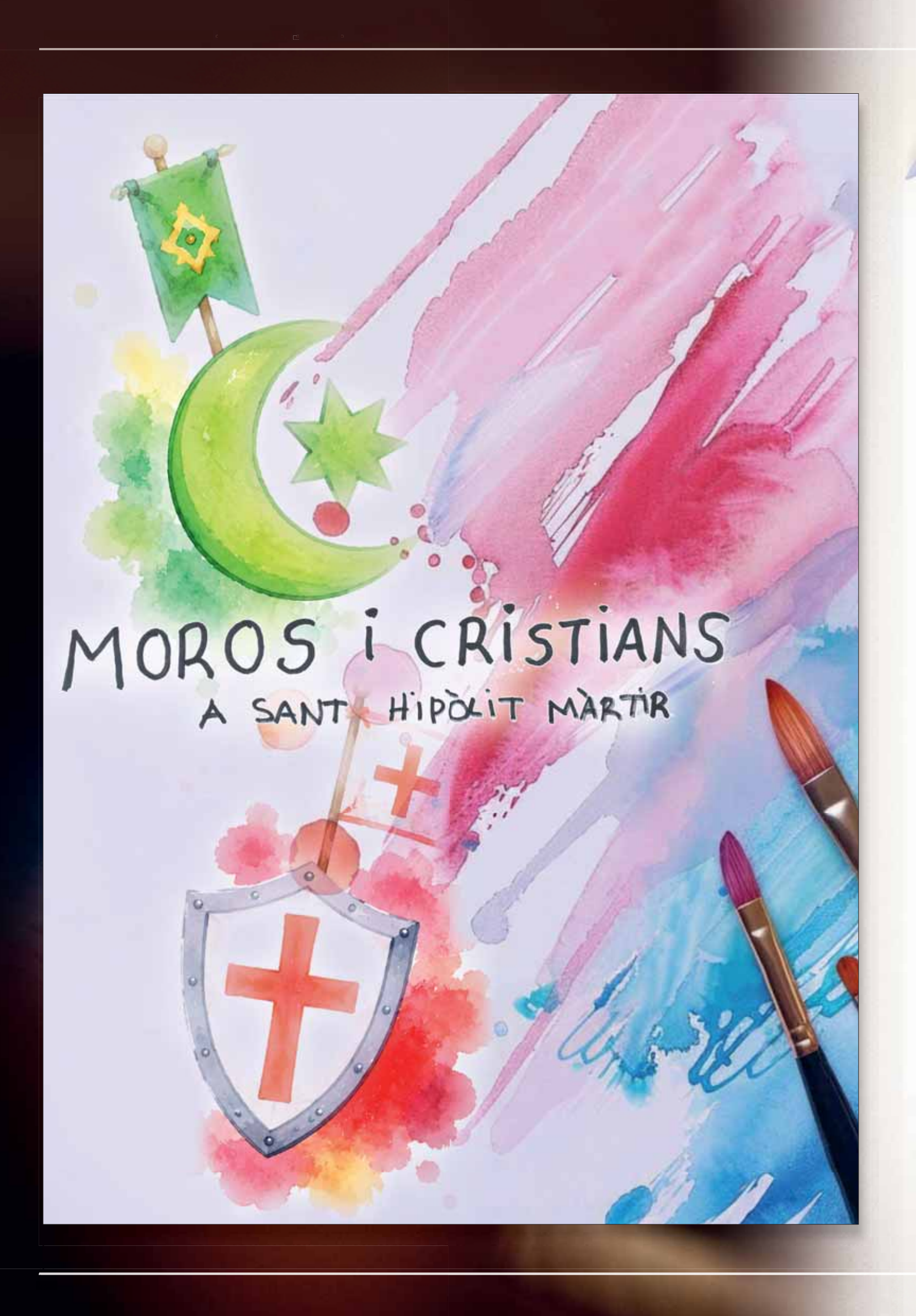
*Els músics, la música i la percussió
també formen part important de la festa
són els pasdobles i les marxes cristianes i mores
els que fan vibrar en aplaudiments a tots.*

*La festa té la seua arrancada
el dia de la publicació
que junt a la presentació de càrrecs i voltetes
convoquen a tota la població.*

*Al llarg del temps, l'essència del nostre poble
va configurant-se i ens anomena "socarrats"
és la nostra forma de ser i viure
seguint els costums i tradicions dels nostres avantpassats*

Juan Enrique García Aznar

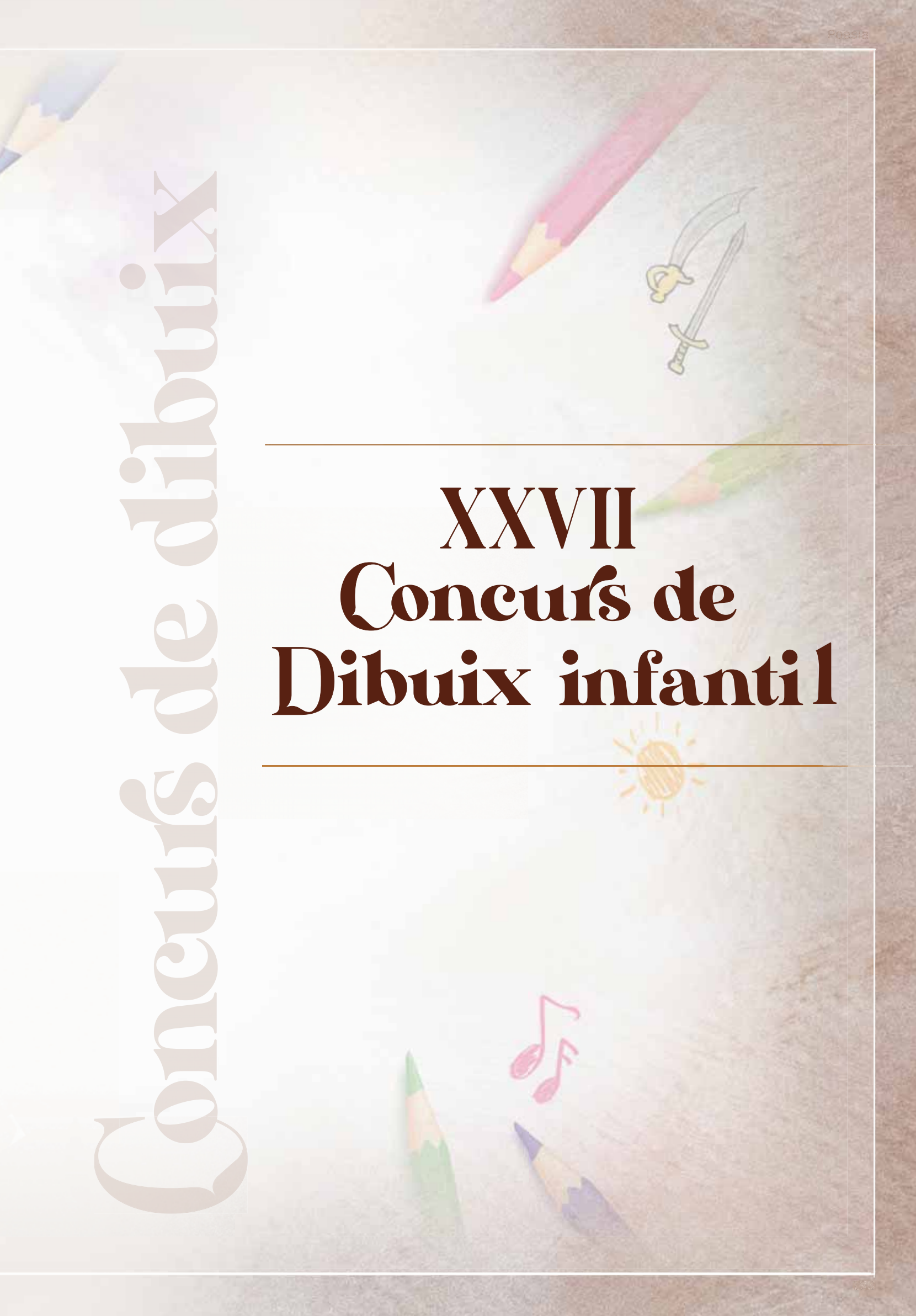

The background of the cover is a watercolor wash. The top right corner features broad, diagonal strokes of pink and red. The bottom right corner is dominated by a large, vibrant blue wash. In the upper left, there are green and yellow washes. A green crescent moon and a green star are positioned in the upper left quadrant. A small green flag with a yellow star is on a stick to the left of the moon. In the lower left, a shield with a red cross is shown, with a red cross on a stick above it. The title 'MOROS i CRISTIANS' is written in a large, black, hand-drawn font across the middle. Below it, 'A SANT HIPÒLIT MÀRTIR' is written in a smaller, similar font. Two paintbrushes are visible in the bottom right corner, one with a red tip and one with a blue tip.

MOROS i CRISTIANS

A SANT HIPÒLIT MÀRTIR

Concurs de dibuix

XXVII Concurs de Dibuix infantil

FEDERACIÓ JUNTA DE FESTES DE MOROS I CRISTIANS

C/ Sants de la Pedra, 7 · Apt. Correus, 86 · 03820 COCENTAINA (Alacant)
Tel. - Fax 96 650 07 49 · fjfmccocentaina@gmail.com · www.jfcocentaina.es

En Cocentaina, a 5 de juny de 2026, reunits a la Casa del Fester per a designar els dibuixos guanyadors del XXVII

Concurs de Dibuix Infantil:

- Rafaela López Nieto (Professora representant del col·legi "San Juan Bosco")

I en representació de la Junta de Festes de Moros i Cristians :

- Arnau Faus Molina (Vicepresident Econòmic)
- Jose Enrique Moltó Moltó (Vicepresident de Culte)
- Estefanía Sala Serrano (Vicesecretària)

Una vegada vista l'exposició de dibuixos el·laborada pels xiquets concursants, es seleccionen els següents:

1r infantil (3 anys)

- Hugo Ripoll Gisbert – Col·legi Sant Joan Bosco
- Julia Pascual Sellés - Col·legi Sant Francesc d'Assís
- Noa Ferrándiz Cortes - Col·legi Les Carmelites d'Alcoi

2n infantil (4 anys)

- Joan Agulló Castelló - Col·legi Sant Joan Bosco
- Lola Osuna Llorens - Col·legi Sant Francesc d'Assís
- Martina Hernández Tomás - Col·legi Sant Joan Bosc

3r infantil (5 anys)

- Lucas Miró Pascual - Col·legi Sant Joan Bosc
- Hugo Ferrándiz Cortés - Col·legi Les Carmelites d'Alcoi
- Júlia Llorens Reig

1r primària

- Assia Bouzaadalla- Col·legi Reial Blanc
- Joana Pérez Sánchez- Col·legi Sant Joan Bosco
- Ainhoa Blasco Català- Col·legi Sant Francesc d'Assís

2n primària

- Alicia Martínez Navarro- Col·legi Sant Francesc d'Assís
- Jaume Valls Guija- Col·legi Sant Joan Bosco
- Nicolás Torró Sala- Col·legi Reial Blanc

3r primària

- Laura Rodríguez Jiménez- Col·legi Sant Francesc d'Assís
- Nagore Semper Justicia- Col·legi Sant Joan Bosco
- Mohamed Amari Inom- Col·legi Reial Blanc

4t primària

- Sofía Belda Grau- Col·legi Sant Francesc d'Assís
- Sofía Rosillo Jiménez- Col·legi Sant Joan Bosco
- Ainara Vilanova Blanes- Col·legi Reial Blanc

FEDERACIÓ JUNTA DE FESTES DE MOROS I CRISTIANS

C/ Sants de la Pedra, 7 · Apt. Correus, 86 · 03820 COCENTAINA (Alacant)
Tel. - Fax 96 650 07 49 · fjfmiccocentaina@gmail.com · www.jfcocentaina.es

5é primària

Laura Serrano- Col·legi Reial Blanc

Àfrica Pardo Blanquer- Col·legi Sant Joan Bosco

Marc Hernández Cortés- Col·legi Sant Francesc d'Assís

6é primària

Nayara Ribera Vañó- Col·legi Reial Blanc

Carla Vicent- Col·legi Sant Francesc d'Assís

Elena Juan Domínguez- Col·legi Sant Joan Bosco

1r ESO

Aitana Gisbert González- Col·legi Sant Francesc d'Assís

Mateo Verdú Fernández- Institut Pare Arques

Julia Vicent Blasco- Col·legi Sant Francesc d'Assís

2n ESO

Laura Orts Ferrando- Col·legi Sant Francesc d'Assís

Mauro Bravo Galiana- Col·legi Sant Francesc d'Assís

Iris Calvo Agulló- Col·legi Sant Francesc d'Assís

I per a que així conste, estenc la present acta amb el vistiplau del president, en lloc i la data indicades.

El President
Junta de Festes de Moros i Cristians
de Cocentaina

Document signat
electrònicament per
Ignasi Belda i Reig
amb DNI 21*****F

La vicesecretària
Junta de Festes de Moros i Cristians
de Cocentaina

Ignasi B. Reig

Estefanía Sala Serrano

1r Infantil

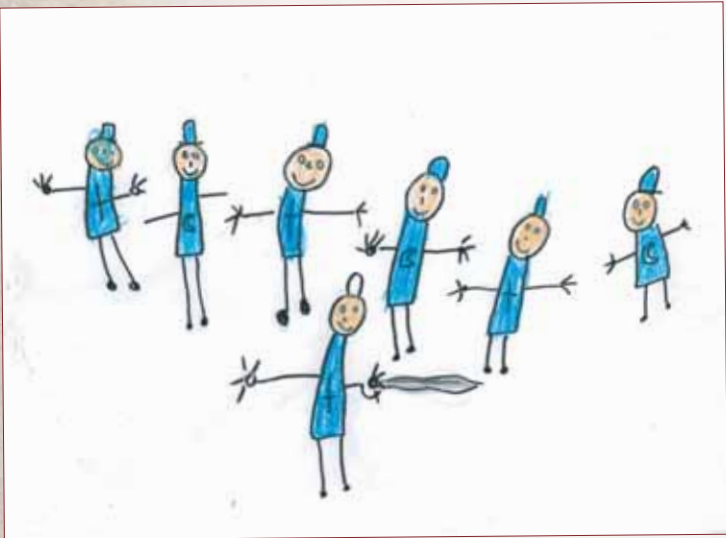

HUGO RIPOLL GISBERT. Col·legi Sant Joan Bosc

2n Infantil

JOAN AGULLÓ CASTELLÓ. Col·legi Sant Joan Bosc

JÚLIA PASCUAL SELLÉS. Col·legi Sant Francesc d'Assís

LOLA OSUNA LLORENS. Col·legi Sant Francesc d'Assís

NOA FERRÁNDIZ CORTÉS. Col·legi Les Carmelitas, Alcoi

MARTINA HERNÁNDEZ TOMÁS. Col·legi Sant Joan Bosc

3r Infantil

LUCAS MIRÓ PASCUAL. Col·legi Sant Joan Bosc

JÚLIA LLORENS REIG.

HUGO FERRÁNDIZ CORTÉS. Col·legi Les Carmelitas, Alcoi

1r Primària

ASSIA BOUZAADALLA. Col·legi Real Blanc

AINHOA BLASCO CATALÀ. Col·legi Sant Francesc d'Assís

JOANA PÉREZ SÁNCHEZ. Col·legi Sant Joan Bosc

2n Primària

ALICIA MARTÍNEZ NAVARRO Col·legi Sant Francesc d'Assís

NICOLÁS TORRÓ SALA. Col·legi Real Blanc

JAUME VALLS GUIJA. Col·legi Sant Joan Bosc

3r Primària

LAURA RODRÍGUEZ JIMÉNEZ. Col·legi Sant Francesc d'Assís

NAGORE SEMPER JUSTICIA. Col·legi Sant Joan Bosc

MOHAMED AMARI INOM. Col·legi Real Blanc

4t Primària

SOFÍA BALDA GRAU. Col·legi Sant Francesc d'Assís

SOFÍA ROSILLO JIMÉNEZ. Col·legi Sant Joan Bosc

AINARA VILANOVA BLANES. Col·legi Real Blanc

5é Primària

MARC HERNÁNDEZ CORTÉS. Col·legi Sant Francesc d'Assís

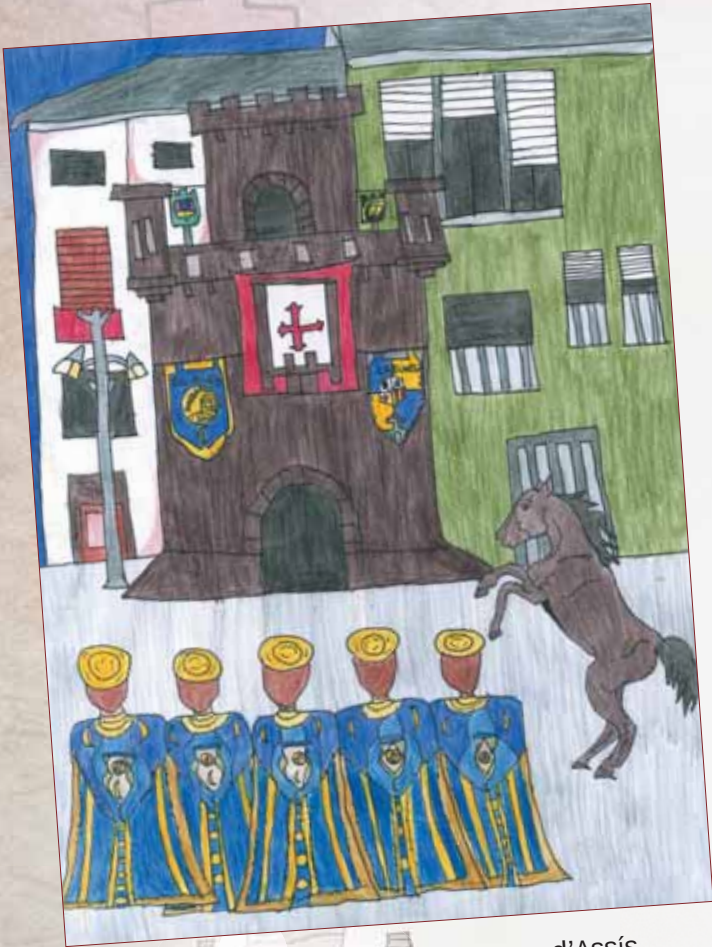

ÁFRICA PARDO BLANQUER. Col·legi Sant Joan Bosc

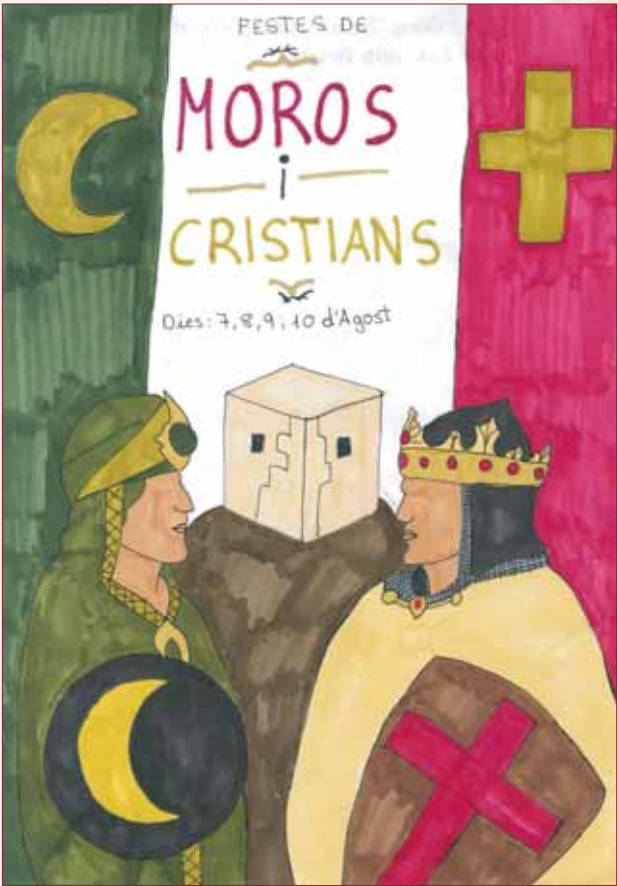

LAURA SERRANO. Col·legi Real Blanc

6é Primària

CARLA VICENT. Col·legi Sant Francesc d'Assís

ELENA JUAN DOMÍNGUEZ. Col·legi Sant Joan Bosc

NAYARA RIBERA VAÑÓ. Col·legi Real Blanc

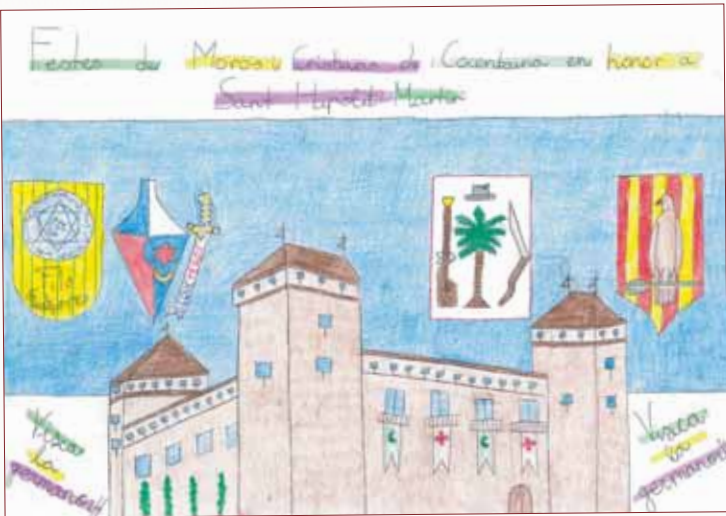
1r ESO

AITANA GISBERT GONZÁLEZ. Col·legi Sant Francesc d'Assís

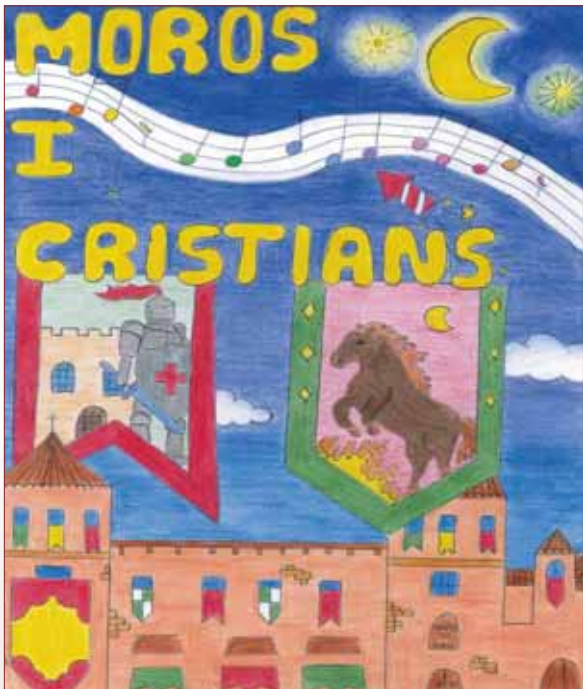
LAURA ORTS FERRANDO. Col·legi Sant Francesc d'Assís

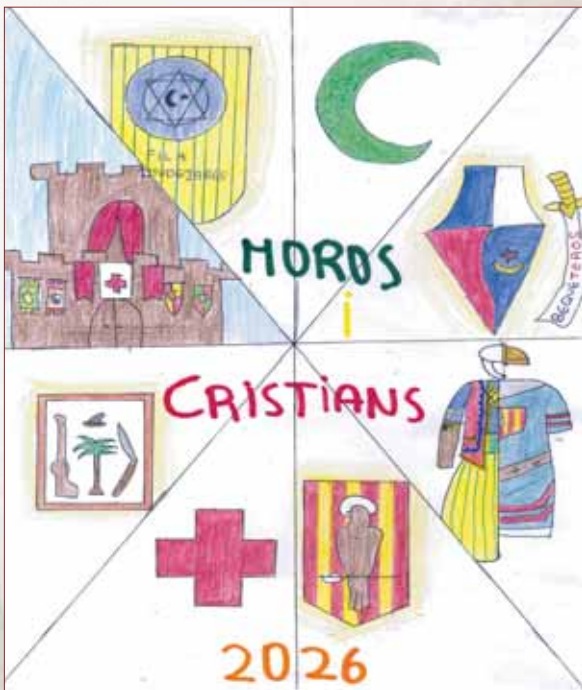
MATEO VERDÚ FERRÁNDIZ. IES Pare Arques

MAURO BRAVO GALIANA. Col·legi Sant Francesc d'Assís

JULIA VICENT BLASCO. Col·legi S. Francesc d'Assís

IRIS CALVO AGULLÓ. Col·legi S. Francesc d'Assís

José Soler Cardona
p. 101

Festa i música

204	UNIÓ MUSICAL CONTESTANA.
207	SOCIETAT ATENEU MUSICAL DE COCENTAINA.
<i>Jaume Gavilàn</i>
211	COLLA DE DOLÇAINES I TABALS "MAL PASSET".
212	TELÓ TEATRE.
215	L'ESPARDENYA TEATRE.
<i>Òscar García, Roger Garrido</i>
216	DESFILE COMMEMORATIU DEL 50 ANIVERSARI DE UNDEF.
223	"EL MAHDÍ" MARXA MORA, 50 ANYS SONANT AL COR DE LA LLANA.
<i>Moisés Sellés Pérez</i>
227	CRÒNICA DEL CERTAMEN DE MÚSICA FESTERA.
<i>Comissió del Certamen</i>

UNA TEMPORADA PER A RECORDAR: LA UNIÓ MUSICAL CONTESTANA CONSOLIDA EL SEU GRAN MOMENT ARTÍSTIC

UNIÓ MUSICAL CONTESTANA

La temporada 2025-2026 quedarà marcada com una de les més completes, emotives i significatives dels últims anys per a la Unió Musical Contestana. Des de l'estiu passat fins a la primavera d'enguany, l'entitat ha protagonitzat una intensa activitat musical que ha combinat tradició, innovació, homenatges, estrenes i grans reptes de futur. Tot això sota la direcció de Juan Carlos Sempere Bomboí, qui continua consolidant un projecte musical amb identitat pròpia i una clara aposta per la qualitat artística.

El curs musical arrancà amb un dels actes més emblemàtics del calendari contestà: el LIII Concert de Música Festera, celebrat al Palau Comtal el 7 d'agost de 2025. La vetlada es convertí en un homenatge al compositor contestà Francisco Valor Llorens pels seus 25 anys de trajectòria en la música festera, en una nit carregada d'estrenes, aniversaris i emoció.

La primera part del concert serví per reivindicar la força creadora dels compositors vinculats a la banda. S'hi estrenaren obres com Contrabandiste Revert, de Felipe Galera Mullor; Lleó Daurat, marxa cristiana d'Anthony Pardo Pardo dedicada a l'Esquadra de Negres MMXXV de la Filà Contestanos; i Festa i Mar, pasdoble de Marcos Verdú Verdú, premiat al Concurs de Benissa. Un dels moments més especials fou també l'homenatge a Enrique Torró amb la interpretació de Chimo el Bessó en el vinté aniversari de la seua defunció.

La segona part estigué dedicada íntegrament a Francisco Valor Llorens, qui dirigí personalment

diverses estrenes compostes per a les festes de 2025, mentre que la tercera reuní compositors convidats com Rafael Mullor Grau, Joan Enric Canet i José Rafael Pascual Vilaplana. El concert conclougué amb Tarde de Abril, d'Amando Blanquer, i el tradicional Visca la Festa, entonat pel públic en peu.

Precisament, parlant de grans obres de la música festera, enguany també cal destacar una efemèride molt especial: el 50 aniversari de la marxa mora El Mahdi, composta pel mestre José Pérez Vilaplana. Una peça convertida ja en símbol sonor de la Filà Llana de Cocentaina, que l'ha adoptada com a himne i que continua emocionant generació rere generació de festers.

Després de l'estiu, la banda afrontà el tradicional Concert de Fira de Tots Sants amb una proposta completament diferent. El Teular acollí un concert de solistes que posà en valor el talent intern de la pròpia entitat. Manolo Torró brillà amb Ode for Trumpet d'Alfred Reed; Marc Martínez i Carla Reig fusionaren flamenc i banda amb Palíndromia flamenca; Felipe Galera emocionà amb Song for Ina; Begoña Sancho aportà delicadesa amb Oblivion de Piazzolla; i Alfredo Ruiz culminà la nit amb una espectacular interpretació de Introduction, Theme & Variations de Rossini.

Aquella mateixa vetlada serví també per celebrar els èxits dels compositors de la casa. Anthony Pardo Pardo fou guardonat amb el Primer Premi al XIII Concurs Nacional de Pasdobles Fallers d'Alzira, mentre que Marcos Verdú Verdú aconseguí el Se-

gon Premi al XII Concurs de Composició per a Colla de Dolçainers i Percussió “Poble de Muro”. Uns reconeixements que evidencien la gran vitalitat creativa que viu actualment la música contestana.

La tardor culminà amb els actes de Santa Cecília, una de les celebracions més estimades dins de la vida de la banda. El concert extraordinari de novembre combinà repertori simfònic i música descriptiva amb obres com *The Typewriter* de Leroy Anderson, *Coffee Serenade* de Ted Huggens, *El brindis de Ferrer Ferran* o *The Kings Go Forth* d'Edward Gregson. La segona part estigué protagonitzada per la fantasia *Los tres Reyes Magos*, de Hugo Chinesta, amb narració de Rubén Cardona Jover. Aquell concert serví també per donar la benvinguda als nous músics de la banda i reconèixer els 25 anys com a músic de José Luis Lucas Palací.

Ja en 2026, la Unió Musical Contestana sorprengué novament amb *En cos i ànima*, un projecte produït per AURA Crea Music i creat per Mario Roig Vila. El concert, protagonitzat pel trompetista Raúl García “Xocolate”, es convertí en un emotiu home-

natge a Juan García “Juanito”, mestre del solista. Amb un repertori que recorria grans èxits de Nini Rosso, Gloria Estefan, Frank Sinatra o Luis Miguel, el concert demostrà la versatilitat de la banda i la capacitat de connectar emocionalment amb el públic.

La temporada culminà en abril amb el concert en honor a la Mare de Déu del Miracle, dedicat als grans musicals de la història. El Teular es transformà en un gran escenari teatral amb interpretacions de *Don't Cry for Me Argentina*, *Jesus Christ Superstar*, *Miss Saigon*, *The Phantom of the Opera*, *West Side Story* i *Les Misérables*. La combinació de música simfònica i repertori teatral va oferir una experiència espectacular que el públic premià amb una gran ovació final abans de cantar conjuntament l'Himne de la Mare de Déu del Miracle.

Però si hi ha una notícia que simbolitza el gran moment que viu la Unió Musical Contestana és, sens dubte, la seua selecció com a banda participant en el pròxim VIII Certamen de Música Festera d'Agost que es celebrarà el 4 de juliol. Un repte que si-

tua la societat musical entre les formacions de referència dins del panorama bandístic valencià i que suposa un estímul enorme per continuar creixent musicalment.

La temporada 2025-2026 ha confirmat que la Unió Musical Contestana viu un moment d'extraor-

dinària maduresa artística. Una banda capaç d'honrar la tradició festera, impulsar la creació contemporània, emocionar amb projectes innovadors i continuar formant noves generacions de músics. En definitiva, una entitat viva que segueix fent de la música una part essencial de la identitat cultural de Cocentaina.

SOCIETAT ATENEU MUSICAL DE COCENTAINA

JAUME GAVILÀN AGULLÓ
Societat Ateneu Musical de Cocentaina

En nom de la Societat Ateneu Musical de Cocentaina, volem desitjar al poble de Cocentaina unes bones Festes de Moros i Cristians 2026. En especial als festers i músics que fan possible que aquesta efemèride estiga marcada al calendari de tots els contestans i veïns com a cita imprescindible.

La Música Festera. Patrimoni que cal cuidar.

Com a músics, ens és impossible no emocionar-se amb el colorit musical d'aquestes festes. És el batec que ens acompanya pels carrers, el fil que uneix les generacions i la veu amb què el nostre poble celebra qui és. La Diana, amb els seus pasdobles centenaris, majestuosos i marcial; l'Entrà, amb les seues Marxes Cristianes, gloriuses i belligerants; i les Marxes Mores, elegants i amb eixes melodies

que ens fan viatjar lluny. No cal ser melòman o tenir cap formació musical per reconèixer les autèntiques obres d'art que són algunes de les obres que s'han compost ací. Impecables treballs d'orfebreria amb mesos i anys de treball en cadascun i que continuen emocionant dècades i segles després.

La música festera és un gènere genuí d'aquesta terra que cal cuidar, protegir i promocionar. Les societats musicals són les responsables de vetllar perquè el repertori a les festes siga divers, original i de qualitat. Mantenir els clàssics, celebrar aniversaris d'obres i autors, recuperar peces oblidades, descobrir novetats o importar música d'altres regions. Un treball que es du a terme des de les bandes, que curen el repertori que sonarà

Esquadra de Negres de la filà Creuats 2025 acompanyada per l'Ateneu Musical de Cocentaina. Foto: Rafa Romero

als concerts o als actes oficials, com la publicació. Estes actuacions són on les bandes del poble (declarades Bé d'Interés Cultural) poden dur endavant la seua tasca amb llibertat. Sense aquesta tasca, tindríem el perill de caure en la repetició i el deteriorament del nostre patrimoni.

Al mateix temps, la música festera, igual que la mateixa festa, està viva i, per tant, en constant evolució, una evolució fruit de l'experimentació i la investigació. L'Ateneu sempre ha apostat per experimentar amb nous colors, tècniques i talents per dinamitzar i dignificar aquest gènere; però sempre evitant caure en produccions ràpides o de poca qualitat que acabarien malbaratant aquest tresor nostre. Igual que qualsevol altra disciplina artística o creativa, la composició musical necessita vessants més avantguardistes que no tenen per què ser del tot funcionals, si no que tenen com a finalitat explorar els límits del gènere per poder expandir-lo i mantenir-lo viu.

Talent contestà que vola alt.

El talent que naix a Cocentaina arriba ben lluny. Ens omple d'orgull que el director i musicòleg con-

testà Ignacio García-Vidal haja sigut nomenat director titular de l'Orquestra Simfònica Nacional del Sodre, la principal orquestra de l'Uruguai, a partir de 2026. Un contestà al capdavant d'una orquestra nacional és la millor prova que des d'un poble com el nostre es pot somiar sense límits.

I de casa també naix la composició. El jove músic i compositor de l'Ateneu Marc Sansalvador ha viscut un any extraordinari, acumulant guardons en els principals certàmens de composició de música festera: Primer Premi al Concurs "Fernando Tormo Ibàñez" d'Albaida, Primer Premi al Concurs "Ciutat d'Albaida", Segon Premi i Accèssit al Concurs "Francesc Cerdà" de l'Olleria, i Accèssit al Concurs "Llança i Creu de Sant Jordi" de Banyeres de Mariola. Una pluja de reconeixements que confirma que la música festera té relleu i futur, i que aquest futur també s'escriu des de Cocentaina.

Campions provincials: L'Ateneu fa història.

Pocs orgulls hi ha tan grans com defensar el nom del poble i tornar a casa amb un premi. L'Ateneu

L'Ateneu Musical de Cocentaina a l'Auditori ADDA d'Alacant, durant el Certamen Provincial. Abril de 2026

ha fet història en guanyar el primer premi amb menció d'honor amb 415,5 punts al 54è Certamen Provincial de Bandes d'Alacant.

El programa interpretat va ser un orgull contestà de cap a cap, ja que les dos obres triades per l'Ateneu són de compositors contestans: el pasdoble de presentació «Colors de la Mariola», del jove compositor de l'Ateneu Marc Sansalvador; l'obra obligada «Diferencias on an old spanish song» d'Ito Yasuhide; i com a obra lliure la magnífica «Contestania Ibérica» del mestre Josep Vicent Egea Insa, també fill de Cocentaina. Tres obres, tres firmes del nostre territori. L'èxit va ser celebrat amb una cercavila per tot el Passeig del Comtat quan la banda va tornar al poble.

Aquest triomf, però, sota la batuta del nostre director José Miguel Fayos és només el principi: ara representarem tota la província d'Alacant davant els guanyadors de València i Castelló. Ho farem com sabem fer-ho, amb la personalitat que ens caracteritza i amb el màxim orgull de dur el nom de Cocentaina allà on sone la nostra música.

L'escola: formant persones i descobrint talent.

L'activitat de la nostra escola de música no s'atura. Els nostres joves van participar en la VI Trobada de Música Festera a Albaida per a Bandes Joves, una experiència immillorable per a créixer tocant al costat d'altres bandes i descobrir de prop la música que tant estimem. I com cada any, en Santa Cecília 2025, la patrona dels músics, vam acollir amb els braços oberts els nous músics que s'incorporen a la nostra família. Cada nova incorporació és la garantia que la música seguirà sonant a Cocentaina molts anys més.

Darrere de cada banda hi ha, primer de tot, una escola. I darrere de cada xiquet i xiqueta que agafa per primera vegada un instrument hi ha molt

més que unes notes: hi ha tot un projecte de creixement personal.

Aprendre música i formar part d'una banda aporta als més menuts valors que els acompanyaran tota la vida. La camaraderia de qui assaja, s'equivoca i encerta al costat dels altres. La disciplina i la perseverança de qui sap que el progrés arriba amb constància. La intel·ligència emocional de qui aprén a expressar i a entendre allò que sent. Les habilitats socials de qui creix dins d'un grup amb un objectiu comú. La creativitat i la sensibilitat artística que obrin la mirada al món. I, sobretot, l'autoestima, la confiança i la responsabilitat de qui descobreix que, amb esforç, és capaç de fer coses boniques i de fer-les per als altres. La nostra escola de música és, abans que res, una escola de persones.

Alumnes de l'Escola de l'Ateneu durant el Concert de Fi de Curs.
Juny de 2026

L'Ateneu Musical de Cocentaina durant l'Arreplegà dels nous músics. Novembre de 2025

Gràcies: l'Ateneu sou tots vosaltres

Res del que fem tindria sentit sense les persones i les institucions que ens acompanyen. Volem felicitar i desitjar el millor a la nova Junta de Festes, encapçalada per Ignasi Belda i el seu equip, són els guardians d'una tradició que ens defineix com a poble, i ens consta que la viuen amb la mateixa passió que nosaltres. Tindreu sempre la música de l'Ateneu al vostre costat.

Gràcies també a l'Ajuntament de Cocentaina pel seu suport constant a la música, a l'educació i a la cultura, perquè invertir en cultura és invertir en

el futur del poble. I gràcies, de tot cor, als veïns i veïnes de Cocentaina pel vostre afecte, i als nostres socis, perquè sense ells l'Ateneu no seria, ni de bon tros, el que és hui en dia.

Mentre els carrers s'omplin de color, pólvora i germanor, nosaltres continuarem fent allò que millor sabem: tocar per a vosaltres. Desitgem a tots els socarrats unes molt bones festes de Moros i Cristians en honor a Sant Hipòlit, i donem l'enhorabona a totes les filades que enguany representen els dos bàndols.

Visca la festa! Visca la germanor!

DESPRÉS DEL 25 ANIVERSARI, CONTINUEM FENT CAMÍ

COLLA DE DOLÇAINES I TABALS "MAL PASSET"

Fa poc més d'un any celebràvem una data molt especial per a la nostra colla: vint-i-cinc anys de música, amistat, tradició i estima pel tabal i la dolçaina. Aquella efemèride ens va permetre mirar arrere i recordar tot el camí recorregut des d'aquella primera actuació a la Fira de Tots Sants de 1999. Però les colles, igual que els pobles i les seues festes, no viuen dels records. Viuen del present i, sobretot, de la il·lusió per continuar construint el futur.

Aquest últim any ha marcat l'inici d'una nova etapa per al Mal Passet. Després de molts anys de dedicació i treball, es produïa el relleu en la presidència de la colla, assumint el càrrec Hipòlit Jordà Briva. Al seu costat, Pau Anduix Fuentes continua exercint les funcions de cap de colla, mentre que Francisco Valor Llorens segueix al capdavant de la direcció musical.

La renovació també ha arribat a l'àmbit musical. En el Concert de Festes de 2025 s'incorporaren oficialment a la colla Álvaro León i Isaac Jordà com a nous tabaleters i percussionistes. Compartim amb orgull l'Escola de Música amb la Unió Musical Contestana, un espai on es continua sembrant el futur de les nostres agrupacions.

Si hi ha uns dies en què la colla viu amb especial intensitat la seua activitat, aquests són sens dubte els de les Festes de Moros i Cristians. Participem en la Publicació, el trasllat de Sant Hipòlit des del Raval, el passacarrer de l'Himne de Festes, l'obertura de les Entrades Cristiana i Mora i les Ambaixades.

Durant aquest últim any hem tingut l'oportunitat de col·laborar amb diverses filaes del poble. Volem agrair especialment als Borts, Creuats, Manta Roja,

Contestanos, Llana, Muladís, Cavallers de Llúria, Almogàvers i Mudèjars haver comptat amb la nostra música.

Però més enllà dels concerts i dels actes festers, el que realment dona sentit al Mal Passet continua sent la convivència, l'amistat i l'estima per la música tradicional valenciana.

Visca la Festa,
Visca Sant Hipòlit
i Visca Cocentaina.

TELÓ TEATRE, UN ANY MÉS AMB LA FESTA

El teatre a la capital del Comtat ha viscut, durant els darrers dotze mesos, una etapa d'autèntica efervescència cultural de la mà de l'associació Teló Teatre. Amb una cartellera inesgotable plena de rialles, reflexió i moltíssim talent local, aquesta agrupació amateur ha demostrat una vegada més, per què és considerada un dels pilars artístics i socials fonamentals de la nostra vila. Un tret distintiu que mereix ser subratllat, i que defineix a la perfecció la identitat d'aquesta exitosa temporada, és el segell personal de la companyia: absolutament totes les obres destinades al públic adult que s'han portat a escena són adaptacions pròpies, elaborades íntegrament per l'equip de Teló Teatre. Aquest enorme esforç dramàtic dota cada representació d'un caràcter únic.

La intensa i apassionant activitat d'aquest darrer cicle va començar a rodar sota la calor de l'estiu del 2025 amb l'estrena de la coneguda comèdia *La valentia*. L'associació va fer completament seua l'obra original i la va adaptar magistralment, rebatejant-la per a l'ocasió amb el divertit i suggerent títol «En ocasiones veo muertos». Aquesta peça, plena d'embolics, malentesos i situacions paranormals hilarants, va ser el tret d'eixida perfecte per a una temporada que no faria més que créixer en ambició.

El que ens contava era la història de dues germanes Trini i Guada, que han heretat la casa on passaven els estius de la seva infància. És una casa que estimen, però és una casa que té un petit problema: una autopista passa a cinc metres de la porta. Per a Guada és més important la casa que el soroll, i per a Trini és més important el silenci que la casa. Com que Guada ha decidit quedar-se a viure a la casa, Trini, desesperada,

contracta els Germans Espectro, una parella de germans que té una empresa que es dedica a donar ensurts terribles per fer fora la gent dels llocs fent-se passar per fantasmes.

Amb l'arribada del Nadal un dels regals que ha tingut l'honor de rebre aquest grup teatral de part de Ses Majestats Els Reis Mags de l'Orient fou l'encàrrec de preparar el Bàndol Anunciador de la seua arribada a la nostra població.

L'impuls estival ens va conduir directament cap a un dels plats forts de l'any: l'arribada del febrer de 2026. Durant aquell mes, Cocentaina es va vestir de gala per a celebrar la seua ja aclamada i consolidada Mostra de Teatre. Al llarg de tres setmanes, el teló del nostre escenari no va descansar

ni un sol instant, oferint representacions ininterrompudes i una gran varietat d'estils els caps de setmana. El gran colofó d'aquesta autèntica festa de les arts escèniques va arribar justament l'última setmana de febrer amb la vibrant estrena de "Pels pèls". Aquesta nova i enginyosa adaptació del grup teatral va aconseguir transformar el pati de butaques en una peculiar perruqueria on l'espectador, atrapat entre la intriga d'un misteri i la riallada neta, es va mantenir en absoluta tensió fins a l'últim minut de la funció.

Pels pèls és una comèdia policíaca per a riure's : un assassinat amb quatre sospitosos i dos/tres policies tancats en una perruqueria, on el públic decideix qui és l'assassí.

Lluny d'aturar-se per a agafar alè, l'energia incombustible de Teló Teatre es va mantenir intacta durant tota la primavera, abraçant nous formats per a tota mena de públics. Així, per a commemorar una data tan assenyalada com el Dia Mundial del Teatre, la companyia va decidir oferir una proposta més íntima però igualment captivadora organitzant la vetlada "Monòlegs entre notes". Aquest espectacle va regalar als assistents una brillant i punyent recopilació de monòlegs còmics, demostrant la immensa versatilitat dels seus actors i actrius a l'hora de connectar de forma directa,

àgil i despullada amb l'espectador, tot açò contant amb la col·laboració del cantautor Anselmo Martí. Poc després, amb l'arribada de les primeres calors i el tancament de l'any acadèmic, el planter de la companyia va tindre el seu merescut

moment de glòria. L'escola de teatre és el futur, i els xiquets i xiquetes de primària ho van deixar ben clar pujant a l'escenari per a representar amb una tendresa infinita "El despertar dels colors perduts". En aquesta ocasió, cal destacar que no es tractava d'una adaptació, sinó d'una obra infantil completament original, escrita per Teló Teatre. Amb una posada en escena molt visual, els més menuts van convidar tant a grans com a xicotets a la reflexió mitjançant un missatge molt necessari i actual: el perill de l'excés de tecnologia i les pantalles en els joves, i la imperiosa necessitat de recuperar la imaginació i la creativitat perduda.

Ara, amb la mirada posada en l'horitzó més pròxim, l'associació ja es troba immersa en intensos assajos i escalfa motors per a la pròxima gran cita que marcarà el calendari cultural estival. L'últim diumenge de juliol tindrà lloc l'esperadíssima estrena de "Pijama para seis", una nova adaptació amb l'inconfusible segell de la casa que promet convertir-se en l'èxit més refrescant d'aquest estiu, disposada a desencadenar autèntiques tempestes de rialles gràcies als seus diàlegs àgils i els seus constants enredaments amorosos.

Després d'un any apassionant on la cultura, l'esforç col·lectiu i la màgia de l'escenari han estat els grans protagonistes a Cocentaina, des de Teló

Teatre també volem comunicar que hem renovat la nostra junta directiva, fou en la celebració de l'assemblea anual i ha quedat conformada per:

Lara Calafat Sellés, Presidenta.

Luís Reche Sanchis, Vicepresident.

María Terol Insa, Secretària.

Clara Giner Pérez, Tresorera.

Aitor Pascual Bonet, Vocal i coordinador de la Mostra Teatre Valencià a les Escoles.

María Ivorra Giner, Vocal i coordinadora de Comunicacions.

Des de l'associació es vol agrair la dedicació i el treball executat per la junta que ha finalitzat, l'esforç de la qual ha contribuït al creixement i consolidació de Teló

Teatre al llarg dels últims anys.

Ara ja només ens queda compartir un últim desig abans d'apagar els llums de la sala. Volem desitjar a tots els contestans i contestanes unes molt Bones Festes de Moros i Cristians 2026! Que la majestuosa música de les bandes, l'olor inconfusible de la pólvora, l'espectacularitat de les esquadres i la nostra arrelada tradició òmpliguen de nou els carrers, contagiant a cada racó del poble la mateixa força, il·lusió i alegria que nosaltres sentim cada vegada que s'alça el teló.

L'ESPARDENYA TEATRE: CUSTODIS D'UN LLEGAT IMMORTAL

ÒSCAR GARCIA i ROGER GARRIDO
L'Espardenya Teatre

En el si de la nostra benvolguda Cocentaina, vila de llarga i gloriosa nissaga festera, any rere any, quan els tabals ressonen i les filaes s'alcen majestuoses pels carrers del nostre estimat poble, es produeix un d'aquells moments que transcendeixen el temps i la matèria per a convertir-se en pura ànima contestana. Parlem, naturalment, de les Ambaixades: aquell ritual solemne i colpidor que, generació rere generació, ha teixit els fils invisibles que uneixen tots els contestans i contestanes en un sol batec.

Representar les Ambaixades és, sens dubte, un dels grans honors que pot ostentar qualsevol fill o filla d'aquesta terra, un acte que no és mera representació escènica, sinó veritable manifestació de fe, de pertinença i d'amor profund per tot allò que ens fa contestans.

Enguany, l'honor recau sobre l'Espardenya Teatre, grup arrelat en la més pura essència de la nostra comarca, forjat en la germanor que caracteritza el millor esperit contestà. Roger Garrido i Òscar García seran els encarregats de donar veu i vida, respectivament, a Alabas Ben Rahu i a Roger de Llúria, el pare immortal de la pàtria contestana, aquell il·lustre llinatge del qual tots els socarrats ens sentim hereus i guardians. Dos intèrprets que, amb la intensitat de qui sap que cada paraula pronunciada porta el pes de segles d'història, traslladaran el públic a aquells

temps llegendari en què la nostra vila forjà la seua identitat per sempre.

La illusió que ens mou és tan gran com la responsabilitat que sentim sobre les nostres espatlles. Les filaes, els socarrats de pro i les famílies contestanes que acudeixen al Pla amb els ulls brillants mereixen el millor de nosaltres: hores d'assaig, sacrifici i esforç que exigeix un text tan noble com el de les Ambaixades.

Des de l'Espardenya Teatre volem expressar el nostre sincer agraïment a les filaes, a la Junta de Festes, que ens ha donat plena llibertat i confiança, a Ernesto Ferrándiz pels trages i a tots els contestans i les contestanes que any rere any mantenen encesa la flama d'aquesta festa que ens defineix, ens agermana i ens fa únics. Que el nostre Patró, el gloriós Sant Hipòlit, ens guardi en eixe moment solemne que s'acosta.

Visca Sant Hipòlit! Visca Cocentaina! Visca la Festa!

UNDEF, 50 ANYS UNINT LA TRADICIÓ FESTERA DE MOROS I CRISTIANS

En 2026, la Unió Nacional d'Entitats Festeres de Moros i Cristians (UNDEF) aconsegueix una efemèride històrica: cinquanta anys de trajectòria al servei d'una de les manifestacions culturals més arrelades i representatives d'Espanya. Mig segle després de la seua constitució, l'entitat continua sent el principal referent en la defensa, promoció i coordinació de les festes de Moros i Cristians, consolidant-se com un nexa d'unió entre desenes de poblacions i milers de festers.

Els orígens: una idea nascuda a Villena

La història de la UNDEF es remunta a 1974, quan es va celebrar a la ciutat de Villena el I Congrés Nacional de les Festes de Moros i Cristians. Entre

les conclusions d'aquella trobada va destacar la necessitat de crear un organisme supralocal capaç de coordinar esforços, defensar interessos comuns i fomentar la col·laboració entre les distintes poblacions que celebraven aquestes festes. Dos anys després, en 1976, aquesta proposta es va materialitzar amb la creació de la UNDEF.

Des dels seus primers passos, l'organització va nàixer com una clara vocació integradora. El seu objectiu era servir de punt de trobada per a les entitats festeres, promovent l'intercanvi d'experiències i treballant per a garantir la continuïtat i el creixement d'unes celebracions profundament lligades a la identitat de nombrosos municipis espanyols.

Cinc dècades de creixement

El que va començar com una iniciativa impulsada per un grup de poblacions festeres s'ha convertit en una gran federació que reuneix actualment huitanta-tres municipis repartits per diverses províncies i comunitats autònomes. La UNDEF

agrupa localitats de la Comunitat Valenciana, Regió de Múrcia, Castella-La Manxa, Catalunya, Andalusia i Galícia (aquesta última de recent incorporació), convertint-se en la veu col·lectiva de milers de festers.

Al llarg d'aquests cinquanta anys, l'entitat ha exercit un paper fonamental en la promoció de les festes de Moros i Cristians, impulsant iniciatives culturals, publicacions especialitzades, trobades nacionals, congressos i accions de difusió turística. Així mateix, ha treballat per a preservar l'autenticitat de les celebracions i adaptar-les als nous temps sense perdre la seua essència tradicional.

Un referent per al món fester

La labor de la UNDEF va molt més enllà de la coordinació entre poblacions. L'organització s'ha convertit en un interlocutor de referència davant les administracions públiques i altres institucions, defensant els interessos de les entitats festeres en qüestions relacionades amb la música, la pólvora, la promoció cultural o la protecció del patrimoni festiu.

A més, ha contribuït decisivament a enfortir els llaços de germandat entre municipis, fomentant un sentiment de pertinença a una gran família fester que transcendeix fronteres locals. Gràcies a aquesta labor, les festes de Moros i Cristians han guanyat visibilitat i reconeixement tant dins com fora d'Espanya.

El cinquantenari: una celebració per a la història

La commemoració del 50 aniversari de la UNDEF ha sigut concebuda com un homenatge a totes les persones que han contribuït a construir aquesta història col·lectiva. Els actes commemoratius van començar amb un gran esdeveniment institucional celebrat a Ibi, on es va retre homenatge a expresidents i representants històrics de l'entitat, es va presentar l'audiovisual commemoratiu «UNDEF 50 Anys» i es va donar lectura al manifest del cinquantenari.

Les celebracions continuen amb una programació especial que inclou assemblees, trobades, desfilades extraordinàries i activitats culturals. Entre aquestes destaca la gran desfilada commemorativa prevista a Cocentaina, actual seu de l'organització, en la qual participen representants de les poblacions integrades en la federació. També s'han programat actes culturals i musicals destinats a posar en valor el llegat acumulat durant aquestes cinc dècades.

Mirant cap al futur

Complir cinquanta anys suposa una oportunitat per a recordar el camí recorregut, però també per a reflexionar sobre els reptes que afronta el món fester. La incorporació de noves generacions, l'adaptació als canvis socials, la protecció del patrimoni cultural i la difusió internacional de les festes són alguns dels desafiaments que marcaran el futur de la UNDEF.

No obstant això, la fortalesa demostrada per l'organització durant mig segle permet afrontar aquesta nova etapa amb optimisme. La UNDEF ha sabut evolucionar sense renunciar a les seues arrels i continua sent el gran punt de trobada de les festes de Moros i Cristians.

Mig segle d'unió, cultura i tradició

Cinquanta anys després de la seua fundació, la UNDEF continua representant els valors que van inspirar el seu naixement: unió, col·laboració, defensa de les tradicions i amor per la festa. La seua història és també la història de milers de persones que, generació darrere generació, han

mantingut viva una de les expressions culturals més singulars del patrimoni festiu espanyol.

Celebrar el cinquantenari de la UNDEF és reconèixer l'esforç de qui la van fer possible i reafirmar el compromís de continuar construint, junts, el futur de les festes de Moros i Cristians.

El nostre més sincer agraïment a l'Ajuntament i a la Federació Junta de Festes de Moros i Cristians de Cocentaina.

Cocentaina, juny de 2026.

“EL MAHDÍ” MARXA MORA

50 ANYS SONANT AL COR DE LA LLANA

COCENTAINA 1976 - 2026

MOISÉS SELLÉS PÉREZ

Membre de la filà Llana, alumne de Pérez Vilaplana i responsable de l'Arxiu Musical Fester d'Autors Contestans de la Federació Junta de Festes de Moros i Cristians de Cocentaina

Fa cinquanta anys, en el cor de les nostres festes, naixia una marxa mora destinada a transcendir en el temps, a fondre's amb la nostra identitat i a emocionar a generacions senceres: El Mahdí, del mestre José Pérez Vilaplana.

Concebuda en 1976 i dedicada a la Filà Llana de Cocentaina en la seua Capitania Mora, El Mahdí no va ser una simple partitura. Va ser la veu que despertava l'eco de les gestes passades, un símbol sonor capaç de fer vibrar, amb una intensitat serena, el cor d'una filà i d'un poble profundament arrelat a la seua tradició. Les seues melodies embolicades en misteri, la seua força evocadora i la seua dignitat sonora van convertir a esta marxa en un estendard musical de les nostres festes de Moros i Cristians.

Però El Mahdí té la seua història, com tantes altres obres de Pérez Vilaplana. Malgrat el que alguns pogueren pensar, el mestre —fins i tot dedicant els seus dies amb esforç i passió a la seua labor com a docent, compositor i director de la Unió Musical Contestana— a penes aconseguia cobrir les seues necessitats bàsiques. Les exigències quotidianes representaven un repte constant que afrontava amb dignitat i enteresa. En aquella època, l'economia de la majoria de les famílies contestanes era modesta, i la del mestre no era una excepció.

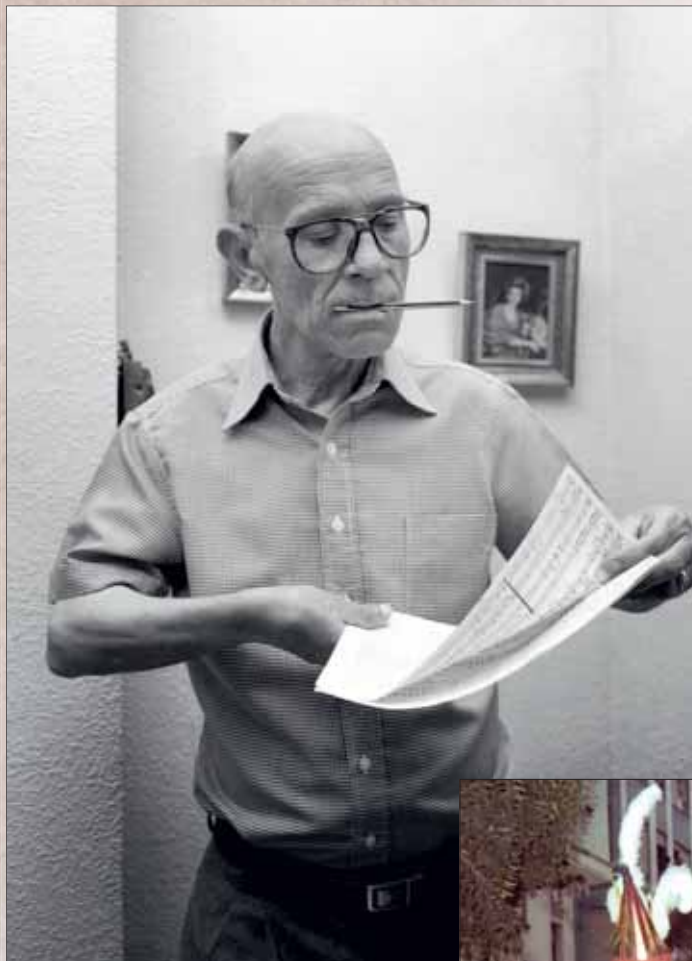
José Pérez Vilaplana no era un músic qualsevol. Era un pilar cultural de Cocentaina, una figura respectada i volguda per la seua generositat, talent i compromís amb les festes de Moros i Cristians.

Malgrat el reconeixement que va rebre durant tota la seua vida, quasi mai cobrava per les seues composicions, com demostra la infinitat d'obres que va firmar. Preferia regalar el seu art a les filaes i agrupacions locals obrint les seues portes a qui el sollicitara, en part per amor al seu poble, en part perquè depenia del suport de la societat civil per a poder seguir avant.

Ja en els seus últims anys, una frase seua es va convertir en emblema de la seua realitat:

—“Moltes gràcies, mestre, moltes gràcies, però jo de les gràcies no menje.”

Tan crua com certa, esta frase transmet amb ironia la dura veritat de molts artistes que, malgrat el respecte que se'ls professa, han de lluitar dia a dia per tirar avant.

En 1976, José Francisco Molina Pérez va assumir el càrrec de cap de filà de la Llana, al costat del seu cunyat Gerardo Mur Llorens com a fiança. Molina, que a més de membre de la filà era músic de la Unió Musical Contestana, va ser qui va encarregar a D. José una marxa mora per a l'any en què la filà anava a ostentar la capitania en les festes.

Com era habitual, D. José no va demanar diners a canvi, però sí que va sol·licitar que, a mode d'agraïment, li regalaren un equip de música.

Una trista ironia del destí va voler que anys després, en un robatori perpetrat a casa del mestre, li sostragueren precisament eixe equip de música que amb tant carinyo havia rebut com a agraïment per la seua composició.

La marxa mora va ser estrenada el divendres 6 d'agost de 1976 al Pati del Palau Comtal de Cocentaina, interpretada per la Unió Musical Contestana (UMC) dins del concert de festes que aquell any rebia el nom de "Dia Musical Fester". Este concert era —i continua sent— un dels actes culturals més destacats de la programació festera, constituint un punt de trobada privilegiat entre compositors, músics, festers i aficionats de la música festera contestana.

Després de la seua presentació oficial en el concert de festes, la marxa va tindre la seua primera estrena al carrer durant l'Entrada Mora, interpretada per la Unió Musical L'Aranya d' Albaida, acompanyant a l'esquadra de Negres de la Llana.

Marcha Moras

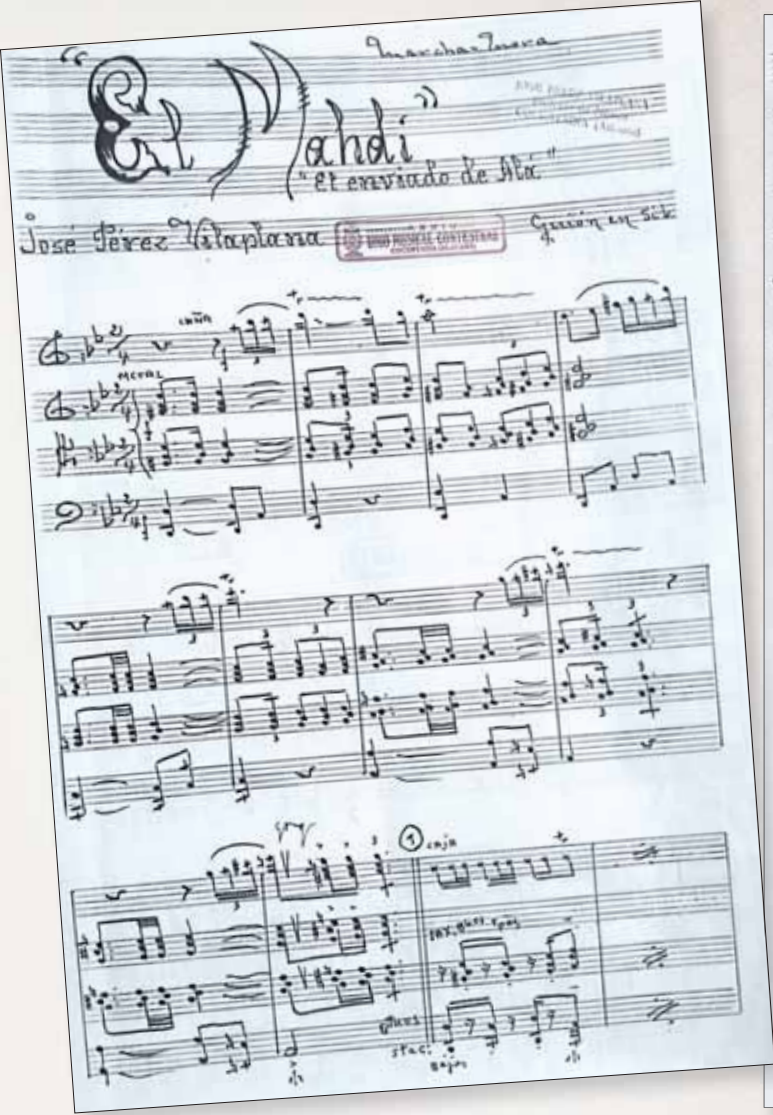
El Mahdi

"El enviado de Alá"

José Pérez Vilaplana

UNION MUSICAL CONTESTANA

Quien en sí

Esta marcha la hice a petición de la
comparsa "El Lazo". Vinieron a casa a pedir-
me una pieza para el año del capitán que
les tocó en suerte, digo suerte, porque parece que
las comparsas en ese campo. Llamo de responsabilidad,
quiero hacer más de lo que pueden ante una
galería de propios y extraños.

La marcha se llama "El Mahdi" que
lo lei en una novela de Alonso Muñoz que se
titula "El lazo de púrpura", en la que hace
referencia de un general ante las tropas indígenas
a lo que llamaban "MAHDI" que traducido al español
quiere decir el enviado de Dios "El enviado de
Alá".

Junio/1976.

Cocentaina

José Pérez

UNION MUSICAL CONTESTANA

 PATIO DEL PALACIO
COCENTAINA

VIERNES, 6 DE AGOSTO DE 1976 - A LAS 10'30 NOCHE

Día Musical Fester

Gran Concierto de Pasodobles y Marchas Moras

ORGANIZADO POR LA

Unión Musical Contestana

Y PATROCINADO POR EL

M. I. Ayuntamiento

Y LA

**Junta de Fiestas de
Moros y Cristianos**

en homenaje y como principio a nuestras
Tradiciones Fiestas.

PROGRAMA

1.ª Parte - PASODOBLES

Vicent Flores	Gustavo Pascual
Rosdal	Antonio Ferrándiz
El Sabater	José Insa
Ecos del Serpis	Joaquín Sansalvador
Antonio Pérez Francés	Enrique Torró
A ma o a máquina	José Moló
Gentileza 72	José Pérez

2.ª Parte - PASODOBLES

Mi Barcelona	Julio Laporta
Mirhab	Evaristo Pérez Monllor
Cocentaina	Nicanor Hidalgo
El Miquero	Julio Laporta
Zoridamir	José Pérez

3.ª Parte - MARCHAS MORAS

Kábila-Eli	José Moló
Benicadell	Francisco Anduix
El Kábila	José María Ferrero
El Mahdi	José Pérez
Navarro Bort	Gustavo Pascual

Interpretará este concierto la **UNION MUSICAL CONTESTANA**
Dirigida por D. José Pérez Vilaplana

NOTA: (*) Los títulos señalados con asterisco se interpretan
por primera vez ante el público.

Esta doble estrena —en concert i en desfilada— va consolidar ràpidament l'obra dins del repertori fester i la va vincular per sempre a Cocentaina i les seues festes.

Aquella mateixa nit, la filà va organitzar un sopar de gala amb les seues respectives esposes —era la primera vegada que ho feien—, i durant el seu transcurs de la mateixa es va realitzar el tradicional intercanvi de regals. D. José va obsequiar a la filà, a més de la partitura, amb un artístic i singular pergamí, que només pot llegir-se a través d'un espill. En ell es pot llegir:

“El Mahdí, el enviado de Alá, marcha mora que dedico con admiración y respeto a la filá Llana conmemorando su título de Capitán. Agosto 1976. Yo el autor, José Pérez.”

Hui, en commemorar el seu 50é aniversari, retem homenatge no sols a una composició magistral, sinó també al llegat d'un compositor que va saber entendre l'ànima del seu poble i donar-li veu a través de l'art. José Pérez Vilaplana va deixar, amb El Mahdí, una herència musical que continua viva, palpitant i insubstituïble.

Gràcies, mestre, per haver-nos regalat una obra que ja forma part del paisatge sonor de Cocentaina, de la seua història i de la seua emoció més profunda. I gràcies a tots els músics que, durant mig segle, han mantingut viva esta flama sonora que hui celebrem.

Que continuen sonant les seues notes, amb la mateixa força, amb la mateixa màgia, amb el mateix respecte.

Perquè mentre El Mahdí continue tocant-se, continuarà bategant el cor de tots els llaners, llaneres i de quants estimen la música de les nostres benvolgudes festes de Moros i Cristians.

IV CERTAMEN D'INTERPRETACIÓ DE MÚSICA DE MOROS I CRISTIANS

VILA DE COCENTAINA. GUARDÓ D'OR. 01/05/2026

COMISSIÓ CERTAMEN D'INTERPRETACIÓ DE MÚSICA DE MOROS I CRISTIANS.

Vila de Cocentaina

El Cercle Musical Primitiva d'Albaida "El Gamell" va guanyar el IV Certamen d'interpretació de música per a Moros i Cristians, Vila de Cocentaina, amb un total de 215 punts. Per la seua part, el seu director Edmundo Vidal Vidal va ser designat com el millor director de l'edició del Guardó d'or, amb el 24,50%. Cal dir que aquest últim premi era la primera volta que s'entregava. La banda d'Albaida va interpretar com a pasdoble de presentació *Colors de la Mariola* del contestà Marc Sansalvador Pérez i la marxa mora, de lliure elecció, *Al Primer Tro* de Rafael Mullor Grau. El pasdoble *La vella d'Albaida* de Francisco Esteve Pastor va ser l'elegit per a interpretar-lo en la cercavila.

El segon lloc va ser per al Centre Artístic Cultural Verge de la Pau d'Agost, que van actuar sota la batuta d'Iñàqui Lecumberri Camps, interpretant el pasdoble de Josep Vicent Egea Insa, *El Camino*, i la marxa mora *Emma* de Victor Vallés Forner.

El tercer premi va ser per a la Banda de la Societat Unión Musical de Petrer, que va ser dirigit per Luís Sánchez Jiménez. Van interpretar el pasdoble d'Enrique Igual Blasco, *Guitarra Española*, i la marxa mora *Marta* de Saül Gómez i Soler.

El primer premi estava dotat amb 4.500,00€ i Trofeu. El segon amb 2.000 € i el tercer amb 1.000,00€. Totes les bandes van rebre un diploma acreditatiu per la seua participació en este

Certamen. L'artista contestà, Enrique Reig Torró, va ser l'autor dels dos trofeus entregats.

Aquest IV Certamen portava la denominació de Guardó d'Or perquè van participar les bandes que van aconseguir el primer premi de les tres edicions anteriors.

Els encarregats d'entregar els premis van ser l'alcalde de Cocentaina, Rubén Muñoz Sánchez; el president de la Junta de Festes, Ignasi Belda Reig; el regidor de Festes, Javier Sansalvador Pérez; la regidora de Fira i Tradicions, Marcela Richart Carbonell; i el director de la Seu Universitària de la Universitat d'Alacant de Cocentaina, José Miguel Molina Jordá. Totes les entitats citades són les que fan possible la celebració d'aquesta efemèride musical. Els membres de la Junta de Festes i els de la comissió del Certamen van ser els en-

carregats de coordinar l'acte. També cal fer una menció especial a tot el treball de l'equip humà d'Impremta Domínguez, així com al personal del Centre Cultural El Teular.

El jurat del certamen estava format per Josep Robert Sellés i Camps com a President, Juan Bautista Francés Parra, com a primer vocal i Imma Mateu Fortuño, com a segona vocal. El secretari, amb veu però sense vot, va ser Francisco Valor Llorens, director artístic de Certamen.

En aquesta edició l'obra obligada va ser la marxa cristiana *Contestanos* que Francisco Valor Llorens va dedicar a l'esquadra de

negres de la Filà Contestanos amb motiu de la seua capitania l'any 2019.

L'acte va ser conduït i presentat pel periodista David Javaloyes i Palaci amb mestria i professionalitat.

Mentre el jurat deliberava, l'escenari del Centre Cultural el Teular va acollir una representació de les Ambaixades que el dia de l'Alardo es declamen en Cocentaina. Marga Reche Sanchis, Ambaixadora Cristiana, i Luis Reche Sanchis, Ambaixador Moro, van declamar els textos d'Ivan Carbonell Iglesias. Als fons de l'escenari es van projectar distintes fotografies de Paco Sempere Faus i de la Comissió d'Arxiu i Patrimoni de la Casa del Fester.

L'acte, que va tindre una duració de tres hores, va ser retransmés en directe per Ràdio Cocentaina, la Veu del Comtat. Diferents representants del món de la política i de la festa de les tres poblacions que participaven van voler acompanyar als components de les bandes. El Centre Cultural el Teular va cobrir la totalitat del seu aforament: més de cinc-centes localitats.

Els esperem el dilluns 1 de maig de 2028, data de celebració de la V Edició del Certamen.

Cocentaina, 7 de maig de 2026

234	DISTINCIONS ROGER DE LLÚRIA I QUSTANTANIYA.
237	FA 50 ANYS 1976-2026.
<i>Hipòlit Borràs Martínez</i>
259	DE LA FIRA DE LA MARE DE DÉU DELS ÀNGELS A LA DE SANT HIPÒLIT.
<i>Mª Amparo Soler Moltó</i>
272	EL PERQUÈ DE LES FILAES DE COCENTAINA (IV).
<i>Ignasi Belda Reig</i>
276	EVOLUCIÓ DEL PAPER DE LA DONA EN LES FESTES DE MOROS I CRISTIANS.
<i>Maria Reig Reig</i>
280	FABRICACIÓ D'ALGEPES SEGLE XIX.
<i>Francesc Jover Domínguez</i>
283	MESTRES DE COCENTAINA QUE EN LA SEGONA MEITAT DEL S. XVIII VAN OBTENIR...
<i>José Mª Soriano Bellver</i>
286	LLUÏMENT I DIVERSIÓ: REFLEXIONS SOBRE UN EQUILIBRI POSSIBLE.
<i>Cristóbal Miralles</i>
296	I CENTENARI DEL NAIXEMENT DEL CANONGE JOSÉ SOLER.
<i>Associació Cultural Canonge Soler</i>
300	SOLER CARDONA: COCENTAINA, LLUM, COLOR I FESTA.
<i>Comissió I Centenari Naixement J. Soler</i>
302	LA FESTA CONTESTANA A L'EXHIBICIÓ D'ARMES D'AVANTCÀRREGA D'ALCOI.
<i>Fila Bereberes "Els Borts"</i>
304	ELS BORTS DESFILEN A CASTELLÓ DE LA PLANA.
<i>Fila Bereberes "Els Borts"</i>
305	L'ARMARI DE MARCOS.
<i>Marcos Giner Pascual, Gustavo Pascual Pérez</i>
309	1820-1933 A CENT ANYS DE LA UNIÓ MUSICAL CONTESTANA (I): s. XIX.
<i>Pablo Martínez Blanes</i>
322	UN NOBLE VALENCIÀ MEDIEVAL, MOLT NOBLE I MOLT MEDIEVAL.
<i>Ignacio Gironés Vilaplana</i>
325	"ROVINES D'AYGÜES" EFECTES METEOROLÒGICS A COCENTAINA,1425.
<i>José Antonio Alabau Calle</i>
331	SOBRE L'ORIGEN DELS CONCERTS DE MÚSICA FESTERA A COCENTAINA.
<i>José Francisco Molina Pérez</i>
345	ELS FUNERALS DE JOAN RUIZ DE CORELLA III COMTE DE COCENTAINA (1519).
<i>Josep Cortés</i>

DISTINCIONS

ROGER DE LLÚRIA I QUSTANTANIYA

L'any passat es van lliurar les distincions Roger de Llúria i Qustantaniya, de manera anticipada. Aquest avançament es va deure a la presentació del llibre *Un poble, una festa*, que tingué lloc el dissabte 21 de juny al saló de les finestres de la casa del fester, amb la voluntat que es quedaren reflectides aquestes distincions. No obstant això, es van lliurar oficialment el dia 18 de juliol en la presentació de la revista de festes del 2025.

DISTINCIÓ ROGER DE LLÚRIA

Cada tres anys, arriba el moment d'elegir alguna o algunes persones per a donar-los la distinció Roger de Llúria, però aquest any va lligada a un acte únic i especial, l'Ambaixada de les Tomaques.

El text d'aquesta ambaixada data de principis del segle XX i és obra del "Tio Pep Botifarra", nascut a Cocentaina. Diuen que no sabia llegir ni escriure, i que un "taquígraf sense màquina" feia d'escriptor, agafant les paraules al vol. Es conserva una versió escrita als anys 20, on l'ambaixada era protagonitzada per la Cavalleria Mora i la Cavalleria Cristiana.

En els anys 1942 i 1943 és quan, per primera vegada, es representa l'Ambaixada entre Cavallets i Bequeteros. El primer escenari on es va dur a terme l'Ambaixada va ser al castell de fusta que s'alçava sota el famós arbre de Don Jerónimo, que era un plàtan gegantí, situat a l'entrada de la plaça del Pla. Però l'estat en què quedava el castell després de l'acte, va fer que es prohibira utilitzar-lo, i l'escenari es va traslladar al Bar La Hora. Des d'aleshores, l'acte no ha tingut cap lloc fix.

Parlar dels ambaixadors d'aquesta singular batalla no és fàcil. Mai hi ha hagut una figura oficial fins ben entrat al segle XX. Sempre hi havia algú que, per una raó o una altra, feia el pas avant i es

llançava a representar-la. Una dada curiosa és que l'any 1957, els Bequeteros van tindre una ambaixadora, que va ser Pepita Gironés Sobrecases. Altres anys, entre les dues filaes, s'hi trobaven actors, artistes, periodistes... Fins que, a finals del segle XX, es va decidir formalitzar la figura dels ambaixadors en cada filà, amb alguna excepció puntual.

En la filà dels Cavallets, es va comprometre plenament amb l'Ambaixada de les Tomaques, Francisco Castillo Jover. Ell ha viscut aquesta representació com a pròpia, s'ha preocupat per buscar documentació, investigar nous escenaris, ha acostat mitjans de comunicació, ha empenyat la joventut per tal de garantir la continuïtat d'aquest acte tan especial de la festa Contestana. També s'ha distingit per la seua indumentària, a banda del traque de remuda, el seu complement estrella era un casc de motorista, que anava renovant de tant en tant. Nou no era, però no se sap d'on eixia, però sempre eixia amb un casc diferent.

A més de la seua faceta "tomaquera", Castillo va formar part de la Junta de Festes com a vocal d'organització, ha sigut Fiança en dues ocasions, Cap de Filà i, perquè no li faltara res més, va ser Capità Cristià l'any 2000. Però aquell any, va nomenar un substitut perquè disparara al matí, ja que ell havia de fer l'Ambaixada de les Tomaques.

L'altre ambaixador que és de la filà Bequeteros és Rafael Pérez Camps. Rafael és una persona metòdica, responsable, compromesa i amant de la seua filà i de la seua Ambaixada. Tan compromés estava que en més d'una ocasió li va tocar portar algun ferit a l'hospital. Veient la desorganització que hi havia a l'hora de recitar l'Ambaixada, va ser ell qui va proposar que sempre la fera la mateixa persona i ho va aconseguir, a més d'haver-ho mantingut fins a l'actualitat. Com a bon fester, ha sigut Publicador, Cap de Filà i, actualment, és el Cop. A més, com a bon Bequetero, ha transmés

el seu amor per la filà a tota la família, tant, que la dona i la filla van eixir a l'esquadra de negres sense que ell ho sabera.

Per tota aquesta tasca, per anys de treball incansable, per mantindre viva una tradició única i singular, per dignificar-la i donar-la a conèixer, es va decidir entregar-vos la Distinció Roger de Llúria 2025, en representació de tots aquells ambaixadors que han fet possible que, més de cent anys després, continue viva l'Ambaixada de les Tomaques.

DISTINCIÓ QUSTANTANIYA

A continuació es va dur a terme el lliurament de la distinció Qustantaniya. Aquesta distinció es dona a les associacions que han ajudat a conservar o han treballat per a la festa contestana. En aquesta ocasió, la distinció es va atorgar a l'arxiu històric municipal i a la biblioteca pública Pare Arques. Gràcies a ells, dia rere dia, s'ha anat guardant i ordenant tota la documentació generada pel municipi.

Actualment, l'arxiu històric municipal es troba ubicat a l'edifici de la Biblioteca Municipal "Pare Arques", des de l'any 2012. El document més antic que s'hi conserva data de 1269, que és un llibre del Cort de Justícia, però també es custòdia el reglament que regulava les nostres festes l'any 1853.

D'altra banda, és tot un luxe poder comptar amb les instal·lacions i el servei de la Biblioteca Municipal, que ofereix contínuament activitat i iniciatives per a la gent del poble. Una de les més recents ha estat l'escaneig de totes les revistes de festes dedicades als nostres patrons. Una eina

magnífica que ens permet consultar des de casa una gran part de la nostra història local.

Des dels seus inicis, la biblioteca va estar ubicada a la primera planta de l'ajuntament, sota la direcció de Francisco Maíquez Canet, que en aquell moment era el cronista oficial de la vila. Posteriorment, el maig de 1975, es va traslladar a un local situat a l'actual Passeig del Comtat, núm.16. Les persones que estaven encarregades de la biblioteca van ser José Reig Trenzano i Maria Dolors Insa Ribelles. Aquesta nova seu va ser inaugurada el 23 d'octubre. Més endavant, tant la biblioteca com l'arxiu històric es van traslladar al palau comtal. Actualment, i des del 27 d'abril de 2012, es troben ubicats al Pla de la Font, núm. 10, sota la responsabilitat de Susi Orts Vicente.

Per tota la tasca realitzada en la custòdia i conservació dels documents i actes històrics del poble, per l'esforç i la professionalitat en la digitalització de tots els programes de les nostres festes, per tota la tasca desenvolupada al llarg dels anys i per obrir al món les nostres tradicions festeres, es va decidir entregar-vos la distinció Qustantaniya.

FA 50 ANYS 1976 - 2026

HIPÒLIT BORRÀS DOMÍNGUEZ
Almogàver i Arxiu Fester

*Als dos “quintos”, Pablo Leon Vidal i Oscar Seguí Pascual,
bons companys en el camí de la festa.*

A Mateo Sala Torró, onzé Capità Almogàver.

“La tradició no és el culte a les cendres, sinó la preservació del foc.”
Gustav Mahler.

He de confessar que cada any, quan em pose davant del paper en blanc per a començar l'article, tinc una sensació estranya d'angoixa que, a mesura que vaig llegint i recopilant dades de tot el que va passar en l'any que ens ocupa, a poc a poc va fent-se més suportable, convertint-se en un fet satisfactori, ja que vaig coneixent que els contestans ja vam poder menjar-nos el raïm al so de les dotze campanades i celebrar la nit de Cap d'Any gràcies al rellotge automàtic acabat d'adquirir i col·locat en la façana de l'Ajuntament. Igualment he conegut com va ser elegit el nou president de la Junta de Festes; m'he assabentat de quin dia, en quin poble i en quin lloc es va signar l'acta fundacional de la UNDEF; he sabut que els resultats del referèndum del 15 de desembre van ser publicats per un diari de tirada nacional que el 4 de maig de 1976 veia per primera volta la llum. He descobert que un acte important de les festes va estrenar dia de celebració. Em vaig congratular que la informació local, de nou, era coberta per la recuperada revista *Contestania*. Vaig saber que per primera volta es publica el text que anualment emociona els contestans cada 19 d'abril. Per últim, entre moltes altres coses, vaig saber com va acabar una “innocent” aposta de xiquets del poble.

Sense més els convida a descobrir-ho tot i molt més.

Aniré barrejant frases de diferents autors, així com les lletres de cançons contestanes que es van pu-

blicar en un llibre l'any 1976, recopilades pel recordat poeta contestà i mestre d'escola Leopold Pérez Reig. Cal assenyalar que la totalitat de les lletres van ser escrites en un valencià una mica particular, cosa poc habitual en aquells temps, si bé el mestre Don Leopold era un gran defensor de la nostra llengua. Servisca aquest recopilatori com a record i homenatge a una persona, potser bastant oblidada, que va estimar molt el seu poble. Poden trobar el seu llegat en els arxius del Centre d'Estudis Contestans.

Tal com els recorde tots els anys, les dades, els documents, les fotografies i altre material es troben en el dietari de mon pare, en les actes dels plens de l'Ajuntament, custodiades en l'arxiu municipal, i en el periòdic *Ciudad d'Alcoi*, que costava 10 pessetes (0,060€) i era dirigit pel seu fundador, Rafael Coloma Payà. Sens dubte, Internet també m'ajuda a saber més coses d'aquest 1976.

GENER

L'ànima de les persones és feta de paraules.
(Joan Borja)

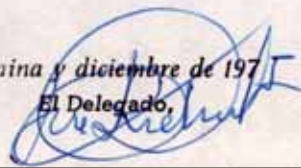
La festivitat dels Reis Mags posava la cloenda a les festes nadalenques al nostre poble i la cavalcada, celebrada la vesprada del 5 de gener, estava organitzada per la Delegació Local de la Joven-tut. Els veïns, voluntàriament, feien donatius per a sufragar les despeses de la festa mencionada. La quantitat que aportaven era de 100 pessetes (0,60€).

Nº 0151

Delegación Local de la Juventud
COCENTAINA - REYES MAGOS

Hemos recibido de D. Antonio Borrás Pérez
calle C. Cocentaina n.º
la cantidad de 100 pesetas como
donativo voluntario para sufragar los gastos de la Fiesta de los Reyes
Magos del año actual.

Cocentaina y diciembre de 1977
El Delegado,

IMPRESA DOMINIQUEZ - TEL. 51 - COCENTAINA

Rebut Cavalcada Reis Mags. Arxiu particular, A. Borrás

No començava bé l'any per als jubilats del nostre poble, perquè no podien construir una llar per a ells. Les subvencions que donava el Ministeri eren per a pobles més grans, si bé cabia la possibilitat per als pobles de menys de vint-i-cinc mil habitants, que l'Ajuntament oferira un local de 400 m2 i el Ministeri de Treball s'encarregaria del seu manteniment i de moblar-lo. Els nostres majors van haver d'esperar.

El 17 de gener, una bona notícia alegra els contestans, ja que van posant-se en marxa els semàfors en l'actual Avinguda del País Valencià, que tants problemes causava als veïns per la densitat de trànsit i el perill que comportava, ja que un total de dotze persones van perdre la vida, víctimes d'accidents de trànsit. La inversió superava els onze milions de pessetes (66.111,33€), i aquests treballs coincideixen amb l'ampliació de la carretera des de la Creu de València fins a l'Hotel Odón. Aquestes obres van enderrocar el teatre del Patronat, la barana del grup escolar Sant Joan Bosco, la Torreta coneguda com la de Fraga, vivendes, tàpies, reixes..., així com la barana del conegut xalet de les "Sanches". Aquesta informació es pot trobar al llibre de Francesc Jover i Domínguez, *Els carrers de Cocentaina*.

Comencen les obres del col·legi Real Blanc per part de l'empresa murciana *Agromó*, que seria

l'encarregada de construir les 16 unitats i els camps d'esports del futur centre escolar. Els avançe que el col·legi seria inaugurat l'any 1977.

Se celebra una manifestació pels carrers de Cocentaina, en la qual van participar més de mil persones, que demanaven amnistia, llibertat i la readmissió de cinc treballadors acomiadats en una fàbrica tèxtil d'Alcoi. La marxa, que va ser pacífica, es va iniciar a les 18.30h, des del Passeig

(a l'altura del carrer Literat Azorín, on es trobava el Bar Linton), i va finalitzar en la Plaça de l'Ajuntament, on van entregar un manifest a l'alcalde Daniel Carbonell Nadal. Aquestes lluites obreres anaven aplanant el camí cap a la democràcia.

El 21 de gener, la Junta inicia l'estudi del nou reglament de les festes amb l'assessorament de l'advocat alcoià, Jose Luis Mansanet Ribes, que en breu seria nomenat secretari general de la UNDEF. Per cert, va exercir com a Fiscal en el jutjat de pau de Cocentaina.

S'anuncia el benefici que havia aconseguit la Junta de Festes, amb un import de 187.599,48 pessetes (1.127,26€). En les filaes s'estudia el canvi de dia de la Publicació, que per primera vegada se celebrarà el diumenge 20 de juny, en no ser festiu el dia de l'Ascensió.

L'Ajuntament inicia distints projectes de millora en els carrers del poble: pavimenten els carrers, Cura Montagud, Alberri, Carabanchel, Pare Ferrer, Riu Penàguila, El Pilar, Dénia, Pego, Callosa d'en Sarrià, Alcalde Gadea, Pablo Madrigal, Dr. Reig Falcó, etc., així com en les places Caldereros, Sant Isidre, Sant Miquel i les voreres de l'Avinguda de José Antonio (Passeig del Comtat), Pare Antonio Torró i Avinguda Rei D. Jaume. S'estudia el projecte d'un tram del Barranc del Sort, fet per la Confederació Hidrogràfica del Xúquer amb un pressupost de

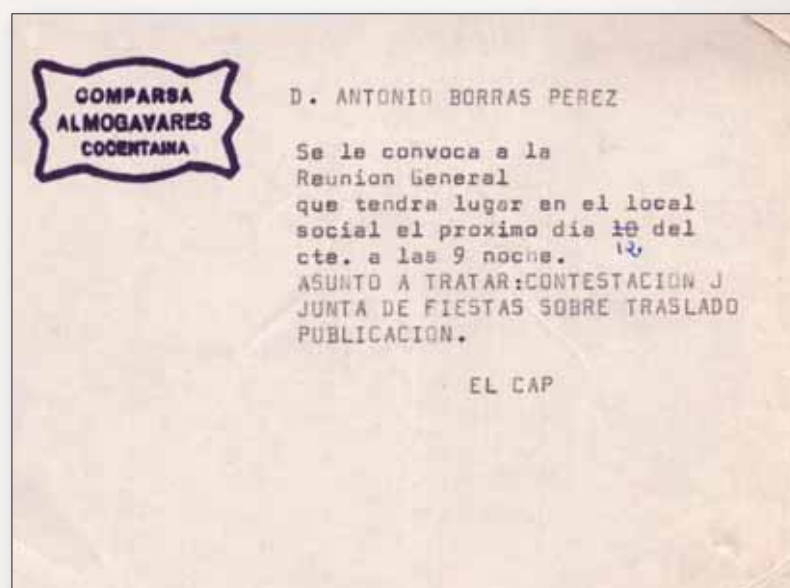
2.524.865 pessetes (15.174,75 €). Es renova la xarxa de sanejaments i enllumenament en la zona antiga de l'Asil, per un valor de 10 milions i mig de pessetes (63.106,27€). Es porta l'aigua potable a la pedania de l'Alcúdia, es canalitza la séquia de Beniassent, al camí de les Masies de Moltó i Jovades, per 3.779.785 pessetes (22.716,97€).

FEBRER

Hi ha dues coses infinites: L'univers i l'estupidesa humana, i de l'univers no estic segur. (Albert Einstein)

Els deia al principi de l'article que els contestans ja tenien un rellotge per a celebrar la nit de Cap d'Any. Doncs bé, el rellotger contestà José Torregrosa Vaello, conegut com a "Ocho", va subministrar dos rellotges de façana d'un metre de diàmetre i un carilló elèctric complet amb un generador de campanes de tres melodies amb amplificador i altaveus, que tenien com a destinació la Casa Consistorial i l'església del Salvador per un import de 354.000 pessetes (2.127,58€).

El diumenge 15 de febrer, en la Sala d'Actes de la Caixa d'Estalvis d'Alacant i Múrcia, i durant el transcurs de la II Assemblea Local de Festes de Moros i Cristians, es va discutir i aprovar el canvi del dia de la Publicació al tercer diumenge de juny per part de tretze representants de les filaes (va fallar una filà) i les autoritats festeres.

Citació reunió filà Almogàvers. Arxiu particular A. Borrás

El mateix diumenge 15 de febrer s'inaugura el camp de futbol ubicat en el pati del col·legi del Convent. Va ser beneït pel franciscà Benjamin Agulló Pascual, i van assistir l'alcalde i alguns regidors. Un partit entre el Contestania i el Contestano, van guanyar els segons 1-4, va ser el primer partit jugat en aquest camp, que venia a cobrir el dèficit que es tenia d'aquesta classe d'instal·lacions esportives, després de la inauguració del camp d'herba de la Morera.

El diumenge dia 22, a les 11.15h, es van reunir en el Casal de Sant Jordi d'Alcoi els delegats de la UNDEF interessats en la creació d'aquesta nova entitat supralocal de les festes de Moros i Cristians. Hi van assistir més de cent persones. De les 35 poblacions convidades a l'acte hi van acudir 25: Alcoi, Agullent, Alacant, Aiello de Malferit, Banyeres de Mariola, Bocairent, Callosa, Caudete, Cocentaina, Crevillent, Elda, Font de la Figuera, Fontanars dels Alforins, Ibi, Ontinyent, Onil, Xixona, Monfort, Mutxamel, Muro, Novelda, l'Olleria, Petrer, Sax i Villena. La presidència l'ocupava el titular de l'Associació de Sant Jordi, Enrique Luis Sanus Abad, acompanyat d'altres presidents de diferents poblacions. El primer punt a tractar va ser el de la creació d'una junta directiva provisional, composta per huit membres. La duració del càrrec seria de quatre anys, renovant-se la meitat cada dos. La presidència seria col·legiada i cada població l'ostentaria cada sis mesos per orde alfabètic. A

Cocentaina li correspondria en febrer de 1977. Com a candidats a estos huit llocs van eixir tretze poblacions i efectuades les votacions de rigor, van donar el resultat següent: Alcoi i Villena 23 vots, Petrer 22, Bocairent i Ibi 19, Cocentaina 17, Alacant 16 i Crevillent 13. Seguidament es va procedir a la firma de l'acta fundacional i els estatuts de la UNDEF. El nomenament de secretari general es va resoldre ràpidament en proposar Villena a l'alcoià José Luis Masanet Ribes, un dels principals promotors d'aquesta idea que acabava de cristal·litzar, que va ser elegit per aclamació.

Per l'acord adoptat a Ibi en l'anterior reunió dels delegats de l'entitat festera, el domicili social va quedar establert en la població de Villena. Un aperitiu ofert en el Casal va posar el punt i final a aquest acte històric per a les festes de Moros i Cristians. El periòdic *Ciudad* es va fer ressò de la notícia en la seua portada del 24 de febrer de 1976.

Finalment, cal assenyalar que el diumenge 7 de novembre, en la població de Villena, es va celebrar l'Assemblea General Extraordinària, ja integrada per 33 pobles, on es van ratificar tots els acords que es van adoptar a Alcoi. Es nomena assessor religiós el sacerdot de Bocairent, Francisco Vañó Silvestre.

CIUDAD

Director
Rafael COLOMA

Edición de ALCOY
Martes, 24 de febrero de 1976

Precio:
Diez ptas.

La asamblea de la UNDEF, en el Casal de Sant Jordi

Salió elegido secretario general don José Luis Mansanet Ribes

Tal como estaba programado, el pasado domingo, día 22 a las 11'15 de la mañana, se reunieron en el Casal de Sant Jordi de nuestra ciudad los delegados de la UNDEF (Unión de Entidades Festeras) intervinientes en la creación de esta nueva entidad supramunicipal de festes de Moros i Cristians. Pude calcularse que la asistencia aproximada era de más de cien personas. De las 35 poblaciones invitadas al acto asistieron solamente 23, cuyos nombres son: Alcoy, Agullent, Alicante, Ayelo de Malferit, Badajoz, Bocairent, Callosa, Caudete, Cocentaina, Crevinilla, Elda, Fuente de la Higuera, Fontanars, Ibi, Onteniente, Oñá, Ijona, Monforte, Muchamál, Muro, Novelda, Oñena, Petrel, Sax y Villena. La presidencia la ocupaba el titular de la Asociación de San Jorge don Enrique Luis Serrano acompañado de otros presidentes de distintas ciudades de la región. El primer punto a tratar fue el de la creación de una junta directiva provisional —que más tarde pasará a ser definitiva, cuando sea aprobada por el Ministerio de la Gobernación— compuesta por ocho miembros. La duración de este cargo será de cuatro años, renovándose la mitad cada dos. La presidencia será colegiada y cada población la ostentará durante seis meses por orden alfabético. Como candidatos a estos ocho puestos directivos salieron trece poblaciones y, efectuadas las votaciones de rigor, quedaron los siguientes: Alcoy, Bocairent, Cocentaina, Crevinilla, Ibi, Alicante, Petrel y Villena. Seguidamente, y por roles los delegados presentes, se procedió a la firma del acta fundacional y estatutos de la UNDEF. El otro punto del orden del día era referente al nombramiento de secretario general de esta nueva entidad

que agrupa a las poblaciones festeras entre ciudades y se resolvió rápidamente el proponer Villena a don José Luis Mansanet Ribes, uno de los principales promotores de esta idea que acaba de cristalizar. Por rotunda y clara unanimidad de las poblaciones allí reunidas, salió elegido el señor Mansanet, sin necesidad de votación alguna. Después de la aplausos que rubricaron esta decisión, el recién nombrado secretario general dio las gracias a los presentes y prometió trabajar con ilusión por la nueva entidad. Como se sabe, y por acuerdo tomado en Ibi en anterior reunión de los delegados de la UNDEF, el domicilio social de esta entidad ha quedado establecido en Villena.

Al finalizar estas deliberaciones se levantó la sesión sobre la una de la tarde, y todos los presentes pasaron a una de las nuevas dependencias del Casal en las que se les ofreció un típico aperitivo festero dentro de un ambiente de cordial camaradería y harmonía.

Clausura de un cursillo de Seguridad e Higiene por el delegado de Trabajo

Ayer lunes a mediodía, en los locales de la empresa metalúrgica Miró Olcina, por el delegado provincial de Trabajo, don Benigno Peral, fue clausurado un cursillo de Seguridad e Higiene en el Trabajo al que han asistido cerca de sesenta trabajadores de la referida empresa, haciéndole entrega a cada cursillista de la correspondiente certificación de haber asistido bien las enseñanzas de que constaba el cursillo. Después, una vez efectuada la limpieza, tanto los trabajadores asistentes al mismo como profesores, fueron obsequiados por la empresa con un modesto refrigerio. (Fotos SOLROCA).

MILA SANTONJA expone en Alicante

En la sala de exposiciones de la Casa de Ahorros Provincial de Alicante, de la capital de la provincia, inauguró ayer lunes una nueva muestra pública nuestra paisana Mila Santonja, quien en esta ocasión presenta un total de sesenta y seis obras de la más diversa factura, ofreciendo en su conjunto un amplio abanico del momento actual de su pintura, variada, limpia en las formas y de una relevante calidad cromática. Esta muestra, que podrá ser visitada todos los días laborables de siete a nueve de la noche, permanecerá abierta al público hasta el próximo día cinco de marzo, y ha de suponer, como no dudamos, un éxito más que añadido a la brillante trayectoria de Mila Santonja, de quien en el catálogo de la exposición hay una gran cantidad de críticas de relevantes personalidades del mundo de las artes, a cual más favorable.

148 HORAS PARA REVELAR SUS FOTOS EN COLOR! en Colormatic Foto's

SAN LORENZO, 16
Vd. sólo paga los fotos que le gustan y, además, le regalamos la foto que desea, ampliada de su negativo en color, a 13 x 18.

Presentación de "Alcoy, tu pueblo"

Mucho público asistió el pasado viernes, a la presentación del libro "Alcoy, tu pueblo" de Rogelio Sanchis Llerena, acto que se celebró en la Casa de Ahorros de Alicante y Murcia. Presentó el acto el director de dicha Casa en Alcoy, Sr. Camar Jorja, y a continuación contó las experiencias del libro el Sr. Montblanch González, presidente de los Cronistas oficiales del Reino. Por último, Rogelio Sanchis dio a conocer el motivo que le impulsó a escribir el libro leyendo finalmente dos capítulos del mismo, siendo muy aplaudidos todos. (Foto C. COLOMA).

Portada Periòdic Ciudad 24 de febrer de 1976. Arxiu Periòdic Ciudad

MARÇ

Ara jo sabia que allò tan entranyable era la meua petita Pàtria, i que la gran, la de tots estava feta de petites; com les magranes, que són fetes de pinyons petits i apretats i del color de la sang».
(Carmelina Sánchez-Cutillas)

La Unió Musical Contestana ofereix un concert en la seua seu, ubicada en l'actual Passeig del Comtat núm. 18, amb motiu de l'estrena dels nous uniformes dels músics, que van ser beneïts pel franciscà German Rius Pérez. En l'acte va parlar el president de l'entitat, José Brotons Pascual, qui va agrair la col·laboració de la Caixa Provincial d'Alacant, entitat que acabava d'obrir una oficina a Cocentaina, i que en aquest acte va estar representada pel seu director, el contestà Rafael Vidal Llopis. En el concert, que va ser dirigit per José Pérez Vilaplana, es va interpretar el pasdoble de Francisco Pérez Devesa, titulat *Rincón del Albir*, amb el qual la banda va guanyar el Primer Premi de Bandes celebrat en la població d'Alfàs del Pi.

La Volta a Levante, actualment Volta a la Comunitat Valenciana, acaba en el nostre poble. Venia de la població valenciana d'Aldaia, recurrent 171 quilòmetres. L'endemà, la Volta eixia del Passeig per a dirigir-se a Lliria. El guanyador va ser Gonzalo Aja Barquín de l'equip Teka.

L'Ajuntament felicita el nou president de la Diputació d'Alacant, l'alcalde alcoià Jorge Silvestre Andrés. S'aprova el padró municipal a 31 de desembre de 1975: 10.041 habitants de fet i 10.028 de dret. Es demana un préstec a la Caixa de Crèdit Provincial per a la compra d'un camió per a arreplegar la brossa per un import de 1.763.757 pessetes (10.600,39 €).

Aproven el pressupost ordinari amb 34.607.222 pessetes (207.993,59€).

Els anunciava al principi que una aposta infantil va poder acabar en tragèdia. Aquesta aposta, arreplegada en el periòdic *Ciudad* pel periodista Camilo Jordà Moncho, que va signar la notícia sota el titular "Un accidente casi mortal, con feliz desenlace", es reproduïx literalment tot seguit:

"Sí, efectivamente, hace poco pudo ocurrir algo fatal e irreparable. Todo empezó por una apuesta infantil. Estaban jugando unos niños, junto a un poste metálico de alta tensión eléctrica, cuando surgió la siguiente apuesta hecha a Pedro Sanz Martínez, de 13 años de edad: "¿A que no eres valiente, y trepando por el poste, tocas los hilos del tendido eléctrico?". El ingenuo chaval aludido, ni corto ni perezoso, recogió el guante. Púsose inmediatamente a escalar por los travesaños del armazón metálico del poste. Al llegar a muy poca distancia del alcance de los hilos de la conducción de la energía eléctrica recibió una tremenda y terrible descarga que le fulminó rodando al suelo, del que le recogieron inconsciente, con graves quemaduras en diversas partes de su cuerpo, pero no muerto, debido a los zapatos que calzaba, de una gruesa suela de goma que actuó como potente aislante. Después de varios días del adecuado tratamiento clínico en la Ciudad Sanitaria "La Fe" (Valencia), está ya casi total y felizmente recuperado, habiéndosele hecho varios injertos de piel propia. Es por esto que sus buenos señores padres acaban de asistir, con todos sus demás hijos, aparte del accidentado, a una santa Misa en acción de gracias al Altísimo, que ha tenido lugar en la concurrida iglesia del Convento de los Franciscanos, en cuyos alrededores ocurrió el lamentable accidente. Es de notar que, pocos días después, hemos visto colocar en varios postes eléctricos unos protectores para que nadie pueda hacer lo mismo."

El Centre Excursionista Contestà, que compleix 18 anys, celebra l'Assemblea General on es recorden les activitats de l'any anterior, amb un passe de fotografies i es detallen les activitats del present any. El president era Rafael Ferrer Cardona i el secretari Anselmo Martí Brotons. L'entitat ja té més de 400 socis

El Centre Excursionista Contestà rebia una subvenció anual de l'Ajuntament de 12.000 pessetes (72,12€). Altres entitats locals també rebien eixa subvenció, com ara: el Contestano, 50.000 pessetes (300,50€); l'Asil, 25.000 pessetes (150€); la Pia Unió, 30.000 pessetes (180,30€); el Patronat, 10.000 pessetes (60,10€); la Secció Fe-

menina, 25.000 pessetes (150,25€); la Delegació de la Joventut Local, 60.000 pessetes (360,61€); i, per últim, la Jefatura Local del Movimiento, 20.000 pessetes (120,20€). El total de les subvencions ascendia a 670.713 pessetes (4.031€).

L'alcalde Daniel Carbonell Nadal és elegit com a nou diputat provincial. Va obtenir 15 vots pels 5 vots de l'alcalde de Muro, Vicente Borràs Boronat.

El 28 de març es canvia l'hora oficial, passant a l'horari d'estiu.

ABRIL

*La Mona
Xiqueta meua,
Pasqua ja ve,
dies de festa (bis)
i de plaer.
Si tu vols vindre
a berenar,
a les fontetes (bis)
ens n'hem d'anar*

La Salpassa (es canta el dimecres sant quan el capellà va de casa en casa SALvació-PASSA).

*Ous, ous, ous,
una mona
amb quinze ous.
Ous a la sortida,
ous al finestró
bastonades al retor.*

Els primers dies del mes d'abril estan marcats per les vagues que es van convocar en el sector tèxtil i que van afectar el dia a dia del poble. Es va donar el fet que la coincidència de les vagues amb la celebració del diumenge de Rams l'1 d'abril i com a senyal de protesta, els treballadors volien alterar la celebració religiosa. Per eixe motiu es va haver de desplaçar un autobús de la Guàrdia Civil al poble. Per sort, no va passar res.

La Setmana Santa se celebra del 15 al 19 d'abril, coincidint la festivitat de la patrona amb el dilluns de Pasqua. La pluja va ser protagonista afectant els actes del carrer.

El 9 d'abril la revista de la Mare de Déu ja està en al carrer.

En la portada trobem un retaule de ceràmica, commemoratiu del IV Centenari. Són unes al·legories en fusta policromada del retaule del Monestir de la Mare de Déu. L'obra, que era propietat de Francisca Ferrer Agulló de les Alqueries de Benifloret, va ser cedida a la Pia Unió per a la seua reproducció.

En aquesta nova edició trobem 28 col·laboracions entre salutades i articles signats per religiosos i escriptors com José Rico de Estasen, Gerard Mur i Pérez, Emili Beüt i Belenguer, Carmelina Sánchez-Cutillas, el cronista oficial i director de la revista Francisco Maiquez Canet, i l'habitual poesia de Francisco Soto Nieto. Cal ressaltar que en el programa es publica, per primera volta, el text que actualment es declama en l'acte de la Súplica, que el seu autor Maiquez Canet, va titular *Ofrena de flors a la "Mare de Déu"*. En el programa d'actes es destaca que "una joven contestana, en lengua valenciana, pronunciarà la Súplica". La jove era Isabel Sellés Valls. La primera volta que es va declamar com la coneixem ara va ser en l'any 1978. Sols es publiquen dos articles en valencià. El programa d'actes, el novenari, que es va celebrar del 22 al 30 d'abril, els majorals i la composició de la Junta directiva de la Pia Unió, tanquen la part literària del programa. Cal destacar que, per primera volta, es programa una diana a les 8 del matí, en la qual va participar la banda de trompetes i tambors d'Aielo de Malferit. A continuació la Unió Musical Contestana també va fer la seua cercavila tradicional.

179 publicitats ajudaven a sufragar les despeses del programa. 35 fotos, totes en blanc i negre il·lustren la revista, acompanyades de 5 gravats. Es va imprimir en Gràfiques Agulló, on també la van maquetar, comptant amb la col·laboració de José Reig Trenzano.

Els mossens titulars de les parròquies seguien sent Miguel Simon Franco, rector de Santa Maria, i Domingo Sabater Salelles, del Raval. El franciscà José Llorca era el superior del Convent dels Pares Franciscans. Es va convocar, per primera volta, un concurs literari i de pintura dirigit als escolars de Cocentaina. Els primers premiats en la secció de dibuix van ser Jose Alberto Cortés

Garrido, José Rufino Terol Martí i Carlos Francés Sánchez. Pel que fa al concurs literari, el primer premi va ser per a Maria José Soler Cortés.

Els presidents seguien sent Enrique Soler Cardona i Remedios Montava Barrachina. L'homenatge als majors, que va tindre lloc en la Capella de Sant Antoni del Palau, va ser a Milagro Carbonell García. Els comtes van ser encarnats per Joaquín Pascual Soler i Marcela Richart Carbonell, mentre que José Maria Gisbert Pérez va representar Mossén Onofre.

La festivitat de la Mare de Déu es va celebrar el dilluns de Pasqua, que coincidia amb el 19 d'abril i la participació va ser molt elevada en cada un dels actes programats. La Pia Unió complia 25 anys, els mateixos que les andes, que van ser fetes per l'artista valencià Enrique Galarza Moreno. Per cert, podem contemplar aquesta obra d'art tots el dies en el Monestir de la Mare de Déu, fet aquest que no podem fer amb una altra obra d'art, dedicada al nostre Patró Sant Hipòlit, com és el Reliquiari, a causa d'una decisió eclesiàstica que el manté en un garatge tancat quasi tot l'any.

Tant la Unió Musical Contestana com la Rondalla de la Paloma van oferir els seus concerts en honor a la Patrona. Per la seua part, l'església de Santa Maria va ser l'escenari del concert de José Climent Barber, organista de la Catedral de València.

El diumenge 18 d'abril es va inaugurar una exposició del canonge José Soler Cardona. Olis, acrílics i dibuixos, la majoria de temes festers, eren les 40 obres que Soler va exposar en la Sala del Banc d'Alacant. En aquest mateix banc, però a Alcoi i en el mes de maig, el canonge Soler també va exposar la seua obra, que va ser l'exposició que tancava els actes culturals del VII Centenari del Patronatge de Sant Jordi. Cal assenyalar que aquest any 2026 estan celebrant-se una sèrie d'actes amb motiu del centenari del naixement del sacerdot de Cocentaina, constituint-se una comissió que és l'encarregada d'organitzar la commemoració.

En l'àmbit de l'esport, Vicente Belda Vicedo va ser el guanyador del IV Trofeu de Ciclisme. El ciclista també va guanyar el Trofeu Sant Jordi d'Alcoi.

L'entitat esportiva Arch contestà va ser l'organitzadora del primer campionat nacional de Tir a l'arc. Per diferents raons el campionat es va celebrar en el paratge de la Font Roja, si bé l'entrega de trofeus va tindre lloc en els salons de l'Hotel Odón, on la Pia Unió va celebrar el dinar oficial del dia 19. Per cert, s'anunciava l'ampliació i reforma de la discoteca Odoncho.

Inauguren el bar El Parral i estan fent obres per a reformar el bar del paratge de Sant Cristòfol.

El dijous 22, en el Teatre Moderno, va actuar el Real Ballet de Madrid. Quatre-centes persones van viure en directe l'actuació.

El 25 d'abril en el local de la filà Bereberes, el fester alcoià de la filà Chanos, i en aquell moment secretari general de la UNDEF, José Luis Masanet Ribes, va dissertar sobre el tema de la dona en la festa.

Per la seua part, la Junta de Festes ja té seleccionada la portada i les fotos de la revista de festes.

MAIG

Les Maseretes

*Les maseretes es volen casar,
i, al seu mas, no s'acosta un fadrí;
elles ballen que es lleven la pell
La-ra-la*

Mas que siga a sis quarts de camí

*¡Xe que balladors són!
¡Que reballaores són,
les maseretes d'aquest món!
¡Xibiu!
¡Xibiu, xibiu!
Carlota Maria
Torrudana,
tot estiu,
A on hauràs criat enguany,
que no t'he encontrat el niu?
¡Xibiu!*

A Alcoi, després de la Publicació especial del VII Centenari de l'aparició de Sant Jordi, el 23 d'abril, van celebrar unes festes extraordinàries al llarg de 5 dies, del 26 al 30 de maig. Les entrades es van celebrar en dos dies. Com és tradicional, la pluja va fer acte de presència, provocant que la processó fora ajornada. La resta d'actes es van celebrar sense novetat. El torero Manuel Benítez Pérez, popularment conegut com “el Cordobés”, va desfil·lar en les filaes Magenta i Cordoneros, fet este molt destacat en els mitjans de comunicació.

Ordre filaes Gloria centenària d'Alcoi. Arxiu particular A. Borrás

El segon cap de setmana del mes de maig, els murers també van celebrar les seues festes patronals.

La Rondalla La Paloma guanya el primer premi en la V Mostra Regional de Rondalles on van participar 17 rondalles. Per la seua part la Unió Musical Contestana guanya dos primers premis: un en el Certamen organitzat per la Junta Central del VII Centenari del Patronatge de Sant Jordi d'Alcoi, i l'altre en el II Certamen del pasdoble d'Alfàs del Pi. Cal ressenyar que en el certamen d'Alcoi Jose Pérez Vilaplana va rebre un premi especial al millor director.

L'orde franciscà cedeix per tres anys a l'Ajuntament, 13 aules dedicades a l'ensenyament. Se sol·licita el tancament del col·legi com a privat per al curs 1976-77. Aquesta iniciativa era per a pal·liar, provisionalment, el problema de la falta de places per l'augment de la població escolar, i també provocat per la centralització en Cocentaina dels pobles de la comarca. L'Ajuntament ofereix a la delegació provincial d'Educació i Ciència estes aules.

L'Ajuntament aprova per majoria (sols un regidor va votar en contra), l'adhesió a l'Estatut d'Autonomia. Així mateix i esta volta per majoria absoluta, s'acorda felicitar el nou president del Govern, Adolfo Suárez González.

Es dona una subvenció de 15.000 pessetes (90,15€) a la biblioteca musical de compositors valencians perquè es publiquen, en el nou volum, les obres del músic Just Sansalvador Cortés. El franciscà Anselmo Martí Moltó és nomenat Ministre Provincial de l'orde Franciscana Menor de València, Aragó i Balears.

JUNY

*Maseret
Maseret, si vas a l'hort,
no t'oblides (bis).
Maseret, si vas a l'hort,
no t'oblides de Perot,
el teu amic.*

El 4 de juny, l'Ajuntament signa un contracte de cessió de la guarderia infantil, batejada "Sant Hipòlit", amb els representants de la fundació de l'Antic Asil. Aquesta cessió és per a dos anys renovables. L'activitat de la guarderia estava dirigida per una Junta on participen els rectors de les dues parròquies com a marmessors de l'antic Asil, representants de l'Ajuntament, de l'Agència Comarcal d'Extensió Agrària i dos pares d'alumnes elegits per ells mateixos. La qualificació de la guarderia per a la seua legalització era "Guarderia infantil laboral". El 21 de desembre s'inaugura oficialment.

Com ja els he anunciat, la Publicació es va celebrar, per primera volta, el diumenge 20 de juny i no el dijous dia de l'Ascensió. La Diana va començar a les onze i, per segon any, al principi del Passeig es van unir els publicadors infantils, que van ser presentats, per primera volta, en un acte en el Pla el dissabte 12 de juny a les 10 de la nit. Aquest acte va substituir el Concurs de Formadors. Per cert, la celebració de la nova presentació va vindre acompanyada de polèmica, ja que tres filaes es van oposar a participar en l'acte. Fins i tot el cap de filà de la Cavalleria Ministerial va arribar a presentar la seua dimissió. Al final i després de diverses reunions, tot es va reconduir i l'acte es va celebrar amb total normalitat. La carrossa, amb la Festeria Major i les dames de l'any 1975, va tancar la desfilada de la Publicació. De nit, a les 21.00h, els Kabilenyos van obrir les voltetes que van tancar la filà Almogàvers, amb la participació de 13 filaes.

Es comença a preparar l'elecció de la Festeria Major, per la qual cosa es mantenen reunions amb totes les candidates i amb el jurat. L'acte va tindre lloc el dissabte 26 de juny, per primera volta en el camp de futbol del Convent, recentment inaugurat. El jurat va estar presidit per Rafael Enguix Ripoll, membre de la Junta de Festes, i conformat per 14 dones representants de cada filà. Realitzat l'escrutini, i després de dues votacions, ja que en la primera hi va haver un empat, el secretari de la Junta, José Reig Reig, va fer públic el nom de la guanyadora, que va recaure en la festeria Rosalia Ivorra Benavent, representant de la filà Cavalleria Ministerial. L'acte va ser presentat

per Joaquin Genis Cardona, "Ximet", i amenitzat pel conjunt musical de Cocentaina, "Nubes Grises" i per la Unió Musical Contestana, que participava per primera volta en l'acte. La presentació es va avançar quasi un mes amb la intenció que la foto de la nova Festeria Major es publicara en la revista de festes. Com a nota negativa cal dir que la Junta de Festes no va tindre molts beneficis, a causa de la presència massiva en el camp del Convent de persones que no havien pagat entrada.

El dia anterior, 25 de juny, el Patronat celebra la festa del Sagrat Cor. La festivitat del Corpus va ser el 17 de juny.

A petició de la filà Llana, i amb motiu del càrrec de Capità Moro, el mestre José Pérez Vilaplana va compondre la marxa mora *El Mah-di*. "*El enviado de Alá*". El fet de titular-la així va ser per la coincidència de la lectura d'una novella per part de Pérez Vilaplana titulada *El Lazo de Púrpura*, de l'escriptor Alejandro Núñez Alonso, en la qual al protagonista li deien *Mah-di*. La va acabar de compondre en el mes de juny i hi va invertir 15 dies.

José Giner Ferrer, rector contestà, celebra els seus primers 25 anys de sacerdoci. Exercia en l'església del Salvador, ubicada en el carrer Entença d'Alcoi. En dita església i coincidint amb la celebració de l'efemèride, el 19 de juny, va ser inaugurat l'altar i retaule, donant-se per acabades les obres. El rector de Cocentaina va ser el principal impulsor de la construcció de l'església alcoiana.

En el periòdic *Ciudad* es publicava una entrevista a l'entrenador del Contestano juvenil, Vicent Pascual Santamaria, amb motiu de proclamar-se campió de la Tercera Regional. En aquesta entrevista Pascual, entre altres coses, denunciava la falta de camps per a entrenar. El recordat entrenador del Juvenil també va contar els regals que la directiva va fer als jugadors, com un dinar en el restaurant la Venta Siete Hermanos, prop de Gandia i propietat d'un socarrat, Enrique Miralles Landete, germà del també recordat i conegut fester "Pepelillo". L'altre regal va ser un viatge a Madrid, a l'estadi Santiago Bernabeu,

per a veure la final de la Copa d'Espanya entre l'Atlètic de Madrid i el Saragossa. L'equip matalafer va guanyar 1-0. En el citat periòdic també van entrevistar l'entrenador del primer equip, Rafael Blanes Moltó, conegut per tots com el "Siso", qui s'autodefinia com "un borratxo del futbol". Rafael Guillem Sanjuan era el que signava totes les cròniques esportives, especialment les del Contestano, que per última temporada va ser presidit per Camilo Fructuoso Irago. L'equip roget militava en la Segona Regional, si bé la temporada següent i per una remodelació de les categories, va pujar a Primera Regional, sota la presidència de Vicent Botella Vicent.

El país estava començant a fer una transició després de la mort de Franco. Qui aleshores era president del govern d'Espanya, Carlos Arias Navarro, va pronunciar un discurs en les Corts Generals que va estar centrat en la necessitat d'ajustar les institucions als temps actuals. Es constitueix la Caixa d'Estalvis d'Alacant i Múrcia, fruit de la fusió de les Caixes d'Alcoi, Crevillent, Novelda, Oriola i la Caixa del Sureste. Ja s'imparteixen cursos de valencià. Els cotxes de moda eren el Seat 127 LS i el 131 Berlina 1600. El llibre *Las Ninfas* de Francisco Umbral, que costava 250 pessetes (1,514€), va ser el guanyador del Premi Nadal. S'estrena la pel·lícula *Striptease* de la italiana Laura Antonelli. Maria Luisa Merlo i Carlos Larrañaga actuaven en el Teatre Circ d'Alcoi amb l'obra: *¿Eran marido o mujer, o realmente hermanos? Descubra usted el secreto*. Galerías Preciados inaugura a Alacant un gran magatzem de 30.000 m², que donava feina a 800 persones. Un rentaplats costava 38.900 pessetes (233,79€). S'inauguren alguns trams de l'autopista del Mediterrani, entre Sant Joan i Altea, de Puçol a Castelló i entre Amposta i Salou. S'obri el lloc de Socors de la Creu Roja en la localitat de Muro. Mor Alfonso Aragón Bermúdez, més conegut com a "Fofó", un dels pallassos de la tele; així com Òscar Esplà Triay, compositor i músic alacantí. En el periòdic *Ciudad* podíem trobar publicitats d'establiments molt coneguts, com la tenda de discos Ritmo, les discoteques El Buho, Suleika, Cocoa i Odoncho i el pub Mindanao. La sala de festes Ramsés, que estava regentada per Rafael Verdú Domínguez, era un altre lloc d'oci. També era molt habitual

veure la publicitat de Mobles As de Cocentaina en les pàgines del rotatiu alcoià. S'inaugura el camp de futbol de l'Elx Manuel Martínez Valero, que va ser beneït pel canonge contestà José Soler Cardona, rector de l'equip il·licità. En aquells dies, des de la Diputació d'Alacant, s'aposta per la lluita contra el foc invertint més de 335 milions de pessetes (2.013.390,54€) en la compra d'ambulàncies, tanquetes i vehicles amb braços articulats amb escales de 28 metres. És també l'any en què comencen el seu camí Electrodomèstics Vial i la revista valenciana *Saó*.

L'ambient de protestes a nivell social i principalment laboral anava creixent, provocant diferents vagues en el tèxtil, la construcció, el transport i en el sector de la siderometal·lúrgica. Per la seua part, les aturades dels mestres, coneguts popularment com a "penenes", (eren els que no havien guanyat les oposicions i tenien contractes temporals o interins), també reclamaven els seus drets. Però si hem de destacar un fet important i amb molt de soroll, van ser els coneguts com els successos de Vitòria quan la policia va desallotjar de dins de l'església, on estaven reunits en assemblea, a 4000 treballadors en vaga, amb gasos lacrimògens i dispars de foc real i pilotes de goma. Van morir 5 treballadors, resultant ferits més de cent cinquanta. Manuel Fraga Iribarne era el responsable de les forces armades en aquella època. Segons contenen els diaris, Fraga es trobava a Alemanya quan van tindre lloc aquests fets, i qui el va substituir va ser el Ministre Secretari General del Moviment, Adolfo Suárez González, polític que va ser nomenat pel Rei Joan Carles I, com a nou president del Govern, l'1 de juliol de 1976.

Un nou colp d'estat a Argentina derroca Maria Estela Martínez de Perón, i Jorge Rafael Videla es fa amb el poder. ETA mata per primera volta un empresari, que va ser el primer segrest que acaba en assassinat. El tabac té una pujada espectacular, el ros un 40% i el negre un 33%. Arriben les primeres pel·lícules del *destape* amb Concha Velasco, Antonio Ferrándiz, Fernando Fernán Gómez, José Luis López Vázquez i l'actriu alemanya Nadiuska, entre altres. Es fan campanyes de conscienciació per a utilitzar el

cinturó de seguretat, també en la ciutat, sols era obligatori en les places davanteres. Mor l'escriptora Agatha Christie, el filòsof Martin Heidegger, l'artista Max Ernest i el líder xinès Mao Zedong. Eixe any van nèixer, entre altres, els futbolistes Walter Pandiani i Alexander Nesta, les artistes Pasi3n Vega, Juana Acosta i María Adánez. En Espanya vivíem més de trenta sis milions d'habitants i al mon més de quatre mil milions de persones. Al nostre país van nèixer prop de set-cents mil xiquets, sent l'últim any del denominat *Baby Boom*. A la ciutat de Montreal en Canadà se celebren els Jocs de la XXI Olimpíada, del 17 de juliol a l'1 d'agost. Van participar més de sis mil esportistes, sols mil quatre-cents eren dones. El campionat d'Europa de futbol es va celebrar en Iugoslàvia. La República Txeca va guanyar en la final a l'Alemanya Federal a penals, un d'ells, es va fer famós ja que el jugador Antonin Panenka va inventar una peculiar forma de tirar el penal, que a dia de hui encara es recorda com: "penal a la Panenka". La selecció espanyola va caure en quarts de final. Els EEUU celebren el bicentenari de la seua Independència. L'Atlètic de Madrid va ser el guanyador de la lliga i el Betis de la Copa. El Bayern guanya la Copa d'Europa.

JULIOL

Mariota

Les xiquetes de costura

ja no juguen a la pilota

Ai Mariota, ai Mariota!

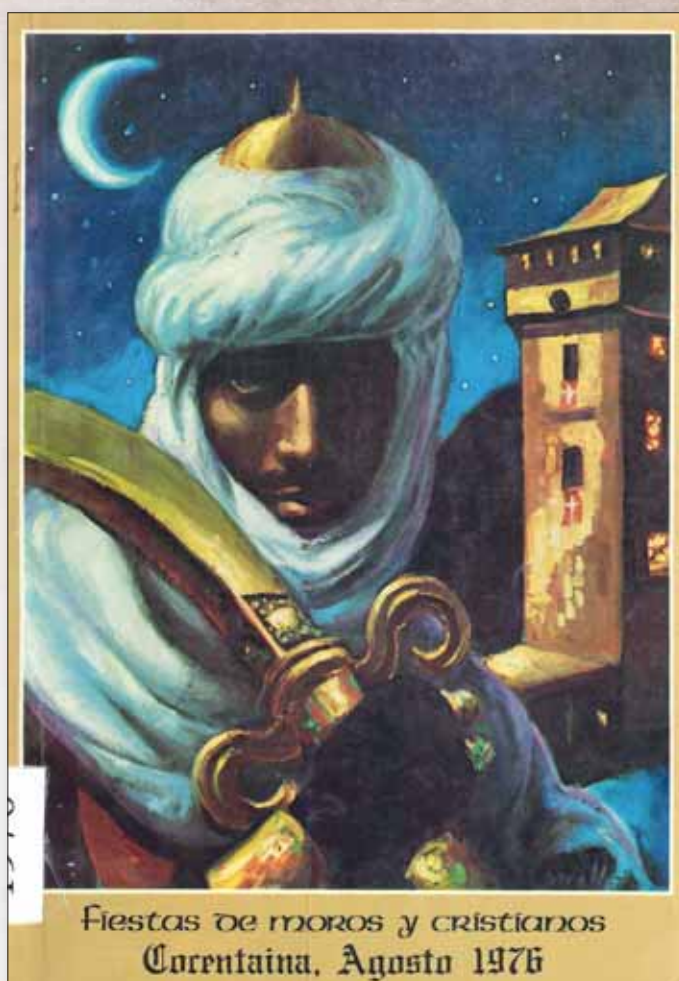
Ja no jugues a la pilota!

Puix la mestra no té cura

del susto d'una granota

El dos de juliol tot el material de la revista ja està en mans de la impremta encarregada de confeccionar-la, que en aquesta ocasió va ser Gràfiques Agulló. El 20 de juliol, els contestans ja la podien llegir. La portada de la revista és novament de l'artista Aurelio Pérez Savall.

Huitanta tres fotografies, obra dels fotògrafs Antonio Torregrosa Moltó "Ocho" i Manolo Vaño Pérez, la majoria d'elles en color, la il·lustren, així com quatre gravats. Els articles, els

Junta de Fiestas DE MOROS Y CRISTIANOS COCENTAINA Núm. 139

He recibido de Antonio Borrás la cantidad de Ptas. mil doscientas por insertar su anuncio en la Revista-Programa. Cocentaina 21 de Julio de 1976

Son 1.200 Ptas. Calle C. Cocentaina, 11

Junta de Fiestas de Moros y Cristianos COCENTAINA Núm. 139

Cocentaina 11 de Mayo de 1976

CONTRATO

que hace Antonio Borrás a la JUNTA DE FIESTAS DE MOROS Y CRISTIANOS, de Cocentaina, para que se le inserte un anuncio de 1/2 página, en el Programa de Fiestas, por el importe de 1.200 pesetas.

TEXTO

Boda. ¿quid quid amor pinto

Rebutis publicitat revista de festes. Arxiu particular A. Borrás

saludes, fotografies institucionals, per cert és la primera volta que es posen les imatges dels reis d'Espanya, Joan Carles i Sofia, figuren en les cinquanta-huit pàgines centrals de la revista. Seixanta publicitats a pàgina sencera i cent cinquanta-quatre de diferents mesures són la font principal d'ingressos que ajuda a sufragar aquesta nova edició de la revista de festes.

Un total de 16 articles completen la part literària. Escrits signats per Rogelio Sanchis Llorens, així com per festers d'altres poblacions, tots ells relacionats amb la UNDEF, com Vicente Prats Esquembre, Hipólito Navarro Vilaplana, Jose Luis Masanet Ribes, Jenaro Vera Navarro, Francisco Vañó Silvestre, Joaquin Barceló Verdú i Salvador Doménech Llorens, van aportar la seua experiència a la revista de festes. També hi van col·laborar Joaquin Genís Cardona, que signava com a "Ximet", Julio Berenguer Barceló, Miguel Simón Franco i el poeta contestà Vicente Valls González.

Vull destacar una entrevista amb un dels festers més peculiars i recordats del nostre poble com va ser Bautista Pérez Jordà, més conegut com "Batiste el Gendre". L'entrevista, publicada en la revista no la signa ningú, però és un cant a la festa contestana, per tota la història que narra i les vivències, bones i roïnes, que conta el protagonista. Per raons d'espai no la podem transcriure tota, però no em puc resistir a transcriure el text d'una al·leluia, escrita per ell mateix, que es va repartir en l'acte de la retreta i que va recitar de memòria al llarg de l'entrevista:

"Esta filá del Canut fa molts anys que está fundá. Els fadrins que están en ella hasta el morir eixirán. Tots aixó eu saben molt be. Perque *té unes bones guies* i els homens que la componen son tots molt bons elements. Sap, pues, també, tot el poble que el Canut no es trencará, mentres en la filá estiguen el homens que avuí están. Eixos som sempre mosatros, que a tots mesurem igual: igual als alts que al baixos. I així es com es va avant".

Després de les fotos de la presentació dels publicadors infantils, estan les de la Publicació de 1976. Cal destacar un article, signat per "un contestano", on es dona a conèixer la lletra del que

en principi voldria ser un himne a les festes, escrit per Gerard Mur i Pérez, música de Gustavo Pascual Falcó, adaptat per José Francisco Molina Pérez. Este himne va ser estrenat per la Unió Musical Contestana al final d'un concert homenatge que l'Ajuntament de Cocentaina va dedicar al músic i compositor Just Sansalvador Cortés, el 8 d'agost de 1975. Va ser interpretat pel Grup Orfeònic Contestà.

Les fotos dels dos capitans de 1975, així com uns recuperats versos humorístics dedicats a les filaes "Sides" i Kabilenyos; una detallada memòria d'activitats 75-79 signada pel secretari de la Junta, Jose Reig Reig; la relació dels membres de la Junta de Festes; l'elecció de la Festeria Major; les fotos de totes les festeres i el guió d'actes posen el punt i final al programa.

El 15 de juliol s'inaugura oficialment la reforma del bar del Paratge de Sant Cristòfol així com un parc infantil. L'empresa encarregada de la reforma va ser la de José Cantó Galiana. L'assistència va ser massiva i es van distribuir més de 300 entrepans.

El 30 de juliol, per primera vegada, es reparteix un tríptic amb el guió d'actes de les pròximes festes. L'endemà se celebra l'última "Verbena del Fester" en el Pla.

AGOST

Noneta

Dor-te, nineta

si tu tens son.

Dor-te, nineta

dorm, dorm, dorm.

La meua nineta

ella té soneta

i sa mare la dormirà

i li comprarà una coseta

P'al dia que's casarà

El diumenge 1 d'agost els festers trauen comptes en les seues respectives filaes, entre 10.000 pesetes (60,10 €) i 12.000 pessetes (72,12€) de mitjana van pagar per cada fester. De nit desfilen 13 filaes fins la una de la matinada. En aquesta volteta no van participar els Contestanos.

Martes 10 de Agosto:

A las 7:30 horas: Descubierta

A las 10 horas: Embajada Mora

A las 18 horas: Embajada Cristiana

A las 20:30 horas:

ACCION DE GRACIAS EN LA CAPILLA DE LA VIRGEN.

A las 22:30 horas:

Gran Verbena Popular como Final de Fiesta.

Vengan a vivir la alegría de unas
inolvidables Fiestas de
Moros y Cristianos.

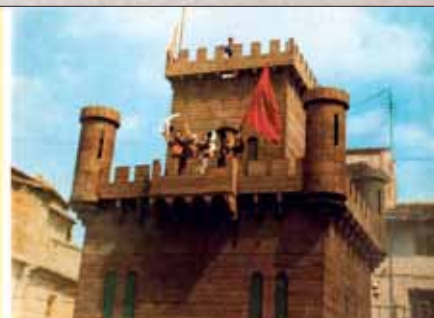

M. I. AYUNTAMIENTO
DE
COCENTAINA

Edita: Junta de Fiestas de Moros y Cristianos.

Impresión: Gráficas Agulló - Cocentaina

Depósito Legal: A - 339 - 1976

**Tríptico Festero en
honor a
San Hipólito Mártir**

Del 7 al 10 de Agosto de 1976

COCENTAINA

Sábado 31 de Julio:

A las 10:30 noche: En la Plaza Mártires

Gran Verbena del Fester**Días 2 y 3 de Agosto:****Festivales de España****Sábado 7 de Agosto:**A las 22 horas: **NIT DE L'OLLA.****Domingo 8 de Agosto:**A las 7 horas: **Primera Diana.**

A las 12:15 horas:

Desfile y Misa Ofrenda a San Hipólito Mártir.

A las 18 horas:

Entrada de Moros y Cristianos.

A las 22:30 horas:

Gran Verbena.**Lunes, 9 de Agosto:**

A las 8 horas:

Segunda Diana

A las 12:30 horas:

Desfile y solemne Misa Mayor a San Hipólito Mártir.

A las 19:30 horas:

Procesión General

A las 23 horas:

Retreta

La setmana festera va estar centrada en la celebració dels coneguts *Festivales de España*. Carmen Maura, Carlos Lemos i Maria Guerrero van actuar al llarg de dos dies en el Teatre Moderno, assistint unes quatre-cents persones. Evidentment el dèficit va superar les 50.000 pessetes (300,51 €)

Manuel Manzanique, fundador y director de la Compañía «Tirso de Molina», es, sin duda —como en su día lo fue José Tamego con la «Lope de Vega»—, el director más importante de la nueva generación. Veintidós grandes compañías le han ya una carrera de director comenzada hace ocho años.

Nacido en Campo de Crietana—Ciudad Real— en 1902, licenciado en Ciencias Políticas se alistó en el año 1922, en la Escuela Oficial de Cinematografía, después de haber cursado también estudios de Derecho en la Universidad de Madrid.

Una primera etapa como actor le lleva a intervenir en diecisiete películas, en siete de las cuales es protagonista. Así como en TVE y radio, interviene de forma destacada en la Compañía «Alejandro Calvo». Protagonista de obras de Calvo, Molière, Galdós, Iago, Unamuno, Lope de Vega, etc.

Una invencible vocación de llevar el gran teatro universal por toda la geografía del país lo lleva a fundar, en 1957, la Compañía «Tirso de Molina» y, con ella, y dentro de los Festivales de España, recorre año tras año el país, logrando tal labor el más preciado galardón para un profesional: el Premio Nacional de Teatro 1975.

Colaborador, con el Ministerio de Información y Turismo, de los Ciclos de Extensión Teatral, funda y dirige, el año 1969, la Compañía Lírica «Reperto Chapi», y, en 1974, la Compañía de Teatro «Miguel de Cervantes», que, con actores de primera categoría como José María Rodero, Chano Novato y Rafael Navarro, recorre el país como «La Dama», de Lope de Vega, y «Juan y el Pavo Real», de Juan O'Casey, por todo el país, dentro de los Festivales Oficiales, siendo esta compañía, «Miguel de Cervantes», junto con la música del «Miguel Guerrero», las dos únicas que han ido a los Festivales de España.

Casi tres millones de espectadores han presenciado las representaciones de la Compañía «Tirso de Molina», en los ochos años de vida ininterrumpida a las órdenes de su director, Manuel Manzanique.

En su repertorio están los más grandes nombres de la literatura universal de todos los tiempos, como Molière, O'Neill, Galdós, Calderón de la Barca, Pedro Antonio de Alarcón, Góngora, Juan de la Encina, Fernando de Rojas y Miguel de Unamuno.

Y las actrices españolas vivas de mayor renombre, como José María Pemán, Ricardo López Aranda, Jaime Salom y Pedro María Navarro.

En resumen: los mejores autores, las más grandes obras para un público español, servidos por una gran compañía: la «Tirso de Molina».

Más de cincuenta ciudades europeas ha visitado ya la Compañía «Tirso de Molina» en su año de tour: muchas grandes teatros más allá de nuestras fronteras: París, Londres, Bruselas, La Haya, Frankfurt, Stuttgart, Maribor, Lyon, Viena, Utrecht, Herndon, Ámsterdam, Lilla, etc. Han conocido nuestras voces. Más de diecisiete mil compañeros —entre los que estudiantes de español y católicos de las universidades de Nueva York— han visto vivo a Calderón, Calisto, Molière, Fernando, Sempere y otros. Dentro de unos meses serán otros los personajes, pero siempre dentro de un teatro popular, que representa la compañía «Tirso de Molina».

COMPANIA TEATRAL
TIRSO DE MOLINA
PREMIO NACIONAL DE TEATRO
PRESENTA A:

CARLOS LEMOS

CARMEN MAURA y MARIA GUERRERO

COMPANIA TEATRAL
TIRSO DE MOLINA
PREMIO NACIONAL DE TEATRO

DIRECTOR
MANUEL MANZANEQUE

CAMPAÑA 1975. PATROCINADA POR EL MINISTERIO DE INFORMACION Y TURISMO Y EL EXCMO. AYUNTAMIENTO DE ESTA CIUDAD

Este teatro está especialmente dedicado a nuestros ciudadanos y a los que durante estos años vienen visitando nuestros festivales de teatro.

Un año más —y con éste son ya nueve años— la Compañía «Tirso de Molina» recorre una vez más la geografía española llevando nuestros espectáculos a todas las ciudades, pero muy especialmente a esos grandes y entrañables pueblos, que aun siendo muy importantes, no tenían teatro desde hacía más de cuarenta años.

Con la misma intención y buena voluntad, llevamos cuatro años viajando también por toda Europa, trabajando para toda la emigración española: para esos hombres que han tenido que buscar trabajo en el extranjero.

La andadura ha sido larga y no exenta de dificultades. No era fácil convencer a algunos de que también en las fiestas de nuestros pueblos había que dar algo más que fútbol y toros. Otros, sin embargo, lo comprendieron rápidamente y acogieron la idea con ilusión, juntos lucharon de salvar las dificultades. Aun recuerdo esa primera actuación en Novelda sobre el sistema de unos albañiles, y hoy, sin embargo, tiene uno de los mejores escenarios de España y un público entusiasta: casi cuatro mil personas asisten por la noche a nuestras funciones.

Esto ha sido lo más hermoso, el entusiasmo con que ha respondido el público, lo cual demuestra también que nuestros pueblos han cambiado más de lo que algunos creen. Hubo que trabajar mucho en los primeros tiempos, pero hoy están enriquecidos de tal manera en el pueblo nuestros espectáculos, que la gran asistencia de público nos compensa de todos nuestros esfuerzos y, naturalmente, nos obliga a hacerlos cada vez mejor.

Este año son ya tres Compañías las que tenemos recorriendo todo el país. Con ellas han trabajado en estos años primerizas figuras de la escena española: José María Rodero, Carlos Lemos, Ana María Vidal, Lila Cardona, Rafael Navarro, Queta Claver, Chano Novato, María Guerrero, José María Escuer, José Martín, Gloria Cámara, Mari Paz Ponsal, Tony Isbert, Carmen Maura, María Esperanza Navarro, Fernando Cebrián y tantos otros. Todos lo han hecho con ilusión, con amor y con el mismo interés y entusiasmo con que hacen los artistas en Madrid. Para todos estos grandes profesionales queda también constancia aquí de nuestro agradecimiento y nuestro recuerdo. Ellos, con su esfuerzo y su trabajo, han dado a la Compañía una variedad y unas formas de hacer distintas, y a ustedes la posibilidad de conocer con la misma Compañía una gran cantidad de figuras importantes de nuestro Teatro. Otro tanto ha ocurrido con los autores y sus obras. Todos hemos hecho esta labor con algo muy sencillo, pero muy importante: con un gran amor.

En fin, la semana está echada y en buena tierra, el pueblo español. La habebachera ha sido larga y bien abonada. Quisiera ahora tras de nosotros vendrá otros seguidores a recoger la cosecha, y esto también es bueno. Pero tendrán que hacerlo muy bien, porque las gentes de los pueblos de este país, aunque algunos son quienes pueblan en ella, son los que mejor saben separar el grano de la paja.

Manuel Manzanique

EL DIA QUE SEQUESTRARON AL PAPA

Comedia en dos actos original de JOAN BETHENCOURT en versión de ARIEL CORTAZZO y XAVIER DEL RÍO.

REPARTO
(Por orden de aparición):

San El Papa	RICARDO ACERO
Bata	CARLOS LEMOS
Irving	MARIA GUERRERO
Miriam	CARLOS PERERA
Rabino Meyer	CARMEN MAURA
Cardenal O'Hara	RAMON OTEIZA
	ALFONSO ORRICO

Dirección escénica:
CARLOS LEMOS

LA PEREZA (LA FIACA)

Obra en dos actos de RICARDO TALESNIK en versión de FERNANDO FERRAN GOMEZ.

REPARTO
(Por orden de aparición):

Néstor	CARLOS LEMOS
Marta	CARMEN MAURA
Madre	MARIA GUERRERO
Fernita	RICARDO ACERO
Joséguil	CARLOS PERERA
Balsani	RAMON OTEIZA

Dirección escénica:
JOSÉ MARIA RODERO

LAS CARTAS BOCA ABAJO

Obra original de ANTONIO BUERO VALLEJO

REPARTO
(Por orden de aparición):

Adela	CARMEN MAURA
Juan	CARLOS LEMOS
Mauro	RICARDO ACERO
Juanito	CARLOS PERERA
Anita	MARIA GUERRERO

Dirección escénica:
MANUEL MANZANEQUE

EQUIPO TECNICO

Decorado: GIDRON, realizado por MANUEL LÓPEZ — Música: ARTEAGA — Regido: ENRIQUE GIMENEZ — Jefe de Maquinaria: DEMETRIO SANCHEZ — Luminotecnia: SANTOS PUMAR — Sonido: DIAZ — Vestuario: CORNEJO — Carrocería: A. ORRICO — Ayudante de Dirección: GERARDO GIMENO

Director en ruta: **CARLOS LEMOS**

DIRECTOR:
MANUEL MANZANEQUE

9075-9080-9076-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99

Tríptico “Festivales de España”. Arxiu particular A. Borrás

El dijous 5 d'agost el periòdic *Ciudad* posa a la venda un suplement dedicat a la trilogia contestana. Són 16 pàgines on les primeres autoritats tant polítiques com festeres són entrevistades. El suplement també es va fer ressò de l'acte de l'elecció de la Festera Major i del guió d'actes. Hi figuren també entrevistes als càrrecs festers i a totes les festeres que es van presentar a l'elecció de la Festera Major. Els càrrecs eren per la fil·la Creuats i com a Capità Cristià, Miguel Carbonell Botella. Vicent Pascual Moltó, de la fil·la Cavalleria Ministerial com a Abanderat del bàndol de la creu. El Capità Moro per la fil·la Llana va ser representat per Rafael Cantó Moscardó. Francisco Reig Palacio de la fil·la Guàrdia Jalifiana va ostentar el càrrec d'Abanderat Moro.

SUPLEMENTO DEDICADO A LAS FIESTAS DE COCENAINA

CIUDAD

Jueves, 5 de agosto de 1976

CAPITANES Y ABANDERADOS DE LAS FIESTAS 1976

MIGUEL CARBONELL BOTELLA
(Capità Cristià - Fil·la Creuats)

—Porque tenía mucha ilusión hacer este cargo. Yo llevo ya cinco años de "Cap de FIB" y he aprovechado esta oportunidad para cumplir un deseo de hace tiempo. Sobre todo, creo que me gustará mucho el acto del Oso.

—En Cocenaina procuramos darle a este cargo la mayor categoría cada año, pero la verdad es que para darle mayor importancia se necesita mucho dinero. Nosotros hacemos lo que podemos. Los hacemos así, prácticamente, no hacemos monjes durante el año. Cuando vienen las fiestas los pagamos todo y quedamos libres de más gastos.

—Soy festero desde los doce años. Siempre he sido un festero del bando cristiano. Creo que si dijera algún día mi "fiesta" me sentiría a ninguna otra.

—Para mí, considero que nuestras fiestas están bien, dentro de la

Un año más de fiestas de Moros y Cristianos y cuatro nuevos cargos vienen a engrosar la ya larga lista de aquellos que los desempeñaron desde que Cocenaina celebra sus tradicionales festejos. Dos Capitanes y dos Abanderados son los que hoy adornan a nuestras páginas dedicadas a honrar a San Hipólito. El cuestionario para los cuatro es el siguiente:

- 1.— ¿POR QUÉ ACEPTO ESTE CARGO?
- 2.— ¿TIENE EN COCENAINA YA CATEGORÍA?
- 3.— ¿DESDE CUANDO ES USTED FESTERO?
- 4.— ¿CREE POSIBLE MEJORAR AUN MÁS LAS FIESTAS?

Las respuestas de los cuatro han sido las siguientes.

RAFAEL CANTO MOSCARDÓ
(Abanderado Moro - Fil·la Llana)

—Es una ilusión que siempre he tenido desde chico. Me atraía para hacer de Capitán y estoy muy contento de desempeñar el cargo. Agradecido a mis compañeros la confianza depositada en mí persona. Procuraré no defraudarles.

—Yo creo que cada año se le intenta dar mayor categoría a estos cargos. He ido siempre en cuenta que el Capitán represente a todo el bando moro y por tanto ha de ser un cargo digno. Este año, la Llana desea que el traje de su Capitán se haga un poco de lo contrario.

—He salido a la Guardia Jalifiana tres años y este es el primero que me visto en la Llana. El no salir a las fiestas anteriormente ha sido debido a circunstancias personales. No obstante, en mi caso todos son y han sido de siempre festeros.

—Las fiestas van mejorando e incluso quizá puedan mejorar más aún. Por ejemplo, si se partieran las empujadas, éstas podrían ser más cortas y no llegar a cansar al público. También la embujada podría mejorarse más. Creo que al público y los festeros no les van perdiendo del acto.

VICENTE PASCUAL MOLTÓ
(Abanderado Cristiano - Fil·la Cavalleria Ministerial)

—Porque me gusta y además, porque uno u otro compañero de FIB tenía que haberlo. En principio fueron los dos los que se sentaron a hacer lo, pero al final me abagaron a mí.

—En este aspecto, siempre he sido de la opinión de que lo más importante es hacerlo ya más importante. Yo recuerdo que años atrás, hacer el Capitán o el Abanderado era cosa que nadie sentía el menor deseo por representarlo. Yo creo que ahora están mejor. El gusto por el acto y también me gusta la "fiesta".

—Festero activo en esta compañía de la Cavalleria Ministerial voy desde hace diez años. De pequeño he estado al trajo de la Llana también. Creo que me gusta la "fiesta" mora. Aquí lo voy muy bien y tengo buenos amigos.

—Yo lo veo todo bien, aunque toda fiesta es susceptible de errores y perfecciones. Quizá ahora aparezca tradicional y puede que única empujada en España "del torero", es lo que los festeros nos divertamos mucho tomando parte en ella. Reconozco que no tenía nada de histórico, pero se pasaban muy divertidos.

FRANCISCO REIG PALACIO
(Abanderado Moro - Fil·la Guardia Jalifiana)

—Me hacía mucha ilusión hacer este cargo y por eso me presenté. Hubo alguien que también lo pidió, pero al final quedé solamente yo en lista. También, si Dios quiere, desearía hacer de Capitán cuando le toque el turno a nuestra "fiesta".

—Antes no la había. Era un cargo casi vulgar que nadie en la "fiesta" desearía hacerlo. Ahora y desde el pasado año parece que la cosa va en plan de hacerlo más serio y representativo.

—Soy festero desde que nací y desde que he nacido. Yo nací en Gardía, pero mis padres y toda mi familia es de Cocenaina. Y como mi padre ha sido siempre "festero" yo he salido siempre a su lado y en la misma compañía.

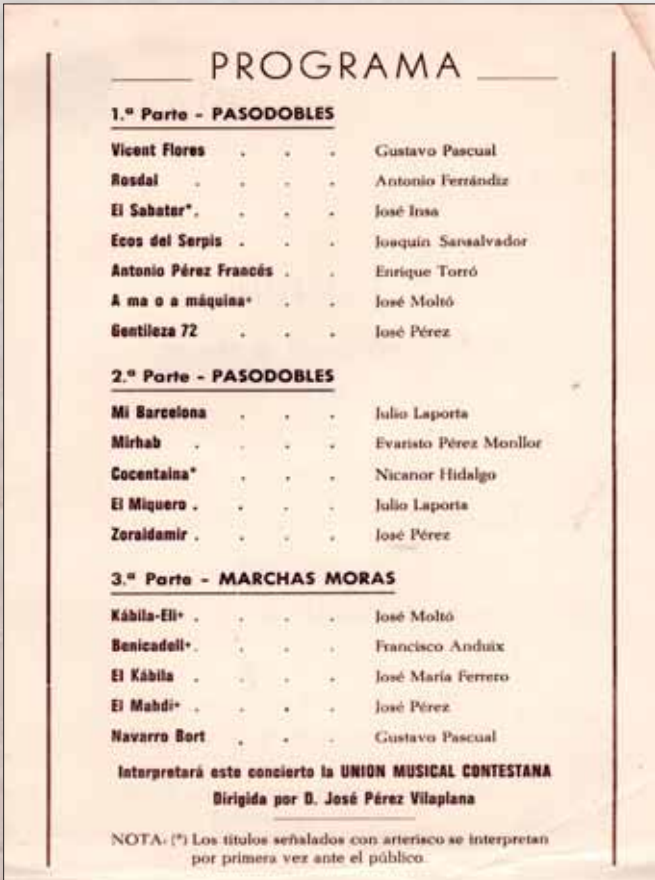
—Por ahora encuentro todos los actos muy buenos, aunque reconozco que se pueden mejorar poniendo mucha voluntad en hacerlo mejor si sabe de lo que lo hacemos.

CIUDAD agradece a todos los anunciantes su gentil colaboración, para la edición de este número extraordinario

Han colaborado en este número:
F. MOLTO - C. BITO - R. CLIMENT
F. MAIQUES y A. SANTACREU.
Las fotos son de CARLOS COLOMA y AGULLO

Entrevista càrrecs, extra periòdic Ciudad. Arxiu particular A.Borrás

El 6 d'agost la Unió Musical Contestana ofereix el seu concert de música festera que va ser presentat per Antonio Borrás Pérez.

Programa concert Unió Musical. EstrenA de les obres, el Mah-di, Kábila Eli i Benicadell. Arxiu particular. A. Borrás

La trilogia festera transcorre sense cap incidència, totes les filaes van participar en la Nit de l'Olla, complint-se l'horari ja que es va avançar en 10 minuts. L'endemà, després de la primera diana a les 7 del matí, se celebra la desfilada, Ofrena i Missa a Sant Hipòlit. A les 6 de la vesprada va tindre lloc l'acte de l'Entrada. La majoria de les filaes, càrrecs i esquadres van ser ben rebuts per la gent que ocupava totes les 2500 cadires que es van vendre, així com les voreres. La venda de les cadires va reportar a la Junta de Festes un ingrés de 135.000 pessetes (811,37€). Cal dir que una de les esquadres que més va cridar l'atenció va ser la de la filà Creuats, que va ser dissenyada pel canonge José Soler Cardona.

Tres filaes, Bereberes, Kabilenyos i Mudèjars, van provocar un retard. Podem observar en la foto de l'esquadra de negres de la Cavalleria Ministerial, també bastant original, la gran quantitat de públic.

Les següents personalitats van estar presents en la Tribuna ubicada al Pla: Pedro Zaragoza Orts, Governador Civil de Guadalajara; Jorge Silvestre Andrés, president de la Diputació d'Alacant; José Cholbi Diego, inspector del Ministeri d'Educació i Ciència; Rafael Terol Aznar, alcalde d'Alcoi; així com alcaldes de les comarques i representacions festeres dels pobles de Villena, Alcoi, Sax, Elda, Muro, etc. Una revetlla tancava aquest dia festiu. Cal assenyalar que TVE va gravar els actes del primer dia i de l'últim.

En la missa del dia de Sant Hipòlit, l'endemà, l'homilia va ser realitzada pel religiós Eduardo Camallonga Rico. La Diana, l'ofrena, la processó i la retreta van transcórrer amb normalitat. El dia de l'Alardo, un accident patit de matí per l'Ambaixador Moro, Francisco Gisbert Torregrosa "Flautí", va provocar que Luls Reche Sánchez, haguera de llegir el text de l'Ambaixada de la vesprada. Rafael Jover González va ser l'Ambaixador Cristià. El monestir de la Patrona va acollir l'acte d'acció de gràcies que en el seu dia va recuperar el canonge José Soler Cardona, ja que la seua primera referència és de 1878.

L'Ajuntament subvencionava les festes amb 800.000 pessetes, (4.808,09 €).

Esquadra Creuats dissenyada per José Soler

Esquadra de Negres Cavallets bandera

Gran jornada festera la que vivió Cocentaina el domingo

Cocentaina, la vecina y fraterna villa, vivió antierayer domingo una jornada festera sin igual. El fuerte color reinante fue la tónica de la jornada que congregó en Cocentaina una afluencia de forasteros como nunca, de manera especial flagelos de pueblos de la costa. Con un orden digno de referenciarse y una puntualidad ejemplar, a las seis de la tarde comenzó el principal acto de la fiesta de Moros y Cristianos, en el que hicieron unas escuadras muy originales y vistosas. Del acto de la Entrada de que hacemos mérito damos aquí unos gráficos, en los que reproducimos a los capitanes de ambas bandos y sendas escuadras. En boca de todos quedó señalado el festejo del domingo en Cocentaina como muy destacable, fiesta que se perfila de año en año como de auténtica categoría. — (Fotos SOLEROCA).

CIUDAD

Director
Rafael COLOMA

Edición de ALCOV
Martes, 10 de agosto de 1976

Precio:
Diez Ptas.

Crònica Ciudad, festes agost 1976.
Arxiu particular A. Borràs

En els següents quadres podem veure dades molt curioses de diverses despeses que provocaven la celebració de les festes, així com l'evolució de les despeses del muntatge de les distintes infraestructures.

DESPESES JUNTA DE FESTES 1973-1976								
ANY	1973		1974		1975		1976	
	PESETES	EUROS	PESETES	EUROS	PESETES	EUROS	PESETES	EUROS
REVISTA DE FESTES	250.000	1.502,53 €	363.057	2.182,02 €	470.370	2.826,98 €	576.200	3.463,03 €
ELECCIÓ FESTERA MAJOR	134.700	809,56 €	287.800	1.729,71 €	344.375	2.069,74 €	296.450	1.781,70 €
DESPESES GENERALS	1.051.622	6.320,38 €	1.598.533	9.607,38 €	1.959.365	11.776,02 €	2.119.902	12.740,87 €
LOTERIA	80.625	484,57 €	105.253	632,58 €	173.510	1.042,82 €	177.750	1.068,30 €
VENDA DE CADIRES	70.380	422,99 €	137.000	823,39 €	139.575	838,86 €	135.000	811,37 €
TEATRE FESTIVALS D'ESPANYA	121.392	729,58 €	146.683	881,58 €	121.910	732,69 €	172.719	1.038,06 €
TOTAL	1.708.719	10.269,61 €	2.638.326	15.856,66 €	3.209.105	19.287,11 €	3.478.021	20.903,33 €

DESPESES MUNTAR I DESMUNTAR CASTELL DE FUSTA , TRIBUNA I ORNAMENTACIÓ			
ANY	PESETES	EUROS	
1971	54.717	328,86 €	
1972	56.414	339,05 €	
1973	62.270	374,25 €	
1974	84.370	507,07 €	
1975	115.200	692,37 €	
1976	171.560	1.031,10 €	

Vicente Pérez Ibáñez va ser el guanyador del IV Trofeu de Ciclisme Sant Hipòlit, quedant segon Vicente Belda Vicedo. Aquesta carrera ciclista es va celebrar el dia 12 d'agost. A l'endemà té lloc la celebració litúrgica del Patró, concelebrada per un bon nombre de religiosos.

El 16 d'agost, el Contestano comença la pretemporada, presentant al primer equip, al juvenil i a l'infantil. Cal destacar que el juvenil va disputar partits amistosos contra el València, l'Hèrcules, i l'Elx. En el refugi de les Foietes se celebra el V Campament infantil i juvenil Sant Hipòlit.

Luz Divina Samper Esplugues és la nova directora de l'Institut Pare Arques.

En els locals de la parròquia del Salvador té lloc la presentació pública del Centre d'Estudis Contestans, al qual van assistir unes 20 persones. S'hi va explicar la motivació principal de fundar aquesta entitat, que era la de crear un òrgan unitari per coordinar totes les activitats culturals existents i fomentar-les. En la reunió també van definir la finalitat del Centre, com era promoure la investigació científica a tots els nivells, conser-

var el patrimoni cultural, promoure la cooficialitat de la llengua, etc., tot centrat en el marc històric de la comarca del Comtat. Cal recordar que la primera activitat del Centre va ser el 17 de gener de 1971.

SETEMBRE

- Les vocals
- A.- La mestra m'ha pegAt
- E.- Jo no se per quÈ
- I.- Jo no estava allí
- O.-Estava en la presÓ
- U.- Tancat en lo comÚ

La celebració de les fueres a finals d'agost i els primers caps de setmana de setembre tanca el cicle fester, ja que aquestes servien per acabar-se les sobres de Festes. Es presenta el llibre del I Congrés de Moros i Cristians celebrat en Villena l'any anterior.

S'aproven els estatuts de la Mancomunitat Inter municipal del “Valle del Serpis” amb objectius molt ambiciosos com el de construir un abocador comú i recollida de brossa, servei de recollida de gossos, un parc de bombers, un escorxador o una residència geriàtrica etc... El nou Pla General d'Ordenació Urbana delimita les zones del casc urbà, el sol industrial i les àrees urbanitzables per a segones residències.

OCTUBRE

- La Cabreta
- Serra, serra, Politet,
- que ta mare no té llet.
- La cabreta te'n darà
- de sopetes i de pa.
- Serra, serra, ja està en terra!

Es recuperen les festes populars de la pedania dels Algars en honor a la Mare de Déu del Ro-

ser. Va actuar el grup musical local Els Rolex i la processó va ser presidida per l'alcalde Daniel Carbonell i acompanyada per la Banda de Trompetes i Tambors de Batoi. La pluja hi va estar present.

El sorteig de la loteria nacional del dissabte 16 d'octubre va portar la sort a Cocentaina amb el número 75517, corresponent-li el primer premi. Un premi de 217.000.000 pessetes (1.304.196,17€) que va ser molt repartit. Els de major quantitat de diners, a una sola persona, va ser un premi de 9.000.000 de pessetes (54.091,09€) i un altre de 7.000.000 de pessetes (42.070,85€). El premi que a més gent del poble va tocar era el de 375.000 pessetes (2.253,79 €). L'alegria va inundar el poble. Maria Antònia Ripoll Ripoll era la persona que des de feia poc més d'un any regentava l'administració que va repartir el premi i estava ubicada al carrer Major.

Amb la celebració de l'última trilogia, la Junta de Festes, presidida per Antonio Borrás Pérez acabava el seu mandat; per això s'inicia una sèrie de reunions entre l'alcalde i el president a fi de començar a fer el relleu. Algunes opinions dins del món de la festa eren partidàries que aquesta Junta prorrogara un any més el seu mandat, a fi d'esperar el resultat de les eleccions municipals de l'any següent. Eixa idea no va quallar i, com ja els diré més avant, un nou president seria elegit "democràticament" pels representants dels festers.

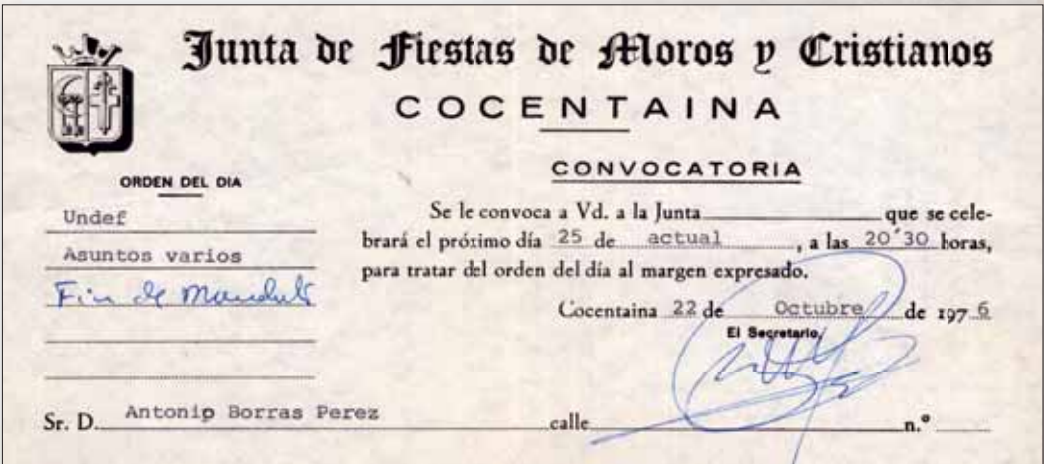
En realitat l'última reunió va tindre lloc al llarg d'un dinar en l'Hotel Odon el 8 de novembre. Ja l'endemà, i en el transcurs del ple del consistori,

l'alcalde cessa oficialment el president de la Junta de Festes. El 12 de novembre és l'acomiadament oficial de la Junta, primer en una missa en Santa Maria, presidida pel sacerdot Miguel Simon Franco, i després en el Palau, en un acte amb tots els membres on són nomenats com a Festers Distingits. Allí anava ja prenent forma la idea defensada per l'actual president que el proper president de la Junta fora elegit de forma democràtica.

El diumenge 31 d'octubre, a les 12.30h, s'inaugura l'edició de la Fira de Tots Sants. El periòdic *Ciudad* posa a la venda un extra on podem trobar entrevistes al regidor de Fira, Francisco Denia Mullor, i a l'alcalde Daniel Carbonell Nadal. El guió d'actes i altres referències a la Fira completen l'extra del periòdic alcoià que per un error va datar el suplement el 30 de novembre.

Va ser inaugurada pel president de la Diputació Provincial, Jorge Silvestre Andrés, acompanyat per la majoria d'alcaldes d'aquestes comarques. Van participar les Majorets de l'Alqueria de la Comtessa, gegants i cabuts i la banda de trompetes i tambors del barri alcoià de Batoi. Aprofitant la visita a Cocentaina per la Fira, opcionalment, es van preparar diverses excursions a les obres del nou col·legi Real Blanc i a la reconstrucció del restaurant de Sant Cristòfol. La Unió Musical va oferir un concert en el pati del Palau. Es va presentar el llibre *Vida y obras del Pintor Nicolás Borrás de Cocentaina*, escrit per Lorenzo Hernández Guardiola.

Es calculava, per part de les autoritats, que el valor total exposat superaria les 150.000.000 pessetes (901.518,16€). Vint-i-set firmes van

Convocatòria última reunió Junta de Festes. Arxiu particular A.Borràs

exposar en la Fira, aportant una recaptació de 366.000 pessetes (2.199,70€). Per la seua part, la subhasta de les atraccions de la Fira va ascendir a 214.000 pessetes (1.286,17€). 17.000 m² eren destinats al recinte de les atraccions que tenien ja llista d'espera. Aquesta recaptació anava destinada al manteniment de la Fira, seguretat, il·luminació, etc. El dia de la inauguració, les autoritats i convidats van dinar en l'Hotel Odón, més concretament en el conegut "Salón Naranja".

NOVEMBRE

DON PACO

—Pren, Paco, fesols en ceba.

Don Paco diu que no'n vol.

Tira la dona en terra
i els fesols, al trespol.

Carai don Paco, carai don Paco,
carai don Paco, tan xicotet,
pega palisses, pega palisses,
pega palisses a Miraclet.
Carai don Paco, carai don Paco,
carai don Paco, tan xicotet,
porta patilles, porta patilles,
porta patilles i bigotet.

Solliciten subvencions per a la construcció d'un frontó en el poliesportiu municipal, frontó que ja es faria l'any següent. Es compren els terrenys per al depòsit d'aigua de Santa Bàrbara, adjudiquen el restaurant i bar del Paratge de Sant Cristòfol a Salvador Martínez Cano, que substitueix José Chiquillo Pla.

Després de diverses reunions en les seus de les fil·laes, el dilluns 22 de novembre, en el saló de sessions de l'Ajuntament, es realitza una votació entre dos candidats que havien optat a la presidència de la Junta de Festes, Rafael Briet Llorens i Pedro Riera Carbonell. En la reunió van participar els membres de l'anterior Junta de Festes i 14 representants que havien triat cadascuna de les fil·laes. L'elegit va ser Rafael Briet Llorens.

Ja el divendres 26 de novembre, en el despatx de l'alcaldia, es produeix el relleu oficial entre els dos presidents. Seguidament té lloc una reunió de caps de fil·la, on oficialment, el ja expresident Antonio Borrás s'acomiada dels representants de les fil·laes. En aquella època, la seu de la Junta de Festes es trobava en els baixos de l'Ajuntament, on hui en dia s'ubica el jutjat de Pau. El nou president, en el transcurs d'una reunió celebrada a Bocairrent, arrebplegava el testimoni de la presidència de la UNDEF, que era rotatòria, per un temps de mig any.

Pàgina periòdica Ciudad, extra Fira de Tots Sants. Arxiu Particular A. Borrás

Els últims dies del mes de novembre comencen la campanya electoral del referèndum sobre el Projecte de Llei per a la Reforma Política. Entre altres frases podíem trobar la següent, per cert escrita en castellà i valencià: *Si votes hui... demà decidiràs què: Què convé més al País Valencià. Què vols per a tu. Què demanes al futur d'Espanya. Vota hui... i podràs decidir demà.*

Les obres del futur col·legi Real Blanc van avançant a bon ritme.

DESEMBRE

La violència és la por als ideals dels altres.

Mahatma Gandhi

Torna a veure la llum la revista *Contestania*. En aquesta segona etapa era enviada als veïns de Cocentaina per correu ordinari. En aquest primer

número, es publicava cada quinze dies, l'urbanisme era el tema principal. També es fa ressò de l'elecció del nou president de la Junta de Festes, fent-se públic l'estat de comptes de la Junta anterior. En la publicació de huit pàgines també s'arreglen els acords aconseguits en els plens d'octubre i novembre, la inversió per a la N-340, així com es fa un resum de la passada edició de la Fira de Tots Sants. El 8 de desembre ja estava en les cases contestanes. El periòdic *Ciudad* anuncia en la seua portada d'eixe dia la tornada de la revista *Contestania*.

Els reis d'Espanya, Juan Carlos I i Sofia, visiten Alcoi, on van arribar en helicòpter. Un bon nombre de veïns del nostre poble van ser testimonis d'aquesta primera visita dels monarques espanyols a la població veïna.

El dimecres 15 de desembre se celebra un referèndum per a permetre eliminar les estructures de la dictadura. Al nostre poble va participar el 90%, aconseguint el major índex de participació de tota la província d'Alacant, fet aquest que va ser destacat en la televisió. Els contestans van votar majoritàriament la reforma en un 94%, el 1,5% van ser negatius. A nivell nacional van votar favorablement més de setze milions de persones. Tan sols 450.000 van votar en contra, és a dir, un 97,36% van votar sí a aquesta reforma.

Després del sorteig de la grossa de Nadal (sense sort per al nostre poble), el segon dia de Nadal, festiu local, a les 12.00 h, l'Ajuntament de Cocentaina va organitzar un concert homenatge a la Unió Musical per tots els premis aconseguits al llarg de l'any 1976. El segon premi d'Altea i els dos primers premis a Alcoi i a Alfàs del Pi. El Teatro Moderno va albergar el citat concert, en el qual la banda local i el Grup Orfeònic Contestà van oferir una ac-

Pàgina Contestania, nou president Junta de Festes. Arxiu particular A. Borrás

tuació dividida en tres parts, la primera i la tercera a càrrec de la Unió Musical sota la direcció de José Pérez Vilaplana, i la segona a càrrec del cor, dirigit per José Francisco Molina Pérez. El programa del Grup Orfeònic va estar dedicat al Nadal, interpretant nadaletes típiques.

Una entrevista publicada el 30 de desembre en el periòdic *Ciudad* al mític massatgista Francisco Valls Moltó, més conegut com a “Maquinària”, ens porta al final d’aquest any 1976.

L'ànima sense lectura és com el cos sense aliment. Santa Teresa de Jesús

Per acabar, i com sempre els dic, vull agrair-los que hagen tingut la paciència de llegir l'article fins al final. Un article que no té cap pretensió,

sols la d'entretenir-los i que, amb la lectura relaxada de l'estiu, o en el moment de l'any que decidisquen llegir-lo, passen una estona agradable, coneixent, sobretot, un poc més de la història local. Si en algun moment els trac un somriure, ja em donaria per satisfet. També els seus comentaris i les seues consideracions sobre algun tema en concret em valen de molta ajuda i d'ànim per a escriure l'article següent. Sols em resta emplaçar-los fins l'any que ve, 1977, anualitat que veurà naixer el Grup de Danses el Convent i el Cor Joves Cantors. Sabrem quan es va inaugurar el col·legi Real Blanc; com es reorganitza, després de la dictadura, l'agrupació socialista de Cocentaina, sota la presidència de Rafael Guillem Moltó; i la tornada de l'exili de Juan Payá Agulló. Tam-

bé coneixerem com es va fer pública la legalització del Partit Comunista, les repercussions de la matança dels advocats d'Atocha, com es va detindre a la plana major del grup terrorista Grapo a Benidorm i el resultat de les primeres eleccions generals democràtiques. Com no, sabrem la composició de la nova Junta de Festes, presidida per Rafael Briet i les seues primeres decisions que afectarien el món de la festa.

Fins l'any que ve, però recorden ser feliços, fer bondat i si fan caritat, no ho diguen a ningú.

Ara ja sí, acabe en una frase final que vaig llegir en l'instagram de l'amic i músic Romu Agulló Llorens i que tant d'actualitat ha estat este any 2026, any de tantes guerres: “*La música ensenya a escoltar i escoltar és la base de la pau.* Daniel Barenboim”

Cocentaina, 7 de maig de 2026
426 anys després de l'elecció de Sant Hipòlit Màrtir com a Patró de Cocentaina

Portada revista Contestania. Arxiu particular, A. Borrás

DE LA FIRA DE LA MARE DE DÉU DELS ÀNGELS A LA DE SANT HIPÒLIT

Mª AMPARO SOLER MOLTÓ

Llic. en Geografia i Història, Centre d'Estudis Contestans

"Quina alegria, ja està ací la fira! Festa, festa!" (exclamacions típiques de la xicalla i el jovent).

De molts segles ençà, les fires han estat buscades i desitjades perquè suposaven diversos avantatges per als llocs on s'establien, però principalment es pretenia el creixement econòmic sense menysprear la part de relacions socials així com la lúdica i/o d'entreteniment. Les fires grans i importants s'atorgaven mitjançant un privilegi reial, essent concedides sovint com a premi als senyors feudals, per haver col·laborat estretament amb els diferents reis en les respectives mampreses de conquesta, facilitant-los així una oportunitat d'enriquir els territoris senyorials aconseguits, com és el cas de la Fira de Tots Sants a Cocentaina (Pere IV, 1346) o la de l'Assumpció a Xàtiva (Jaume I, 1250) entre d'altres. Aquestes fires tan significatives, ho eren sobretot perquè se celebraven en llocs idonis: nuclis rurals amb no massa oferta comercial durant l'any i amb una àrea d'influència als voltants de certa envergadura i susceptible de ser atreta a la celebració, és a dir, un entorn amb pobles i població abundant el referent comercial extraordinari dels quals era l'indret on transcorria la fira.

Parades de la Fira, any 1959. Fotògraf Luis Riera. Arxiu del CEC.

Però, al costat d'aquells mercats excepcionals, també des d'època medieval, tenien lloc unes fires menors anomenades porrats o firetes, les quals eren celebrades en nombroses poblacions amb motiu de la festivitat d'un sant, de la solem-

nització del sant patró d'un gremi i/o d'una romeria a una ermita concreta, l'advocació de la qual era força representativa per al collectiu que la propiciava. Dites fires o porrats tenien una duració més breu que les esmentades a l'inici -les

quals duraven 15 dies o més-. En el cas que ens ocupa podien ser d'un dia o dos i, com a màxim, s'allargarien fins la vuitena en determinats casos. Els productes típics per a la venda consistien en fruits secs, llepolies, dolços i altres mercaderies locals i/o tradicionals de la zona en qüestió; l'article estrella solia ser el "torrat", que no era altra cosa més que cigrons torrats, i d'on probablement vindria el nom de porrat. Les parades per vendre dits capricis podien i solien anar acompanyades d'altres que proporcionaven jocs i entreteniments per a grans i menuts, en certes ocasions s'oferien espectacles. Algunes d'aquestes fires foren establides, com ja hem dit, en l'edat mitjana i moltes altres varen ser creades al llarg dels segles, segons les diferents necessitats dels habitants que poblaven la zona.

A Cocentaina es portava a cap un d'aquests porrats el dia 2 d'agost en honor i llaor de la Mare de Déu dels Àngels, l'existència del qual queda confirmada en diferents documents notariais i unes quantes actes municipals que aportem en aquest article.

Tocant a l'origen i motivació de la fira dedicada a la Mare de Déu dels Àngels, així com la respectiva data de començament, i donat que fins avui no hem trobat l'acta de constitució de la mateixa ni les raons per les quals es va instituir, hem hagut de recórrer a hipòtesis basades en una relativa lògica i una probabilitat de certesa acceptable. Aleshores hem considerat:

D'una banda, la celebració als inicis d'agost de la verge dels Àngels és una festa de gran solemnitat per a tota l'Orde Franciscana, ja que Sant Francesc li tenia una devoció especial a aquesta Mare de Déu, nomenada de la Porciúncula perquè es tracta d'una ermita molt menuda prop d'Assís on es va fundar dita orde a principis del segle XIII (1209) i on es va preparar la fundació de les Clarisses (1212) en rebre Clara l'hàbit de religiosa. D'altra banda, la gran devoció dels comtes de Cocentaina, En Dídac de Benavides i n'Antònia de Corella, a la Mare de Déu del Miracle va generar que esdevingueren els promotors de la fundació del convent de Santa Clara a la nostra vila, on arribaren les fundadores en 1653. El Convent

dels Franciscans també s'havia establert feia un temps (1651), gràcies a l'interès del comte En Ximén Pérez de Corella, al mateix lloc on prèviament havia existit una ermita dedicada a Sant Sebastià a la partida de Beniassent, prop de la moreria o raval. I per últim, dues circumstàncies: primera, la construcció de dues ermites dintre del pati del convent de les monges, la finalitat de les quals seria el retir espiritual i l'oració individual. Una d'elles sota l'advocació de la Mare de Déu dels Àngels, construïda (entre 1700-1704) a expenses de l'escultor Antonio Aliprandi qui la va dotar d'una excepcional decoració si tenim en compte l'ús reservat a què estava destinada; segona, la data de celebració de la fira (2 d'agost), dia en què l'orde franciscana celebra sa festa amb gran solemnitat. Tot plegat, ens va fer pensar que al llarg del XVIII des de l'Ajuntament es degué d'instituir aquesta fira amb la intenció de preparar i anunciar que també s'aproximava la Festa del nostre Patró i donar rellevància ambdues celebracions alhora.

Motiu d'estuc fet per Antonio Aliprandi situat a l'altar de la capella de la Mare de Déu dels Àngels, any 2005. Pati del convent de Santa Clara. Arxiu del CEC.

Motiu d'estuc fet per Antonio Aliprandi situat a l'entrada de la capella de la Mare de Déu dels Àngels, any 2005. Pati del convent de Santa Clara. Arxiu del CEC.

La manera en què la fireta es desenrotllava l'hem anat descobrint amb els diferents documents relacionats amb ella. Els primers que hem trobat, fins a hores d'ara, són de finals del segle XVIII i corresponen a quatre escriptures notariales on es registren sengles contractes d'arrendament dels drets per a plantar dita fira o porrat. En ells, els representants de l'Ajuntament que componen la Junta de Propis i Arbitris, actua com a arrendataris i un individu intervé com a arrendador. Al text d'aquests tractes apareixen relacionats tots els noms dels actuants, el de l'escrivà i/o notari, a més d'especificar les condicions, els pactes, la quantitat de diners a pagar, la data i els terminis de pagament. De vegades, l'interessat hi aportava fiadors que li donaven suport i que així mateix es comprometien a respondre per ell en tot, si fóra el cas. També s'inclouen les signatures dels implicats que saben escriure i "pels que no

saben" (com puntualitzen sovint els escriptors) sol signar un dels testimonis expressats.

Els productes estipulats per a vendre en les parades, sembla que eren molt concrets perquè encara que no són detallats als contractes, sí que especifiquen de quins articles no poden cobrar res els arrendadors. Els responsables o encarregats municipals li facilitaven una llibreta, on estava tot escrit i explicat, a l'encarregat de cada any de plantar i gestionar la fireta, tot insistint-li que si decidia fer més del que estava estipulat aniria al seu càrrec, així mateix que necessitava l'autorització de la junta municipal per a altres decisions. Tot açò ho podem comprovar a les transcripcions dels documents esmentats que tot seguit incloem.

Ermita o capella de la Mare de Déu dels Àngels, ubicada a la torre nord del Palau, dintre del pati del Convent de Santa Clara, any 2005. Arxiu del CEC.

1. Doc 1 10/07/1791. Arrendament Fira de la Mare de Déu dels Àngels.

“Arrendamiento de la Feria del día de Nuestra Señora de los Angeles a Josef Ferrer.

En la villa de Cocentaina a los diez días del mes de Julio de mil setecientos noventa y uno, los señores Francisco Cister y Calatayud, alcalde ordinario de la misma villa, el Doctor Manuel Candela Regidor, Miguel Arques Diputado, el Doctor don Josef Guerau Síndico Procurador General y Manuel Reig Síndico Personero que actualmente están presentes en la sala capitular de la casa El Ayuntamiento de esta villa en representación de este y de la Junta municipal de Propios y Arbitrios de la misma, mediante que a consecuencia de los pregones que se han hecho, se acaba de efectuar con todas las formalidades de derecho el remate público del Arrendamiento de los Productos de las tiendas de la feria que se ha de celebrar en esta villa el día dos de agosto próximo en favor de Josef Ferrer de esta villa por setenta libras moneda corriente franca para el caudal de Propios que ha de pagarse en una paga a su Depositario Bautista Reig y Pérez, en el día cuatro de dicho agosto; Y amas ha de satisfacer trece libras moneda corriente al carpintero Francisco Trenzano por plantificar y quitar las tiendas de dicha feria; e igualmente deba pagar a dicho carpintero el coste de cualquiera tienda que se plante amas de las señaladas en la libreta que se le entregará, sea de cuenta del arrendador el haber de diligenciar los cañizos que falten para dichas tiendas y el haber de dejar la plaza limpia. Y, asimismo, satisfacer los derechos de remate y presente escritura conforme arancel, diez reales de vellón a dicho Síndico Procurador General por acompañar a la cobranza para que se evite todo exceso y una libra a Nicolás Oriola Ministro Ordinario por su asistencia y auxilio. Otorgan en dicha representación que arriendan al dicho Josef Ferrer todos los productos de las tiendas de dicha feria en el presente año, según están notados en dicha libreta que se le entregará sin que pueda percibir cosa alguna por razón de frutas, vidriado y otras cosas que no son de tienda; cuyo arrendamiento le hacen por precio de dichas setenta libras moneda corriente que ha de satisfacer según queda dicho y con las demás condiciones y prevenciones que quedan notadas. Y siendo presente el citado Josef Ferrer así lo acepta y promete pagar a dicho Depositario de Propios dichas setenta libras en el señalado día y cumplir a la Letra los expresados Pactos y condiciones para cuya seguridad da por fiador y Principal Pagador juntamente con él y a solas a Josef Pérez de Sella, labrador de esta villa, quien siendo igualmente presente y bien enterado de todo otorga de su buen grado y cierta ciencia que se constituye por tal fiador y Principal obligado del referido Josef Ferrer en este su arrendamiento haciendo como hace de causa y negocio ajeno suyo propio para cumplir y pagar por él cuanto se ofrezca así en lo que mira a las setenta libras de su precio, como por lo que hace al cumplimiento de las condiciones y pactos expresados; para lo cual quiere que se le ejecute y apremie por todo rigor de derecho en virtud de esta Escritura y el juramento de quien fuere parte, sin otra prueba, ni justificación, (...)

Así lo otorgan en dicha Villa y día, siendo a ello presentes por testigos Miguel Ynsa de Juan y Joaquin Albors, labradores vecinos de la misma. De todo lo cual, del conocimiento de los otorgantes y de que por los que no saben firmar lo hace uno de dichos testigos, doy fee.

Francisco Císter y Calatayud Dr. Manuel Candela

Manuel Reig Don Josef Guerau

Miguel Ynsa

Ante mi Pasqual Soler y Diego.”

L'arrendador dels drets de la Fira havia d'acomplir moltes obligacions, destacava entre elles el muntatge i desmuntatge de les parades. Per aconseguir-ho, moltes vegades per no dir sempre, havia de recórrer al fuster, qui li facilitava les fustes necessàries, els canyissos i, fins i tot, l'ajudava a plantar les barraques, a més de pagar-li els seus servicis. Alhora, també tenia la responsabilitat de deixar la plaça completament neta per a la data acordada, quasi sempre el quatre d'agost, fent-se càrrec de totes les despeses que li ocasionara l'execució de dites condicions.

A més, de la butxaca de l'arrendador eixien altres despeses fixes, com les pagues a diferents funcionaris de l'ajuntament: al síndic procurador general per ajudar a cobrar als venedors les parades respectives; al ministre ordinari o pregoner per fer el ban anunciant la subhasta o remat de l'arrendament, i a més havia de pagar les taxes de notaria per la redacció de l'escriptura pública. De vegades, trobem casos on coincideixen els noms dels diferents arrendadors com en el cas següent, pero ho solucionen afegint un malnom o una referència, assenyalant que aquest és més jove que el primer: "Josef Ferrer, menor".

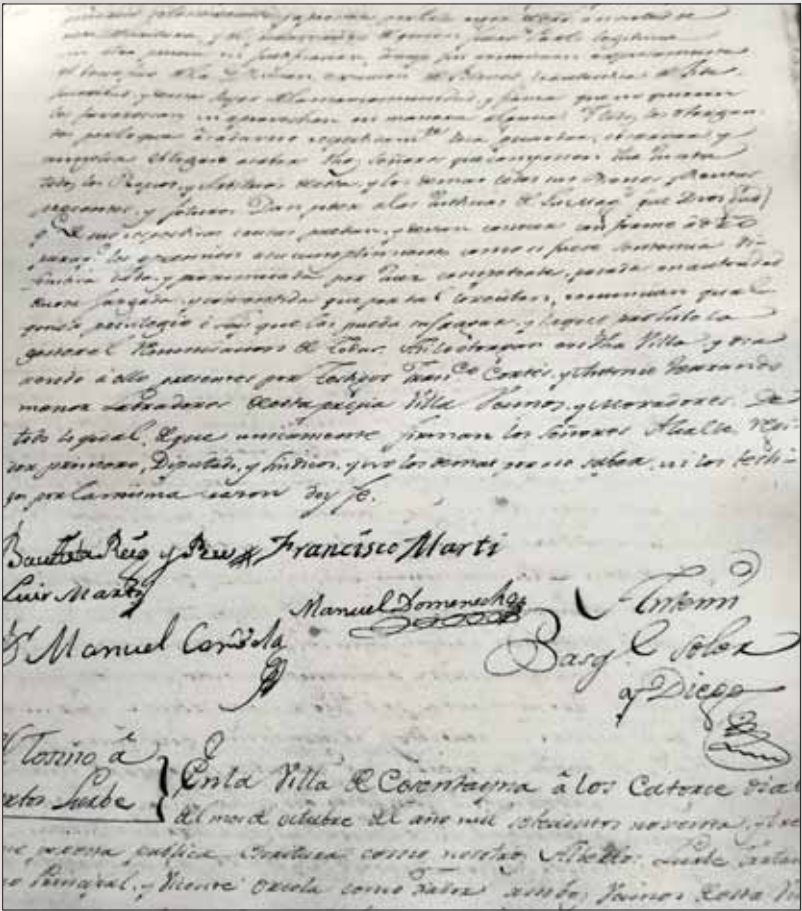
2. Doc 2, 22/07/1792. Arrendament Porrat de la Mare de Déu dels Àngels.

"Arriendo del Porrate de Nuestra Señora de los Angeles la ilustre Villa a Josef Ferrer.

En la villa de Cocentaina a los veinte y dos días del mes de Julio de mil setecientos noventa y dos, los señores Don Francisco Alfocea Mexia y Robles, Abogado de los Reales Consejos Alcalde Mayor de la misma, Salvador Puig y Cerdá ciudadano Alcalde Ordinario de la propia, Tomás Giner, Miguel Agulló, Francisco Moltó y Juan Llopis, Regidores, el doctor don Juan Bautista Rigal y don Antonio Galiano, Síndicos Procurador General y Personero, estando juntos en la Sala Capitular de las Casas de Ayuntamiento de esta villa en representación de este y de la Junta municipal de Propios y Arbitrios de la misma villa, mediante a que consecuentes de los pregones que se han hecho, se acaba de efectuar con todas las formalidades de derecho el remate público del Arrendamiento de los Productos de las Tiendas de la Feria que se ha de celebrar en esta villa el día dos de agosto próximo en favor de Josef Ferrer, menor, tratante de esta villa por setenta libras moneda corriente, francas para el caudal de Propios que ha de satisfacer en una sola paga a su Depositario Francisco Andrés en el día cuatro del propio agosto; Y antes ha de pagar trece libras moneda corriente al carpintero Francisco Trenzano por plantificar y quitar las tiendas de dicha feria, e igualmente deba pagar a dicho carpintero el coste de cualquiera tienda que se plante amas de las señaladas en la libreta que se le entregará; que sea de cuenta del mismo arrendatario el haber de dejar la plaza limpia; y asimismo, el haber de satisfacer los derechos de remate y presente Escritura conforme arancel real; diez reales de vellón a dicho Síndico Procurador General por acompañar a la cobranza para evitarse todo exceso y una libra a Nicolás Oriola Ministro Ordinario por su asistencia y auxilio a la cobranza. Otorgan en dicha representación que arriendan al referido Josef Ferrer, menor, todos los productos de las tiendas de dicha feria en el presente año, según están notados en dicha libreta que se le entregará sin que pueda percibir cosa alguna por razón de frutas, vidriado y otras cosas que no son de tienda; (...) Y siendo presente el contenido Josef Ferrer, menor, las acepta en dicha conformidad y promete pagar al citado Depositario de Propios (...) para cuya seguridad da por fiador y Principal Pagador juntamente con él y a solas a Josef Pérez de Sella, tendero de esta villa, quien siendo igualmente presente y bien enterado de todo otorga de su buen grado y cierta ciencia que se constituye por tal fiador y Principal obligado del referido Josef Ferrer (...)."

Però de tant en tant, en aquests contractes, no hi ha fiadors explícits que responguen pel titular, com és el cas del següent document. Aquesta escriptura és molt semblant a les dues anteriors però canvia la tipologia del document, en lloc de ser un contracte d'arrendament com els anteriors, en realitat es tracta d'una Obligació, on la persona declara el que va a fer i s'obliga a si mateix a complir les condicions, pactes i altres compromisos adquirits, davant de notari, amb els membres de la Junta de Propis i Arbitris. El contingut és pràcticament el mateix que en els dos anteriors.

A la dreta, signatura del notari Pasqual Soler y Diego, any foto 2026. Propietat particular.

3. Doc 3 20/07/1792. Arrendament Porrat de la Mare de Déu dels Àngels.

“Obligación del Porrat de los Angeles Juan Llopis a la Junta de Propios.

En la villa de Cocentaina a los veinte días del mes de julio del año mil setecientos noventa y cuatro. Sépase por esta pública Escritura como yo, Juan Llopis de Vicente, labrador y vecino de esta misma villa en atención a que en este día y poco antes de esta hora se ha celebrado en la Plaza de la presente Casa Capitular con intervención y asistencia de los Señores que componen la Junta de Propios y Arbitrios de esta misma villa el Remate y Arrendamiento del producto de las tiendas, Paradas y demás del Porrat que se ha de celebrar el día dos del próximo mes de agosto como perteneciente a dichos Propios, en favor de mí el otorgante por precio de sesenta libras y diez sueldos moneda corriente, francas para dicho caudal con las condiciones: Que esta cantidad tengo de poner en poder de Francisco Andrés Depositario y Mayordomo de Propios el día cuatro del mismo agosto. Que sea de mi cuenta el gasto de plantificar dichas paradas, deshacerlas, recoger las maderas y dejarlas almacenadas. [Que ...] el dejar la plaza limpia para dicho día cuatro de agosto. Que no pu[eda aumentar el] [tan]to señalado en la libreta que se me ha de entregar ni tampoco dar [tienda alguna sin] anuencia de la Junta sino a los sujetos que van señalados en dicha [libreta]; del tanto por que se ha rematado dicho producto, haya de satisfacer veinte [reales de vellon] al síndico procurador general y quince al ministro pregonero por la asistencia de ambos a la cobranza; y los derechos de remate y presente escritura según Arancel Real. En su consecuencia otorgo de mi buen grado y cierta ciencia, que me obligo a pagar las susodichas sesenta libras y diez sueldos en el modo y forma referidos y a cumplir y guardar todo cuanto va dicho y estipulado, según y como va especificado (...) Así lo otorgo en dicha villa y día siendo a ello presentes por testigos Manuel Enguix y Francisco Martí de Josef labradores y vecinos de esta propia villa. De todo lo cual, del consentimiento del otorgante, de que no firma por expresar no saber y de que a sus ruegos lo hace uno de dichos testigos doy fe.

Manuel Enguix

Ante mí Pasqual Soler y Diego.”

El remat d'un arrendament de serveis, consistia en un tipus de subhasta. Aleshores, per oferir-lo a la gent, els responsables del municipi primer es reunien i decidien el dia, hora i lloc on es duria a terme. La publicitat de l'esdeveniment era competència del pregoner -o ministre ordinari- era un oficial de l'ajuntament i solia valdre's d'un instrument menut i fàcil de manejar per a cridar l'atenció del veïnat, podia tractar-se d'una corneta o trompeta de pregoner, un tabalet, una campana o, fins i tot, una banya de caça; l'objectiu era que fora capaç d'emetre un so fort i atraure la gent perquè escoltara el missatge que portava. Anava per tot el poble, parant-se en els indrets marcats segons el costum, els quals eren anomenats punts de ban, i allí, una vegada tenia reunits alguns veïns, comunicava l'ambaixada pertinent. Amb el següent text podem confirmar que la reunió dels regidors es va produir el dia 4 de

juliol de 1799; a partir d'aquesta data i fins el 14 del mateix mes era el temps designat per a fer el pregó, perquè aquest dia i a l'hora assenyalada es mamprendria la tasca del remat o subhasta a l'alça. El procediment era d'aquesta manera: el pregoner, situat en lloc visible, primer avisava que començava el termini d'emetre les postures just en el moment en què encenia una espècie de ciri llarg i finet, i, mentre durava la flama encesa fins esgotar-se, les persones interessades en l'arrendament realitzaven la respectiva postura (quantitat de lliures oferides; finalment s'adjudicava l'arrendament al millor postor; tot seguit o quan estava assenyalat, compareixien postor i pregoner en la Sala Capitular on eren rebuts pels representants de l'Ajuntament competents en la matèria, acompanyats d'un notari o escrivà, com és el cas que podem veure a continuació.

4. Doc 4. 14/07/1799. Remat del Porrat de la Fira de Mare de Déu dels Àngels/.

“Remate del Porrate de Nuestra Señora de los Angeles. En la villa de Cocentaina a los catorce días del mes de julio de mil setecientos noventa y nueve años. Estando en la Sala de la Casa Capitular los señores Francisco Martí, Alcalde ordinario, Miguel Arques, regidor primero, Miguel Figuerola, regidor tercero, Josef Martí, Diputado, Mariano Puig y Vicente Pérez, síndicos Procurador General y Personero del ayuntamiento de esta villa a excepción de Josef Agulló, Diputado más antiguo, por no haber asistido sin embargo de estar convocado, todos individuos del Ayuntamiento de esta villa y los que componen la Junta de propios y arbitrios de esta misma villa (...) ante mí el escribano acordaron y dijeron que en deliberación del día cuatro de los corrientes se mandó sacar al pregón para su remate el producto de las paradas de la referida feria como en efecto se publicó en la forma ordinaria y se apercibió su remate para la mañana de este mismo día el producto de las tiendas o paradas de dicha feria que constan notadas en la manera que para su gobierno tiene formada esta Junta y habiéndose pregonado por un gran rato y continuando los pregones se puso por Josef Pasqual labrador y vecino de esta misma villa la postura según relación del pregonero de setenta y cinco libras y diez sueldos de moneda y acto continuo se encendió por el pregonero un pedazo de cerilla y se colocó en la forma acostumbrada y continuando los pregones acabó de arder dicha cerilla naturalmente y quedó hecho el remate en favor del mismo Josef Pasqual por las dichas setenta y cinco libras y diez sueldos; en cuya virtud y a fin de poner en efecto dicho remate, mandaron dichos señores fuere comparecido el citado Josef Pasqual y por el presente escribano le manifestasen a presencia de todos los señores todas las obligaciones, capítulos y condiciones que por razón de dicho remate había de guardar y cumplir. Y habiendo comparecido el citado Josef Pasqual le hice saber los capítulos siguientes:

Primeramente: Que la cantidad de setenta y cinco libras y diez sueldos de moneda por que se le ha rematado el producto de la insinuada feria la haya de poner y depositar en una sola paga en el día cuatro de dicho mes de agosto próximo en poder de Francisco Damian Llorca, Mayordomo y Depositario de propios y arbitrios.

Otrosí: Que sea de cuenta de dicho arrendador la satisfacción y pago de la cantidad de treinta libras de moneda para dicho acto y plantificación de las tiendas o paradas de la referida feria, deshacerlas, recoger las maderas y dejarlas almacenadas; como también el dejar la plaza limpia y sin embarazo para el citado día cuatro de dicho agosto.

Otrosí: Que no pueda aumentar el tanto señalado en la libreta que se le entregará ni tampoco dar tienda alguna sin anuencia de la Junta si no a los sujetos que irán notados en dicha libreta. Y que a más de dichas treinta libras y del tanto en que se ha de rematar dicho producto haya de satisfacer veinte reales vellón al síndico procurador general y quince reales vellón al ministro por la asistencia de ambos a la cobranza y los derechos de remate y presente escritura, según Arancel Real, práctica y estilo de esta villa.

Y enterado de todo lo referido el citado Josef Pasqual y poniendo en ejecución el referido convenio otorga el insinuado Pasqual que se obliga a guardar y cumplir puntualmente todo cuanto queda dicho y estipulado (...) Y para su mayor seguridad dio por su fiador y principal obligado a Josef Vaño el Hermitaño, labrador y vecino de esta misma villa quien hallándose igualmente presente de su libre y espontánea voluntad dijo: Que aceptaba todo cuanto queda prevenido y estipulado por el ilustre Ayuntamiento en la presente escritura, (...) En cuyo testimonio otorgaron la presente en esta villa de Cocentaina y Sala Capitular a los catorce días del mes de julio de mil setecientos noventa y nueve años. Y a los otorgantes (a quienes Yo el escribano doy fe y conozco) no lo firmaron porque dijeron no saber a cuyos ruegos lo hizo uno de los testigos que lo fueron instrumentales Juan Gonzalez y Vicente Mullor de Antonio labradores de esta misma villa vecinos y moradores. Y de los señores componentes de la junta lo firmaron los que supieron. De todo lo cual doy fe.

Ante mí. Josef Tormo y Ferre”

El lloc convingut per a celebrar les subhastes o remats dels diferents productes i serveis habitualment era la Plaça de la Vila actual, on sempre ha estat i està la Casa de l'Ajuntament. Francesc Jover ens ho explica al seu llibre Carrers de Cocentaina.

“Placeta de la Vila: Sense cap mena de dubte, la placeta està lligada des de l'època medieval a la Casa de la Vila. Al segle XVII, s'hi feien les subhastes de la carn de la vila i altres subhastes de serveis (...) la subhasta era pública i era convocada pel pregoner per tots els llocs habituals de ban. El lloc de subhasta dit pel pregoner era la plaça de les Corts. Cort era també el nom que rebia el Consell de la Vila. (...)”

La fireta tenia un lloc de celebració que, potser, amb el pas del temps canviaria d'ubicació, sobretot a partir de l'eixample de la població més enllà de la muralla, on la trobaríem durant la primera meitat del segle XX, dedicada ja a Sant Hipòlit i allargada a totes les festes i fins a l'altra Mare de Déu d'agost, és a dir, l'Assumpció (15 d'agost). En

canvi, als seus inicis era plantada dintre de la muralla a la recerca del recer i la seguretat. Els documents consultats ens parlen de la placeta de la fira o *Plasuela de la Feria*, però no resulta fàcil localitzar el punt exacte on estaria ubicada, entre altres coses per les reformes del traçat dels carrers que es van anar produint a partir del segle XVIII. Seguint la informació proporcionada per F. Jover al llibre dels Carrers de Cocentaina trobem diverses referències, amb les quals hauríem de situar aquesta placeta vora muralla: al Sud tindria el portal d'Alcoi, també nomenat Portal Fosch i el carrer Bisbe Estanya, hi estaria al capdamunt del carrer Major, situat al nord, ¿deixant el carrer del Rosari a ponent? I a l'est, el portal de l'Àngel o Portal de l'Est. Considerem que, el que hui en dia coneixem com el Pla i en altres temps va ser anomenada Plaça de les Monges, seria un poc difícil definir-la com una placeta o *plasuela*, donades les seues dimensions. Encara que pensem que durant la Fira de Tots Sants seria utilitzada en aquests menesters.

“Carrer del Rosari: (...) També comenta Agustí Arques la presència en aquesta zona de la *plazuela de la Feria* (...).” P 62-63.

Plaça el Pla: ... El Pla des de ben enjorn, es va convertir en una popular plaça de Cocentaina. Per allí han passat tots els esdeveniments lúdics i socials que han configurat la història del poble... Des del segle XIX s’hi han plantat les casetes de la fira...” P 57-60

“Carrer del Conde de Cocentaina: (...) Los Pòrchens: Amb aquest nom va estar documentat un carrer al segle XV al capdamunt del carrer major. Per la qual cosa sembla que es tracta d’aquest carrer. Era una petita placeta porticada al voltant de la porta de l’Àngel.(...) p 35-37.

Glossa al marge: “Porta de l’Àngel o Portal Fosc. Que segons Agustí Arques era “la tercera puerta está a mediodía y también por la misma circunstancia de entrar por el poniente y dar vuelta a la izquierda para entrar a la plazuela de la Feria y calle mayor. Esta puerta se llama vulgarmente Portal Fosc, porque se entra por un calliso estrecho que lo oscurece”.p. 35-37.

“Carrer Bisbe Estanya: (...) Placeta de Sister. En iniciar-se la segona meitat del segle XIX, i abans que feren el pont nou i enderrocaren la porta sud dita *de l’Àngel*, formava el carrer una placeta que popularment deien placeta de Sister. (...) Quan es va urbanitzar el carrer, cobrint el desnivell de la fossa, era aquesta placeta l’entrada a la vila pel portal *de l’Àngel* o d’Alcoi.. (...)” p. 28-30.

Parada típica on s’ofereixen els productes típics d’un Porrat, any 1959. Fotògraf Luis Riera. Arxiu del CEC.

En 1695, també ens apareix en un acta del Consell Municipal la següent anotació.

Acta. 23/04/1695.

“(...) Similiter fonch proposat per dit Síndich que Marià Selfa vehí de la present vila a suplicat als Señors Jurats li fassen gust de establirli lo buit del vall que ya entre la sua casa y lo enfront de la torre del portal Fosch y dexar li obrir porta en lo dit portal, enfront la plasa dita de la Fira, o estimaria pues la porta que te en la sua casa que ix a la plasa del mercat li pega molt ayre en lo Ivern y en lo estiu lo sol (...)”.

L'evolució de la fireta dels Àngels, com és nomenada en alguns documents, anà parella als esdeveniments històrics. Al llarg del segle XIX -segle ple d'inestabilitat política amb importants alts i baixos- i a mesura que anaven succeint els esdeveniments el porrat va anar ressentint-se. Tant és així, que durant la primera i la segona dècada del segle i coincidint amb la guerra de la Independència o guerra del francès, les actes municipals del Consell se'n fan ressò deixant constància que en repetides ocasions no s'aconseguí arrendador, perquè ningú va acudir com a postor (anys 1808, 1810, 1830 i 1836). A continuació, amb les revoltes del trienni liberal, tampoc resultà fàcil trobar qui s'encarregara de la fira, amb el trastorn que suposava cada vegada el no trobar cap

persona, ja que en aquest cas era l'Ajuntament qui assumia organitzar, plantar, gestionar i pagar les despeses de la fira. En l'any 1838, hem comprovat que diferents actes del Consell Municipal registren el fet de tractar la qüestió de gravar les mercaderies tant les d'ús corrent com les de les fires per aconseguir diners per a la guerra (guerres carlines); també succeeix d'igual manera en 1839 i aniria repetint-se la mateixa situació durant els anys següents. Malgrat que el nostre poble i els voltants no varen ser escenaris de dites campanyes militars, sí que van haver de reunir tant soldats com diners per tal d'ajudar en elles, cosa que influiria prou en la disposició de capital i ànims per emprendre el muntatge de la fira, que aleshores no resultaria un negoci massa segur.

Proposició d'arrendament de la fira dels Àngels. 11/07/1836. P 32v – 33.

“Cabildo. (...) se propuso por el señor presidente que en atención a la proximidad del día dos de agosto en que se debe celebrar la Feria de los Ángeles de esta villa, lo ponía a deliberación y en su vista secundaron: se saque al pregón el arrendamiento de dicha feria, como arbitrios de los fondos comunes señalando su remate para el día catorce de los corrientes (...) Notificación. Seguidamente yo el escribano notifiqué (...) que le toca a José Oriola, pregonero público en su persona (...)”

El pregoner relata el remat de la fira abans dita. 14/07/1836. P 33/v

“Relación del Pregonero. En la misma villa a los catorce días del mes y año compareció ante el Ayuntamiento reunido José Oriola, pregonero público, e hizo relación que a pesar de haber hecho los bandos de costumbre no había comparecido postor al arrendamiento de la feria de los Ángeles y lo firmó con el Sr. Presidente. Doy fe.

Miguel Selfa Antoni Guillermo José Ruiz.”

En 1841 en la reunió del Consell municipal del dia 26 d'abril, decidiren traure a subhasta pública les dos fires alhora, la de la Mare de Déu dels Àngels i la de Tots Sants, el dia dos de maig a les nou del matí. A més, volien oferir-les als pobles del voltant -Alcoi, Muro i Benilloba,- perquè cada vegada la situació era més complicada. Les successives desamortitzacions tampoc ajudaven a una celebració molt lligada a l'orde franciscà. La decadència de la fireta era ben manifesta i no es va recuperar els anys vinents, de tal ma-

nera anava perdent vitalitat que en 1854 el Consell Municipal es va reunir el 30 de maig i els assistents decidiren traslladar la fireta o porrat dels Àngels a les festes de Sant Hipòlit, per no llevar-la del tot i no perjudicar massa els venedors que hi havien participat any rere any.

A continuació transcrivim l'acta de la sessió que arreplega el fet i la posterior on es comunica i registra l'aprovació de la proposta per part del Governador de la Província.

Proposta de Trasllat Fira del Àngels. 30/05/1854 P 174-174v.

“En la Sala Capitular de la villa de Cocentaina a treinta de mayo de mil ochocientos cincuenta y cuatro, reunidos que se hallaban en sesión ordinaria los Señores del Ayuntamiento D. Vicente Estaña, D. Francisco Ferrando, D. Ramón Falcó, D. Josep Reig, Juan Bautista Moltó, Francisco Pérez, Vicente Puig, José Selfa, Francisco Valls, Francisco Moltó y Valls y Don José Estaña Síndico bajo la presidencia del Sr. D. José Pérez, Alcalde Constitucional de la misma, previo su mandato por mi el Secretario se dio cuenta de los Boletines Oficiales de la semana quedando enterados de su contenido y acordado su cumplimiento.

Acto continuo, los Señores del Ayuntamiento pasaron a ocuparse de la conveniencia de trasladar la feria anual que se celebra en esta villa el día 2 de agosto a los días 12, 13 y 14 del propio mes con motivo de que dichos días se celebran también las ruidosas fiestas de San Hipólito patrón de la villa, las cuales atraen un numeroso concurso de forasteros y pueden dar a dicha feria la vida y animación que hoy no tiene por haber cesado el motivo que indudablemente condujo a los antiguos a establecerla en el 2 de agosto que era el jubileo que de Nuestra Señora de los Ángeles tenía efecto en esta villa dicho día cuando estaban existentes las comunidades religiosas. En su consecuencia unánimes los Señores del Ayuntamiento en la traslación mencionada lo acuerdan desde luego, debiéndose remitir copias de la presente acta a la aprobación del Gobernador de la Provincia, obtenida la cual se dará a esta traslación la debida publicidad por los medios que se crean más a propósito. Así lo acordaron y firmaron los señores que pueden conmigo el secretario de que certifico.

*Pérez Ferrando Reig Pérez
Moltó Selfa Puig Falcó
P.A.D.A.
Miguel Llorente.”*

Segell en tinta negra imprès al paper de les Actes del Consell Municipal de 1854. Propietat particular, any foto 2026.

2. Doc 2. Aprovació Governador. 20/06/1854 P 176 i 176v.

“En la Sala Capitular de la villa de Cocentaina a veinte de junio año del sello, reunidos que se hallan en sesión ordinaria los Señores del Ayuntamiento D. Francisco Ferrando, D. Ramón Falcó, D. Josep Reig, José Selfa, Juan Bautista Moltó, Francisco Pérez, Vicente Reig y Francisco Valls bajo la presidencia del Sr. D. José Pérez Alcalde Constitucional de la misma, previo su mandato por el secretario se dio cuenta de los boletines oficiales de la semana quedando enterados de su contenido y acordado su cumplimiento. (...)

Seguidamente por mi el Secretario se dio cuenta de un oficio del Gobernador de la provincia del 6 del actual por el que se ha servido aprobar el Acuerdo de este Ayuntamiento trasladando la feria que tenía lugar en esta villa el 2 de agosto a los días 12,13 y 14 del propio mes en que se celebran las fiestas de San Hipólito, en su consecuencia los Señores del Ayuntamiento acordaron dar a esta traslación toda la publicidad posible insertando el correspondiente anuncio en los periódicos de Valencia y Alicante y participándolo a todos los pueblos limítrofes y feriantes que tengan probabilidad de venir sacándose del capítulo de Imprevistos los gastos que pueda ocasionar dicha publicidad. (...)

Con lo que se dio por terminada la sesión firmando los Señores que pueden conmigo el secretario de que certifico.

Pérez Reig Ferrando Falcó Pérez Moltó
P.A.D.A. Miguel Llorente”

A partir d'aleshores la fireta que havia estat dedicada a la Mare de Déu dels Àngels passà a la titularitat del nostre patró Sant Hipòlit, retardant-la uns dies dintre del mes d'agost i des d'aquell moment va tenir continuïtat fins almenys els anys cinquanta del segle XX, ja que encara existeixen en l'actualitat testimonis orals que ho poden confirmar. I si ho pensem detingudament, hui també, ja que totes les paradetes de joguets, galindaines diverses i petards, que assisteixen a les nostres Festes de Moros i Cristians no són altra cosa que la seqüela d'aquella primera fira que va anar evolucionant amb el pas del temps, com totes les coses.

Parada de la Fira amb joguets i altres bagatel·les típiques, any 1959. Fotògraf Luis Riera. Arxiu del CEC.

Documentació

ANC (Arxiu Notarial de Cocentaina). Protocols Notarials. Cocentaina

Pasqual Soler y Diego. 1791. Cocentaina.

Pasqual Soler y Diego. 1792. Cocentaina.

Pasqual Soler y Diego. 1793-1794. Cocentaina.

Josef Tormo i Ferre. Cocentaina 1799.

AMC (Arxiu Municipal de Cocentaina) Consells Municipals.

Actes. 1851-1857. Castellà. R-48.

Actes 1834-1841. Castellà. R-45.

Actes 1696-1706. Valencià. R-24 (Inclou actes de 1692-1695).

Revistes de Moros i Cristians (1900 – 1985) Programa d'actes.

Bibliografia

Aparisi, Frederic (2006) "A la Fira no vages si no tens diners...". VV AA, Fer Arca (2): Més històries medievals valencianes. Ed. Drassana. València. P. 39-44.

Bernabeu, Fani et alii (2016) Cocentaina al teu pas. Passejades per la Història. Edicions 96. Col·laboren Ajuntament de Cocentaina i Universitat d'Alacant.

Candelas Orgilés, Ramón (1997) Ermitas de los valles de Alcoy. Institut Juan Gil Albert. Diputació Provincial d'Alacant.

Fullana Mira, Luis (1920) Historia de la Villa y Condado de Concentaina. València. Impremta Huici.

Insa Ribelles, Mª Dolores (1996) La Fira de Tots Sants. Institut Juan Gil Albert/Ajuntament de Cocentaina. Cocentaina.

Jover i Domínguez, Francesc. (2002) Carrers de Cocentaina. Ajuntament de Cocentaina. Cocentaina.

Llorens Gilabert, Juan José (2005) "Las Ermitas del Monasterio de la Mare de Déu del Miracle". Clarisas 350 años en Cocentaina. Pia Unión del Miracle. Cocentaina.

EL PERQUÈ DE LES *FILAES* DE COCENTAINA (IV)

IGNASI BELDA REIG

El present article, de caràcter divulgatiu, clou la sèrie iniciada l'any 2023 a la Revista de Festes de Moros i Cristians. L'objectiu d'aquesta sèrie és analitzar i exposar el significat històric i simbòlic de les filaes de Cocentaina. Atès que una presentació conjunta de totes les filaes resultaria, alhora, excessivament extensa o insuficientment detallada, es va optar per estructurar el contingut en quatre lliuraments anuals, dedicant cadascun d'ells a les filaes que, l'any anterior, havien ostentat els càrrecs festers.

Així, si l'any passat ja vam parlar dels Maseros, els Cavallers de Llúria, els Muladís i els Kabilenys, enguany toca Creuats, Contestanos, Berbers – Borts i Manta Roja.

Creuats

La filà dels Creuats és una d'aquelles filaes que abunden pel nostre territori. Veiem creuats a Alcoi, Ontinyent, al barri de Sant Blai d'Alacant, a Dénia, Agullent, Altea i un llarg etcètera i, per suposat, Cocentaina. Aquesta abundància de creuats per les nostres festes de Moros i Cristians no és casual. Els creuats —o croats— van tenir una participació directa en la reconquesta dels territoris d'al-Àndalus.

De fet, els croats van tenir un paper rellevant en la Reconquesta peninsular, especialment entre els segles XII i XIII. Ja al segle XI, papes com Urbà II o Pasqual II havien incentivat la lluita contra l'Islam a Hispània, però va ser amb Calixte II (Concili de Laterà I, 1123) i, sobretot, Innocenci III, quan s'equiparà plenament la guerra contra els musulmans ibèrics amb les croades a Terra Santa, atorgant les mateixes indulgències. Aquest marc va propiciar episodis com la conquesta de Lisboa (1147), en què una flota de croats angle-

sos, flamencs i germànics —que es dirigia a Terra Santa— va participar de manera decisiva, o la batalla de Las Navas de Tolosa (1212), on contingents francesos i occitans, minoritaris però significatius, van combatre sota bandera de croada. També, Jaume I va aprofitar el suport papal per presentar campanyes com la conquesta de Mallorca (1229) com a croades, reforçant-ne així la legitimitat.

Tanmateix, els monarques peninsulars van limitar deliberadament la intervenció estrangera per mantenir el control polític i evitar cessions de territoris o jurisdiccions. Així, mentre la retòrica de croada servia per legitimar conquestes —com Còrdova (1236) o Sevilla (1248)— i obtenir recursos materials i humans, el gruix de la Reconquesta va recaure sempre en els regnes cristians locals, que instrumentalitzaren el suport croat sense permetre'n una influència decisiva.

D'altra banda, la història, que sovint juga amb ironies, també ens mostra enfrontaments entre tropes dels regnes cristians i els mateixos croats. Així succeí entre 1284 i 1285, quan el papa Martí IV, aliat amb la monarquia francesa, proclamà una croada contra el rei valencià Pere el Gran. Com a conseqüència, els almogàvers es trobaren combatent no contra musulmans, sinó contra croats —majoritàriament francesos— que havien envaït els comtats catalans septentrionals. En aquella campanya, però, els almogàvers, sota el comandament de l'almirall contestà Roger de Llúria, infligiren dures derrotes a l'enemic en diverses accions navals i terrestres a l'actual comarca catalana de l'Empordà. Entre aquests enfrontaments destaquen la batalla de les Illes Formigues, la captura de Roses i, com a punt culminant, la victòria al Coll de Panissars, l'1 d'octubre de 1285.

En qualsevol cas, la “nostra” filà Creuats fou fundada el 1952 en el si d’una associació de caràcter cristià com és el Patronat del Sagrat Cor de Jesús o, simplement “el Patronat” i això inspirà, probablement, la fundació d’una filà d’origen cristià, amb la creu de Sant Jaume al seu escut.

Escut de la Filà Creuats

Contestanos

Els Contestanos tornen a aparèixer com a filà habitual en el nostre entorn festiu. Bé, no exactament els Contestanos, però sí altres filaes cristianes que adopten el gentilici de la localitat que representen. Així, a Alcoi trobem els Alcodians i a Ontinyent, els Fontans. Ara bé, cal admetre que

el realisme històric d’aquestes agrupacions és, si més no, discutible: en temps de la Reconquesta, els guerrers locals haurien estat majoritàriament sarraïns, i el gentilici contestans remet, en realitat, als pobles ibèrics que, segons ens relaten els geògrafs romans Estrabó, Pomponi Mela i Plini el Vell, habitaven l’actual província d’Alacant, el nord de Múrcia i el sud de València. Tanmateix, la bandera cristiana de l’any passat va saber representar d’una forma excel·lent la fusió entre les dues cultures, mora i cristiana, que van habitar en el nostre poble durant el segle XVI, moment en què es produí el conegut Miracle de la Mare de Déu a Cocentaina.

En qualsevol cas, la filà dels Contestanos fou fundada inicialment l’any 1969. En els seus inicis era coneguda amb el malnom de la “filà dels Pots”, ja que la seva creació s’atribueix al gerent de la fàbrica de Cocentaina de l’empresa de fabricació de pots de llanda *Industrias Metalgràfica San Jorge*, la qual, segons consta al BOE, va cessar la seva activitat l’any 2022. La filà acollia no només els directius de l’empresa, sinó també molts dels seus treballadors. Tanmateix, per diverses vicissituds, la filà desaparegué el 2002, però un grup de fusters la refundà el 2016, permetent així mantenir l’equilibri actual entre les filaes mores i cristianes de Cocentaina.

Acció de l’empresa “Industria Metalgràfica San Jorge”, d’on es va sorgir la iniciativa de crear la filà Contestanos.

Els Contestanos lluirien al pit un lleó daurat, símbol de la llegenda segons la qual Roderic de Corella salvà el Papa de l'atac d'un lleó i, gràcies a aquesta gesta, obtingué el favor del pontífex. En l'Entrà del 2025, encertadament, la filà li va donar un paper protagonista al citat lleó daurat.

Escut de la filà Contestanos, d'on destaca el lleó daurat i una representació del castell de Cocentaina.

Berbers

La filà Bereberes “Els Borts” fou fundada l’any 1939, en plena postguerra, com a resultat d’una escissió de la filà Kabilenys. D’aquesta divisió sembla derivar el malnom dels Borts, així com algunes semblances evidents en el vestuari que llueixen ambdues agrupacions. El nom mateix de la filà, com en el cas dels Kabilenys, rememora la si-

tuació política de principis del segle XX, quan els ecos de la Guerra del Rif i la pèrdua del Protectorat Espanyol del Marroc encara reverberaven a la consciència col·lectiva i en la qual els berbers tingueren un important paper. Casualitats de la història, gran part de la comunitat magrebina que en l’actualitat viu a Cocentaina pertanyen al poble berber.

Val a dir que el nom de berbers per a una filà mora de Cocentaina té tot el seu sentit. Del poble berber o amazic sorgiren diverses dinasties, com els almohades i els almoràvits, que durant la Reconquesta cristiana arribaren a la península per reforçar les forces sarraïnes locals. D’aquestes dinasties cal destacar especialment els marínides o benimerins, que foren els sarraïns responsables de l’origen del malnom de “socarrats” atribuït als contestans.

Els benimerins, liderats per Abbas ben Rahu, assetjaren la vila amb uns 3.000 efectius l’any 1304. Només gràcies a la perícia de Roger de Llúria la població no patí danys personals importants, ja que tots els habitants estaven refugiats al castell. Tot i això, la vila quedà completament arrasada i cremada, fet que explicaria l’apel·latiu de “socarrats” que encara avui acompanya els contestans.

Amazics de l’actual Marroc realitzant la dansa tradicional Ahidus.

Com a anècdota final, direm que el berber més famós de l'actualitat és, sens dubte, el futbolista Zinedine Zidane.

Manta Roja

Finalment, cal parlar de la filà més antiga de Cocentaina, la Manta Roja. La documentació històrica ja en fa esment l'any 1853, de manera que la seva fundació hauria de situar-se amb anterioritat. De fet, segons la tradició oral de la filà, aquesta data es remuntaria fins a 1808. Al llarg dels anys, la filà ha canviat diverses vegades de nom: primer com a Moro Muza, després Manta Roja, més tard Manta Encarnada o de Tarif, fins a recuperar finalment el nom definitiu i actual, Manta Roja.

De fet, a mitjans del segle XX, un grup de joves de la filà, en desacord amb algunes decisions dels "majors", recrearen temporalment l'agrupació Moro Muza. Tot i que mai no es van independitzar completament de la Manta Roja, aquesta subdivisió comptava amb un local propi. D'aquest episodi, la filà conserva encara documentació gràfica que testimonia aquesta etapa de la seva història.

Com altres filaes de Cocentaina, com la Llana, els Bequeteros, els Mudèjars o els Sahorins, de les quals hem parlat en anys anteriors, el vestit de la Manta Roja s'inspira clarament en la indumentària turca otomana. Concretament, pren elements dels geníssers, un cos d'elit de la infanteria otomana encarregat, entre altres funcions, de la custòdia i protecció del soldà. Aquest cos militar fou abolit pel soldà Mahmut II l'any 1826, de manera que és coherent que una filà fundada a la primera meitat del segle XIX adoptara aquesta inspiració per al seu vestuari.

Cabdiill genísseer amb vestit que clarament inspira el de la Manta Roja

Genísseer al setge de Viena

EVOLUCIÓ DEL PAPER DE LA DONA EN LES FESTES DE MOROS I CRISTIANS DE COCENTAINA

MARÍA REIG REIG

Les festes de Moros i Cristians de Cocentaina constitueixen un dels principals símbols d'identitat de la localitat. Al llarg del temps, aquestes celebracions han anat adaptant-se als canvis socials. Un dels més significatius d'aquesta evolució ha sigut el paper de la dona dins del món fester, ja que no sempre ha sigut el mateix.

Aquest article analitza la trajectòria històrica de com la dona ha passat de tindre un paper secundari i limitat a convertir-se en una figura clau en la festa, destacant els canvis més rellevants, així com els obstacles i avanços que han caracteritzat aquest procés fins a l'actualitat.

Per a poder entendre aquesta evolució, ens hem de remuntar a analitzar quines eren les seues primeres participacions dins del món fester i el rol tradicional que aquestes adoptaven. Les dones eren les encarregades de les tasques de l'àmbit privat, com confeccionar els vestits, llavarlos i ocupar-se de la casa durant les festes, entre altres, fins que començaren a participar acompanyant els homes als boatos. Amb el pas del temps, les filaes passaren a convidar-les un únic dia (dia de Sant Hipòlit) a dinar i, posteriorment, les xiquetes van tindre presència a les voltetes, però d'una manera limitada, ja que a mesura que creixien, fins a arribar a la pubertat se'ls prohibia continuar eixint.

A mesura que passaven els anys, es van adonar que hi havia una altra manera de participar que

era acompanyar les esquadres d'homes junt amb la banda de música tocant les fustetes/carabassetes. Per a poder eixir així, es van confeccionar un vestit específic modificant lleugerament l'original de la filà. La primera filà va ser la Guàrdia Jalifiana, on van eixir homes i dones (Soler Moltó, 2023).

Figura 1. Grup de dones tocant les carabassetes

Font: Revista de Festes any 1993

De manera gradual i amb l'arribada de la dama a cada filà, es va establir una cort perquè moltes de les dones l'acompanyaren als actes oficials, a casa o a la filà i això va suposar una major participació femenina ja que participaven més en alguns dels actes festers, concretament en l'Entrada formant part dels boatos o ballets, el dia de Sant Hipòlit a l'Ofrena floral, missa i processó i l'últim dia a la Retreta.

Segons Cantó Doménech (1993, p.67), la festa "ha estat dissenyada i concebuda per homes

als quals convenia relegar la dona al paper merament decoratiu, d'acompanyament...". Aquesta afirmació fa referència als diferents rols que les dones tradicionalment han ocupat.

Més avant, l'any 1971, amb l'objectiu de donar resposta al desig de les dones d'obtenir una major participació en la festa, la Junta de Festes va crear un nou acte que consistia en l'elecció d'una Festeria Major. Es tractava d'un concurs on 14 dones (una per cada filà) es presentaven com a candidates per a ser la representant de les festes. La primera Festeria Major va ser Dolores Catalina Puig, de la Filà Mudéjares. Inicialment, la votació es realitzava entre les mateixes candidates, però a partir de 1972 i fins a 1987, va passar a decidir-ho un jurat on s'incloïa la Festeria Major de l'any anterior.

Pel que fa a la seua activitat, la presència de la Festeria Major i les seues dames d'honor es restringia exclusivament a determinats actes, com l'Entrada i la processó de Sant Hipòlit. Així mateix, participaven en la presentació de càrrecs, però de manera inactiva, ja que la seua funció era l'assistència protocol·lària. Particularment, en l'Entrada la seua participació es reduïa a vestir la indumentària oficial per a tancar la desfilada des d'una carrossa, un fet que evidenciava el paper estètic de la figura femenina en aquell moment.

Mansanet Ribes (1980), qualifica la Festeria Major com "una fórmula que incorpora a la mujer a la fiesta, pero sin dejarla ser festeria" (p.20). És evident que aquesta forma de participació és la que més valora la seua figura però al mateix temps és la menys festeria pel fet que resulta incoherent dins de les pròpies Festes de Moros i Cristians.

A causa dels diversos problemes que generava, finalment, l'any 1988, l'Assemblea General va suprimir aquest acte per unanimitat. Entre les dificultats principals ressaltava la complicació de trobar una indumentària adequada, que va acabar sent una espècie de ves-

tit de núvia. A més, cada vegada era més difícil trobar joves que volgueren participar, ja que la idea de ser dones-objecte no era la manera en què elles volien participar en la festa. Així mateix, hi havia impediments legals, com ser majors d'edat per poder presentar-se, i la qüestió econòmica, ja que l'acte generava unes despeses que ni les dones ni les filaes estaven disposades a assumir.

Com s'ha mencionat anteriorment, el model de participació de la Festeria Major no s'ajustava a les aspiracions que les dones tenien per a ser partícips de la festa. Aquestes reclamaven una participació igual a la dels homes: desitjaven poder eixir als actes festers sense ser rebutjades, observades o criticades.

Amb l'eliminació de l'elecció de la Festeria Major i les seues dames, s'obri un nou període clau en què les dones comencen a reivindicar una participació igualitària dins de les pròpies festes. A finals dels anys 80, es va crear un grup de dones pioneres que reclamaven el dret a participar en la festa en condicions d'igualtat i, amb aquesta finalitat, van crear una seu per a recollir signatures a favor de la incorporació de la dona a la festa amb plens drets.

Finalitzada la recollida, redactaren un informe amb la intenció de poder participar en les Festes de Moros i Cristians en condicions d'igualtat i l'enviaren a la Junta de Festes. Mai van obtenir

Figura 2. Festeria Major i Dames d'Honor any 1981

Font: Revista de Festes any 1982

dre resposta, sinó burles i més tensió social. Cal assenyalar que d'aquest informe no en consta l'existència ni es mencionen les actes de la Junta d'aquells anys, se sap gràcies als testimonis d'algunes dones que van estar implicades.

Mentre a Cocentaina continuava la lluita femenina per aconseguir ser membres de ple dret, l'any 1987 es produïa un fet clau a Villena: les dones interposaven una demanda judicial que va resultar ser favorable i els va facilitar la seua incorporació. No obstant això, a Cocentaina no va tindre cap efecte fins a l'any 1990. Durant aquests anys, moltes dones es negaren a mantindre el seu paper passiu i decidiren participar d'amagatons, formant part en les esquadres de la Diana, l'Entrada i la Processó. És el cas de M. José Soler, de la Filà Creuats, qui amb tan sols 15 anys va eixir en la Segona Diana de 1978, o el de les dones de la Filà Mudéjares, la presència de les quals era clau en moments on la filà comptava amb pocs festers (Soler Moltó, 2023).

Finalment, la pressió social i la demanda judicial van fer que, l'any 1990, la Junta de Festes reformara els estatuts. A partir d'aquest moment, les dones començaren a inscriure's com a sòcies protectores en les filaes, fet que els atorgava el dret a participar en la vida de la filà i a apuntar-se si el règim intern ho permetia, tot i que, en algunes filaes no podien participar en els actes

oficials. No va ser fins al 1993 quan la Filà Contestanos, durant el seu any d'abanderat, va traure una esquadra especial únicament femenina formada per dones de la pròpia filà i amigues. Així mateix, aquest any també hi va haver un altre esdeveniment important: les dones començaven a eixir desfilant en les voltetes.

Més avant, l'any 1996, va nàixer la primera filà mixta, la Filà Edetanos, la qual va proposar que una xiqueta fora la publicadora infantil, fet que no va ocórrer. Així i tot, aquell mateix any, aquesta filà va ser pionera en traure una esquadra formada exclusivament per dones en la Primera Diana. L'any següent, les dones finalment s'incorporaren a la Publicació infantil, vint anys després de la seua creació, per part de les filaes Bequeteros i Edetanos. Aquest fet va ser clau perquè, durant els anys següents, la incorporació femenina augmentara gradualment fins que, en 1999, la Filà Edetanos va tindre la primera publicadora adulta. La visibilitat d'aquestes pioneres en actes de gran rellevància va contribuir a normalitzar la presència de la dona en espais fins aleshores reservats als homes. Malgrat tot, la lluita per la igualtat de plens drets seguia present, perquè en actes com la Retreta es ridiculitzaven les esquadres femenines i en algunes filaes encara es negaven a admetre esquadres mixtes o, fins i tot, el públic mostrava el seu rebuig quan eixien esquadres únicament femenines.

Figura 3. Primera esquadra especial femenina any 1993

No va ser fins a principis dels anys 2000 quan la participació femenina va començar a consolidar-se, ja que, durant la dècada anterior, s'havia generat una falsa percepció d'igualtat que no es corresponia amb la realitat. Després de la primera esquadra especial de la Filà Edetanos en l'Entrada de 1993, aquest fet no es va tornar a repetir fins a l'any 2002 amb la Filà Guàr-

Font: Llibre Un pueblo, una fiesta: Moros y Cristianos de Cocentaina

dia Jalifiana. A poc a poc, les filaes van començar a normalitzar les esquadres mixtes i, d'aquesta manera i amb el pas dels anys, s'ha aconseguit arribar a la situació actual, en què la dona està plenament integrada en totes les filaes i en tots els àmbits de la festa.

Actualment, la dona en les Festes de Moros i Cristians de Cocentaina ja és una realitat molt consolidada. Les dones són participants en tots els espais, ja siga en els actes festers o en càrrecs importants com administratius, organitzatius o festers. Hui en dia, és molt habitual la presència d'esquadres tant femenines únicament com mixtes als actes. De la mateixa manera, s'ha normalitzat que les dones ocupen càrrecs rellevants dins de les juntes directives de cada filà, com ser cap de filà o fiança, que també es veu reflectida a la Junta de Festes.

És clar que la incorporació de la dona ha engrandit la festa encara més, ja que ha estat clau per a moltes filaes. Sense la seua presència, la gran majoria d'aquestes hauria desaparegut o comptaria amb un nombre de membres insuficient per a mantindre la seua activitat. A més, la convivència actual dins de les filaes entre ambdós gèneres es desenvolupa en un ambient tranquil, de pau i respecte, una situació que contrasta amb la desigualtat que hi havia anteriorment. Per poder comprendre com s'ha arribat fins aquí, és necessari mencionar les dones que van ser pioneres en els diferents àmbits de la festa.

Destaquen dones com Ana Llaborí Savall, de la Filà Contrabandistes, qui l'any 2009 es va convertir en la primera a representar el càrrec d'abanderada. La seua participació va marcar un abans i un després en la història fester, ja que va obrir el camí perquè posteriorment altres dones pogueren assumir càrrecs que, fins aleshores, sempre havien estat reservats per als homes. La seua experiència va donar l'impuls perquè, anys més tard, M. Ángeles Asensi (Filà Gentils) i Aina Ferrando (Filà Cavallers de Llúria) representaren aquest mateix càrrec els anys 2014 i 2024. Pel que fa als àmbits administratiu i cultural, Ester Aparisi Semper va ser la primera directora de l'himne de festes l'any 2011. Tot seguit, Pepa

Prats Montava va destacar per ser la primera presidenta de la Junta de Festes durant el període 2011-2016 i la primera presidenta de la UNDEF des de 2017 fins a l'actualitat. Sense oblidar Verónica Cantó Doménech, qui va ser la primera coordinadora de l'arxiu fester durant els anys 1988-1990.

Figura 4. Abanderada Cristiana any 2009

Font: Revista de Festes any 2010

La presència femenina a les Festes de Moros i Cristians de Cocentaina ha deixat de percebre's com un fet extraordinari per a passar a formar part del món fester amb plena igualtat. Per tant, es pot afirmar que al municipi la seua acceptació està completament normalitzada, especialment entre les generacions més joves, ja que han crescut veient la dona com una membre més de les filaes.

BIBLIOGRAFIA

- Soler Moltó, M. A. (2023). ¿Fiestas sin la mujer? ¡¡¡Imposible!!! En *Un pueblo, una fiesta: Moros y Cristianos de Cocentaina* (Universitat d'Alacant, pp. 173-201).
- Cantó Doménech, V. (1993). *I per quina raó no...?* Programa Revista Moros y Cristianos Cocentaina.
- Mansanet Ribes, J. L. (1980). *La mujer en la fiesta, una figura polémica*. Programa Revista Moros y Cristianos Cocentaina.

FABRICACIÓ D'ALGEPS SEGLE XIX

FRANCESC JOVER DOMÍNGUEZ

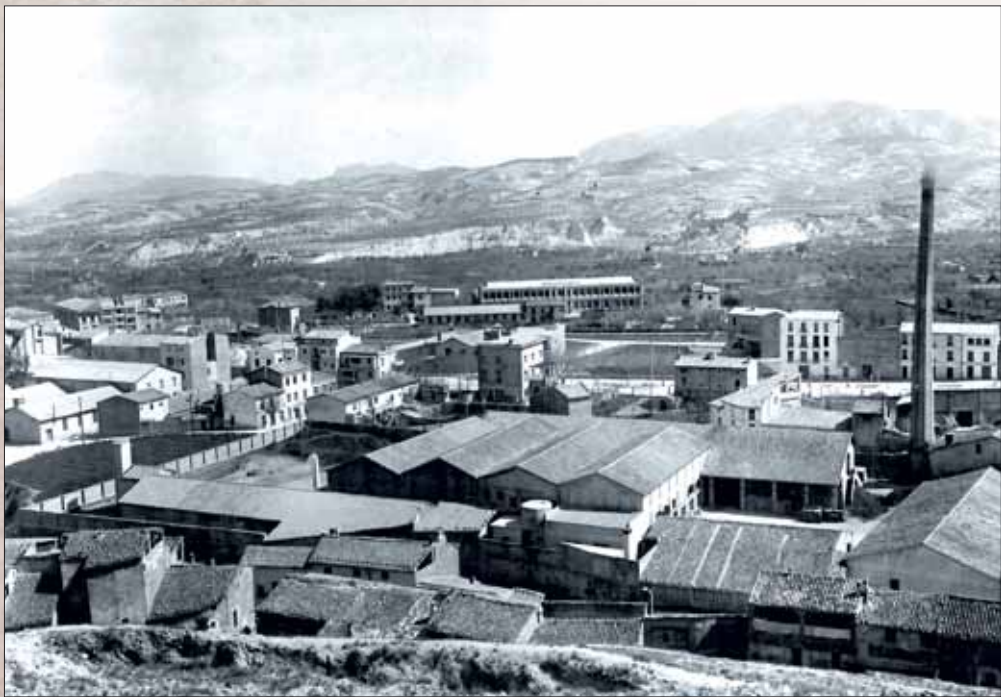
Antigament, fabricar materials de construcció podia fer-se al lloc on s'havia de fer l'obra. Especialment els de ceràmica -teules rajoles- i carreus. L'algeps i la calç, també podien fer-se sempre que hi hagueren primeres matèries a mà i les despeses de transport superaren el que costava fer el forn i molí. Quan havia de fer-se una obra de certa importància, podria eixir més a compte treballar la pedra, fer rajoles, teules, calç, algeps, etc. al lloc on s'havia de consumir per estalviar despeses.

Al segle XVIII, el guix, o algeps que diem per ací -per influència islàmica- era imprescindible per a la construcció. Especialment, a l'arribada del neoclàssic que va ser usat massivament per decorar i ocultar estils anteriors que semblaven irreverents. A Cocentaina, sabem que hi va haver una activa indústria d'algeps, almenys des del segle XIX. Ho he pogut comprovar a l'Arxiu Històric Municipal de Cocentaina (AHMC) com veurem tot seguit. A la quarta i quinta dècada, del segle XX, encara hi havia un algepsar o dos a nom

de Vicente Llorens i Eugenio Botella; un al carrer del Convent i l'altre a la Carretera d'Alacant (actual Passeig del Comtat). Els dos treien la pedra d'algeps d'una mina al barranc del Mas de la Penya. Ho sabem per uns comunicats que rep l'Ajuntament del Cos d'Enginyers de Mines amb data de 13/10/1932. Uns documents de la recent estrenada República que regulava aquesta activitat industrial sense permetre traure la pedra d'una cova. Per això, recomanava reconvertir immediatament la mina a cel obert.

Aquest fet, m'ha donat peu per retrotraure'm al tercer terç del segle XIX relacionat amb el tema de l'algeps. Les actes del consell municipal de Cocentaina ens mostren unes incidències d'aquesta indústria. Era aleshores alcalde de Cocentaina Rafael Moltó Segura. Tot comença en una sessió del 26/04/1872 amb un escrit de reclamació que va fer el veïnat dels carrers Convent i la Creu. Estava signada per 21 veïns que es sentien perjudicats pel fum dels forns d'algeps i exigien que l'Ajuntament complira i s'adaptara a la llei aquella

indústria. Es fa menció a una Reial Orde de 19/07/1861, en la que prohibia construir forns de calç i algeps dins d'una població, i, en tot cas, que no fora a menys de cent cinquanta metres de qualsevol casa. Amb motiu d'aquella disposició, uns veïns denunciaven que Blai Moltó Garcia estava fent algeps en un forn dins del nucli urbà sense guardar la distància

Teular de Ferrandiz i l'algepsar d'Eugenio Botella a l'esquerra de la xemeneia

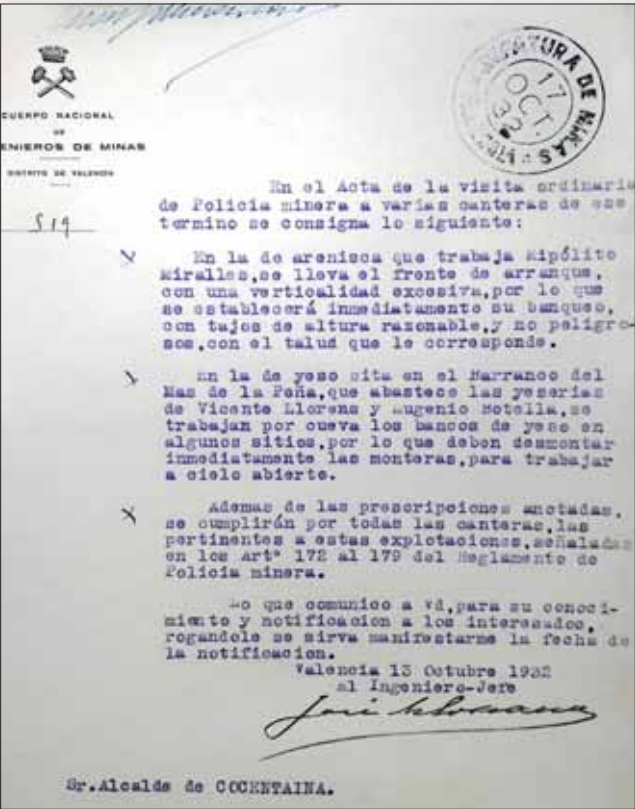
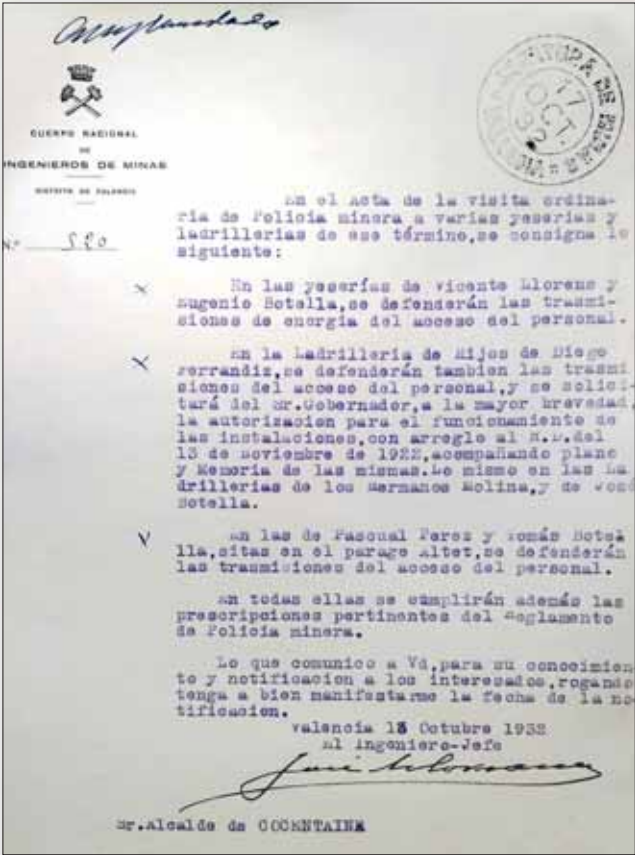
de les cases que marcava la llei. Afigen a més, que està construint-ne un altre al mateix pont del Raval, on viu molta gent que es sentirà igualment perjudicada. L'escrit argumenta les molèsties que els veïns estan suportant i que *«hacen desmerecer el valor de sus casas y su rendimiento en sus fincas urbanas. Ennegrecen las fachadas de las*

mismas y deterioran sus ropas con otra multitud de daños y perjuicios de igual gravedad e importancia...» Acaba l'escrit demanant a l'Ajuntament que pare les obres del forn que està fent Blai i que enderroque el que està funcionant entre el carrer del Convent i el de la Creu per no adaptar-se a la llei.

És convenient fer un parèntesi per contextualitzar l'època. Adonem-nos que estàvem justament al sexenni revolucionari o democràtic (1868-1875). L'any anterior (1871) s'havien amnistiats els delictes polítics; vol dir açò, que el clima sociopolític podia haver donat veu als qui abans no tenien. A més, el 1872, hi va haver un aixecament carlí que va ocupar la ciutat de Xàtiva, on el pretenent rei Carles VII prometé rehabilitar els furs valencians que havien estat abolits el segle XVIII. També estava a punt de proclamar-se l'efímera Primera República Espanyola; a més a més, els Internacionalistes alcoians estaven amb la seva cresta reivindicativa que va explotar l'estiu de 1873.

Crec imprescindible situar-nos en aquell moment per poder interpretar i entendre el possible tarannà d'aquell moment, tant de l'Administració com dels veïns, per abordar aquest problema social. En principi fou receptiva i raonable la reclamació dels veïns i es pren el següent acord: que el secretari de l'Ajuntament comuniqui a l'empresari Blai que des d'eixe mateix dia deixi de fabricar algeps. A més s'afegí, que no cal enderrocar l'edifici per poder-lo utilitzar per altra activitat no lesiva als veïns.

Això que en principi era una decisió prou correcta i tancava el problema, en va obrir un altre més ample, perquè Blai Moltó, no era l'únic que fabricava algeps a Cocentaina. En la següent sessió de 12/05/1872, es va posar a debat una rèplica que havia fet Blai perquè la Corporació abordara el tema de l'algeps amb tota la seva amplitud. Un comunicat de Blai on deia que. Antonio Falcó Selles, José Cardona Gisbert i Antonio Moltó Segura, tenen els seus forns de rajoles o algeps sense guardar les distàncies que diu la llei. Per tant, acaba Blai l'escrit dient que no solament era ell qui no guardava la Reial Orde, perquè totes les referides indústries estaven en la mateixa situació.

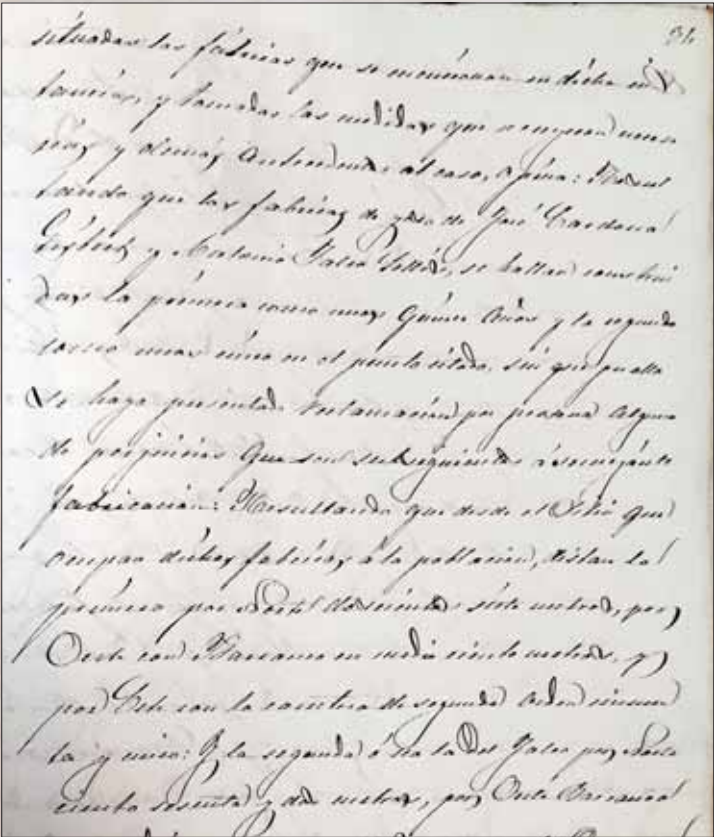
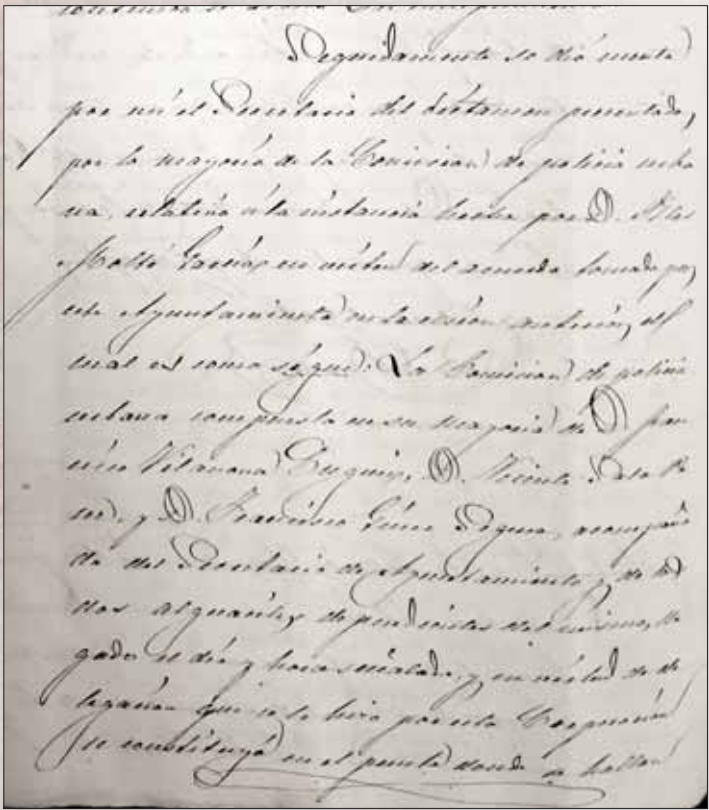
En aquest cas, l'Ajuntament va entendre que era un assumpte més complex i calia suspendre cautelarment l'anterior acord, decidint tractar més a fons el problema que presentava Blai i els veïns. Per poder fer-se càrrec de la situació, acorden que una Comissió de Policia Urbana fera una

presencia visual a cada una de les fàbriques -acompanyats pel Secretari de l'Ajuntament i dos alguatzils- per medir les distàncies.

Per tant, uns dies després en sessió de 19/05/1872 la Comissió Urbana dona comptes i, efectivament, cap dels forns s'adaptava a la normativa reial. A partir d'ara, apareix una disjuntiva social i són els propis regidors els qui qüestionen la normativa, posant-se uns a favor dels veïns i altres dels empresaris. Una de les raons d'algun regidor era que sempre havien estat els teulars i algepsars i mai els veïns s'havien queixat; la qual cosa s'entenia que no eren tan lesius al veïnat. Altres deien, que Blai vivia a la Plaça de les Monges i allí no li arribava la fumaguera. Finalment, sembla que guanyen els raonaments il·lustrats de la majoria, com correspon a aquell moment, donant suport al legislador perquè la seva intenció és -diuen- que la indústria és imprescindible per a la societat, però, ha d'estar a llocs que no perjudique a tercers.

Per acabar, es va decidir en sessió de 30/06/1872 que els fabricants d'algeps Blai Moltó Garcia, Antonio Falcó Selles i José Cardona Gisbert deixen de fabricar algeps on estan per no guardar les distàncies reglamentàries. Tanmateix, el forn de rajoles i teules d'Antonio Moltó Segura, pot continuar al seu lloc perquè quedava exclòs -diuen- d'aquella Reial Orde. Això és el que van acordar en aquesta sessió. Tot i així sembla que la Reial Orde també podria parlar -en esperit- sobre el forn de rajoles, però fins ací l'acta no diu res més.

Entenem ara l'alta xemeneia que hem conegut al teular dels Ferrandis que enderrocaren pels anys 60 o 70. El mateix que també recordem que pels anys 40 -o més- encara funcionava la fabricació d'Algeps d'Eugenio Botella i Vicente Llorens «Niuet». Un al carrer del Convent i altre a la Carretera d'Alacant, tots dos amb cases pel voltant.

Fracció d'una acta del llibre de sessions

MESTRES DE COCENTAINA, QUE EN LA SEGONA MEITAT DEL SEGLE XVIII VAN OBTENIR EL TÍTOL DE DOCENTS INFANTILS EN L'AJUNTAMENT D'ALCOI

JOSÉ MARÍA SORIANO BELLVER

Soci del CAEHA (Centre Alcoià d'Estudis Històrics Arqueològics)

Després de llegir l'apartat sobre l'ensenyança infantil al segle XVIII a Cocentaina, en l'exhaustiu llibre que ha publicat Joaquín Navarro sobre *La docencia* (NAVARRO: 2025, 39-55), vull fer una xicoteta contribució aportant a aquest capítol l'existència de dos mestres, i un tercer, tal volta, dubtós, que van obtenir el títol de docents en els exàmens que autoritzava l'Ajuntament d'Alcoi, comissionat en la segona meitat del segle XVIII, per a donar aquest servici públic.

En efecte, "con arreglo a las órdenes del Consejo", Carles III va concedir, en la seua Provisió de l'11 de juliol de 1771, capacitat al Corregidor municipal o a l'alcalde major, cap del partit del seu territori, per a tramitar i concedir la titulació de mestre de xiquets i mestra de xiquetes. Abans s'havien de complir uns determinats requisits documentals, com era estar examinat de doctrina cristiana per l'Ordinari del lloc. Per aquest assumpte, des del Palau arquebisbal es donava autorització perquè els rectors dels pobles dels aspirants, pogueren examinar-los de doctrina cristiana. Després els rectors comunicaven als superiors el resultat de la censura, els quals resolien d'acord amb el que fora corresponent, i a la vegada, enviaven una certificació al rector que era comunicada a l'interessat.

També s'havia de presentar un certificat de neteja de sang i de bons costums i de vida. Per açò últim, eren necessaris els testimonis dels funcionaris municipals i de tres veïns que coneixien a l'aspirant. Aquesta documentació s'unia a la petició de participar en l'examen per a obtenir el títol de mestre de xiquets. Aleshores, era quan

l'Ajuntament d'Alcoi activava els punts 3r i 4t de la Provisió abans referida, per la qual cosa:

3r: Estando corrientes estos documentos, uno o dos Comisarios del Ayuntamiento, con asistencia de dos examinadores o veedores, le examinarán por ante escribano sobre la pericia del arte de leer, escribir y contar; haciéndole escribir a su presencia muestras de las diferentes letras, y extender exemplares de las cinco cuentas, como está prevenido.

4t: Con testimonio en breve relación de haberle hallado hábil los examinadores, y de haberse cumplido las demás diligencias, quedando las originales en el archivo del Ayuntamiento, se ocurrirá con el citado testimonio, y con las muestras de lo escrito y cuentas, a la Hermandad de San Casiano de esta Corte, para que, aprobando estas, y presentándose todo en el nuestro Consejo, se despache el título correspondiente.

Quan la Germandat de Sant Cassià va ser extingida en 1780, fou substituïda per altres organitzacions que, rellevant-se, continuaven fent el seu paper.

La primera sol·licitud per a obtenir el títol de mestre a través de l'Ajuntament d'Alcoi, la va cursar **Francisco Palos, veí i mestre de Penàguila (1772)**

Francisco Palos, era veí de Penàguila, població que pertanyia a aquesta Governació. L'examen va tenir lloc el 9 de febrer de 1772. Com que en tots aquests exàmens se seguia el mateix esquema, encara que, segons la data, pogueren canviar els protagonistes de l'acte, copie ací aquesta

primera acta d'examen que ens mostra l'estructura de cada prova. El control tenia lloc en la sala capitular municipal o en l'habitatge del Corregidor o regent de la jurisdicció. La presència personal de l'interessat era necessària; i sempre, l'acta de l'examen i aprovació era diligenciada i autenticada per un escrivà d'Alcoi, que en aquest primer cas fou Juan Antonio Disdier de Villagrasa:

En la villa de Alcoy a nueve días del mes de febrero de mil setecientos setenta y dos años: En la casa de morada del señor Corregidor don Andres Angel Durán; don Joaquín Merita y Cerdá, regidor decano y regente la jurisdicción de ella y su Corregimiento, con los señores don Rafael de Scals, el doctor Jaime Mataix presbítero, y Cristobal Mataix escrivano, congregados en ella; el segundo comisario, y los dos últimos vehedores nombrados en el Ayuntamiento que el de esta villa celebró ante mí en trece días del pasado mes de enero de este año, en conformidad de la Real Pragmática de su Magestad (Dios le guarde), su fecha once de julio del pasado año de setenta y uno, en la que el Supremo Consejo establece el método y regla fija que debe observarse para con los maestros de escuelas de primeras letras y maestras de niñas; teniendo presente esta, dichos señores y haviendo comparecido a este acto personalmente Francisco Palos vecino de la villa de Penáguila, otro de los pueblos de este partido, y como maestro de primeras letras que dijo ser de dicha villa, haciendo presentación de auténtico exámen de doctrina cristiana, aprobado por el ordinario eclesiástico de la capital de este Reino; con la sumaria información de su vida y costumbres, tanto de fehaciente; pidiendo que respeta a lo prevenido y mandado por el capítulo séptimo de dicha Real Pragmática, se le examinara de tal maestro de primeras letras, cuya súplica oída por dichos señores y enterados por menor de los documentos arriba dichos, en virtud de ella hicieron escribir a dicho examinante, leer en dos distintos libros, haviendo tirado algunas cuentas de sumar, restar, multiplicar y partir, y preguntándoles algunas oraciones, y concordancias de sílabas, a que respondió muy conforme, y habiéndole hallado hábil en los demás extremos referidos uniformemente fue aprobado por dichos señores en maestro de primeras letras, y para que se consiga el fin propuesto en la mejor educación y enseñanza de los niños que empiezan a leer, y leyeren en la escuela de su cargo consecuente a lo prevenido en el capítulo diez de dicha Real Pragmática al enunciado Francisco Palos, instruyese y enseñase a aquellos por el compendio histórico de la religión de Pintón, el que le señalaron para el insinuado fin, y que se le libre al interesado copia auténtica y fehaciente por concuerda de este acto y aprobación, para que presentándola ante la Justicia y el Ayuntamiento de la villa de Penáguila, y visto en él se le dé su cumplimiento guardándole todas las gracias, preeminencias, exempciones y libertades prevenidas en dicha Real Pragmática. Y lo firmaron dichos señores con el aprobado. De todo lo qual doy fe.

Rafael de Scals. Cristoval Mataix. Francisco Palos.

Ante mí Juan Antonio Disdier de Villagrasa.

Per tant, a través de les actes municipals de l'Ajuntament d'Alcoi i altres documents de l'AMA, es coneix una relació de mestres, veïns d'Alcoi o de la seua Governació, que van demanar ser examinats de mestres de xiquets pel Capítol municipal d'aquesta vila. Entre ells es troben dos mestres contestans i un tercer, aquest dubtós, ja que és l'únic de qui no s'indica la seua procedència; però, pel seu cognom, podria ser contestà. Tots van obtenir el títol de docent en distints anys:

Ignacio Agulló, mestre de Cocentaina (1772)

Fou examinat el set de maig de 1772. Era mestre de primeres lletres de la vila de Cocentaina. Notari actuant: Francisco Pérez.

Juan Ferrándiz (1785)

El 17 de juny de 1785, es va atendre la petició que va presentar Juan Ferrándiz d'examinar-se per obtindre el títol de mestre. L'Ajuntament va nomenar comissari a Nicolás Sempere, i com examinadors i veedors a Agustín Aracil, matemàtic, i a José Juliá, mestre de primeres lletres. Notari actuant: Francisco Pérez. En aquest cas, no s'indica la procedència, tal com s'ha indicat.

Juan Blanquer, veí de Cocentaina (1793)

En anys posteriors, a principis de febrer de 1793, també s'estudià la petició que Juan Blanquer, de Cocentaina, va fer a l'Ajuntament perquè l'examinés:

Para el ejercicio de maestro de primeras letras para el que ha sido nombrado por la villa de Cocentaina ... a cuyo fin he presentado los documentos que previene la Real Cédula de once de julio de mil setecientos sesenta y uno. En cuya virtud nombraron dichos señores por comisario al señor Vicente Gisbert, regidor, y por vehedores o examinadores a José Corona y a José Servet, aquel maestro aprobado en ejercicio en esta villa de primeras letras, y este comerciante.

En 1808, aquest mestre de Cocentaina Juan Blanquer, juntament amb altres, va optar a una plaça de mestre que havia quedat lliure en Alcoi, però no la va obtenir.

Font: AMA (Arxiu Municipal d'Alcoi):

- *Libro de cabildos.*
- sig. 5.589/1.
- sig. 5.589/2.
- sig. 5.623/1.

Bibliografia:

NAVARRO REIG, Joaquín. 2025. *La docencia en Cocentaina: sus maestros y escuelas. El afán cultural de un pueblo*. Ajuntament de Cocentaina.

LLUÏMENT I DIVERSIÓ: REFLEXIONS SOBRE UN EQUILIBRI POSSIBLE

CRISTÓBAL MIRALLES

Des de fa mil·lennis, la humanitat ha tingut una necessitat irreprimible de fer festa. En la prehistòria, els primers grups humans ho tenien clar: si caçaves un mamut, tocava banquet al voltant del foc per a celebrar-ho ballant i cantant. Si no caçaves res, bé, també ballaves, però per a oblidar la fam. No era només diversió, era una manera de reforçar la cohesió del grup, que va anar evolucionant per a donar sentit als cicles de la natura. Si no heu anat mai a la Sarga, punt de trobada per a aquest tipus de festes i rituals cíclics a la nostra rodalia, ja esteu tardant.

Més avant, les grans civilitzacions van entendre ràpidament que la festa era fonamental. A Mesopotàmia i a Egipte els déus exigien cerimonials que, casualitat o no, sempre acabaven amb menjar, música i ball. Els grecs afegien el teatre, perquè una bona tragèdia també podia ser motiu de diversió; i els romans, grans difusors del gust pel vi a la Hispània, van portar la festa a l'extrem: tenien el calendari farcit de celebracions i espectacles que servien tant per a honrar divinitats com per a embovar i manipular el poble: el famós «pa i circ», que actualment pren formes més enrevessades. Després, en l'edat mitjana, la religió cristiana va reconvertir molts d'aquells rituals pagans en festes del calendari litúrgic, però el seu esperit es mantenia: celebrar i escapar de la rutina i de les dificultats de la vida quotidiana. Si sonava una campana, ja teníem processó i ball. Tant és així que alguns sermons de l'època ploraven «l'excessiva alegria» del poble, senyal inequívoca que més d'un arribava a missa de ressaca.

Amb la modernitat i amb l'arribada de l'Estat nació i el romanticisme, les festes passen a ser també un instrument identitari. Ja no sols es tractava de déus o sants, sinó també de recordar gestes his-

tòriques com són, en el nostre cas, la conquesta àrab i posterior reconquesta. I evocant-les sorgien soldadesques teatralitzades, arcabussos, marxes i desfilades per a recrear el xoc de dos mons, com a excusa perfecta per al ritual de sempre: reunir-se, beure, menjar i passar-ho bé junts. De fet, només cal observar l'anacronisme d'algunes vestimentes, que hui en dia sacralitzem, per a adonar-nos que els nostres rebesavis no s'ho prenien massa seriosament quan fundaven una filà.

A mesura que avança la industrialització de sectors com ara el tèxtil, el paper o el calcer, la festa de Moros i Cristians també evolucionava en recursos, espectacularitat i una certa estructura, que a Cocentaina ja adoptava l'actual trilogia en 1853, segons consta al reglament d'aquell any. Dins d'este format, les famílies de més pes polític i els nous burgesos van trobant en la festa un aparador de poder i refinament, mentre que els obrers també tenien ocasió de lluir i de sentir-se integrats; potser moguts per cert anhel aspiracional enmig d'aquella revolució industrial de jornades extenuants i condicions tan precàries. Perquè, sí, potser el lluïment del càrrec quedava reservat per als més rics; però l'essència de desfilars en esquadra, amb el formador marcant el pas i els companys al costat colze a colze era, i és, un acte de dignitat col·lectiva: ritme en comú i protagonisme repartit d'una forma elegant que iguala els participants, almenys simbòlicament... Un mode de desfilars certament transgressor en aquell món de jerarquies socials tan rígides! Així com també devia ser transgressor el fet que tots junts, obrers i patrons, compartiren taula, got i cadira en una convivència horitzontal sense massa distincions. Convivència on tot es perdonava per uns dies, i on el rigor d'alguns actes oficials es combinava amb humorades que «agermanaven» tots en un esbarjo imprevisible, creatiu, i molt necessari per a desbravar dels pro-

blesmes, de la duresa del taller o la monotonia del teler. De fet, la gènesi de la nostra «germanor festera» dic jo que deu estar en aquells primers *numerets* que feien els Cavallets, o els Kabilenyos, o moltes altres filades, algunes ja desaparegudes.

Partint d'esta idiosincràsia popular, al llarg del segle XX van incorporant-se més i més sofisticacions: música creada per a l'ocasió, amb obres tan universals com el nostre «Paquito, el Chocolatero» i nous estils com la marxa mora (i més tard la marxa cristiana), esquadres de negres, cavalls i camells, carrosses, ballets, *boatos* més lluits i grans performances, algunes ratllant la psicodèlia... La festa creix orgànicament i en cada poble va solidificant costums i afegint actes. Pel que fa a la nostra trilogia festera, alguns arriben per influència d'Alcoi, i altres actes sorgeixen d'ocurrències espontànies, però que prompte es consideren «tradicionals» en complir la litúrgia de ser repetits any rere any, com són: l'ambaixada del contrabando, la

Numeret del circo. Kabilenyos, dècada 1940

de les tomaques, les «voltetes», la paella de l'alba, la diana dels xiquets, la retreta... En definitiva, es dona un gran salt conceptual des d'aquelles «soldadesques» informals fins a la festa-espectacle actual completament organitzada, en una evolució que a Cocentaina va anar trobant un meravellós equilibri amb el pas dels anys. Un equilibri tàcit i

Numeret del Sputnik. Kabilenyos, 1959

Numeret de la operació. Kabilenyos, dècada 1950

virtuós, que jo considere que actualment està en risc, i és per això que escric este article de reflexió que, una volta revisats els antecedents, tractaré que siga el més objectiu possible.

I és que, si l'humil fester de base que soc, es posa ací a fer memòria, els records més llunyans que trobaria crec que fiten als anys 80. Són unes 45 festes que puc recordar, que he gaudit any rere any i que, quan les poses en perspectiva, és quan valoren eixos xicotets canvis graduals, que s'han anat donant d'un any per al següent, que són imperceptibles en el curt termini, però que, en conjunt, han fet canviar completament l'*statu quo* de la festa contestana. La gran majoria d'estos canvis han sigut per a bé, però n'hi ha alguns que caldria criticar constructivament, sense moralines ni nostàlgia mal entesa. De fet, no es tracta de nostàlgia. En absolut. Si per una d'eixes, este article va i resulta que ens fera reflexionar col·lectivament, no seria jo el que gaudiria de recuperar certes coses amb els meus 53 anys, sinó els festers joves, els que realment cal cuidar més. Si em doneu l'oportunitat, vos compartiré la meua visió en les pròximes línies i m'entendreu, no patiu.

Com venia comentant, cada festa de moros ha anat evolucionant i forjant la seua identitat amb unes parts més desenfadades i d'altres més formals. Deixant a banda la processó, que és intrínsecament seriosa, i ho és en tots i cadascun dels pobles festers, a Cocentaina la Primera Diana i l'Entrada són els dos actes formals per excel·lència. Siga per la influència dels veïns del sud, o perquè els nostres majors ens han imprès caràcter perquè «complirem» amb ells de manera quasi sacramental, en estos dos actes som ben conscients de l'expectació, i anem tots de fil de vint i rectes com una espasa. És igual si has dormit poc, o res, o si fa un moment estaves desbarrant i rient a llàgrima viva, o si portaves la falda per damunt del cap. De sobte, tot es recompon: una dutxa ràpida, un cafè, et poses la remuda neta planxada amb antelació, i ale: a lluir i a gaudir. I quina manera de gaudir, i quina manera de lluir! En pocs pobles es viu una Diana amb tanta perfecció en els detalls i tan intimista, i una Entrada tan espectacular i amb un final tan apoteòsic. Òbviament, la plaça de la Vila, i el Passeig i el Palau ajuden molt a completar

la catarsi col·lectiva d'ambdós actes; però en altres pobles, «*de cuyo nombre no quiero acordarme*», jo he estat en festes que no llueixen tant, i això que també tenen marcs incomparables... I és perquè allí els festers no tenen el grau de respecte que ací tenim per eixos actes; que és el que els fa únics i genuïns. Perquè desfilant en ells, inclús jo, que estic lluny de ser cap *talibà* de la festa, puc pegar-li un bon bonegó i calbot a qui no estiga a l'altura. Que per això estem tan orgullosos del nostre esmentat equilibri: ací sabem lluir de cara al públic, i alhora sabem divertir-nos quan toca...o sabíem?

En realitat, esta última frase és la versió políticament correcta d'aquella que sovint haureu escoltat baix del *tollo* que és digna del millor *cunyadisme*, però que ens ajuda a sintetitzar: «*la clau és lluir com els alcoians, i divertir-se com els mureros*». 5 km al sud, 5 km al nord, quina allegoria física del terme mig! I, de fet, això ho teníem a gala quan jo era menut, i ho aconseguíem! I ho continuem fent quant a la primera part...però tinc molts dubtes pel que fa a la segona. Així com la Diana i l'Entrada despertaren un consens quasi absolut quant a la seua formalitat, i cada filà sap perfectament què li toca fer i què no, a Cocentaina tenim també tot un seguit d'actes que, fins fa ben poc, es vivien d'una manera molt menys rígida. Espais on cabia l'espontaneïtat, l'humor i la complicitat, tant entre els festers com amb els *mirons*, que són ingredients imprescindibles en qualsevol festa que es pree. Actes que, a més, reforçaven allò que al món fester hem batejat com «la germanor», un concepte tan nostre, que costa d'explicar fora d'este univers i que, al cap i a la fi, és el que fa que tot açò tinga sentit. Se'ns ompli la boca, i el cor, cantant a la germanor el dia de l'himne. La sentim de veres, però pense que l'evolució protocolitzada de la festa no ha fet res per fomentar-la, quan no la impedeix directament. I per a recolzar esta opinió personal, vos propose revisar junts la metamorfosi d'alguns actes que, sens dubte, sorprendran els joves i, espere, ajudaran els més majors a prendre consciència. Concretament parlaré, sobretot, de les voltetes; però també obriré algunes reflexions sobre l'himne, les vestimentes o els acompanyaments...i altres qüestions pertinents.

Comencem per les voltetes. Desconec si van nàixer espontàniament o si van sorgir com a rèplica

de les «filaetes» alcoianes, però fa dècades que donen moltíssima vida als juliols del poble, amb un passeig ple de gom a gom gaudint dels *tostonets* i de l'espectacle de veure baixar amics i veïns desfilant. Quan jo era (més) jove, les voltetes ja eren «tradicionals» i formaven part del calendari fester, però tenien un format que permetia molta més diversió, tant als festers com al públic. Tal volta, a les denominades voltetes «oficials» (publicació, olla i comptes) hi havia més cura amb els horaris, i algunes *filaes* començaven a posar-se samarretes o bonets; però tant en les oficials com, sobretot, en les altres, es feien moltes coses que hui en dia són impensables. Es parava una o dues voltes al Raspa i/o a l'Insa a refrescar-se i reomplir el poal de *mentireta*; prèviament, girant l'esquadra per

a saludar qualsevol taulada d'amics o coneguts d'una altra filà. Abraçades, besadetes, sacsons i, molt sovint, incorporacions a *arrastrons* de la taula a l'esquadra i au: tots fins al Pla, i oferint el sable al convidat com a cortesia! Sense més, GERMANOR en majúscula. També sovint es feien «xarlotades» que trencaven la monotonia i que els *mirones* agraiïen. Recorde bé algunes humorades dels Cavallets i al tan enyorat Paco Flautí baixant amb la seua estimada *Platero* quan encara les dones no hi participaven; o una esquadra hawaiana de Mudejars baixant en bermudes; o els joves de la meua pròpia filà desfilant als 80 vestits de futbolistes; o, ja a mitjans dels 90, tots ben mudats fent paròdia dels alcoians a ritme del «*Mira como llueve en Alcoy*» (i amb paraigües que obríem quan venia el fort per a protegir-se de l'aigua en esprai que plovia).

Eren ocurrències que sovint sorgien al mateix vermut de migdia, i que acabaven en nits fantàsticament imprevisibles. I no per això es preniem menys seriosament la festa. Tot el contrari: sabíem diferenciar. Veien normal que, el mateix fester que en l'Entrada o en la Diana anava com un clau, com ens agrada a Cocentaina, en la volteta del dia anterior podia desfilat amb un motxo al cap i la careta d'un polític (i no fa tant d'aquest succeït, va ser ben entrat el mil·lenni) fent rebentar de rialles el públic i els companys d'esquadra... Perquè sí. Sense més. Perquè s'entenia que era el moment del bon humor, de riure's de tot i amb tots, de relaxar-se i oblidar els problemes; una teràpia natural i saludable que sabem necessària per als humans ja des de Mesopotàmia.

Perquè, anem a veure: si des de sempre han sigut, i són,

Esquadra "Cavalletes" volteta any 1993

Esquadra "Sant Nicolauet" volteta any 1995

desfilades que fem nosaltres, per a nosaltres, i sense cap públic de fora davant de qui lluir-se... perquè esta evolució cap al règim actual quasi militar de les voltetes? No teniu la sensació que són tan estructurades que ja semblen minientrades? L'objectiu de lluir i impressionar resulta que ja no està reservat per a l'Entrada com abans i, en la meua opinió, tots tenim una miqueta de culpa. A poc a poc, hem anat incorporant xicotetes «millores» any rere any. Primer, les filaes s'imitaren unes a altres en la conveniència de polos uniformats, mentre que els barrets graciosos, ulleres, o collarets diversos progressivament semblava que «feien lleig», i d'humorades ja ni parlar-ne. També s'extingien successivament les girades d'esquadra als bars, i més tard els «fondos», que ara ja només fan les tres filades «fonderes» oficials i quasi cap més, per allò del «què diran» (i pregunte jo: qui dirà? Si estem els de poble!). Així mateix, a partir de cert moment, començava a semblar malament el poalet de mentira, i fa un parell d'anys ja hem arribat a qüestionar també els gots del Mikonos. I sempre amb el mateix guió: es comença amb un xicotet comentari, un efecte espill creixent, una certa autocensura que s'estén entre festers (normalment vells i avorrits, que ja han gaudit tot el que volien i més) i ale: una cosa més que acaba protocolitzant-se, o en molts casos, reglamentant-se, i condicionant la lliure espontaneïtat de tots els festers (sobretot dels joves o d'esperit més inquiet). Ha anat succeint sense adonar-nos-en, quasi que per osmosi, però si ho pensem: quin acte d'egoisme de la nostra generació, no? Ara que nosaltres ja ho hem cremat tot i som *toros mansos*, exigim als joves mansuetud i compostura a temps complet, inclús als actes que no en van tindre mai.

I clar, si a esta tendència normalitzadora li sumem la deriva que han pres les esquadres especials, doncs ja tenim la tempesta perfecta. Perquè ara tota esquadra de càrrec ha de fer volteta amb un cavall, o dos si són xicotets, calen 80 músics, un logo propi, polos a cosa feta...i últimament també pantalons, i en alguns casos sabates i cinturons coordinats! El lluïment com a objectiu vital en un món de xarxes socials on ningú ix de to per la por a convertir-se en *meme*; i on tots publiquem tot,

per poder comprovar qui la té més llarga...quan total acaben havent mil·límetres de diferència. I el motiu és clar: estem volent prioritzar l'espectacle sobre l'espontaneïtat i el bon humor en un acte com la volteta que naixia senzill i participatiu, i a on el lluïment és impossible o, com a mínim, molt forçat i repetitiu...perquè el guió dona el que dona. Incompatibilitat de llibre en unes voltetes que, potser a l'Instagram quedaran molt bé, però al carrer (i ací pare i agafe aire, perquè una autocrítica tan dura sobre el teu propi poble fa mal) actualment jo pense que són monòtones, previsibles, avorrides i que han perdut molta complicitat entre nosaltres i amb els *mirones*. Podem preferir-ho, o no, però esta evolució és un fet innegable, i ens ha de fer reflexionar: no penseu que caldria relaxar-nos i retrobar aquell esperit «tradicional» de les voltetes? No les gaudiríem prou més?

Bé, i ja que obrim esta reflexió sobre les voltetes, que són la motivació principal per haver escrit este article, no voldria deixar passar l'oportunitat de remarcar com altres aspectes i moments, que també tenien un caire festiu, han anat mutant i fent que acabem en un calendari fester d'una formalitat quasi constant i, al meu parer, excessiva. Un primer exemple el tindríem en l'acte que dona inici a les festes: l'himne. Amb música del mestre José Insa i lletra de Gerard Mur, es toca per primera volta al Pla l'any 1985, substituint una entrada de bandes de l'estil de l'alcoiana actual. Com tot acte nou, no tenia cap patró preestablert, i anava forjant-se i prenent forma any rere any...i recorde bé com ens encantava l'explosió d'alegria irrefrenable que significava este acte quan jo era jovenet. Les festes havien arribat per fi! La gent saltava, bramava, començàvem a baixar al Pla amb crits d'eufòria quasi *futbolers*, alguns amb els monyos pintats de coloretos, altres botant amb els barrets de temporada que proveïen els amics *paisans*, hi ha qui portava alguna pistola d'aigua...Cap a finals dels 80 començava a ser un acte colorista i divertit que, molt probablement, si l'haguérem deixat evolucionar lliurement, ara tindríem el millor «*chupinazo*» fester de tota la contornada. Però no. A poc a poc, xino-xano, les forces vives van anar encauant l'acte cap al seu format actual a on, des de fa dos dècades, arribem tots ben repentins

al Pla. Què sí, que és bonic i, per als que anem en família, inclús entranyable; però segur que podríem adjudicar-li el mateix seguit d'adjectius amb què he descrit les voltetes actuals (i que no vull repetir, perquè em dol).

Així mateix, podem observar una restricció progressiva del codi de vestimenta de les filades, tant al mateix acompanyament cap al Pla a cantar l'himne, com en la Publicació cap a la plaça de la Vila, o altres diversos. Els acompanyaments eren actes amb el banderí i el publicador o el càrrec (o la dama en el seu dia) com a protagonistes, i on la resta anàvem simplement acompanyant, no desfilant, com la pròpia paraula in-

dica. Però clar, l'esmentada combinació de regulació i autocensura, a poc a poc va anar fent que, primer, tocava posar-se el polo; després, només podies acompanyar si portaves pantalons llargs, últimament, si és possible, del mateix color; i comença a haver-hi algú que acompanya amb espingardes. A este pas, acabarem fent del verb acompanyar un substantiu.

Per cert, quant al tema dels pantalons llargs, tenint les festes al ple de l'estiu i amb el canvi climàtic actual (que només anirà a pitjor), pense que caldria encetar una reflexió paral·lela: hauríem de deixar d'exigir els pantalons llargs als acompanyaments, i m'atreviria a dir que també a les voltetes. Seria tornar al que feien els nostres majors que, mira per on, en açò eren més sostenibles i tenien més trellat. De fet, al respecte d'açò, puc contar-vos una anècdota *ochentera* que pot ser molt il·lustrativa: una volta un familiar meu tornava de viatge justet per a desembarcar directe al Romboit (actual Mikonos), amb la il·lusió de incorporar-se a la volteta que arrancava en eixe moment, però...ops!, per a sorpresa d'ell, i de tots, el cap de filà va i li diu que *nanai*, que amb bermudes no podia. I res, allí es va quedar sense desfilat. I jo, des de la meua posició de xiquet preadolescent, recorde molt bé la polseguera que va alçar eixa decisió en la filà. I reflexionant-ho ara, amb la perspectiva del temps, dubte molt que n'hi haguera cap reglamentació al respecte en aquella època. Eixa decisió personal del cap de filà era un acte d'amor, mal entès, però amor, cap a les festes. Ell, fester vell i avorrit (i que no vull ni pensar la falta de compostura i la diversió extrema que gaudiria a les voltetes dels 70), es degué sentir amb l'obligació moral d'evitar certes coses als festers joves, perquè així creia que milloràvem. Em sona. Em sona molt, i si això va ocórrer allà cap a mitjans dels 80, dic jo que deu ser per eixos anys

Acompanyament informal, 1987

Formant abans de desfilat en la volteta dels futbolistes, 1984

quan comença tot açò: festers com aquell cap de filà encetaven, inconscientment, la lenta demolició de l'equilibri meravellós que definia la festa contestana fins a arribar a la situació actual...Que sí, que clar que cadascú té la seua opinió, i que ara retrobar el punt exacte d'entesa és una tasca complexa, quasi una acrobàcia. Però pitjor opció seria el silenci quan jo sé que moltes i molts festers socarrats pensen igual. I per això un servidor alça la veu amb este article crític, que també és un acte d'amor.

En este sentit, la meua proposta seria revertir la deriva que he anat relatant; o com a mínim que PAREM esta tendència i posem en valor l'esperit desenfadat que tenien, o en part encara mantenen, alguns dels nostres actes. Si prenem consciència encara estem a temps, és qüestió d'equanimitat i de saber diferenciar. Un bon exemple seria l'Ambaixada del Contrabando, un acte que estava devaluat, però que està prenent vol i convertint-se en gran punt de trobada justament per saber reivindicar el seu esperit lliure i de germanor ben entesa; germanor que es remata amb eixa «festa de la cervesa» que els Cavallers de Llúria van tindre la magnífica idea de muntar just en acabar l'ambaixada.

I si parlem de germanor, a més de seguir lloant-la al nostre himne, el que caldria és fomentar-la amb bons costums; com ara eixe que tenim d'ajudar-se en els càrrecs arrastrant percussions o carrosses, o aquell tan bonic de bescanviar remudes amb bons amics en la segona diana (encara garde una foto preciosa de mon pare vestit de Masero gràcies al seu estimat Gilet!) que amb el temps hem anat perdent. Com també hem perdut el bon costum de fer-se visites entre filades, segurament condicionats per males mirades absurdes; com si ara el que fa la visita volguera aprofitar-se de no sé molt bé quin dret adquirit, quan justament està contribuint a la festa. I és que, quan jo era menut, es sobrementia que, si un fester et feia la

visita i t'ocupava got i cadira ací, en la teua filà, era perquè es quedava lliure got i cadira allí, que tal volta ocuparia un altre fester de la teua pròpia filà, o d'una tercera. Vasos comunicants. Ací, allí. Lliçó bàsica de *Barrio Sésamo* i de filosofia del bé comú que deuria ser central en una festa que invoca una germanor que, per desgràcia, ja només mantenen viva alguns pobles com la Vila Joiosa, o els nostres tan estimats veïns de Muro...i inclús allí la cosa va canviant. I és

Ambaixada del Contrabando amb Puigdemont, 2024

Ambaixada del Contrabando amb Donald Trump i Melania, 2025

que fa peneta quan recor-des el *tutifrutti* de remudes i la que es «liava» a l'antic Teular quan jo era jovenet; o més tard l'intercanvi de postres i taretas amb la Manta Roja; o com convidàvem a Samba (el nostre *paísà* afillat) per a dinar amb nosaltres.

La de visites que era normal fer i rebre, quan de sobte entraven al local xaranges; o una processó improvisada en honor a algun «mort» de filà amiga en la nit anterior; que era corresposta amb una parada i fonda de la «volteta de la pometa» a l'hora de la sobretaula, o qui sap si repetint un *striptease* allí que havia fet furor ací. Així com també era comú gaudir de *numerets* divertidíssims, on de sobte podien irrompre els protagonistes de «*Miami anti-vicio*» amb pistoletes derrapant un 850 descapotat a *Ferrari*, al qual pujaven més i més festers per cada *toldo* que passaven; o un Sahorí amb un braç (totalment sa) escaiolat de dalt a baix, però amb forat a la mà on li encaixaven un nou got segons arribava a cada filà. Eren festes on igual podies acabar nugat al toldo d'una altra fila i ser *merengat* de dalt a baix; com tornar de l'ambaixada de les tomaques net com una patena

damunt del *carromato* de Rufi després de passar pel cicle de llavat de la gasolinera...Quina manera de riure i con-viure! Soc conscient que tot ha canviat molt, i que abans una visita només implicava un grapat més d'arròs a la paella, i ara caldria tot un formulari de comensal, incloent intoleràncies. Però inclús dins del format actual, hauríem de tractar de ser més flexibles i amfitrions amb altres festers, perquè amb eixa camaraderia guanyem tots, i guanya, sobretot, la festa.

Tutifrutti de remudes en l'antic Teular, 1985

Numeret de «Miami anti-vicio», 1987

Per últim, i tancant ja este seguit d'anècdotes que no parava de brollar-me per les tecles, vull finalitzar este article reivindicant que, a més de fomentar la germanor i recuperar l'esperit original dels actes referits, també és important que no censurem amb la nostra actitud els nous espais d'espontaneïtat i diversió que, afortunadament, van sorgint, i continuaran sorgint. Ben al contrari, cal que hi participem! Cal que, per exemple, pugem

Publicació passant pel carrer de la Verònica, 2022

al carrer La Verònica a ovacionar i repartir besos i abraçades als publicadors (que més d'un ja m'ha dit que és el millor record que té) en eixe nou caos entranyable que maquinen allà dalt els Creuats. Que aplaudim sense parar els seus *numerets* magistrals; tant a ells com a altres filaes que continuen *currant-se-ho* en la retreta; retreta que potser tocaria repensar per tal de reforçar i recuperar la seua essència.

I també, ja posats, caldria fer un *crowdfunding* per a què tornen «Els Impossibles» (per a qui no ho sà-

piga, quadrilla mítica de Kabilenyos que portava un segle recorrent les filaes fins fa dos anys) i fer-los lloc a la taula sempre que ens visiten...així com fomentar el sorgiment d'altres «impossibles» que van produint-se; com els dinars dels «Mariners» en la Puríssima, o com les expedicions conjuntes de festers joves que, em consta, van comboiant-se per anar junts a l'Ambaixada de les Tomaques. Clar que sí! O també, i per descomptat, hem de continuar fent créixer eixe Pla de la Font que s'ompli de xarangues, balls i «succeïts», alguns que ja sabem de memòria però és igual, mentre fem temps per a la presentació d'armes. Amb tanta

Retreta Maseros a finals dels anys 70

Hereus actuals: Els Kabilenyos “Impossibles”

Retreta 2019 dels Creuats Legionarios

Xaranga dels Kabilenyos als anys 30 amb Paquito "el Xocolatero"

algaravia al llavador, dic jo que a eixa mateixa hora Sant Hipòlit deu somriure pensant: *«xe, tu, quina enveja, ací dins l'església tots pregant per l'amor i la concòrdia, i resulta que allà baix l'estan posant en pràctica»...* Tat que sí?

En fi, com haureu vist, la meua intenció inicial de ser objectiu ha anat diluint-se conforme escrivia. Sol passar quan hi ha pel mig una cosa tan subjectiva i personal com és el sentiment per la festa que has mamat, la teua festa. En tot cas, només desitjaria que, després d'esta llarga explicació, pugueu entendre per què cada volta que veig un

fester (normalment vell) donant a contrapeu eixe bonegó i calbot a un altre fester (normalment jove) en una volteta o en un acte que era típicament alegre i desenfadat, cau una estrela, i dins de mi pense: no anem bé. Estimar la festa no hauria de significar uniformitzar-ho tot. En la festa, i en la vida, com deia Aristòtil, en l'equilibri està la virtut: l'*eudemonia*.

Festeres i festers joves, reivindiqueu el vostre dret a ser virtuosos!

Honor i esplendor, visca la germanor!

I CENTENARI DEL NAIXEMENT DEL CANONGE JOSÉ SOLER CARDONA 1926 - 2026

ASSOCIACIÓ CULTURAL
CANONGE SOLER CARDONA

Cent anys del naixement del canonge José Soler Cardona. Crònica d'una efemèride al voltant del sacerdot de Cocentaina que pintava la Festa

L'any 2026 quedarà per sempre gravat en la memòria col·lectiva de Cocentaina, per diversos motius, però especialment per una fita molt significativa. Es compleixen cent anys del naixement de Don José Soler Cardona, una de les figures més destacades de la història recent del municipi, capaç de conjugar al llarg de la seua vida la vocació sacerdotal, la sensibilitat artística, el compromís amb els qui més desfavorits i una estima profunda per les tradicions del seu poble però també de moltes localitats de la terra alacantina.

Nascut a Cocentaina el 19 de gener de 1926, va ser ordenat sacerdot el 29 de juny de 1950 i, anys després, nomenat canonge de la Catedral d'Oriola, responsabilitat que va assumir l'any 1990. A més, la seua trajectòria pastoral el va portar a exercir el ministeri en diferents localitats, deixant una petjada inesborrable entre aquells que el van conèixer. També va desenvolupar una intensa tasca en el terreny social i va arribar a ser capellà de l'Elx Club de Futbol, una faceta que encara hui és recordada amb especial estima a la ciutat il·licitana. Però si alguna cosa va caracteritzar Don José Soler va ser la seua extraordinària capacitat per unir fe, cultura i tradició. Gran defensor del patrimoni històric i artístic, va trobar en la pintura una forma privilegiada d'expressió amb gran quantitat d'obres que a hores d'ara formen part d'un valuós llegat que cal ser conegut i reconegut. Les seues obres, dedicades a la religiositat popular, als Moros i Cristians,

als paisatges, als gravats i fins i tot a l'escultura, conformen hui una herència artística de valor incalculable que dona sentit a una frase tan senzilla com encertada amb la qual molts el definien: el sacerdot que pintava.

Precisament per a posar en valor la seua figura i la seua obra va nàixer l'any 2025 l'Associació Cultural Canonge Soler Cardona, entitat que ha assumit el repte d'organitzar els actes del centenari del naixement del protagonista. Una efemèride que va arrancar el passat 19 de gener, coincidint exactament amb la data en la qual va vindre al món en Cocentaina el sacerdot pintor. Aquell dia, la capella de les Germanes Trinitàries va acollir una eucaristia presidida per Don Rafael Valls Pérez, en un lloc carregat de simbolisme, ja que fou allí on el jove José Soler va començar a destacar per les seues aptituds per al dibuix i la pintura donat que acudia a classe a aquest recinte en aquell moment centre escolar. La jornada va continuar al cementeri municipal de Cocentaina, davant del panteó sacerdotal on reposen les seues restes mortals des del 19 d'abril de 2009. Allí, institucions, representants d'associacions locals, la Germandat Sacerdotal amb el seu president Don Diego Ferrándiz, nombrosos veïns i l'Ajuntament amb l'alcalde Rubén Muñoz Sánchez al front van participar en un sentit homenatge que va evidenciar l'estima que el poble continua professant-li al canonge.

Des d'aquell moment, els actes s'han succeït pràcticament mes a mes. A finals de gener, el Museu Diocesà d'Art Sacre d'Oriola inaugurava l'exposició *Fe, cultura i tradició*, la primera gran mostra mono-

Homenatge al Cementeri Municipal de Cocentaina

gràfica dedicada a Don José Soler Cardona. Més de 5.900 visitants van passar per una exposició que va permetre descobrir moltes de les seues obres dedicades a Oriola i a les terres del Baix Segura. Aquella jornada inaugural, a més, es va completar amb una celebració solemne de l'eucaristia a la Catedral presidida pel bisbe Monsenyor José Ignacio Munilla, acompanyat per nombrosos sacerdots vinculats a Cocentaina com el contestà Don Diego Ferrándiz Pascual (titular de la parròquia de Muro i president de la Germandat Sacerdotal del nostre poble), Mossén Ramón Micó Colomer (titular de la parròquia de Banyeres de Mariola i assessor religiós de la Associació Cultural Canonge Soler Cardona) i Don Diego Pascual Revert (al capdavant ara mateix de la parròquia del Salvador de Cocentaina).

La commemoració del centenari del naixement del canonge Soler també va tindre presència en escenaris tan destacats com FITUR, on es van presentar les activitats previstes per

Presentació de les activitats a FITUR

a tot l'any, mentre que en febrer arribaven dos homenatges especialment significatius: el tribut de l'Elx CF a l'estadi Martínez Valero, recordant les quasi dues dècades que Don José Soler va ser capellà del club, i el reconeixement de la Unió Nacional d'Entitats Festeres (UNDEF), entitat amb la qual va mantenir una estreta vinculació com a assessor religiós de la mateixa. A banda de tot això, durant la primavera, l'obra artística del canonge va continuar present en nombroses iniciatives culturals i religioses. Per exemple, un quadre inèdit seu va ser escollit per a anunciar la tradicional Festa dels Nanos que té lloc al barri del Raval el tercer dimecres de Quaresma, i que enguany no va poder eixir al carrer per la pluja, i diverses confraries contestanes com la de La Dolorosa o Jesús de l'Hort van utilitzar creacions seues per a anunciar el septenari en honor a la Verge dels Dolors o crear unes estampes amb una subconsciència bíblica de l'Oració de Getsemaní que es van repartir en els oficis de Setmana Santa al Convent dels Pares Franciscans. D'igual forma, una de les seues pintures va il·lustrar la portada de la revista de la Mare de Déu del Miracle. En aquest cas era la imatge de la nostra patrona que trobem a la part posterior de la imatge peregrina de la Santa Faç, un conjunt que Don José Soler Cardona va crear en 1989 per encàrrec amb motiu del V Centenari del miracle de la llàgrima de la mateixa Santa Faç que commemorava Alacant. De fet, el dijous 16 d'abril bona part de la família del canonge es va desplaçar a la capital de la província per a participar en la multitudinària romeria de la Santa Faç deixant així patent la vinculació de Soler Cardona amb aquesta manifestació festiva i de devoció.

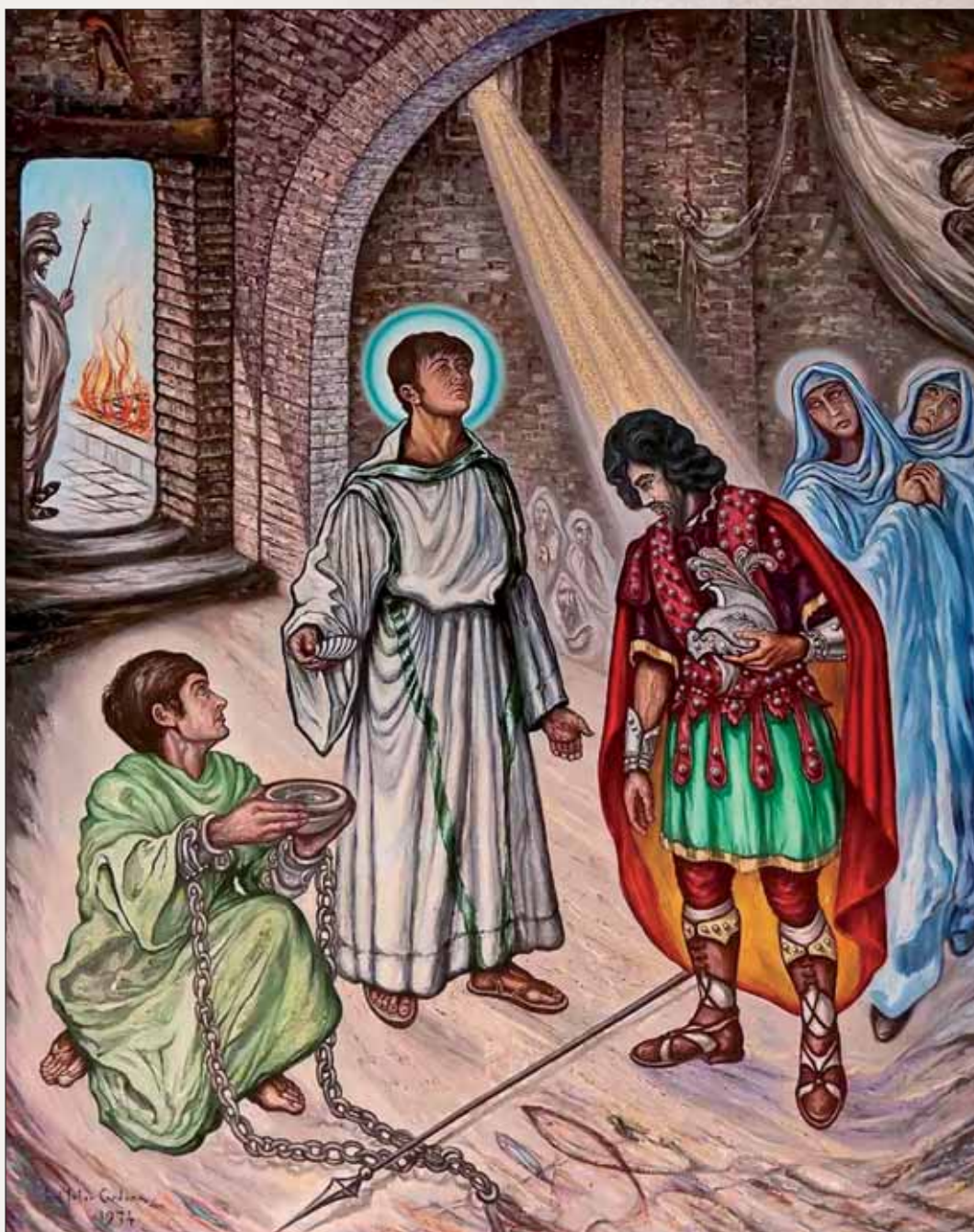
Especialment destacat va ser també el mes de maig. En aquella ocasió, la Junta de Festes va triar

Descobriment portada revista Mare de Déu

l'obra *La conversión de Hipólito* per a anunciar els actes del 426 aniversari del patronatge de Sant Hipòlit Màrtir. Seguidament, arribats al mes de juny, la seua figura tornava a estar present en les celebracions del Patronat del Sagrat Cor de Jesús, institució per a la qual va crear el logotip identificatiu anys enrere, i a més, es va anunciar que noves obres seues serviran per a confeccionar el cartell anunciador de les Festes de Moros i Cristians de Cocentaina 2026 i també la portada d'aquesta mateixa Revista de Festes que tenen vostès ara mateix a les seues mans.

Sens dubte, una intensa agenda d'iniciatives i propostes que s'ha vist reforçada per una àmplia difusió als mitjans de comunicació de les nostres comarques o en la televisió valenciana À Punt, programes especials a Ràdio Cocentaina cada més, i espais monogràfics en la revista Cocentaina El

Obra, "la conversión de Hipólito"

Comtat, contribuint a acostar la figura del canon-ge a noves generacions però fins i tot divulgar la seua vida, obra i trajectòria. I tot no queda ací. Hi ha molt per escriure encara donat que els pròxims mesos continuaran oferint noves oportunitats per a redescobrir la figura d'un contestà il·lustre que va dedicar la seua vida al servei dels altres, a la cultura i la fe. Cent anys després del seu naixement,

Don José Soler Cardona continua present entre nosaltres a través de les seues obres, del seu llegat i del record de tot un poble. Gràcies, Cocentaina, per participar en tots els actes que hem organitzat i per mantenir viva la memòria del sacerdot que pintava i que va saber convertir cada festa en una expressió d'art, sentiment i tradició.

Bones Festes Cocentaina i visca Sant Hipòlit!!

SOLER CARDONA: COCENTAINA, LLUM, COLOR I FESTA

COMISSIÓ I CENTENARI DEL NAIXEMENT DE JOSÉ SOLER CARDONA

El passat dimecres 6 de maig, al Pati del Palau Comtal, va ser presentada l'exposició, *Soler Cardona: Cocentaina, Llum, Color i Festa*. Més de 28 obres i tres rèpliques al voltant de la festa de Moros i Cristians del poble, pintades en diferents èpoques, estaran exposades a la sala de l'antiga biblioteca del Palau Comtal. Esta exposició està emmarcada dins dels actes programats amb motiu de la celebració del centenari del naixement del sacerdot contestà, que va nèixer el 19 de gener de 1926. Entre altres obres, podem trobar les pintures de la major part de les filaes de Cocentaina, litografies, quadres de gran format que representen la trilogia festera. Una escultura de ferro i metacrilat, en homenatge a la Festa, realitzada l'any 2004 i seleccionada per a la Biennal d'escultura Fira de Tots Sants, ubicada en la Casa del Fester, presideix la sala. L'exposició ha sigut coordinada per l'assessor artístic de la comissió, el catedràtic Moisès Gil Igual, comptant amb la participació dels professionals de les empreses Art Express, Impremta Domínguez i Àrea Gràfica. La major part de les obres van formar part de la primera exposició que es va organitzar amb temàtica festera en novembre de 1974 al mateix lloc.

L'acte va ser presentat pel periodista i membre de la comissió organitzadora, Gabriel Pascual Borrás, i hi van assistir l'alcalde de Cocentaina, el regidor de festes, regidors del consistori, el vicepresident de la Junta de Festes, el diputat de desen-

volupament econòmic de la Diputació d'Alacant i la presidenta de la UNDEF. Una bona representació del clergat contestà també va estar present en l'acte. El president de la comissió José Soler Cardona, Quino Palací Soler, en el seu parlament va donar les gràcies a l'Ajuntament, a la Diputació Provincial d'Alacant i a la Federació Junta de Festes de Cocentaina. Va voler agrair especialment a totes les persones que han cedit les obres, "per ser un gest de confiança i estima al llegat del sacerdot pintor i per permetre que isquen de les vostres cases". En la seua intervenció assenyala-va que "recordar Soler Cardona és recordar una part de la història artística i festera de Cocentaina i província." Quino Palací Soler va posar en valor un dels principals objectius d'esta iniciativa, ja que "este Centenari no ha de ser sols una efemèride, sinó una oportunitat per a estudiar, conservar i difondre l'obra de Soler Cardona".

Esta mostra és el reflex del compromís que José Soler Cardona va estendre a les poblacions en les quals va exercir el seu ministeri pastoral, així com a les diverses institucions culturals, de caràcter local, provincial, autonòmic i nacional en les quals va participar de manera activa, resultant rellevant la seua important aportació a festivitats tan destacades com els Moros i Cristians, la Romeria de la Santa Faç i el Misteri d'Elx, entre d'altres.

Totes estes obres podran ser contemplades, de dimarts a dissabte, de 10h a 13h i de 17h a 20h fins al 30 de juny de 2026.

Cocentaina, 7 de maig de 2026

LA FESTA CONTESTANA A L'EXHIBICIÓ D'ARMES D'AVANTCÀRREGA D'ALCOI

FILÀ BEREBERES, ELS BORTS
Fundada l'any 1939

La Filà dels Borts porta l'essència de la Festa de Cocentaina a l'històric Alardo del 750 aniversari del patronatge de Sant Jordi a Alcoi.

El passat 18 d'abril Alcoi va vibrar amb una exhibició d'armes d'avantcàrrega única en la seva història, organitzada per l'Associació de Sant Jordi per obrir l'Any Jubilar del 750 aniversari del patronatge de Sant Jordi. Aquest acte extraordinari va reunir prop de 200 participants, 70 armes d'avantcàrrega i 111 quilos de pólvora, i va convertir els carrers alcoians en un estrèpit festiu que va unir tradicions de pólvora de tota Espanya.

Després del dinar en la filà Cids, la jornada va començar amb una desfilada des del Casal de Sant Jordi fins a la zona d'El Camí i Sant Nicolau, on la música de la Societat Musical Nova d'Alcoi va donar pas a més de dues hores de trets ensordidors. El president de l'Associació de Sant Jordi, Francesc García, va destacar la perfecta organització i l'ambient festiu. I la veritat és que l'acte va resultar perfectament ordenat i d'una encomiable resposta del públic alcoià.

A banda de les 28 filaes alcoianes i la Fila dels Borts, van participar grups convidats, que res a veure tenien amb els Moros i Cristians, com trabucaires de Catalunya i Mosqueteros de Béz-

nar (Granada), així com també les poblacions *morocristianes* de Mallorca (Es Firó de Sóller), Caudete, Xixona, Ibi, Banyeres, Castalla, Beneixama, Callosa d'en Sarrià, Biar, Petrer, Sax, Villena, Elda, Bocairent i Ontinyent.

En aquest esdeveniment històric, la Filà dels Borts va tindre l'honor d'assumir un protagonisme espe-

cial en representar la Festa de Cocentaina amb el tradicional canó que han estat gastant des de la fundació de la filà l'any 1939. L'arma va ressonar potent des de la Font Redona fins a la plaça d'Espanya i va ser, sense cap dubte, la més aplaudida pel quantíós públic present en tot el trajecte per la seua singularitat i diferència.

Aquesta unió de tradicions va reforçar els llaços entre comunitats, amb la pólvora com a nexa comú en l'avantsala del Jubileu. La representació de Cocentaina per part de la Filà dels Borts va subratllar com actes com aquest transcendeixen fronteres locals per celebrar el patrimoni compartit.

ELS BORTS DESFILEN A CASTELLÓ DE LA PLANA

FILÀ BEREBERES, ELS BORTS

Fundada l'any 1939

El passat 14 de març, Castelló es va convertir en l'epicentre de la tradició morocristiana amb motiu de la desfilada extraordinària del 50 aniversari de l'associació cultural Moros d'Alqueria. Poblacions com Cocentaina, Alcoi, Villena, Ontinyent, Muro, Xixona, Vilajoiosa, Peníscola i el Grao de Castelló van omplir els carrers de la capital castellanenca de música i tradició. I entre la selecta representació d'agrupacions festeres esmentada, que van honrar aquesta fita històrica, va destacar la presència de la nostra filà dels Borts, la participació de la qual va aportar un valor singular a l'esdeveniment.

Si ja va ser un privilegi el fet de participar en la desfilada del 40 aniversari dels Moros de l'Alqueria, que tornaren a convidar Els Borts per a celebrar l'efemèride del seu 50 aniversari de vida festera va ser un honor inoblidable. Una relació que va començar de la mà de Ximo Pascual i la seua Roperia Ximo. Doncs bé, que hagen comptat de nou amb Els Borts demostra, una vegada més,

l'estret vincle que uneix ambdues entitats de Moros i Cristians. La filà contestana, reconeguda per la seua pionera trajectòria festera que es remunta a 1939, va desfilat amb Als Berebers de José Pérez Vilaplana, convertint-se en un dels moments més aplaudits de la jornada pels milers d'assistents que van omplir de gom a gom els carrers de Castelló.

Aquest encontre subratlla l'èxit d'una commemoració que va buscar transcendir el fet local per a convertir la Magdalena en un aparador de la cultura festera regional. La participació dels Borts queda així gravada en el 50 aniversari de l'associació castellanenca com un símbol de fraternitat, respecte per la tradició i el manteniment viu de les arrels històriques comunes. Ara toca començar a treballar pel 75 aniversari, que el temps passa volant.

L'ARMARI DE MARCOS

MARCOS GINER PASCUAL. Presidente (1997-2001)

GUSTAVO PASCUAL PÉREZ. Vicepresidente A. R. (1997-2001)

En la página 170 de la revista del año pasado, Moisés Selles Pérez, nos hace una descripción del nuevo Arxiu Musical Fester d'Autors Contestans de la Federació Junta de Festes de Moros i Cristians de Cocentaina, de sus intenciones, pretensiones y proyectos. De alguno de sus proyectos por lo que a mí me atañe, hablaremos más adelante, pero al leer el mencionado artículo, me asaltaron varias preguntas: ¿De quién, cuándo y cómo nació la idea? ¿Que Junta de Fiestas la materializó? ¿De dónde y cómo salieron los fondos para poder llevarla a cabo?. Dado que el programa de Fiestas es el testigo escrito que queda para la historia, creo que es de justicia contestar a estas preguntas y aclarar algunos detalles solo con la intención de que los festeros que vengan detrás de nosotros, sepan quién y cómo se escribió nuestra historia Festera.

Este Arxiu Musical Fester es el claro ejemplo de lo que se consigue si nos continuamos unas juntas a otras, porque cuando entra una Junta nueva, se preocupa más de innovar que de afianzar lo que hay, con lo que muchas buenas ideas mueren en las actas, porque las Juntas se suceden y no se continúan. Pero este no es el tema del presente artículo, mi intención es contestar, con la mejor voluntad y sentido fester, a las preguntas que antes he planteado, y exponer algún detalle de cómo, y por qué empezó el Arxiu que hoy nos produce tanto orgullo, puesto que considero que su contestación, es interesante para la historia de nuestras Fiestas.

¿De quién, cómo y cuándo nació la idea? En la Junta de Fiestas que presidió Marcos Giner Pascual (1997-1999 y 2000-2001), se buscaba gente que tuviera afición, o fuera un poco especializada en la música o en la pintura para que ejercieran como asesores, aunque en el organigrama de la misma constaban como simples vocales. Había otra clase de asesorías, que constaban en otro apartado como tales, pero los miembros de la Junta ejercían las dos funciones. Este es el caso de Marcos Sandoval Soler, el cual medio en serio medio en broma, propuso en una reunión ordinaria de la Junta, crear un *armari* donde archivar todas las composiciones de autores contestanos, de todas las épocas sin distinción de ninguna clase, y todas quería decir todas: pasodobles, marchas moras y cristianas, fanfarrias, marchas de procesión etc. En fin, toda la música que tuviera algo que ver con nuestras Fiestas, lo cual daría una idea general de la creatividad de los músicos de nuestro pueblo dado que es la actividad principal de las agrupaciones musicales de nuestro municipio. La idea cayó bien dentro de la Junta, y encabezada por uno de

Inauguración Archivo Musical

sus vocales, Rafael Domínguez Borrás, empezamos a bromear entre nosotros sobre *l'armari de Marcos*.

Cuando la idea empezó a tomar cuerpo dentro de la Junta, otro de nuestros vocales, que ejercía como asesor artístico, Natxo Ferrandis Briva, fue el encargado de diseñar y darle forma a *l'armari de Marcos*. Con la ilusión y el esfuerzo de todos, se realizó la idea y como se puede ver en la página 86 del programa de Fiestas de 1999, aparecen en la fotografía en el acto de inauguración del Nuevo Archivo Musical, los señores José Marset Jorda, alcalde de Cocentaina; Marcos Giner Pascual, presidente de la Junta de Fiestas; y Marcos Sandoval Soler como el inspirador de la idea.

Estamos hablando de los años 97-99 del siglo pasado, en donde la principal dificultad que encontrábamos, como en casi todo, era cómo financiar el proyecto de Marcos que Natxo ya estaba preparado para realizar. Por esas fechas, algunos miembros de la Junta teníamos contactos en Cataluña, y gracias a ellos, supimos que en Ódena se interesaban por nuestras Fiestas, dado que estaban organizando, la tercera edición de la Fira Medieval d'Ódena", y nuestros trajes y forma de desfilar, entroncaban con lo que estaban buscando.

Después de bastantes gestiones y cambios de opinión, el día 25 de junio de 2000, realizamos el viaje, a varios cientos de kilómetros de nuestro pueblo. En este viaje se consiguieron muchas de las pesetas, que todos queríamos, para *l'armari de Marcos*, idea que encabezada por Rafael Domínguez Borrás, toda la Junta había cogido con gran ilusión.

Según el periódico *Regio 7* de la misma Cataluña, en su edición del 26 de junio, nuestra exhibición fue todo un éxito, para nosotros y para los organizadores del evento.

Para la primera piedra del parque temático Terra Mítica en Benidorm, también fue requerida nuestra presencia, representando la Diana, la Entrada y el Alardo. Hacia allí fuimos con la intención de pasarlo bien, sabiendo todos lo que queríamos.

Todo esto está pronto dicho, pero si tenemos que representar dignamente y como mínimo, y fuera de nuestro pueblo, la Diana, la Entrada y el Alardo, podremos imaginar la cantidad de gente, trajes, músicos, arcabuces, pólvora etc., que había que convencer y movilizar, para quedar bien con las autoridades que en ese momento nos contrataban. Pudo más la ilusión, y la certeza de que se estaba haciendo algo importante, porque no sólo se inauguró *l'armari de Marcos*, sino que también se inauguró la Comisión de Archivo y Patrimonio de la Casa del Fester. Como veremos más adelante, de este acontecimiento también conseguimos alguna ayuda para nuestros propósitos.

Como hemos dicho anteriormente y en este mismo periodo de tiempo(1997-2001) y con la misma Junta de Fiestas, con algunas bajas e incorporaciones, se dio forma también a la Comisión Archivo y Patrimoni (Arxiu Fester) siendo su fecha de creación, el 1 de agosto de 2000. Los primeros componentes de este Arxiu Fester fueron:

Vicente Blanquer Giner

Antonio Domínguez Borrás

Pablo León Vidal

Samuel Miralles Cardona

José Enrique Moltó Moltó

Juan José Llopis Cortés

Joaquín Navarro Reig

Estas personas, junto con el presidente Marcos Giner, la secretaria Pilar Vicedo, y el vocal de Arxiu, Hipólito Borrás Martínez, los tres miembros efectivos de la Nueva Junta de Fiestas, son los que firman el documento de fundación y compromiso para llevar a buen puerto la nueva Comisión de Archivo y Patrimonio. Este documento de la firma, junto con los demás, forma parte también de toda la historia que se atesora en este Arxiu Fester, donde están las condiciones, las formas y las reglas, que a partir de ese momento regirían a las personas que se hacían cargo de llevar adelante y mantener el mencionado archivo, dándole autonomía propia e independiente, aunque fuera como una rama más de la Junta de Fiestas, y asignándosele como sede la parte derecha del

último piso de nuestra Casa del Fester en donde la Junta nos reuníamos en la parte izquierda.

Por la importancia que estas inauguraciones tienen en este momento y por lo orgullosos que los festeros podemos estar de lo que tenemos en La Casa del Fester, es de justicia recordar aquí a los componentes de la Junta de Fiestas en 1997-99 y 2000-2001 que eran los que siguen:

Junta de Fiestas de Moros y Cristianos de Cocentaina (años 1997-1998-1999)

Presidente: Marco Antonio Giner Pascual.

Vicepresidente 1º: Rafael Jover Palací.

Vicepresidente 2º AR: Gustavo Pascual Pérez.

Secretario: Miguel Ángel Raigal Jornet.

Vicesecretaria: Pepi Pascual Montava.

Tesorero: Francisco Masanet Valls.

Vocales: Antonio Picó Castellá.

Francisco Prats Colomer.

Francisco Monter Anduix

Antonio Domínguez Jordá

Marcos Sandoval Soler

Natxo Ferrándiz Briva

Rafael Domínguez Borrás

Juan José Llopis Cortés

En la nueva Junta de 1999- 2000 entran como nuevos miembros:

Vicepresidente 1º: Rafael Domínguez Borrás.

Secretaria: Pilar Vicedo Castellá.

Nuevos Vocales: J. Adolfo Giner Soler

Domingo González Martínez

Cristian Raúl Bernabéu Agulló

José Vicente Ferrándiz Font

Antonio Prats Peidro

Vocal Arxiu Fester: Hipólito Borrás Martínez.

A partir de esta nueva Junta ya se especifica cuál será el trabajo de cada uno dentro de la misma, existe un vocal Artístico de Mantenimiento, de Lotería, y de Arxiu, siendo todos los demás de Organización. Con este nuevo organigrama, funcionó la Junta de 2000-2001.

Si tenemos en cuenta que cuando se fundó el Arxiu Musical se contabilizaron unas 400 composiciones y hoy hay más de 800, y que en la actualidad, el Arxiu Fester necesita toda la planta superior de nuestra Casa del Fester, se puede poner como ejemplo de continuidad, al mismo tiempo que resaltar la labor que en su día se realizó con mucho esfuerzo e ilusión.

La pretensión de este artículo es simplemente hacer constar, de quién fue la idea, y quiénes realizaron el esfuerzo de llevarla a término.

En otro orden de cosas, me veo obligado a hacer constar en este programa el nuevo asalto vandálico que ha sufrido nuestro monumento a San Hipólito. El pasado día 17 de abril, constatamos con gran tristeza que en el monumento había sido arrancado de la parte izquierda de dicho monumento, el embellecedor que había encima mismo del escudo de la Junta de Fiestas, y la que quedaba encima de la primera parte de piedra estaba un poco separada de la piedra evidentemente forzada.

Pocos días después, el 23, habían sido arrancados también un embellecedor más pequeño de la parte superior, y el pergamino con la inscripción 1600-2000. Hablé con la autora del mismo, Ana Reig Castelló, y decidimos presentar denuncia en el Ayuntamiento. Los guardias me informaron que era en el cuartel de la Guardia Civil donde debíamos presentar la denuncia, así pues hice la visita al Cuartel, y quedamos que el sábado siguiente día 25 de abril, con más tiempo y con la presencia de la autora del monumento, formalizaríamos la denuncia, cosa que hicimos puntualmente.

Es la segunda vez que ocurre esto, puesto que en 2019 ya desaparecieron los embellecedores inferiores y la inscripción principal, que fueron sustituidos por otros iguales, pero de piedra, con el consentimiento de la autora. También desaparecieron las figuras del moro y el cristiano de la parte trasera del monumento, que gracias a las rápidas averiguaciones de la Benemérita, se

Monumento a San Hipólito, aún no ha desaparecido el nombre del patrón

consiguieron recuperar los suficientes trozos como para poderlas recomponer, siempre contando con la ayuda y la buena voluntad de Ana.

Tenía el artículo preparado, pero dadas las circunstancias, allá en el fondo un mal presentimiento estaba en mi mente, y en efecto unos días más tarde al pasar por delante del monumento, me di cuenta de que había desaparecido la pieza pequeña que quedaba y la que estaba encima de la primera parte de la piedra, la que hacía un mes ya habían intentado quitar, esperaba allá adentro que debido a su gran tamaño, (media 2 metros y 10 cm.)

y que llevaba el nombre de Sant Hipòlit lo respetarían, pero la noche del miércoles día 20 de mayo, desapareció también el nombre de nuestro Patrón, me di cuenta de que el vandalismo no respeta nada.

Esperemos tener esta vez la misma suerte, y para nuestras Fiestas tener el pergamino en su sitio, con las fechas 1600-2000 y el nombre del Patrón de Cocentaina.

NOTA: La primera parte de este artículo que habla de la presidencia de Marcos, fue revisada por él mismo, dando su visto bueno el día 14 de abril de 2026.

Cocentaina, mayo de 2026

1820 - 1933 A CENT ANYS DE LA UNIÓ MUSICAL CONTESTANA (I): s. XIX

PABLO MARTÍNEZ BLANES
Música Primitiva Apolo d'Alcoi

Presentació

El 1982, l'escriptor i cronista local Gerardo Mur Pérez (Cocentaina, 1911 - 1998) reunia al llibre *Apuntes para la historia de la música en Cocentaina* un ample mosaic de tot allò que el qual constituïa fins aquell moment el moviment musical de la Vila Comtal.

Interessat personalment en el moviment bandístic succeït durant el segle XIX, aquests apunts em van facilitar una valuosa i ampla informació, encara que la majoria del contingut era aportat per testimonis orals sense cap mena de referència documental, la qual cosa té els seus pros i contres.

En tractar-se d'un llibre de fa ja quaranta anys i no havent-hi nova llum informativa, la intenció d'aquest treball pretén ser una revisió/actualització d'aquells apunts. Les fonts primàries emprades provenen del nostre Arxiu Històric Municipal com són els Llibres de Consells i Comptabilitat municipals, així com els protocols notariais conservats en l'actualitat a l'Arxiu Històric Provincial d'Alacant complementat amb la premsa històrica digitalitzada. No obstant, sempre mantenim l'esperança de trobar en alguna col·lecció particular les actes o escrits d'algunes de les associacions musicals anomenades a l'estudi, abans de donar-les com a perdudes definitivament.

Tot i que el treball (dividit en dues parts) comença pràcticament als inicis del segle XIX, s'ha pres com a referència el naixement de la Unió Musical Contestana el 1933 retrocedint enrere un segle, centrant-se en l'existència de les músiques anteriors a l'actual entitat, basant-se exclusivament en les formacions de vent i deixant a un costat el moviment en les parròquies (organistes, sotxan-

tres, etc.). Com a continuació d'aquest treball, la història de la banda esmentada es pot consultar al llibre *Unió Musical Contestana: 1932-2007, 75 años de música*, de José Luis Muñoz Huécano.

També des d'ací agrair l'ajuda prestada en algun moment de l'encara inacabat procés de recerca a Ignasi Belda, Ximo Navarro, David Agulló, Jaume Jordi Ferrando, Àngel Lluís Ferrando, Eduardo Rengel, Pere Ferrer, Neli Jover, Ernest Llorens, Frederic Oriola, Joan Josep Pascual i José María Valls, així com al personal de la Biblioteca Municipal de Cocentaina (Susi Orts, Sílvia Adrián i Maria Dolors Insa).

Antecedents musicals en el segle XVIII

L'enigma dels orígens de les bandes de música tal com les coneixem actualment es va resolent a mesura que avancen els anys i les investigacions. La música que s'escoltava a les esglésies a càrrec d'organistes i músics de capella va anar paulatinament canviant a formacions de vent que la majoria de vegades actuaven al carrer com a influència de les bandes militars. Aquest moviment se situa entre finals del segle XVIII i inicis del XIX.

Normalment, es consideren les comarques centrals de València (Vall d'Albaida, Alcoià i Comtat) com el punt d'origen del fenomen bandístic musical. Aquestes formacions identificades com de 'retreta' o de paisans naixen a imatge i semblança de les militars tenint el seu punt d'inici o bé a les esglésies en què els organistes influïen en el naixement o bé en els exmilitars que havien estat membres d'alguna banda de l'exèrcit. Durant el segle XVIII, les festivitats de la Verge del Miracle

són amenitzades per tabaleters i dolçainers. Com a exemple, podem veure el 1750: *“Francisco Candela de Roque, depositario de los propios y arbitrios de que esta villa y en su poder paran y pague a Juan Bautista Oriola, músico, quince reales de moneda corriente por la festividad de Nuestra Señora del Milagro tocante a la villa en que a tocado la dulsayna por las calles, víspera y día de otra festividad...”*.¹

La festa en honor a Sant Hipòlit encara no se celebra tal com la coneixem en l'actualitat. El caràcter religiós és complementat amb la festa militar que organitza la milícia present en la nostra població, sobretot després de la Guerra de Successió. Comença el fenomen d'allò conegut com la soldadesca, el qual constitueix una representació civil festiva dels *alardos* (Coloma, 2025: 25-50) organitzats en companyies, i sent aquestes els precedents de les posteriors *filaes*. El tir de morterets és la màxima representació de la soldadesca, abans de l'aparició de l'element morocristià amb la simu-

lació de batalles, tenint la referència més antiga el 1766 on es parla de *“una compañía de turcos y otra de cristianos”*.²

El caire militar de la Festa amb les vestimentes, desfilades i tirs també és traslladable a la música amb la visita d'alguna guarnició militar i la seua banda de tambors i pifres com en el 1748: *“En atención a estar tan próxima la fiesta al Sr. San Hipólito y no haberse distribuido la forma de ella, determinaron que el toro y vaquillas se celebre sábado día de San Lorenzo por mañana y tarde y se mate al toro. Domingo y lunes subsiguientes por mañana, y por tarde del domingo, y lunes se representen por dos días en la plazuela de la feria y vísperas del santo al toque de las almas se dispare uno de los dos castillos con 32 fuegos por las calles y pasacalles de tambores y pínfanos, y al otro día salga el Alardo con el capitán y alferes con bandera, y se acompañe al Ayuntamiento a la iglesia de Santa María donde se celebrarán los oficios de otra festividad, con panegírico...”*.³

Les primeres aparicions d'una formació musical de vent a les nostres comarques amb constància notarial les trobem a Alcoi el 1798 i a Muro el 1805. En el primer cas, el protocol notarial testifica aquest naixement: *“Que por quanto de muchos años a esta parte se havian dedicado a ejercitarse en la Música de Cuerdas y Cantado pero sin ninguna unión ni subordinación, manteniéndose cada uno libre para practicar lo que se le antojase, y como de ello no les resultase ninguna utilidad ni el menor adelantamiento en este Ramo; haviendo deliberado maduramente sobre el asunto, havian resuelto formar una Compañía de Música u Orquesta completa de Instrumentos de ayre, Platillos, Bombo y Ferrillos...”*.⁴ Per altra part, en el segon cas de Muro: *“...que los primeros junto los menores forman un cuerpo de músico compuesto de bombo, clarinetes, trompas,*

Tambor i pífir del segle XVIII

¹. Llibre 1014, Comptes del Clavari, 1750-1752, Arxiu Històric Municipal Cocentaina. A partir d'ara. AHMC.

². Sessió 05/06/1766, Llibre 30. Consells Municipals 1761-1766, AHMC.

³. Sessió 01/08/1748. Llibre 27-Consells Municipals, 1741-1748, AHMC.

⁴. Protocol Notarial de Vicente Morant, sign. 1188, ff. 35r-38v., año 1798. Arxiu Municipal Alcoi. Esta formació és l'origen de l'actual Música Primitiva Apolo d'Alcoi, la qual es pensava fins fa uns anys que naix el 1830.

platillos y octavi de trompas...”.⁵ Aquestes formacions musicals veïnes visiten Cocentaina a les festes de Sant Hipòlit: Alcoi el 1791,⁶ amb la qual cosa es constata que la seva formalització es realitza diversos anys després i la de Muro el 1814.⁷

1820-1843. La primera música de Cocentaina

La Verge del Miracle de Cocentaina

Malauradament, no apareix cap document per poder situar el naixement d'una música de Cocentaina, però gràcies a les actes municipals i al testimoni de Vicente Enguix Giner (Cocentaina, 1770-1846), prevere de Santa Maria, el podem situar cap al 1820. En l'any en què se celebra el III Centenari de la festivitat de la Verge del Miracle està el moment i el motiu de la formació d'una primera música a Cocentaina possiblement per inèrcia de les visites anteriors i la necessitat de solemnitzar un esdeveniment d'aquestes característiques. En les cròniques d'Enguix *Fiestas con que la villa de Cocentaina celebró el tercer centenario de las lágrimas de Nuestra Señora del Milagro* indica que “La música de esta villa se componía entonces de seis clarinetes, dos trompas, clarín de trompas, trompón, serpentón, requinto, pito, platillos, hierro, bombo y redoble.”, al qual

s'afegeix “*Se ajustaron las músicas de Onteniente, Cocentaina y Muro, y dos dulzainas con cuatro cajas....*”.⁸

Aquest és el primer testimoni clarificador d'una primera música de la nostra Vila, una formació que té certa continuïtat. Entrem en els anys del Trienni Liberal (1820-1823) i en temps convulsos, on té lloc el 1821 la revolució luddita que arranca de Benilloba per a desplaçar-se a Alcoi. En aquest context, un acte vandàlic i escatològic testimonia l'existència de la música un 6 de febrer de 1822, data on la làpida de la Constitució va ser objectiu d'una defecació per part d'algun absolutista. La reacció és un acte en que els dos alcaldes Constitucionals proveïts d'una safa amb aigua i una esponja netegen l'excrement i posteriorment

“*se cantó un solemne Te Deum por las comunidades, se dieron muchos vivas a la Constitución, se tocaron algunas tocatas por la música y se concluyó el día con regocijo*”.⁹ El 25 d'abril del mateix any es declara l'*Himno de Riego* com a Himne Nacional, últimament atribuït a l'ontinyentí José Melcior Gomis (Ontinyent, 1791-París, 1836).

La música apareix sobretot per amenitzar celebracions de tipus polític, com la tornada a l'absolutisme de Fernando VII l'any següent: “*...se celebre una solemne función en acción de gracias al Altísimo por la restauración de nuestro amado monarca al trono de los mayores lo que se anuncie al común por medio de edictos y que se publique en el día de mañana mismo con la solemnidad acostumbrada; que se habrá una suscripción voluntaria, y según los productos de ella se resolverá lo más o menos de lo que pueda gastarse, y median-*

⁵.Protocol Notarial de Francisco Soriano, pàg. 40 v. Archivo Histórico Provincial de Alicante (a partir d'ara, AHPA).

⁶.Sessió 14/07/1791, Llibre 36, Consells Municipals, 1787-1792, AHMC.

⁷.Sessió 10/07/1814, Llibre 42, Consells Municipals, 1814-1816, AHMC.

⁸.Aquestes cròniques es troben actualment desaparegudes, encara que reproduïdes de manera episòdica i parcial als Butlletins que es publiquen cent anys després per la Comissió de Propaganda de la Junta Central del IV Centenari de la Verge del Miracle el 1920.

⁹.Cartes i Ordres (1820-1823), sign. Sign. R-1127, AHMC.

te a que hay recelos de que no podrá efectuarse la fiesta el día 8 del próximo diciembre cuyo día parece el más oportuno para la celebración de la fiesta por ocupadas las músicas en otro día, se anuncie al público que si se pueden se celebrarán las fiestas en otro día, y si no es posible se asignará por la Junta el día que devan celebrarse...”.¹⁰ En aquesta Dècada Ominosa fins a 1833 amb la mort del monarca, seria prohibit l’*Himno de Riego*, mentre que la música participa també en les celebracions de l’aprovació de l’Estatut Reial a càrrec de la Regent Maria Cristina de Borbó el 1834¹¹ o la regència del general Baldomero Espartero el 1841.¹²

1843-1853. Segmentació musical

Dues formacions acudeixen al notari per formalitzar la seva societat amb dos mesos de diferència en 1843, cosa que s’interpreta com una ruptura de la música existent probablement a conseqüència de l’enfrontament entre lliberals progressistes i moderats per la caiguda del general Espartero.¹³ La primera acudeix al notari l’1 de setembre de 1843,¹⁴ en què deu músics decideixen formar “una compañía de música por espacio de diez años contados desde hoy entre los que comparecen por sí y los menores que representan las

personas que responden de ellos”. Signen entre altres Francisco Pérez Uris, José Ferrer Martí, Rafael Jover Torregrosa i Antonio Moltó Enguix. El primer dels esmentats, d’ofici xocolater, és el punt de partida d’una nissaga de músics contestans sent el pare de Joaquín Pérez Pérez i de Vicente Juan Pérez Pérez, organista interí de Santa Maria, fins arribar l’últim esglaó al segle XX amb Francisco Pérez Molina, conegut com Paquito el Chocolate-ro, que dóna títol al popular pasdoble de Gustavo Pascual Falcó.

En l’escriptura se cita una normativa de règim interior en què es puntualitza el tema de les assistències o de l’instrumental. Es designa com a director de la música a Manuel Ferrando Tormo (Cocentaina, 1813-1864), organista beneficiat de la parròquia de Santa Maria i pare de Manuel Ferrando González (Cocentaina, 1841-Ontinyent, 1907), que tots coneixem per ser l’autor del pasdoble *El moro guerrero*. Tot passa pel director: des de les classes de música fins l’adjudicació d’instruments, inclús una severa normativa disciplinar per als temps actuals que contempla l’expulsió del membre amb multa de 200 rals de velló en cas de conducta dolenta, desobediència al director o no anar a assajar sense justificar el dilluns i dimecres de cada set-

MEMBRES DE LA PRIMERA MÚSICA (SETEMBRE 1843)	MEMBRES DE LA SEGONA MÚSICA (NOVEMBRE 1843)
José Ferrer Martí	Vicente Botella Catalá
José Ferrer Sellés	Blas Cardona Reig
Antonio Ribelles Montava	Joaquín Llopis Figuerola
Francisco Bautista Ribelles	Francisco Sala Gironés
Francisco Pérez Uris	Bautista Cardona Reig
Vicente Pérez Pérez	José Reig Martí
Joaquín Pérez Pérez	Vicente Jordá Rodes
Mariano Enguix	Vicente Vilanova Catalá
Javier Enguix	José Faus Vives
José Torregrosa	José Reig Montagud
Rafael Jover Torregrosa	Juan Reig Martí
Francisco Jover Torregrosa	Antonio Sala Gironés
Agustín Jover Torregrosa	Juan Sala Pérez
Antonio Moltó Enguix	Pascual Faus Briva
Blas Enguix	Pascual Faus Bravo

¹⁰ Sessió 08/11/1823. Llibre 44, Consells Municipals, 1823-1831, AHMC.
¹¹ Sessió 28/04/1834. Llibre 45, Consells Municipals, 1834-1841, AHMC.
¹² Sessió 03/06/1841. Llibre 45, Consells Municipals, 1834-1841, AHMC.
¹³ Un fet que passa també a les properes poblacions d’Alcoi (Ferrando, 2019: 30) i d’Albaida (Soler, 2015: 50).
¹⁴ Protocol notarial Guillermo José Ruíz, pp. 423-425, sign. 115, AHPA.

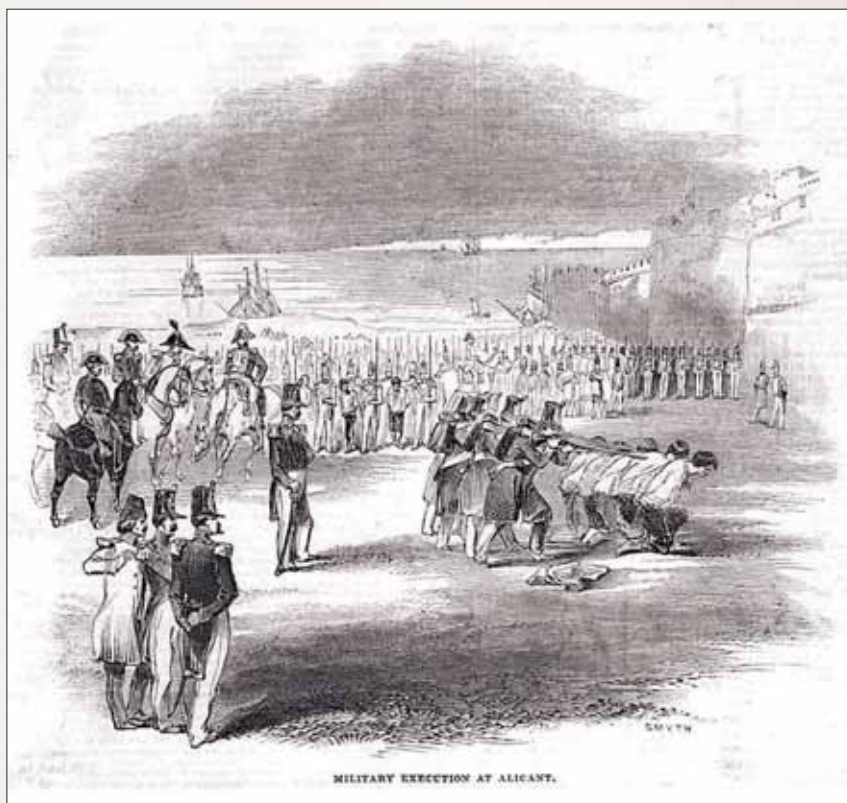
mana. Tal com hem comentat, aquest director era eventualment substituït en el benifet d'organista per Vicente Juan Pérez, fet en què apareix puntualitzat al document.

La segona formació signa davant el mateix notari el 30 de novembre la creació d'aquesta societat amb quinze membres.¹⁵ Aquesta compta amb el suport econòmic del prevere i futur sotxantre de El Salvador, Francisco Estaña Baydal i del sabater Vicente Botella Catalá, als quals cal tornar 480 i 100 rals de bilió, respectivament dels primers fons que vaja aconseguint la música. Compareixen una dotzena de persones, entre d'altres, Blas Cardona Reig, Joaquín Llopis Figuerola, José Faus Vives i Antonio Sala Gironés, els quals estipulen que la societat s'ha de compondre de quinze membres, i com encara falten tres, es votarà per majoria simple la seua incorporació, una diferència amb la primera formació en què aquesta funció correspon al director. En cas que el director siga contractat en alguna funció, elegirà els músics que necessite sota pagament de 5 rals de bilió, mentre que en

el cas de que la societat precise d'alguna despesa extraordinària, tots els membres han de contribuir amb 1 ral setmanal. Es presenten alguns casos particulars com és de Juan Sala Pérez, el qual no cobra i ha de pagar 2 rals setmanals fins amortitzar un buccén (precedent del trombó) que li ha comprat la música; o el de José Faus Vives el qual ha de pagar 100 rals de bilió de multa en cas de que abandone la formació o si és expulsat sense motiu, té dret a quedar-se amb els seus fons dipositats i el requint de clarinet. El mestre de l'escola és Regalado Sala Gironés, el qual impartirà classe el dilluns i dimecres de cada setmana cobrant de cada alumne al mes 1 ral de bilió.

Aquesta segona música es torna a presentar al notari el 6 d'abril de 1845¹⁶ on costa la inclusió dels tres nous membres: Francisco Faus Vives, Vicente Pastor Llorens i Bautista Reig Valls i reafirmant la normativa disciplinària establerta dos anys abans. En ambdues formacions, es reflecteix la prohibició de col·laborar i alternar en l'altra formació. No oblidem que estem en anys convulsos amb el rerefons

de les guerres carlines, les quals en les nostres comarques tenen especial rellevància. Encara és recent la rebel·lio en 1844 del militar progressista Pantaleón Boné a Alacant contra el govern moderat de González Bravo amb un setge que va durar 44 dies i que finalment va fracassar amb una sèrie d'execucions a la província, inclosa Cocentaina. En la nostra Vila, són afusellats Félix Quereda i José Rigal, a càrrec del general Roncalli, primer comte d'Alcoi.¹⁷

Execució a Alacant dels revoltats de Pantaleón Boné el 8 de març de 1844
(The Illustrated London News. 30/03/1844)

¹⁵. Protocol notarial Guillermo José Ruíz, pp. 631-632, sign. 115, AHPA

¹⁶. Protocol notarial Guillermo José Ruíz, pp. 311-312, sign. 118-AHPA

¹⁷. *El Boletín del Ejército*, Madrid, 18/03/1844.

MEMBRES DE LA TERCERA MÚSICA (DESEMBRE 1846)
Bautista Cardona Reig
Vicente Juan Llopis Llopis
Francisco Reig Giner
Antonio Cardona Marset
Vicente Pérez Cardona
Ramón Pérez Reig
Antonio Moltó Gisbert
Javier Balaguer Oltra

Una tercera companyia de música s'oficialitza davant el mateix notari el 17 de desembre de 1846.¹⁸ Entre els signants, Bautista Cardona Reig, Vicente Juan Llopis Llopis i Antonio Moltó Gisbert, d'entre un grup en què no coincideixen noms de cap de les anteriors agrupacions, del qual es dedueix que és una societat totalment nova amb cap membre en desacord a la trajectòria de les creades el 1843. Dins de les seues condicions es reflecteix que es votarà al director, sotsdirector i un cap de música (aquest últim com a responsable i organitzador), els quals controlaran el moviment de músics que volguen entrar o eixir d'aquesta societat; també crearan una 'regla de policia' o normativa interna, i el més curiós, que si algun músic abandona la societat paga una multa de 80 rals i en cas que s'hi incorpore a alguna de les altres dues músiques contestanes, la quantitat puja a 200 rals.

1853. Naix l'anomenada 'Música de Cocentaina'

Aquest any té especial significació en el nostre poble per ser datat el primer Reglament de la Festa de Moros i Cristians (León, 2025: 51) on la música està present. Els successos polítics a causa de les guerres carlines es deixen sentir amb la influència del bandolerisme. És notòria la llegenda del Gatet d'Otos, on les seues accions a la nostra comarca i a la de la Vall d'Albaida fins a la seva mort el 1904 es poden veure a la premsa.¹⁹

En aquest context, un grup de músics es reuneixen el 18 de maig de 1853 i “se comprometen a formar una música que se denominará ‘música de Cocentaina’ incloent davant notari una normativa de règim interior.”²⁰ La seva denominació genèrica i la repetició d'alguns dels noms que encunyen aquest document, encara que amb major presència de músics de la segona formació de 1843, fa pensar clarament en una agrupació de les tres músiques que hi ha fins al moment (Martínez, 2024: 237). Com tot estatut, una sèrie de drets i deures han de complir els membres pertanyents a aquesta societat on els primers punts tracten sobre l'elecció dels tres músics que han de formar part de la Junta Directiva durant un any, entenent com a músic a “todo aquel que con instrumento o sin él quede inscrito en la corporación firmando este reglamento reducido a escritura pública”.

En els següents punts, altres aspectes inherents a tota corporació musical apareixen reflectits com són, sobretot, el relatiu a instrumental o assistències a assajos i actuacions, els quals resulten sorprenents als ulls actuals per la seua solidesa i inflexibilitat a la fi de preservar el futur de l'associació per damunt de les situacions personals dels seus membres, amb tota probabilitat creats a fi d'evitar accions passades.

L'últim apartat correspon a les atribucions i funcions de la Junta Directiva composta per tres membres que aniran alternant en cada actuació la funció de *cabeza de música* entesa com una mena d'administrador de la societat. Com no es fa menció expressa al *director o maestro de música*, pensem que complirà aquesta funció amb tota probabilitat el mestre Manuel Ferrando Tormo que és mencionat al protocol de la primera formació el qual seria substituït posteriorment per l'organista Vicente Juan Pérez Pérez en els anys 60 del segle XIX.

El 25 d'octubre de 1855 acudeixen al mateix notari per a fer una reforma de l'estatut de la música.²¹

¹⁸. Protocol notarial Guillermo José Ruíz, pp. 615-616, sign. 119-AHPA
¹⁹. *El Pueblo*, València, 24/02/1904.
²⁰. Protocol notarial de Vito Chisbert, sign. 132, pp. 522-525, AHPA.
²¹. Protocol notarial Vito Chisbert, pp. 999-1001, sign. 136, AHPA

1854-1856. De la Milícia Nacional i la Música Nova de Cocentaina

L'alternança en el poder central de governs liberals i absolutistes comporta canvis en els cossos policials: Milícia Nacional en el cas dels primers i Voluntaris Reialistes, en el dels segons. La Milícia Nacional està constituïda per ciutadans voluntaris amb la funció de defensar la Constitució de 1812 i mantindre l'ordre públic i s'organitza per primera vegada el 1820 a conseqüència del triomf del general Riego. Aquests cossos tenen la seua pròpia música la qual normalment compleix funcions de guerra, és a dir, 'tocs d'ordenança' (Ferrando, 2019: 31) encara que a Cocentaina no consta cap tambor ni xiulet en les quatre companyies de les quals consta la primera formació de Milícia Nacional a la Vila.²² Durant la tornada a l'absolutisme de Fernando VII, tan sols un tambor apareix en la formació de Voluntaris Realistes del qual hi ha referències a les actes dels Consells per la sollicitud d'un pressupost.²³

Amb el canvi a altre govern liberal i la regència de María Cristina de Borbón, mare d'Isabel II, que no pot governar en ser menor d'edat, apareix la Milícia Urbana el 1834. A Cocentaina està formada per una companyia de 63 voluntaris i 4 tambors, els quals van " *de casaca azulturquí igual a los de su clase en el Batallón de Alcoy: y para estos, y los Urbanos, de chaqueta y gorra de cuartel, de la misma hechura que los que gasta la Compañía de Cazadores de aquel Batallón: pantalón azul cristino y botín negro*".²⁴ Des de 1839, comença l'organització d'una nova Milícia Nacional fins a la constitució del Batalló de Milícia Nacional de Cocentaina. En total, quatre companyies: Companyia de Granaders, de Caçadors, Primera i Segona Companyia, cada una d'elles composta de prop de setanta milicians amb una banda de sis

membres entre cornetes i tambors amb funcions com trasllat de presoners o l'obligació de remetre tots els plecs de servei nacional que s'ofereixen tant al Batalló com a l'Ajuntament.

Cía. Granaders del 1r. Batalló de M.N. del Partit Judicial de Cocentaina

1 capità, 2 tinents, 2 subtinents, 1 sergent primer, 3 sergents segons, 3 caps primers, 6 caps segons i 74 nacionals. TAMBOR: Joaquín Velázquez, natural d'Alboraig. CORNETA: Miguel Ribelles (cap).

Cía. Caçadors del 1er. Batalló de M.N. del Partit Judicial de Cocentaina

1 capità, 2 tinents, 2 subtinents, 1 sergent primer, 3 sergents segons, 4 caps primers, 7 caps segons i 72 nacionals. 2 CORNETAS: Vicente Blanquer Candela, de Cocentaina i Francisco Jover Reig, també de Cocentaina.

Música Milícia Nacional Barcelona 1855 (Litografia Fàbrica d'Estampes de Juan Abadal, Barcelona)

²². Llibre 659, Cartes i Ordres 1821, AHMC.

²³. Sessió 19/11/1827. Llibre 44, Consells Municipals, 1823-1831, AHMC

²⁴. Sessió 10/04/1834. Llibre 45, Consells Municipals, 1834-1841, AHMC

1a Companyia del 1r. Batalló de M.N. del Partit Judicial de Cocentaina

1 capità, 2 tinents, 2 subtinents, 1 sergent primer, 3 sergents segons, 3 caps primers, 4 caps segons i 68 nacionals. TAMBOR: Vicente Pastor Vañó, de Cocentaina.

2a Companyia del 1er. Batalló de M.N. del Partit Judicial de Cocentaina

88 nacionals. TAMBOR: Fernando Berenguer.²⁵

Durant el Bienni Progressista (1854-1856), la Milícia Nacional es reorganitza després de la Vicalvada de juliol de 1854 amb l'enfrontament de les tropes revoltades del general O'Donnell i les governamentals. En aquesta ocasió, la Milícia Nacional local sí que consta d'una banda de música tal com s'assenyala als Comptes municipals: "*Número 7. Relación de los gastos que origina la banda de la Milicia Nacional y director de la música de idem: -Cinco individuos a dos reales diarios, 3.650; el cabo a dos y medio diarios; el director de la música a dos diarios, 730. Total: 5.293 reales. Número 8. Relación de gastos para los uniformes de la música de la Milicia Nacional de esta villa: -Cincuenta uniformes para otros tantos músicos a doscientos reales cada uno, 10.000 reales. Cocentayna, 6 diciembre 1855*".²⁶ Malauradament, no podem identificar cap membre d'aquesta banda però sí a dos dels seus directors: Domingo Gisbert i José Vilaplana.

Entre 1854 i 1856, un brot de còlera assola Cocentaina igual que la resta del territori amb la conseqüent crisi demogràfica local de 210 morts entre estos dos anys afegida amb altre brot de xarmpió en 1855 i un saldo de 148 morts en un total de més de cinc mil habitants, segons estudi dels registres parroquials (Pla, 1982: 83-84). En aquesta crisi sanitària, tant la labor dels metges

D. José Barrachina, D. José Carbonell, D. Lorenzo Ferrando i D. José Insa així com de la Música de Milícia és recompensada pel consistori contestà amb un total de 3.000 rals dividits entre els quatre metges i 750 per a la Música demanant autorització a l'Excma. Diputació Provincial²⁷ Entenem que la funció dels músics en aquest cas no era artística ni propagandística, sinó d'ajuda a la resta de milicians en tasques com trasllat de malalts, mesures de quarantena, control de mobilitat i crema de la roba dels morts afectats.

La tornada al poder dels conservadors amb el govern de Leopoldo O'Donnell en 1856 implica la fi del Bienni Progressista amb un programa on és dissolta la Milícia Nacional inclosa la Música. Els seus membres, veïns respectables, decideixen aprofitar els seus coneixements musicals com a mitjà de vida i es reorganitzen sota el nom de Música Nova.²⁸ Això és ben rebut per la majoria del poble, ja que ofereixen un entreteniment agradable: de vegades actuen de franc i altres per un petit pagament quan se'ls contracta per animar celebracions. No obstant això, la Música de Cocentaina de 1853, ara Música Vella, compta amb el suport de les autoritats locals que comencen una oberta oposició a la Música Nova, malgrat el creixent suport popular cap a aquesta. Les autoritats neguen el permís a la Música Nova per tocar als carrers, i acaben denunciant el liberal Juan Bautista Moltó, ex-alcalde, en oferir sa casa com a lloc d'assajos, acusant-lo d'organitzar reunions que alteren l'ordre públic. Aquest presenta una queixa al governador de la província per l'actuació de l'alcalde José Pérez Carbonell. Malgrat tot, la Música Nova continua sent marginada i, de vegades, fins i tot prohibida, tant en actuacions públiques com privades, amb el pretext que ha estat dissolta per una ordre superior, encara que mai no se'ls ha notificat oficialment, com s'hauria d'haver fet.

²⁵. Sessió 05/02/1843. Llibre 747, Defensa i seguretat, 1834-1836-1837-1839, AHMC.

²⁶. 06/12/1855. Llibre 1020, Comptes del Clavari 1846-1859, AHMC.

²⁷. Sessió 05/10/1854. Llibre 48, Consells Municipals, 1851-1857, AHMC

²⁸. *La Iberia*, Madrid, 04/03/1858-

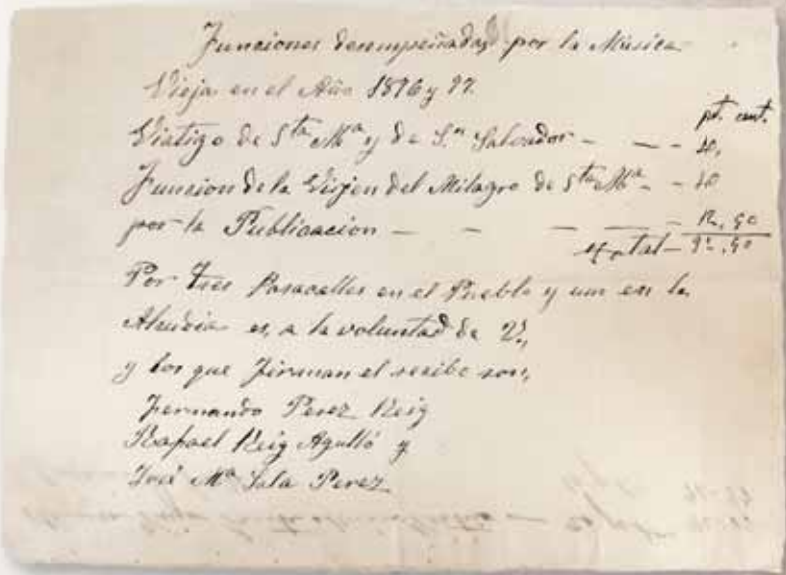

La Música Vella de Cocentaina en 1895 (Foto. Arxiu Centre Estudis Contestans)

1856 – 1900. Coexistència de les dues bandes

Des de la dècada dels 60, els obligats actes municipals són assumits i alternats per les dues bandes tal com s'assenyala: "...que en cuanto a músicas para evitar rivalidades, de manera que un año ha tocado una de las músicas la misa y otra se ha encargado de tocar en la calle lo referente al Municipio; al año siguiente se ha cambiado ello y así sucesivamente han ido alternando entre la función de orquesta y de banda entre las dos músicas del pueblo, cuya costumbre puede seguirse también este año...".²⁹ Aquests compromisos anuals són l'acompanyament del Viàtic per Sant Vicent Ferrer (50 pessetes des de 1886); les funcions per la festivitat de Sant Hipòlit: una banda s'encarrega de l'orquestra en la misa (600 rals, orquestra i ornament del temple) mentre que l'altra s'ocupa dels actes de carrer (200 rals) i l'any següent, s'alternen. També es paga a un director anualment per acompanyar-la música per la processó de Divendres Sant a la Capella de la Soletat (100 rals). La fes-

tivitat de la Verge del Miracle se celebra en dues dates: el 19 d'abril, un ofici privat costejat per l'administració comtal on les societats musicals actuen a tota orquestra (160 rals) alternant any rere any mentre que les dues actuen als actes de carrer que sufraga l'ajuntament però un altre dia, el Dia de l'Ascensió en què per la vesprada té lloc la Publicació (Maíquez, 1957: 15). En les darreries del segle, s'afegeixen vetllades musicals a l'estiu i un programa de concerts per a la Fira de Tots Sants.

Pagaments Música Vella 1896/97 (Comptes R-1066), AHMC.

²⁹. Sessió 19/07/1891. Llibre 57, Consells Municipals, 1890-1892-AHMC.

Malgrat aquesta alternança pactada, alguns contratemps apareixen amb el govern local que afavoreix o castiga alguna de les societats. En 1892, sorgeix una discussió de l'Ajuntament sobre si s'ha de pagar a la Música Vella per acompanyar la processó del Viàtic el dia de Sant Vicent Ferrer. Tradicionalment, les dues bandes del poble sortejaven quina parròquia acompanyaven, però aquell any la Música Nova es troba a Alcoleja i només va la Vella. Alguns regidors, com Camilo Esteve, defensen que s'havia de pagar el servei perquè la banda actua com és costum. Tot i això, Andrés Reig Trenzano va protestar perquè l'Ajuntament no havia autoritzat oficialment la seva participació i afirma que en anys anteriors aquesta mateixa banda s'havia negat a tocar quan va ser convidada. Finalment, s'acorda el pagament a la Música Vella.³⁰

Les dues bandes són contractades en les festes d'Alcoi tal com testimonia la premsa: La Vella amb els Somatenes i La Nova amb l'Antigua Española³¹ en uns anys en què continuen els episodis carlins a les nostres comarques igual que les calamitats en les collites de vi tant per la sequera com per la pedra el 1868. La Vila coneix un renovació urbanística en aquestes dates: s'inicia la carretera a Sant Cristòfol el 1865,³² construcció d'un ossari al cementeri el 1866³³ o la reforma del teatre de Santa Anna a la Plaça del Mercat el 1868.³⁴

La gran rivalitat entre les dues bandes de música de Cocentaina s'accentua amb l'arribada de les festes, les quals assagen intensament per destacar en la Diana. Tal com diu *El Serpis*,³⁵ José Pascual Sempere, director de la Música Nova en eixe any, compon un pasdoble molt admirat “...por sus aires franceses, su armoniosa combinación y lo lleno de su instrumentación.” En canvi, la Música Vella s'avança i l'interpreta també aconseguint les partitures de forma poc ortodoxa. Segons el

corresponsal, toquen la peça totalment descoordinats i desafinats durant una serenata dedicada a Salvador Rodríguez, cosa que provoca que el públic els xiule.

La Música Vella

En aquests anys, la Música Vella és dirigida per l'organista Vicente Juan Pérez Pérez, el qual assumeix la direcció artística de la banda i les funcions d'orgue de la parròquia de Santa Maria fins a 1886 en què el benifet és propietat de Vicente Reig Briva (Cocentaina, 1861 -1891). Intermitentment, altres noms apareixen en el podi de director: Enrique Alonso García, en 1889, de professió professor i músic al carrer Setina;³⁶ Salvador Moltó Selfa, en dos anys tan dispars com 1863 i 1893; i Daniel Llopis García, d'ofici espardenyer, organista i director en 1892. També mestre d'alguns músics posteriors com el franciscà Anselmo Martí Richart.

La Música Vella és una de les bandes convidades a Alacant per la visita de la reina Isabel II en els actes d'inauguració del ferrocarril d'Alacant fins a Madrid el 26 de maig de 1858.³⁷ Un autèntic esdeveniment amb un esmorzar de benvinguda en una tenda de campanya comprada a París, presentació de productes típics de la província presentats per joves en cistelles fetes a Alcoi, focs artificials i la visita de les dues bandes del moment d'Alcoi, Oriola, La Vila Joiosa i la Vella de Cocentaina amb el pagament de 120 rals per músic.

En 1873, membres d'aquesta banda es veuen afectats per un succés referent a la revolució del Petroli (Fernández, 2016:77). Miguel Sancho Blanquer, veí de Cocentaina, és acusat de dirigir el grup d'internacionalistes que es desplaça fins a Alcoi per registrar els habitatges acomodats a la recerca d'armes. Treballa per a Facundo Vitoria, amo del molí de paper dels Algars i president

³⁰. Sessió 10/05/1892. Llibre 57, Consells Municipals, 1890-1892-AHMC.

³¹. *El Parte Diario*, Alcoi, 23/04/1870.

³². Sessió 17/09/1865. Llibre 51, Consells Municipals, 1865-1867-AHMC

³³. Sessió 18/12/1866. Llibre 51, Consells Municipals, 1865-1867-AHMC.

³⁴. Sessió 02/02/1868. Llibre 52, Consells Municipals, 1868-1871-AHMC.

³⁵. *El Serpis*, Alcoi, 08/08/1889

³⁶. Llibre 1148, Padrons 1891-AHMC.

³⁷. Sessió 21/05/1858, actes del plenament de la Diputació, sign GE- 24485/2.

Recepció d'Isabel II a Alacant 1858. Fons: Ajuntament Alacant

del Círculo Industrial d'Alcoi, el qual el denuncia per aquest fet. Per la declaració de deu músics de La Vella (Joaquín Llopis Reig, Ramón Mullor Sellés, Vicente Pérez Briet, Tomás Briet Agulló, Ramón González Bañó, Fernando Pérez Reig, Francisco Pérez Candela, Juan Matarredona Moltó, Rafael Calafí Pérez i Bautista Moltó Valls) es sap que, després de les seves gestes, els internacionalistes contestans organitzen a la tornada una benvinguda amb banda inclosa: *“Por el día 11 se presentaron armados en casa del testigo Miguel Sancho y Vicente Santamaría los que le dijeron que fuera con ellos pues iban a esperar el grupo de internacionalistas que venía de Alcoy y tenía que tocar la música, a lo que se resistió el que declara [Joaquín Llopis Reig] pero temeroso de que le hicieran algún daño por lo mucho que les incomodó su resistencia no tuvo más remedio que obedecer”*.³⁸

Cinc anys després, les dues músiques són cridades per a festejar l'enllaç matrimonial d'Alfons XII i María de las Mercedes de Orleáns y Borbón; o per a l'arribada dels quatre frares franciscans que tornen a situar-se a l'antic convent.³⁹

En 1893, és la banda escollida per a amenitzar el primer viatge del ferrocarril Alcoi-Gandia al seu pas per Cocentaina interpretant l'*Himne de Riego*.⁴⁰ En l'esborrany de despeses, *“Satisfecho en pago a Don Salvador Moltó Reig, encargado de la Música titulada Vieja a cuenta del artículo único, capítulo 11º y por cuenta de la gratificación concedida a la misma por tocar en la inauguración del ferrocarril de Alcoy a Gandía, 150 pesetas”*.⁴¹

La Música Nova

Mentre que La Vella compta amb la direcció de Vicente Juan Pérez, la Música Nova té distints direc-

³⁸. Fons Jutjats, jutjat de primera instància e instrucció d'Alcoi, autos, sign. 2562: Varios, lligall 16, pres 243, ff. 1-4. Alcoi, 1879, Arxiu Municipal Alcoi.

³⁹. *Semanario católico*, Alacant, 05/07/1879

⁴⁰. *El Liberal*, Madrid, 25/01/1893.

⁴¹. Llibre R-1051. Comptabilitat Comptes Municipals 1892, AHMC.

tors en curt temps com són l'alcoià Rafael Pérez Jordà en 1864⁴² abans de fundar la Novíssima a Alcoi el 1880; Manuel Ferrando González, prolífic compositor de música religiosa abans esmentat com a fill de l'organista beneficiat, el 1867; Tomás Jover Figuerola, de professió fanaler, el 1871. Durant el tram entre 1863 i 1889, el nom que té major continuïtat és el de Francisco Carbonell Pérez (Cocentaina, 1839-?), el qual consta en el padró d'habitants⁴³ de 1875 com a vidu i professor de música que viu al carrer Médicos; per a després, continuar amb Francisco Sanz Ivars (Cocentaina, 1850-1934). De professió paperer, comerciant i membre del partit conservador. Va ser alcalde en els anys de la dictadura de Primo de Rivera. Director de la Música Nova entre 1891 i 1898 amb eventuais substitucions per a passar a ser dipositari mentre la direcció musical va a càrrec d'Enrique Pérez Margarit en la segona dècada del segle XX.

No oblidem que la Música Nova naix d'un estatament lliberal i per això participa i actua en la missa d'aniversari per l'execució dels dos soldats Félix Quereda i José Rigal abans esmentats: *“Nuestro querido amigo y correligionario señor Ferrando, nos remite desde Concentaina la siguiente sentida carta, dándonos cuenta de la ceremonia fúnebre celebrada en aquel pueblo por el eterno descanso de las víctimas del 2 de mayo, y por las que en 1844 sellaron con su sangre en dicha villa su amor por la libertad.... La misa de réquiem fue cantada a toda orquesta por la música de ésta, adicta al partido progresista. Concluído el oficio, los sobrantes que hubo de lo recaudado por suscripción, se invirtieron en limosnas a los pobres, que fueron distribuidas en el mismo sitio donde fueron fusilados los liberales don José Rigal y don Félix Quereda...”*.⁴⁴

Aquesta banda té especial protagonisme a Alcoi en l'última dècada del XIX ja que aconsegueix un segon accèssit dotat amb 125 pessetes al certamen de Bandes en l'abril de 1890 on el primer premi és rebut per la Societat Musical La Pau de Beneixama amb 1.000 pessetes.⁴⁵ En 1894 encapçalen la Glòria d'Alcoi⁴⁶ juntament amb els heralds vestits amb l'uniforme de la Novíssima, banda recentment desapareguda nascuda per una escissió de la Música Nova, motiu d'èxit pel qual serà contractada pels Chano.⁴⁷

En una altra reunió de l'Ajuntament de Cocentaina celebrada el 27 d'abril de 1897, es produeix un conflicte entre les dues bandes de música de la Vila, sobre quina havia de participar i cobrar per les festes de la Verge del Miracle. Novament, el regidor Camilo Esteve defensa que s'ha de pagar a la Vella, ja que és la que té assignat el torn i havia estat elegida pel regidor síndic. Tot i això, l'alcalde José Botella Nicolau afirma que ell decideix trucar a la Música Nova perquè la Vella es troba a Alcoi i vol evitar problemes d'ordre públic. Durant el debat, alguns regidors recolzen el síndic i consideren que té autorització per organitzar la festa, mentre que l'alcalde nega haver-li donat competències per decidir sobre les bandes. Finalment, després de la votació, la majoria de l'Ajuntament recolza la proposta d'Esteve i s'aprova el pagament a la Música Vella, tot i que un regidor dona suport a la postura de l'alcalde.⁴⁸ No sabem si aquest conflicte és el motiu que tots els esdeveniments festius del poble foren amenitzats a l'any següent (1898) per la Primitiva i la Nova d'Alcoi.

A partir de 1899, continua l'activitat de l'única banda, sent encara una incògnita el motiu de la desaparició de la Vella, o be suposem una altra unió musical, encara que mantenint el nom de Nova tal

⁴². Els anys estan extrets dels llibres comptables municipals. No podem delimitar els anys de les etapes de cada director ja que és totalment canviant i fins i tot el mateix nom apareix en anys alternats.

⁴³. Padró habitants 1875-llibre 1146, AHMC.

⁴⁴. *La Iberia*, Madrid, 09/05/1865.

⁴⁵. *El Alicantino*, Alacant, 25/04/1890.

⁴⁶. *La Lucha*, Alacant, 27/03/1894.

⁴⁷. *El Serpis*, Alcoi, 31/03/1894.

⁴⁸. Sessió 27/04/1897. Llibre 59, Consells Municipals, 1895-1898, AHMC.

com es reflecteix en els llibres comptables municipals: “Dado cuenta de una instancia suscrita por los individuos que componen la Junta Directiva de la Agrupación Filarmónica de aficionados de esta localidad titulada Música Nueva solicitando en nombre y representación de dicha agrupación que se reconozca como legal cobrador de cuentas, derechos, emolumentos, gratificaciones y estipendios correspondan a la misma y deben percibir de fondos municipales por razón de su profesión al individuo de dicha asociación D. Francisco Sanz Ivars tanto por los futuros como por los pretéritos

puesto que este cargo se le confió desde la fundación de dicha música dando por bien cobrados los que hasta la fecha lleva realizado el mismo en el nombre y representación referido; el Ayuntamiento acordó como se pide y que dicha instancia con copia certificada de este acuerdo se archive en el de esta contaduría de fondos municipales a fin de que el contador pueda librar las copias certificadas de ambos documentos necesarios a justificar debidamente los libramientos expedidos hasta hoy y se expidan en lo sucesivo por razón de los pagos de referencia”.⁴⁹

(Continuarà)

Bibliografia

COLOMA CERVER, Gabriel (2025): *Aproximació històrica a l'origen de les Festes de Moros i Cristians de Cocentaina - Un poble, una festa. Moros y Cristianos de Cocentaina*, Cocentaina, Comissió Arxiu i Patrimoni Fester de Cocentaina-Universitat d'Alacant.

FERNÁNDEZ VILAPLANA, Diego Luis (2016): *Alcoi, julio de 1873-El levantamiento obrero más importante del siglo XIX*, Universidad de Alicante, Trabajo de fin de Máster.

FERRANDO MORALES, Àngel Lluís i Jaume Jordi (2019): *La Música d'Alcoi 1742-1842*, Alcoi, periòdic *El Nostre* entre octubre 2018 i gener 2019.

LEÓN VIDAL, Pablo (2025): *Anàlisi del reglament de Festes de 1853 i de les actes fins a 1912: Una finestra cap a la història se'ns obri als festers i festeres - Un poble, una festa. Moros y Cristianos de Cocentaina*, Cocentaina, Comissió Arxiu i Patrimoni Fester de Cocentaina-Universitat d'Alacant.

MAÍQUEZ CANET, Francisco (1957): *Fiestas de la Publicación*, revista *Mare de Déu* Cocentaina.

MARTÍNEZ BLANES, Pablo (2024): *Una unió musical contestana del segle XIX*, Cocentaina, Revista Festes Moros i Cristians Cocentaina.

PLA ALBEROLA, Primitivo (1982): *El cólera en Cocentaina en la primera mitad del siglo XIX. Aspectos demográficos*, Alacant, Universitat d'Alacant.

SOLER, Abel (2015): *La Música Vella, Cercle Musical Primitiva d'Albaida El Gamell*, Albaida, Cercle Musical Primitiva d'Albaida.

⁴⁹. Sessió 19/03/1901. Llibre 60, Consells Municipals, 1901-1908, AHMC.

UN NOBLE VALENCIÀ MEDIEVAL, MOLT NOBLE I MOLT MEDIEVAL

IGNACIO GIRONÉS VILAPLANA
Professor llicenciat en Història

Un altre any soc afortunat de poder escriure unes línies en aquesta revista, que espere que els puguem entretenir i conèixer alguna cosa més sobre la història de Cocentaina. Enguany vinc a mostrar algunes dades històriques del primer comte de Cocentaina, Ximén Pérez de Corella. També conegut com a *Eximèn Pérez de Corella*, *Eximèn Peres Roís de Corella i de Santacoloma*, o *Jimeno Pérez de Corella*, va ser un noble, militar i diplomàtic valencià del segle XV. Va nèixer al voltant del 1400 en la ciutat de València, encara que hi ha cert debat al voltant d'aquesta data, tot i que és més segura la data de la seua mort l'any 1457. Fou una figura clau en l'expansió mediterrània del rei de la Corona d'Aragó Alfons el Magnànim, així com primer comte de Cocentaina. Aquest títol consolidà el poder territorial de la família Corella al sud del Regne de València.

Era fill de Joan Ruiz de Corella, senyor de Corella. Es va casar amb Beatriu de Llansó, filla del senyor de Vilallonga, i fruit d'aquesta unió nasqueren els seus fills Joan (futur segon comte de Cocentaina) i Hèctor. Ostentava els títols de senyor d'Albalat de la Ribera, Segart, Pardines, Petrer, Elda, Salinas. Serà a partir de 1448 quan es converteix en primer comte de Cocentaina. Abans havia sigut *camarlenc reial* (màxim oficial de la cort real encarregat d'administrar la Casa del Rei, custodiar el tresor i organitzar les estances reals), coper major d'Alfons V i governador del Regne de València entre el 1429 i 1448.

Abans d'aquests càrrecs tan polítics i administratius va tindre una vida militar prou intensa, o millor dit, aquests van ser guanyats al camp de batalla.

En 1420 participa en l'expedició d'Alfons V a Còrsega i Sardenya, distingint-se amb l'assalt a la ciutat de Bonifacio. El setge a aquesta plaça entre 1420 i 1421 va ser una de les operacions més dures de la campanya d'Alfons el Magnànim al Mediterrani, dins del context de conflicte permanent amb la República de Gènova pel control de les rutes marítimes i les illes de Còrsega i Sardenya. Tot i l'esforç bèl·lic, la resistència de la plaça forta va ser mítica i finalment va fer fracassar la conquesta total de l'illa per part de la Corona d'Aragó. Segons la tradició, el mateix rei Alfons V va ordenar excavar a la roca una escala secreta de 187 graons —coneguda avui com l'*Escalier du Roi d'Aragon*— per intentar un assalt definitiu, però una dona de la vila va alertar els defensors i l'atac va ser rebutjat. És enmig d'aquest escenari advers que emergeix la figura de Ximén Pérez de Corella, que servint com a capità de la host reial, les cròniques ens conten que es va distingir de manera notable entre els nobles i cavallers que lluitaven a les ordres del Magnànim: "*Particularmente se había distinguido en el asalto a la plaza corsa de Bonifacio (1421), que le dio prestigio*". El cronista oficial de la Corona d'Aragó, Jerónimo de Zurita, el considerava un "*señalado caballero*" i va escriure sobre ell que "*la valentía, esfuerzo y gran valor de Ximén Pérez de Corella fue muy conocido y estimado en aquellos tiempos*¹". Cal destacar que aquesta crònica, escrita a posteriori, potser també estiguera influïda per l'estela política ascendent d'aquest noble. Tot i que la corona d'Aragó mai va aconseguir un domini efectiu sobre Còrsega, aquella campanya militar va marcar un punt d'inflexió en el seu *cursus honorum*, ja que a partir d'aquell moment el seu nom va començar a

¹. Zurita, J. (1562-1580) *Anales de la Corona de Aragón*, Institución Fernando el Católico, Saragossa, 1970-1975. Llibre XIII, capítol VIII.

ser conegut i respectat entre la noblesa castrense, i es va guanyar la confiança plena d'Alfons el Magnànim. Aquesta proximitat al rei li va permetre rebre privilegis, com la compra de les viles i castells d'Elda i Aspe el 1424 i, més tard, la formació del seu propi estat senyorial que culminaria amb el títol de Comte de Cocentaina (1448).

Un any després rep l'encàrrec d'assegurar el tractat amb Castella per l'alliberament de l'infant Enric, el qual mostra la confiança reial amb Ximén i les seues aptituds. En 1429 és nomenat governador del Regne de València, com hem esmentat, i aquest moment d'esplendor polític s'acompanyaria de bona fortuna econòmica. Bona prova s'observa en un fragment del Privilegi d'Alfons V a Petrer (1431), on Ximén compra la vila i el castell de Petrer a Pere de Rocafull per 121.000 sous², pas important en la seua operació estratègica per implantar-se al Vinalopó. Aquest document reflecteix la política d'alienació del patrimoni reial per premiar els serveis militars de la noblesa fidedigna.

En 1432 és nomenat capità de l'armada, navegant sobretot per aigües nord-africanes per impedir les expedicions berberisques que assolaven la costa mediterrània del Regne, i consolidar el domini aragonés al sud d'Itàlia. Ximén Pérez de Corella va ser un dels capitans més destacats d'aquesta campanya italiana, on la Corona d'Aragó passaria a dominar el Regne de Nàpols fins a la seua integració en la monarquia hispànica l'any 1504. Segons les fonts, *“tras la conquista de Nápoles en 1442, Ximén Pérez de Corella jugó un papel clave hasta el punto de que el rey le concedió sus propias armas reales”*³. Aquesta intervenció segurament motivaria de bona manera que el 28 d'agost de 1448, en la Torre de Octavio de la mateixa Nàpols, Alfons el Magnànim otorgarà a Ximén Pérez de Corella el títol de primer comte de Cocentaina, segons consta al pergamí original conservat ⁴. L'operació va ser, de fet, una compravenda: Eximèn Peres Roís de Corella i de Santacoloma va comprar la baronia de Cocentaina al rei per 80.000 florins

². 1 sou equivalia aproximadament a entre 1,50 i 3 euros actuals.
³. Cañizares Gómez, M.J. (2019) «Familia, poder y promoción eclesiástica: el papel de los Corella en el sur de la Corona de Aragón (s. XV)», *eHumanista*, 43, pp. 77.
⁴. **IMATGE**: Títol, en pergamí, de primer comte de Cocentaina a Ximén Pérez de Corella (1448). Falta el segell d'or que el validava. <https://www.modernalia.es/items/show/1729>.

d'or, que amb la cotització actual d'aquest metall, equivaldria a uns 11.200.000 euros. La transacció s'emmarca en la política d'alienació del patrimoni reial per part d'una monarquia necessitada de liquiditat per finançar les campanyes mediterrànies. La concessió del títol comtal va transformar radicalment la vila de Cocentaina i tot el seu entorn: va transformar el Palau, que havia estat una fortificació del segle XIII sota el domini de Roger de Llúria, i va ser remodelat per adaptar-lo a residència senyorial amb decoració renaixentista i barroca de la qual queden alguns vestigis. El títol va consolidar un estat senyorial que incloïa Cocentaina, Muro, Elda, Asp, Petrer, Salines i Dosaigües, entre altres possessions. A partir d'aquest moment, la família Corella es va convertir en un dels llinatges més poderosos del sud valencià.

La tradició, recollida per la historiografia local i diverses fonts documentals, explica que el papa Nicolau V (1447-1455), en agraïment per l'ajuda militar prestada per Ximén Pérez de Corella en la lluita contra els turcs mencionada anteriorment, va obsequiar el noble valencià amb una taula de la Mare de Déu, com be han investigat, publicat i mencionat tants historiadors/ores del nostre

poble. Aquesta taula de fusta de tradició ítalobizantina, la "Mareta", va adquirir la seua dimensió miraculosa el 19 d'abril de 1520, com bé saben vostès.

Ximén Pérez de Corella va morir el 17 d'octubre de 1457 a la ciutat de Nàpols, on s'havia traslladat per atendre diversos afers de la Corona al voltant del papa Calixt III. Les fonts indiquen que Corella va morir "*gravemente enfermo en Nápoles* ⁵", i el va succeir el seu fill primogènit, Joan Roís de Corella i Llançol de Romaní, com a segon comte de Cocentaina (1457-1478).

Ximén representa el prototip del noble valencià del segle XV: hàbil en la guerra, la diplomàcia i l'administració, va saber aprofitar el servei a la monarquia per a construir un important patrimoni territorial. A diferència del seu parent llunyà Joan Roís de Corella, no va ser un escriptor, però la seua petjada documental és fonamental per a entendre la formació dels estats senyorials valencians i l'expansió mediterrània de la Corona d'Aragó. Un bon mirall per a tindre en el pensament mentre que, carregats de ferro, armadures, casc, sable i resta de panòpia militar, baixem passeig avall...

Visca Sant Hipòlit!

⁵. Pons Alós, V. (1997) «El testamento nuncupativo del conde Corella: la solemnidad de un privilegio», Alberri: Quaderns d'investigació del Centre d'Estudis Contestans, 10, pp. 87-110.

“ROVINES D'AYGÜES”.

EFFECTES DELS FENÒMENS METEOROLÒGICS A LA COCENTAINA DE 1425

JOSÉ ANTONIO ALABAU CALLE

Centre d'Estudis Contestans

Professor del Col·legi Parroquial “Marqués de Dos Aguas” (Bétera)

L'anàlisi dels fenòmens meteorològics del passat constitueix una via fonamental per a comprendre la capacitat d'adaptació, els recursos logístics i la resiliència de les societats medievals. L'objectiu principal d'este treball és analitzar l'impacte de les pluges, nevades i avingudes torrencials que van asotar la vila de Cocentaina al llarg de l'any 1425, avaluant com estes perturbacions climàtiques extremes van posar a prova la resistència de les seues infraestructures hidràuliques, productives i residencials.

A través dels llibres de comptabilitat de l'època, és possible reconstruir no sols la magnitud física d'estos temporals en les faldes de la serra de la Mariola, sinó també la fascinant maquinària humana, logística i multiètnica que l'administració local - en este cas, la reina Violant - va posar en marxa per a contindre els danys, reparar els centres de producció urbans i garantir la supervivència econòmica de la vila davant la força desbocada de la naturalesa.

1. El Marc Històric: El senyoriu i l'administració d'una reina vídua

Per a comprendre com es va gestionar esta crisi, és necessari atendre el context polític de la vila. En la Baixa Edat Mitjana, la viduitat no sempre equivalia a la marginació social; per a les dones de l'alta noblesa i la reialesa amb béns propis, representava una finestra d'autonomia jurídica i gestió econòmica directa. Un exemple paradigmàtic d'esta realitat va ser la reina vídua Violant de Bar, qui en la dècada de 1420 exercia el senyoriu directe sobre la baronia de Cocentaina.

L'administració de les seues rendes estava delegada en oficials reals de la seua total confiança, destacant el procurador general Francesc Sarçola i l'administrador local Miquel Rotlan. Serien precisament estos oficials els qui, durant el convuls any de 1425, assumirien la responsabilitat de liderar una costosa i organitzada estratègia per a reparar el patrimoni senyorial colpejat pels efectes de les intenses pluges i nevades que sembla que es van produir a Cocentaina.

2. El rigor de l'hivern i la primavera: el col·lapse del sistema hidràulic

L'any 1425 va començar amb un fort impacte meteorològic. Els registres comptables revelen que el mes de febrer es va deslligar un temporal combinat de pluges torrencials i copioses nevades *“en la pluja que feu en lo mes de febrer, e nevà”* Els efectes sobre la xarxa d'aigua de la vila van ser immediats: l'assut es va trencar, la qual cosa va obligar a una mobilització urgent de peons i bèsties de càrrega (se *trencà la dita açut e foren-hi logats VII hòmens e hun mul*) per a retirar la gran quantitat de brancatge, llot i restes flotants *-que treia broça e fusta-* que tapaven els canals dels molins fariners de la reina.

Lluny de ser un esdeveniment aïllat, el temporal de febrer va inaugurar una primavera extremadament inestable. La força de les aigües superficials va erosionar de manera contínua els murs de contenció. Al març, la séquia principal dels molins va requerir el treball forçós de huit hòmens dedicats exclusivament a la seua neteja i desenrunament *-per scurar la dita céquia-*. A l'abril, la pressió hidràulica va arri-

bar a perforar l'estructura de l'assut *-com se foradàs la dita açut dels dits molins-* en repetides ocasions, requerint intervencions successives de quadrilles d'operaris per a tapar les vies d'aigua.

El moment crític de la xarxa fluvial va ocórrer al maig. La documentació comptable de la reina Violant enregistra l'arribada de devastadores avingudes d'aigua *-per rovinas d'aygües-*. El concepte de *rovina* al·ludix directament a riuades torrencials, típiques de la climatologia mediterrània de la zona, que van destrossar per complet l'assut i la séquia. L'emergència va obligar l'administració a contractar de colp deu hòmens proveïts de deu cavalleries per a endinsar-se en les muntanyes, talar fusta d'urgència *"per tallar la fusta e adobar e portar aquella"* i utilitzar la llenya acumulada per a alçar estacades provisionals que contingueren el corrent *"per a tanquar la dita açut"*. La magnitud del desastre queda demostrada l'11 de maig, quan la séquia va començar el dia completament negada de llot i enderrocs fluvials *"que era enrovinada per aygües"*, requerint la contractació massiva i simultània de 42 hòmens en una sola jornada per al seu desenrunament.

3. El desastre arquitectònic: la caiguda de la torre de l'alcàsser

Mentres la primavera castigava les séquies i assuts dels molins, el col·lapse estructural més greu i impactant per a la cort de la reina Violant va ocórrer al mateix alcàsser. Els textos comptables especifiquen de manera explícita que *"en els temporals passats"* es va esfondrar per complet una de les cantonades principals del complex fortificat, contigua a la gran torre defensiva, destruint l'àrea on se situaven les almàsseres o contenidors de vi *-en la obra de la cantonada proper la torre del alcàcer de la casa que caygué en los temporals passats, hon estaven los cups-*.

Esta solsideja va forçar l'inici d'una monumental obra de reconstrucció manada executar directament pel procurador general Francesc Sarassola. Les obres van començar el 31 d'octubre de 1425. Des d'una perspectiva històrica, la cronologia d'esta obra és completament anòmala: els estudis sobre els processos constructius medievals a la

muntanya alacantina demostren que les obres civils i de cantereria solien paralitzar-se per complet a mitjan novembre degut al risc de gelades, que arruïnaven l'enduriment del morter, i a l'arribada de les pluges hivernals, tal com assenyala l'autor Menéndez Fueyo. El fet que l'administració mantinguera operatives les quadrilles d'obres durant tot novembre i fins a ben avançat el mes de desembre -amb registres de jornals els dies 12, 14, 15, 17, 19 i 21 de desembre- confirma que el col·lapse de la torre suposava una fallida crítica en la seguretat i el prestigi del senyoriu que havia d'esmenar-se sense importar el rigor de l'hivern.

4. Una xarxa de treball multiètnica: mudèjars i cristians enfront de la crisi

Un dels valors històrics més enlluernadors de la documentació de 1425 és la radiografia social dels operaris implicats en les obres d'emergència. Lluny de ser comunitats estanques, la reconstrucció de Cocentaina després dels temporals va exigir una estreta i interdependent col·laboració tècnica entre els oficials cristians de la vila i els artesans mudèjars del Raval

La direcció de la gran obra de l'alcàsser va recaure en una direcció compartida: d'un costat, Bertomeu Cirera mestre d'obres de la vila; d'altra, Abrahim Alfaquí, ajudant del mestre cristià. Junt a ells dos, tingué també un paper destacat l'alamí del Raval, Ahmed Ataz, qui exercí les funcions de supervisor (*sobrestant*) i inspector de la mà d'obra.

Esta estructura demostra que la corona depenia de l'autoritat i capacitat organitzativa de l'alamí per a mobilitzar la població musulmana local. Així, Ahmed Ataz apareix contínuament en els documents: coordinant els hòmens que netegen les séquies a la primavera, dirigint els peons que apleguen fustes en les riuades de maig i liderant diàriament les quadrilles en les fredes bastides del palau al desembre.

5. La logística material del Raval: un motor econòmic

La necessitat de reparar els estralls del clima es va traduir en una massiva injecció de diners que va dinamitzar l'economia de la moreria de Cocentaina. Els estudis clàssics sobre la comunitat mu-

dèjar contestana subratllen el seu clar protagonisme en els sectors de la terrisseria i la manufactura de la construcció. Els comptes de l'administració senyorial validen per complet esta tesi.

Per a alçar de nou la cantonada afonada del palau i netejar les estructures danyades, l'administració va recórrer al monopoli ceràmic del Raval, realitzant compres massives de rajoles i teules. Així, es van pagar 144 sous a Hiaye Chico, artesà qualificat expressament com a "*moro teuler del dit Raval*", pel subministrament de 4.700 teules, a raó de 30 sous el miler. Igualment, es van adquirir altres 2.300 teules a Cilim Moçaddar, "*moro del dit Raval*", per un valor de 69 sous.

Respecte a la logística del transport dels materials, es documenten pagaments a quinze hòmens amb les seues respectives bèsties mulars dedicats exclusivament a portar la calç des de les pedreres i els forns de la reina calç "*de la fornada que la dita senyora tenia*" fins als peus de l'alcàsser. Paral·lelament, una altra quadrilla de quinze tragiñers va passar jornades completes transportant arena mullada per a la mescla de morter. Els xicotets utensilis indispensables per al dia a dia dels obrers es van comprar també als artesans del Raval: des de cordes fortes per a amarrar fermament els troncs de les bastides fins a dos dotzenes de cabassos d'espert i un cabàs gran del taller del tender del Raval, emprats per a retirar els enderrocs de la torre afonada i moure l'argamassa.

Conclusió: La microhistòria darrere de la xifra

Els assentaments comptables de Miquel Rotlà per a l'any 1425 són molt més que una freda successió d'ingressos i despeses senyorials. Analitzats en paral·lel amb la investigació històrica, estos folis es transformen en una finestra climàtica i social de primer ordre. Les xifres ens revelen com un cicle de meteorologia adversa (la neu de febrer, les riuades de maig i els temporals de tardor) va alterar el ritme quotidià d'un senyoriu mediterrani.

Els assentaments comptables de Miquel Rotlà per a l'any 1425 són molt més que una freda i burocràtica successió d'ingressos i despeses senyorials. Analitzats amb una mirada analítica, estos folis es transformen en un registre paleoclimàtic de gran valor. En una època en la qual no existien els observatoris meteorològics ni els comunicats oficials, la documentació administrativa i financera dels senyorius medievals es convertix, paradoxalment, en un dels millors termòmetres de l'època. Cada reparació d'urgència, cada jornal pagat per a desenrunar llot i cada compra massiva de teules després d'un temporal actuen com a indicadors indirectes que poden permetre als historiadors mesurar amb precisió la freqüència, l'estacionalitat i la violència dels fenòmens atmosfèrics del passat. Com ocorre amb les xifres de 1425 que ens revelen com un cicle de meteorologia adversa especialment sever -la neu de febrer, les riuades de maig i els temporals de tardor- va alterar de manera directa el ritme quotidià, l'economia i la seguretat de la Cocentina baixmedieval.

Apèndix documental

ACA, Real Patrimoni, Maestre Racional, Reg. 2647

[16v] *Item*, pos en data que costà de adobar l'açut e la cèquia dels molins fariners de la dita senyora reyna, ço és, en la pluja que feu en lo mes de febrer, e nevà, se trencà la dita açut e foren-hi logats VII hòmens e hun mul que treia broça e fusta, que a rahó de hun sou per cascun, e lo mull dos sous, [17r] munta VIII° sous.

Item, per altre dia ans de la dita pluja e neu quey anaren dos hòmens e sgolaren e adobaren la dita çéquia, a raó de I sous, fan II sous. Munta aquesta despesa onze sous. XI sous, IIII diners

[21v] *Item*, pos en data los quals doní e paguí e posí en compte a Azmet Attaz, alamí del Raval, los quals de les rendes de la dita senyora reyna que cull e plegua en lo dit Raval, mostrà haver

pagades les quantitats dejús scrites en adobar l'açut e la cèquia dels molins fariners de la dita senyora reyna, ço és, en lo mes de març de l'any present e damunt dit, foren logats VIII hòmens per scurar la dita cèquia, que agueren de lloguer a raó de I sou per cascun hom de jornal, VIII sous, e lo dit alamí per ésser sobrestat e administrat la companya, II sous.

E d'altra part, en lo mes de abril, com se foradàs la dita açut dels dits molins, per tanquar e adobar aquella, hi hac menester quatre hòmens al dit for, prengueren IIII sous, e lo dit alamí II sous. Item, altra vegada se trenquà la dita açut es foradà, e foren-hi logats per adobar-la III hòmens, agueren III sous.

E axí mateix, en lo dit mes hi anaren altres tres hòmens com se trenchàs altra vegada, e agueren de lloguer tres sous. E no res menys, en los present mes de maig, se trencà la dita açut e la cèquia dels dits molins per rovines d'aygües, e foren-hi llogats deu hòmens ab deu bèsties per tallar la fusta e adobar e portar aquella ab la llenya quen trahien per a tanquar la dita [22r] açut e treballaren en adobar la dita cèquia e açut, e agueren de jornals cascun dos sous, ab sa bèstia fa ab lo jornal del dit alamí quey hera per administrar la dita companya, qui prenia dos sous, XXII sous.

E d'altra part, a onze del dit mes de maig, hi foren llogats quaranta-dos hòmens que anaren per scurar la dita cèquia que era enrovinada per aygües, prengueren de lloguer I sous cascun, que fan XLII sous, e lo dit alamí II sous. E cabaçets quey foren comprats dos dotzenes, IIII sous. E a XI del dit mes hi tornaren adobar la dita açut onze hòmens e lo alamí, XIII sous.

Item, a XIII del dit mes hi tornaren VII hòmens e lo alamí, agueren VIII° sous. Item, a XXVII del dit mes, se trenchà la cèquia e anaren-hi VI hòmens e lo alamí, VIII sous e hun cafiç de calç que fon comprat a obs del molí, II sous VI diners. Muntà tot CXXIIII sous, VI diners.

[28r] *Item*, pos en data los quals foren distribuïts e pagats en la obra de la cantonada proper la torre del alcàcer de la casa que caygué en los temporals passats, hon estaven los cups. La qual obra fon manada fet per lo honorable mossén Francesch Sarçola, general procurador de la dita senyora reyna, en la forma e manera dejús següent:

Et primerament, se començà a fer la dita obra lo darrer dia del mes octubre del any present e damunt scrit, e fon mestre de la dita obra en Berthomeu Cirera, mestre de obres de vila, e Abrafim Alfaquí, moro del dit Raval, qui era ajudant ab lo dit mestre, e Azmet Attaz, alamí qui era sobrestant e administrador e manador de la companya. e la primera jornada hi foren llogats VII hòmens que prenia cascú de lloguer I sou, que feren VII sous, e lo mestre prenia IIII sous sens govern, e lo ajudant II sous, e lo dit alamí altres dos sous. Muntà aquesta jornada XV sous.

[28v] *Item*, a IIII dies de noembre, anaren a la dita obra los dits Berthomeu Cirera, mestre, e lo ajudant, al for del dit loger, agueren VI sous, e lo dit alamí II sous, e cinch logaders quey feren fahena, V sous. Muntà aquesta jornada XIII sous.

Item, a cinch dies de noembre hi foren a la dita obra lo dit mestre e ajudant e alamí, e agueren de jornals a la dita raó VIII sous, e cinch hòmens quey foren llogats, cinch sous. Muntà la despesa d'aquesta jornada XIII sous. *Item*, a VI dies del dit mes de noembre, hi foren a la dita obra los dits mestres e ajudant, e lo dit alamí, a la dita raí reberen cascun, ço és, lo mestre IIII sous e lo ajudant e lo alamí cascun dos sous, e cinch hòmens quey treballaren. Muntà aquesta jornada XIII sous.

Item, l'endemà a VII del dit mes, los dessús dits mestre e ajudant e alamí, ab sis hòmens quey foren logats, muntà aquesta jornada XIII.

Item, a XVIII del dit mes de noembre, hi foren los dits mestre e ajudant e alamí, ab cinch hòmens logats, muntà XIII sous.

Item, a XIX° del *proxime* dit mes, hi vingueren a la dita obra los dits mestre e lo ajudant e lo alamí, ab VI hòmens quey foren logats, agueren per llurs jornals al dit for XIII sous.

Item, a XXVIII dies del dit mes hi foren a la dita obra lo dessús dit mestre e ajudant e lo alamí, ab VII hòmens quey foren logats. Muntà aquesta jornada quinze sous.

Item, a XXIX° [29r] del dit mes de noembre, hi foren a la dita obra los dessús dits mestre e alamí, e ajudant, ab VII hòmens quey foren logats. Prengueren entre tots, segons dessús, XV sous.

Item, a XII dies del mes de deembre, hi vingueren a la dita obra los dessús dits mestre e ajudant e alamí, ab VII hòmens quey foren logats, e prengueren de jornals XV sous.

Item, a XIII dies del dit mes de deembre, hi obraren los dessús dits mestre e ajudant e alamí, e VIII hòmens quey foren llogats, e agueren de lloguer entre tots XVI sous.

Item, a XV del dit mes de deembre, hi obraren los dits mestre e ajudant e alamí que administra-va, ab nou hòmens quey foren llogats. Muntà aquesta jornada XVII sous.

Item, a XVII dies dit mes de deembre, hi obraren los dessús ab nou obrers, que muntà aquesta jornada XVII sous.

Item, a XIX° dies del dit mes, hi obraren los dits mestre e ajudant e alamí, ab VIII jornalés. Agueren de lloguer XVI sous.

Item, a XXI de deembre, los dits mestre e ajudant e alamí, ab nou hòmens quey foren logats, agueren de jornals al dit for, XVII sous.

Item, hi foren llogats XV hòmens ab ses bèsties mulars, que hun dia carregaren a la dita obra calç de la fornada que la dita senyora tenia tro al dit alcàcer. Prenia cascú ab sa bèstia II sous. Agueren de jornal XXX sous.

Item, d'altra part, hi foren llogats altres XV hòmens ab ses bèsties que carregaren per alcunes jornades [29v] arena a obs de la dita obra que al dit for foren pagats XXX sous.

Item, per dos dotzenes e dos cabaçets e hun cabaç gran que foren comprats a la dita obra del tender del Raval, costaren III sous VIII diners.

Item, foren comprades cordes per a ligar los bastiments a obs de fer la dita obra, III sous VI diners, e costaren III cànters I sou, e hun librell e hun porró I sous VI diners.

Item, costaren de port VII mil e cent rajoles de la teuleria tro al dit alcàcer, XVIII° sous.

Suma tota la dita despesa de la dita obra CCCXIII sous, VIII diners.

Item, pos en data, los quals doní e paguí a Hiaye Chico, moro teuler del dit Raval, per rahó de IIII^m DCC rajoles quen foren comprades a obs de la dita obra del alcàcer, a raó de XXX sous lo miller, que fan CXLIII sous.

Item, pos en data los quals doní e paguí a Cilim Moçaddar [30r] moro teuler del dit Raval, per II^m CCC rajoles quen foren comprades a obs de la dita obra del alcàcer, al dit for de XXX sous lo miller, fan LXIX° sous.

Item, pos en data los quals doní e paguí a Azmer, moro de Fraga, per X cafiços de calç quey hac necessari a la dita obra del alcàcer, quen compraren a raó de II sous lo cafiç, que faria XX sous.

Bibliografia

ALABAU CALLE, José Antonio (2009). “De la Qustantaniya islàmica a la Cocentaina cristiana”. En: *Els musulmans al Comtat: 1609-2009, 400 anys de l'expulsió*, Cocentaina, Museu Arqueològic i Etnològic del Comtat / Centre d'Estudis Contestans, pp. 45-68.

ARCHIVO DE LA CORONA DE ARAGÓN (ACA). Real Patrimonio, Maestre Racional, Volúmenes (Serie General), Reg. 2647 (mano 3), fols. 16r-30r. *Cuentas de la administración de las rentas pertenecientes a la reina viuda Violante de Bar en la baronía de Cocentaina y el lugar de Planes, rendidas por el administrador local Miguel Rotllán (Año 1425)*.

CARO BAROJA, Julio (1993). “Los mudéjares de Cocentaina y su entorno”. *Alberri: Revista del Centre d'Estudis Contestans*, núm. 6, pp. 25-48.

COMAS VÍA, Mireia (2012). *Les dones soles a la Baixa Edat Mitjana: una lectura sobre la viduïtat*. Tesis doctoral, Universidad de Barcelona.

DOMÉNECH, Elisa (2019). *Pla Director del Palau Comtal de Cocentaina*. Cocentaina, Ajuntament de Cocentaina / Diputació d'Alacant.

GUTIÉRREZ PÉREZ, Juan Antonio (2005). “La industria teulera i terrissera en el Raval de Cocentaina: de l'època medieval a la lledània morisca”. *Alberri: Revista del Centre d'Estudis Contestans*, núm. 15, pp. 67-92.

HINOJOSA MONTALVO, José (1997-1998). “Actividad artesanal y mercantil de los mudéjares de Cocentaina”. *Sharq Al-Andalus: Estudios Mudéjares y Moriscos*, núm. 14-15, pp. 9-33.

HINOJOSA MONTALVO, José (2002). *Los mudéjares. La voz del Islam en la España cristiana*. Teruel, Centro de Estudios Mudéjares.

LLIBRER ESCRIG, Josep Antoni (2017). “Cocentaina en el segle XV”. En: *Cocentaina: Arqueología y Museo*, Alicante, Museo Arqueológico de Alicante (MARQ), pp. 105-125.

MENÉNDEZ FUEYO, José Luis (2015). “Construatis domos et hedificia vestra. Los procesos de construcción en la Cocentaina medieval durante el dominio de la casa de Llúria (ss. XIII-XIV)”. *Arqueología y Territorio Medieval*, vol. 22, Universidad de Jaén, pp. 79-120.

PASCUAL BENEYTO, Josep (2011). *Aigua, molins i séquies: l'aprofitament hidràulic medieval a les faldes de la serra de Mariola*. Cocentaina, Edicions del Centre d'Estudis Contestans, Monografies locals, núm. 3.

PLA ALBEROLA, Primitivo J. (2017). “D. Ximén Pérez Roiç de Corella, Conde de Cocentaina, y el ocaso de las banderías señoriales en la Valencia moderna”. En: *Cocentaina: Arqueología y Museo*, Alicante, Museo Arqueológico de Alicante (MARQ).

SOBRE L'ORIGEN DELS CONCERTS DE MÚSICA FESTERA DE MOROS I CRISTIANS DE COCENTAINA

JOSÉ FRANCISCO MOLINA PÉREZ

Professor Superior de Clarinet, compositor i director

Introducció

Les festes de moros i cristians són una part inherent dels socarrats, una expressió pròpia que té una sèrie d'elements imprescindibles. D'estos, podem destacar la voluntat i il·lusió de feters i filaes, el gust per formar i desfilar, el gaudi de la música de festes, l'expectació i aplaudiment del públic o el vessant religiosa. Però a partir de les bases imprescindibles, les festes de Cocentaina han portat a desenvolupar altres manifestacions que s'integren dins del món de la festa, bé com a actes "oficials" dels dies de festes o al llarg de l'any, o bé com a altres activitats derivades esporàdiques o consolidades. Estic pensant en l'ambaixada del Contrabando, la de les Tomaques, la presentació d'Armes, l'Olleta de la Puríssima, les misses pels difunts de les filaes i el culte a Sant Hipòlit al llarg de l'any, el disseny i realització de vestuari fester, l'escriptura de poesia o la composició musical i organització de concerts per escoltar-la.

Si els orígens de les festes són difícils d'aclarir perquè es perden en els segles XVIII i XIX, amb l'inici dels concerts de música festera com els entenem actualment, que és l'objectiu d'este article, ens trobem en una situació semblant. En l'actualitat, a Cocentaina tenim un mínim de tres concerts anuals de música de festes des de l'any 2004, regalats per la Unió Musical Contestana, l'Ateneu Musical de Cocentaina i la colla Mal Passet. Dic "mínim" perquè hi ha anys que s'organitzen altres esdeveniments per part de filaes de càrrec o se celebra el certamen d'interpretació, amb la qual cosa la quantitat de concerts anuals augmenta. Esta abundància de

programació és una riquesa, guarda relació amb la qualitat de la música de festes i manifesta la importància que li reconeixem a Cocentaina al fet musical. No obstant, la pregunta de com s'arriba al primer concert de música de festes em va sorgir arran d'assistir al que va oferir la Unió Musical Contestana l'any 2022, que es va presentar com a 50ena edició. La curiositat va fer plantejar-me quan i de quina manera s'havia arribat al que podríem anomenar *Primer Concert*, entenent-lo d'una manera anàloga a l'actual. Este interés m'ha portat a una investigació d'alguns anys per poder donar-li forma a tot el que he trobat d'una manera comprensible i resumida.

Les fonts en què m'he basat comprenen, com a punt de partida, la relectura del llibre *Apuntes para la Historia de la Música en Cocentaina*, de Gerard Mur Pérez, els articles de Francesc Jover "Cinquan-té aniversari del concert de festes i vint-i-cinquè del concert de música festera" publicat a la *Revista de festes* de 1997, i el de José Luis Muñoz Huércano, "El concert de música festera de la Unió Musical Contestana", publicat a la mateixa revista el 2022. A partir d'ací, la major part de treball documental m'ha portat a consultar l'extensa col·lecció de les revistes-programes de festes que estan custodiats a l'Arxiu Fester de Cocentaina i també digitalitzats al web de la Biblioteca Municipal de Cocentaina, a la secció de l'hemeroteca¹, complementats amb els programes de mà de diversos concerts que guarde al meu arxiu particular i als que hi ha digitalitzats amb els anuncis dels concerts que apareixen a la pàgina web *Música Festera*².

¹. Consulteu <https://www.bibliococentaina.com/ca/hemeroteca> (última visita: 23 de maig de 2026).

². Vegeu <https://www.musicafestera.com/tags/cocentaina> (última visita: 23 de maig de 2026).

Abans de seguir, uns apunts interessants sobre el material que m'han oferit els programes-revistes de festes conservats a l'arxiu. La primera consideració és que el programa més antic és de 1900, després bota a 1920 i 1921, i des de 1929, hi ha mostra del programa de cada any, exceptuant aquells on no es van celebrar les festes. Les versions digitals de la biblioteca són les mateixes, més l'edició de 1928, però sense tindre el de 1920. He d'indicar que este any es va celebrar el IV Centenari del Miracle de la Mare de Déu, i el programa de festes exposa a la portada que els actes són en honor a la *Mareta*, no a Sant Hipòlit. La programació d'actes, que engloba tota la primera quinzena d'agost de 1920, preveu festejos populars, cívics i litúrgics centrats en la Mare de Déu, però també la celebració de festes de moros i cristians els dies 11, 12, 13 i 14 d'agost. Pel que fa als anys en els quals no es van celebrar les festes de moros i cristians, en 1931 i 1932 es degut a les desavinences entre l'administració republicana i la comissió de Sant Hipòlit; i durant el període 1936-1938, a la Guerra Civil.

Gràcies a esta gran quantitat de fonts, he pogut anar repassant l'evolució de la música en l'àmbit fester de Cocentaina, amb l'objectiu de trobar el camí seguit fins l'aparició del concert de festes tal com l'entenem actualment. Tot això m'ha portat a estructurar l'article en quatre etapes cronològiques i un apartat de consideracions finals.

De principis de segle fins a la Guerra Civil (1900-1935)

El primer període seria el que abraça des de 1900 fins l'esclat de la Guerra Civil, perquè les diverses actuacions musicals que es programen tenen lloc a la nit dels dies de festes o una vegada passat el *dia dels trons*. Hem de tindre present que als programes d'estos anys (que portaven, principalment, el títol de "Festes de Moros i Cristians") es contemplaven actes que comprenien també els dies 15 i 16 d'agost, és a dir, la festivitat de les diverses advo-

cacions de la Mare de Déu d'agost. Destaquen, per la gran solemnitat i per trencar la norma general de fer els concerts ja començades les festes, els anys de 1900 (III Centenari del patronatge de Sant Hipòlit) i de 1920 (IV Centenari del Miracle de la Mare de Déu). De fet, en este any, el títol del programa és "IV Centenario de Nuestra Señora del Milagro". A banda de les celebracions habituals per abril, en agost es van tornar a programar actes que incloïen els de festes dins de la commemoració mariana³. En estos anys en concret trobem un nombre superior d'actes programats durant la primera quinzena d'agost a la resta d'anys del període.

Començant per l'any 1900, tenim concerts musicals programats els dies 12 d'agost, a càrrec de la banda del "Regimiento Guadalajara y Vizcaya y las famosas Primitiva y Nueva de Alcoy"; tenim també una "velada literario-musical" i una "velada musical" els dies 16 i 18 d'agost; i la "amenización del acto" el dia 19 a càrrec de la "renombrada música de esta villa", que jo supose que deu ser l'Agrupación Musical dirigida per don Daniel Llopis Margarit. També en este programa s'indica que es podran escoltar les composicions festeres en la 1a Diana, acte que es considera, per la qualitat de la música i de les desfilades, com a "un verdadero certamen"⁴.

Pel que respecta al 1920, hi ha actuacions musicals programades els dies 2, 4, 6 i 7 d'agost. El dia 12 hi ha un "concierto musical" que es va desenvolupar simultàniament a totes les places del poble gràcies a la participació de "trece bandas de música" i el 14, una "audición musical" seguida de castell de focs o cordà, fet que serà una constant en el tancament dels dies de festes⁵.

La resta de programes d'aquest període anterior a la guerra coincideixen en la celebració d'actes musicals per tancar les festes les últimes nits i, habitualment, seguits de dispars d'arcabuseria o cordaes. L'any 1921 hi ha una "audición musical" el 14 per

³. Per les festes de 1920 es va programar diana, ambaixada del Contrabando, entrada i retreta el dia 11 d'agost; el dia 12 es va dedicar a la Mare de Déu, amb diana, missa solemne, processó i concert; el divendres 13, dedicat a Sant Hipòlit, es va celebrar diana, col·locació de la primera pedra del Grup Escolar (col·legi Sant Joan Bosco), missa i processó; i el dia 14, guerrilles a l'alba, ambaixada i alardo al matí i a lavesprada. Una estructura festera pràcticament idèntica a l'actual, amb dos dies dedicats als patrons en lloc de només un.

⁴. Vore el programa de 1900.

⁵. Vore el programa de 1920.

la nit; el 1929, concert de la banda Primitiva El Serpis dirigida per don Enrique Pérez Margarit la nit del 16 i concert de La Lira ⁶ sota la direcció de don Francisco Richart Reig la nit del 17; i el 1930, hi ha dos concerts els dies 15 i 16 d'agost, a càrrec també d'El Serpis i La Moderna, dirigides per don Enrique Pérez Margarit i don Enrique Orts, respectivament. El 1933 tenim tres actuacions realitzades per la recentment fundada (en 1932) Unió Musical Contestana: es denominen "gran concierto" els dies 13 i 14 d'agost i "velada musical" el dia 15. Als anys 1934 i 1935 es repetix el patró de celebrar una "gran verbena" la nit del 15 i del 16 d'agost. Apunta Gerard Mur que en esta època, la interpretació de grans pasdobles en la diana per tancar el recorregut pel carrer Major suposava que els aficionats seguien les entitats per escoltar el repertori i la qualitat de l'execució⁷.

Es pot apreciar la importància de la música però fora de l'àmbit fester estricte com l'entendem en l'actualitat que hi havia a principis del segle XX. La pràctica inexistència de reproductors musicals o música enregistrada fa necessària la participació de la música en directe en qualsevol moment i, a més, es pot apreciar mitjançant la consulta dels programes la voluntat de tindre una vida cultural elevada, com ens suggereixen les diferents indicacions de les misses solemnes i d'estrena que es cantaran en les celebracions religioses previstes. És una realitat en què la música en directe és necessària per amenitzar els actes i que el viure a Cocentaina no és un obstacle per voler gaudir d'una qualitat musical i cultural elevada. Pel que respecta als concerts d'estos anys, més que dir-los concerts *de festes*, em pareix més adequat denominar-los concerts *en festes*.

A continuación el Capitán Moro, con su Embajador y séquito se dirige al castillo, donde encuentra al Jefe Cristiano y tiene lugar la

EMBAJADA
Terminada la cual se iniciará por los Cristianos la **BATALLA o ALARDO**, terminándose con la toma del castillo por el Ejército árabe, izándose en la más alta almena su bandera.
Por la tarde a las 5. La **Estafeta** y la

EMBAJADA CRISTIANA
terminada la cual y tras rudo combate se verificará la Reconquista del Castillo y de la Plaza Contestana.
A las 11 de la noche y en la Plaza de Covarrubias, la primera

Cuerda Pirotécnica (Cordá)
Jueves 15 La Asunción
A las 7 de la mañana, pasacalle por la población tocando alegres pasodobles.
A las 9 y media Misa Solemne, en la Iglesia Arciprestal, cantando las glorias de María, un eloquente orador sagrado.
Por la tarde a las 6.

PROCESION GENERAL
Por la noche a las 11 se disparará una grandiosa

Cuerda Pirotécnica (Cordá)
Viernes 16
A las 11 de la noche, Concierto Musical por la Banda «El Serpis», dirigida por D. Enrique Pérez

Margarit, en la Plaza de Canalejas. Quemándose a continuación una Traca.

Sábado 17
Por la noche a las 11, segundo Concierto Musical por la Banda «La Lira», bajo la batuta de don Francisco Richart Reig, disparándose al final una Traca.

Domingo 18
Por la tarde a las 5

Gran partido de Foot-ball
A las 11 de la noche en la Plaza de Canalejas, se celebrará como final de fiestas una

GRAN VERBENA
Disparándose a continuación una **Gran Traca**

El Ayuntamiento y Comisión de Fiestas y en su nombre el Alcalde, invitan al vecindario adorne e ilumine las fachadas de sus casas y espera fundamentalmente en que la cultura de los contestanos ha de quedar patentizada en alto grado, y que los forasteros que nos honren con su presencia en estos días, se lleven un grato recuerdo de las horas vividas junto a nosotros.

Cocentaina, Agosto de 1929.
El Alcalde, **José Reig**
El Secretario, **Julio García**

Extracte del programa de 1929 on es veuen anunciats els concerts els dies 16 i 17 d'agost per cadascuna de les bandes

De la postguerra a les bases del concert actual (1939-1961)

Represes les festes des d'agost de 1939, en aquells anys on es preveuen actuacions musicals, es continua la dinàmica de programar un o dos concerts seguits d'una *cordà* per finalitzar les festes. És el cas de 1939 (14 i 15 d'agost), de 1941 (13 d'agost), i des de 1947 fins el 1956, bé 15 o bé 16 d'agost, però només un dia. En els anys 1940, i del 1942 al 1946, no apareix cap concert publicitat amb motiu de les festes. Els programes on s'indica la banda, que no són tots, fan referència a la Unió Musical Contestana. Només coneixem el nom del director dels anys 1939 (don Enrique Pérez Margarit), 1954, 1955 i 1956 (don Rafael Giner Estruch estos tres anys).

⁶. No he aconseguit aclarir quina és esta banda. Tal volta va ser una agrupació efímera, es tracte d'un nom alternatiu per a l'anomenada Agrupación Musical Moderna, o només siga una simple errada de redacció del programa.

⁷. Mur Pérez. G.: *Apuntes para la historia de la música en Cocentaina*, 1982, pàgina 20.

És interessant que, des de 1953, apareix a la revista de festes el programa del concert de cada any (supose que perquè no s'imprimien programes de mà), i ja hi ha prova documental que es combinaven obres del repertori simfònic amb obres escrites per a la música de festes. Per exemple, este any de 1953 es va tancar el concert amb la marxa mora *Buscant un berebere* [sic] de Gustavo Pascual Falcó. Als anys 1954, 1955 i 1956 es pot apreciar com es mesclen obres i pasdobles en el programa dels concerts de manera perfectament normal.

Este fet de combinar repertoris pot ser una novetat de l'any 1953, però m'incline a pensar que, després de la guerra, devia ser habitual i, segurament, es produïra abans d'este any en què tenim documentació. És una deducció meua basant-me en dos consideracions: al poble només hi havia una banda que, a més, estava contractada en la filà dels Bereberes per als dies de festes; i la qualitat de les composicions festeres no deslluïa el programa. Per tant, veig lògic que el repertori del concert poguera incorporar alguna de les peces tocades en desfilada els dies de festes, per qualitat musical i per economia d'esforç i assajos.

Als anys transcorreguts entre 1957 i 1961, continua augmentant-se el pes relatiu de les peces de música de festes als programes. Ara bé, s'ha de destacar la novetat de moure el concert, per primera vegada des de les programacions especials del centenari del miracle de la Mare de Déu que he in-

dicat més amunt, i que no crec que foren concerts amb música festera, als dies previs dels actes. És a dir, el concert passa de ser el tancament de les festes a ser un acte important en les vespres i que, curiosament, deixa constància que ha sigut dirigit el 1957 per primera vegada pel mestre José Pérez Vilaplana.

L'època del repertori exclusiu fester, els discos i l'himne (1962-1985)

A partir de l'any 1962, el concert ve publicitat al programa amb repertori de "Pasodobles y Marchas Moras, típicas y tradicionales en las fiestas", sent una redacció que podem trobar pràcticament inalterada, fins i tot, en programes de la dècada dels 80. És en este any de 1962 on es trenca amb el costum de 1953 a 1961 d'incloure el programa del concert detallat a la revista de festes. Entenc que el canvi de redacció sobre el repertori indica dos coses: que comprendria exclusivament obres de música de festes i que a causa de la familiaritat amb els músics i els assistents al concert, no seria necessari deixar escrit què s'interpreta, perquè tot el món ho coneixeria. Aleshores, a falta de trobar algun tipus de documentació que confirme o refutge aquesta assumpció, m'atreisc a obrir la porta a considerar 1962 com la primera volta que un concert durant la setmana festera pot estar format íntegrament per peces per a les festes de moros i cristians, el qual va ser interpretat per la Unió Musical Contestana i dirigit per José Pérez Vilaplana.

Programa de 1957 en què es veu per primera vegada el concert fixat abans dels dies de festes

Extracte del programa de 1961, on s'aprecia la combinació d'una primera part majoritàriament simfònica i una segona amb peces ideals per a les desfilades de moros i cristians, fins i tot, dos obres amb títol referit expressament a filaes d'Alcoi i Cocentaina

Extracte del programa de 1962, el primer en què no s'especifica el repertori del concert, sinó que s'indica que s'interpretaran pasdobles i marxes moros típiques de festes

La mateixa redacció de "Pasodobles y Marchas Moras, típicas y tradicionales en las fiestas" apareix els anys de 1963, 1964 i 1965, que suposen un impuls decidit per les festes en aspectes fonamentals. Sense anar més lluny, el fet de fixar els dies de festes al segon cap de setmana d'agost, independentment de com caiguera el dia de Sant Hipòlit (13 d'agost) efectuat per primera vegada el 1964 sota la presidència de Ramón Ferrando Pla, m'indueix a considerar que és un context on s'aposta per les festes de manera decidida a tots els nivells,

també el musical. La importància d'esta mesura d'ajustar les dates es veu quan ens fixem en què, des de 1964, les festes se celebrarien de dissabte a dimarts, fins a la modificació de l'any 1997, quan es fixen els dies de festes entre divendres i dilluns, i que perdura fins al dia de hui.

Enllaçant amb esta idea de potenciar el patrimoni fester, l'any 1966 porta una bona quantitat de fets a considerar. Primerament, des de la Junta de Festes presidida per Ferrando, s'idea la celebració d'uns "Festivals de Música Festera" els dies 29 de juliol, 5 i 10 d'agost amb l'objectiu de triar les peces de música escrites per autors socarrats amb la intenció d'enregistrar-les i editar-les discogràficament. Al programa de mà que tinc a casa sobre este particular, es pot veure que la intenció era oferir tres concerts on s'interpretarien un total de 22 peces diferents i, per votació del públic assistent, se seleccionarien les obres finalistes. Estava previst realitzar una posterior interpretació de les composicions elegides per acabar de triar quines es gravarien. En el programa-revista de festes d'este any no apareixen mencionats estos festivals com a actes oficials, però sí que hi ha data del concert de la Unió Musical Contestana: 11 d'agost de 1966. A pesar que la gravació del disc de música festera no es va desenvolupar segons el que s'havia previst,⁸ aquell any es van tindre en dos

setmanes quatre cites musicals festeres al poble en format de concert, tota una fita.

Mentre que la redacció sobre el concert de la banda de 1966 reproduïx el model de 1962 que no aporta la concreció del repertori i ens deixa en el territori de la suposició, més o menys fundada, de l'exclusivitat de les obres de gènere fester, dels festivals sí que guarde còpia del programa de mà que certifiquen que totes les peces són per a la música de festes i, a més, d'autors de Cocentaina. Al menys, estem en un moment en què, si no s'ha donat ja, està en

⁸. Vegeu l'article anònim "En deuda", publicat a la *Revista de festes* de 1967.

l'ambient l'exclusivitat del repertori fester en els concerts. Per últim, abans de deixar les novetats de 1966, s'ha de destacar que este any es fixa el dijous de la setmana festera com a dia per a l'actuació de la banda, i que açò es mantindrà fins 1971.

Francesc Jover, basant-se en testimoni de Gerard Mur, afirma, a l'article publicat a la revista de festes del 1997 ⁹, que l'any 1970, el concert va homenatjar Gustavo Pascual en una estructura de tres parts: una primera de música d'autors del poble tocada per la banda com a tribut a la música de l'homenatjat; una segona interpretada per la rondalla La Paloma; i una tercera a càrrec de la banda, novament. El repertori de la segona i de la tercera part apareix com a integral de l'autoria de Gustavo Pascual, però mentre que l'última part comprén música de festes per a banda, la interpretació de la rondalla va consistir en valsos i masurques més el pasdoble *Tots menos uno* com a cloenda. És l'únic any en què sembla que es torna a incloure música de fora de l'àmbit de festes al concert des de 1961, però és una qüestió concreta i anecdòtica dins de l'evolució dels concerts de festes.

Seguint amb el pas dels anys, en 1971 veiem que hi ha dos actes musicals previstos dins del programa oficial. El primer és el concert ofert per la Banda Arte Musical de Rafal, que ve presentada com a guanyadora del 1r premi del certamen provincial, i del qual no dispose de cap programa de mà amb el repertori interpretat, però m'incline a pensar que no seria exclusivament de música festera. Això no vol dir que no hi haguera cap peça d'este gènere inclosa. El segon acte és el concert de la Unió Musical Contestana del dijous 5 d'agost, però sota el títol de "Festival de Música Festera". Els anys 1972 i 1973, el concert se celebra dimarts i manté la denominació "Festival de Música Festera". Desconec el motiu pel qual entre 1971 i 1973 el concert canvia de nom. Pareix una modificació vinculada a la presidència de la Junta de Festes d'Enrique Camallonga Herrero, qui va exercir el càrrec entre 1970 i 1972, però en les revistes de festes no apareix cap article al respecte que ajude a intuir la motivació.

A partir de l'any 1974, l'actuació de la Unió Musical Contestana passa a celebrar-se la vespra del Dia de l'Olla, inaugurant la tradició que encara es manté a dia de hui (amb l'única excepció de l'any 2020, celebrat en juliol) i recupera la denominació de concert, en les diverses varietats que els anys van atorgant-li.

Els anys 1975 i 1976, es referixen al concert de festes com a "Dia Musical Fester". El 1975 destaca l'homenatge al músic Just Sansalvador Cortés en la tercera part del concert, interpretada pel Grup Orfeònic Contestà, i el 1976, el programa de mà indica el subtítol de "Gran Concierto de Pasodobles y Marchas Moras", contemplant també la interpretació de peces d'alguns compositors de fora del poble, principalment, alcoians. És curiós que en este any s'indica l'estrena pública del pasdoble *Cocentaina*, de Nicanor Hidalgo, afirmació errònia en que també cau Gerard Mur ¹⁰, ja que va ser programat l'any 1953, com apareix a la revista de festes d'aquell any.

Al 1977 es denomina l'acte com a "Gran Concierto" i té la curiositat de programar la interpretació del pasdoble *Visca la Festa*, amb música de José Insa Martínez i lletra de Gerard Mur Pérez, que acabarà convertint-se en l'himne de festes l'any 1980. La totalitat de la música d'este concert era, exclusivament, d'autors socarrats de nou.

Els anys següents, es denomina l'acte com a "concierto" al programa-revista de festes, i als programes de mà es varia entre "Gran Concierto de Música Contestana" (1978) i "Gran Concierto de Música Festera" (1979) en funció de l'exclusivitat o no d'autors socarrats.

El que ocorre l'any 1980 mereix una miqueta de detall, ja que es programen dos esdeveniments musicals. Un és el tradicional concert de música de festes el divendres 8 d'agost; l'altre, que té major transcendència, és el concurs per a l'elecció de l'himne de festes celebrat el dijous 7 d'agost. El programa de mà explicava conjuntament el que s'interpretaria en el concurs, a càrrec de la Unió Musical Contestana i el Cor Jovens Cantors; i el

⁹. Jover Domínguez, F.: "Cinquantè aniversari del concert de festes i vint-i-cinquè del concert de música festera", en *Revista de les Festes de Moros i Cristians*. Cocentaina, 1997.

¹⁰. Mur Pérez, G.: op. cit., pàgina 31.

Extracte de la revista de festes 1981 i portades dels programes de mà dels concerts de 1985 i 1987. Es pot observar la inconsistència de la numeració assignada

que es tocava en el concert del dia següent, música exclusiva d'autors socarrats. Del concurs va eixir guanyadora la peça *Visca la Festa*, com ja s'ha indicat més amunt i es va convertir en l'himne de festes de Cocentaina. Com a curiositat d'este any tan particular, el concert del 8 d'agost informava de la subhasta d'obres inèdites del *Mestre* José Pérez Vilaplana després d'haver-les interpretat públicament, atorgant-li al comprador la potestat de titular-les i dedicar-les.

L'any 1981 també té una particularitat pròpia, i és que l'acte del concert es titula "Certamen I Centenari de Música Festera i XIII Concert de Música Festera d'Autors Contestans". Al programa de festes no s'especifica el repertori ni el format, encara que es pot vore que es va homenatjar el músic de la Unió Musical Vicent Tomàs Català, *El Requinto*, en aquell concert. No dispose en l'arxiu personal del programa de mà d'aquell concert, però, tot i que el títol ens suggerisca un esdeveniment solemne dins de la commemoració promoguda per la UNDEF pel centenari del pasdoble *Mahomet* (1882) de l'alcoià Juan Cantó Francés (considerat en aquell moment la primera obra escrita expressament per a les festes de moros i cristians), el fet de retre-li homenatge a un músic de la banda i denominar-lo igualment

"XIII Concert de Música Festera d'Autors Contestans", més el meu record personal, em porta a considerar-lo més semblant a la tònica habitual que a una edició especial del concert.

Per acabar esta etapa, els anys 1982, 1983 i 1984 es publicita l'acte a la revista de festes com a "concert de música festera", sense cap indicació ordinal. Com dispose a l'arxiu particular dels programes de 1984 i 1985, vull apuntar que el concert de 1984 només comprenia música d'autors contestans, i que el de 1985, que també es limita a música de socarrats, ve titulat com a "XIV Concierto de Música de Autores Contestanos", continuant la numeració

de 1981 sense tindre en compte els anys que hi ha enmig. Com a curiositat, este concert de 1985 va incloure la composició *Fester Suite* del *Mestre* Pérez Vilaplana, que no és música per a desfilars sinó una suite simfònica per a banda inspirada en les festes.

Per resumir el que significa esta etapa de més de 30 anys, ens hem de fixar en què la música de festes passa de ser un complement o toc distintiu del concert a monopolitzar-lo en cada edició, excepte en casos puntuals molt concrets i poc rellevants, i que hi ha fites històriques molt rellevants referides als autors o a l'himne de festes durant este període.

Noves entitats i nous concerts (1986-2026)

La fundació de l'Ateneu Musical de Cocentaina va succeir en juny de 1985, però és en 1986 quan esta entitat dóna el seu primer concert de festes. Este fet marca l'entrada en la quarta etapa en què he dividit l'article. Al programa-revista de 1986 no apareix anunciada la celebració del concert de l'Ateneu, però a l'article "Memoria de actividades festeras" publicat a la revista d'aquell any per Jaime Pérez Cardona, es deixa constància de la celebració del "I Concierto de música festera con-

testana” el 29 de maig de 1986 ¹¹. Va ser dirigit per José Insa i es va interpretar únicament música d'autors socarrats (Picó, Egea, el mateix Insa i Gustavo Pascual Falcó). L'any 1987, l'Ateneu actuarà el divendres 31 de juliol i, des de 1988, s'estableix el dilluns de la setmana festera com a dia reservat per al seu concert, dinàmica que perdura fins l'actualitat, amb l'única excepció de l'any 2020. Per la pandèmia del covid-19, que ho va trastocar tot, els actes que es van poder fer per festes es van ajustar a un calendari diferent. Al programa de festes estava previst el concert de l'Ateneu el dia 24 de juliol ¹², però a la notícia de la revista *El Comtat*, publicada posteriorment, no apareix cap menció a aquest acte ¹³. Bussejant en l'arxiu de Ràdio Cocentaina que es troba en Internet ¹⁴ he pogut reconstruir que el dia 24 de juliol i el 3 d'agost de 2020, l'Ateneu Musical va oferir dos concerts amb plantilles reduïdes que va anomenar “Concerts d'estiu”, en els quals, el repertori no era del gènere fester. Això explica que l'Ateneu no compute les actuacions de 2020 com a concerts de festes i es pot vore reflectit en la numeració dels programes de mà de 2019 (XXIV) i 2021 (XXV). La revista de festes ha seguit una numeració incorrecta respecte de les actuacions de l'Ateneu des de 2021 fins que es va ajustar al còmput de l'entitat en l'edició de 2025 (39è concert) ¹⁵. Resumint, és de destacar que l'Ateneu Musical ha numerat des de la primera edició tots els seus concerts de festes, a pesar que

amb el pas del temps el repertori s'ha obert a autors forasters i la denominació de l'acte s'ha ajustat a esta diferència.

Per altra banda, la Unió Musical Contestana comença a numerar correlativament i sense botar-se cap any els seus concerts des de l'edició de 1987, a la qual denomina “XV Concierto de Música Festera Contestana”. Més amunt s'ha vist que només apareixen numerats uns pocs concerts de la banda, com el de 1981 (XIII) o el de 1985 (XIV), sense mostrar una seqüència numèrica consistent. Per no anar més lluny, el concert de l'any previ a l'establiment de la numeració expressa, el de 1986, apareix sense numeració ni a la revista de festes ni al programa de mà d'aquell any. Igualment, la manera de referir-se al concert va variant segons passen els anys, ajustant-se a poc a poc a la denominació actual de “Concert de música festera”. Com a simple curiositat sobre el repertori d'este període, l'any 1993, la Unió Musical Contestana va programar per encetar el concert l'arranjament de la banda sonora de la pel·lícula *Robin Hood: Prince of Thieves* de Michael Kamen. Aquesta obra, tot i estar al programa, es va interpretar sense avisar el públic ni demanar silenci, fins i tot, abans de la benvinguda dels presentadors a l'audiència i sense encendre totes les llums del pati del Palau. Va ser com es feia tradicionalment amb les obertures operístiques fins ben entrat el segle XX: la

música començava sense esperar el silenci de l'audiència. Crec que és l'únic cas, singular i per això, anecdòtic, que ens torna a abans de 1962 quan els programes compartien música de festes i obres sense vinculació amb el món fester, ni tan sols per l'autor o per la inspiració. Això sí, en

El 29 de Mayo y también en el Teatro Moderno el ATENEU MUSICAL, bajo la dirección de D. José Insa, ofrecieron su I CONCIERTO DE MUSICA FESTERA CONTESTANA. Las obras interpretadas en dicho Concierto fueron las siguientes:

PRIMERA PARTE		SEGUNDA PARTE	
Guspaf	Miguel Picó	Emilio lo Chato	Gustavo Pascual
Pasodoble		(P. D.)	
Perla Pantorreta	José Insa	Yara	José Insa
(P. D.)		(P. M.)	
Al Paste	José Insa	El Vert	Miguel Picó
(P. D.)		(P. D.)	
Pamesto	José Insa	Pep el Mallorquí	José Insa
(M. C.)		(P. D.)	
El Raspall	José V. Egea	Xato Manta Roja	José Insa
(P. D.)		(M. M.)	
Encarnita la de Lluïsa	José V. Egea	Moros Bequereros	José Insa
(P. D.)		(M. M.)	
Pic Negre	José V. Egea	El Ball del Morot	Gustavo Pascual
(M. M.)		(M. M.)	
		HIMNE DE FESTES	

Extracte de l'article de Jaime Pérez, de 1986, on deixa constància del primer concert de festes oferit per l'Ateneu Musical de Cocentaina

¹¹. Pérez Cardona, J.: “Memoria de actividades festeras”, en *Programa revista de festes de Moros i Cristians*. Cocentaina, 1986.
¹². Vegeu “Guió d'actes”, en *Programa revista de festes de Moros i Cristians*. Cocentaina, 2020.
¹³. Vegeu “La Junta de Festes de Moros i Cristians presenta una sèrie d'actes al voltant de Sant Hipòlit”, en *Revista El Comtat*. Cocentaina, agost 2020.
¹⁴. Consulteu el web de Ràdio Cocentaina, en la secció de pòdcasts: <https://www.radiococentaina.com/concert-ateneu-musical-3-agost-20/> (última visita: 23 de maig de 2026).
¹⁵. Vore els respectius “Guió d'actes” del *Programa revista de festes de Moros i Cristians* dels anys 2021 a 2025.

VIERNES 31 de Julio, En el patio del Palau Comtal, a las 22 horas **SEGUNDO CONCIERTO DE MÚSICA FESTERA** a cargo del Ateneo Musical, bajo la dirección de D. José Insa Martínez.

Extracte de la revista de festes 1987, la primera en que s'anuncia el concert de l'Ateneu Musical de Cocentaina

Programes dels concerts de festes commemoratius de la Unió Musical Contestana, dels anys 1992 i 1997

una proporció abrumadora a favor de la música per a festes, al contrari que en aquells anys.

Pel que fa al tercer concert de música de festes al qual estem habituats, ja naix al segle XXI. La fundació el 1999 de la colla Mal Passet portarà al seu debut el 2004 en el que ells anomenaran “I Concert d’Estiu”, amb voluntat de permanència. Tant és així que la revista de festes ja publicitarà el de 2005 com a “II Concert de Música Festera”, però no és el títol de la colla, que manté la referència al concert estival. Contrastant el que exposa el Mal Passet al seu web ¹⁶ i el que es troba als programes de festes dels anys 2004 a 2007, aquest concert es denomina de diverses maneres, entre elles, concert d’estiu, concert de música festera, o concert d’estiu de mú-

sica festera. No obstant això, sempre manté la seua numeració ascendent i se celebrava durant la segona quinzena de juliol. És l’any 2008 quan la denominació inequívoca a totes les fonts esdevé “V Concert de Música Festera” i es fixa la data el diumenge dels *Comptes*, és a dir, un dia abans que el concert de l’Ateneu. Mal Passet ha celebrat des d’aleshores els seus concerts sempre aquell dia, fins i tot, l’any 2020. És l’única entitat musical a la qual la pandèmia no va afectar l’habitual desenvolupament del seu concert de festes.

La controvèrsia del còmput: les meues conclusions

Una volta fet tot este repàs sobre la consideració dels concerts i les proves documentals de què disposem, és el moment d’apuntar unes conclusions a la llum de la documentació consultada.

Al principi de l’article, ja he explicat que la curiositat em va vindre de la denominació donada per la Unió Musical Contestana al concert de 2022, datant-lo com a la 50ena edició. José Luis Muñoz Huércano, afirma que “va ser en 1973 quan la Unió Musical Contestana va iniciar la tradició de celebrar anualment un concert de Música festera i, per tant, aquest any 2022 es compleix l’edició número cinquanta d’aquest extraordinari concert tan volgut per músics i públic”¹⁷. Esta asseveració, que en la seua formulació és incorrecta, perquè el concert de festes o per festes apareix ja des del primer programa de 1900, només s’entén si es posa en el context de seguir la línia marcada el 1997 per Francesc Jover quan exposa que “El tradicional concert de festes

¹⁶ Vegeu <https://collamalpasset.wordpress.com/concert-de-festes/> (última visita: 23 de maig de 2026).
¹⁷ Muñoz Huércano, J. L.: “El concert de música festera de la Unió Musical Contestana”, en *Programa Revista de festes Moros i Cristians*. Cocentaina, 2022.

farà aquest estiu cinquanta anys. Però, a més, el concert de música festera, tal com hui l'entenem, es troba en la vint-i-cinquena edició”¹⁸. Em pareix que la font original de Jover són les afirmacions de Gerard Mur respecte al 1973 com a la celebració per primera volta d'un programa només d'autors del poble¹⁹. Segons tot açò, la de l'any 1973 és la primera edició, la de 1997, la 25a, i la de 2022, la 50a. Ara bé, les evidències sobre la consideració de l'edició de 1973 com a la primera d'un concert de festes pròpiament dit no són tan rotundes com puguen semblar.

Primerament, encara que Jover²⁰, i jo mateix a l'article que vaig publicar en esta revista en 2006²¹, afirmem que en 1973, la Unió Musical Contestana li dona un nou caràcter al concert, això no significa que suposara la primera edició d'una nova manera de celebrar els concerts. Les fonts documentals del moment no donen cap evidència de l'abast de l'hipotètic canvi. El programa d'aquell any, com ja he dit abans, publicita el concert com a “Festival de Música Festera”, sense cap numeració i amb una denominació que s'usa ja en 1971 i 1972, fins que es torna a canviar en 1974. Tampoc es fa cap indicació respecte al repertori que s'oferirà que permeta afirmar l'exclusivitat de música d'autors socarrats. Així doncs, des de l'edició de la revista de festes no pareix que es tinguera constància de la novetat que, suposadament, va significar el concert de 1973 que, fins on la documentació permet intuir, pot deure's a una innovació sobre el repertori i els autors. És més, disposem de les ressenyes de les primeres setmanes festeres, celebrades en 1971 i 1972, i la manera de referir-se al concert no deixa lloc a cap dubte sobre el fet que l'acte estava plenament consolidat abans de 1973: “el clásico concierto de música festera a cargo de nuestra Unión Musical Contestana”²², “Bien, muy bien nuestra laureada Banda Unión Musical. El martes, día 8,

al igual que anteriores años, celebró su tradicional Concierto en la Plaza de los Mártires”²³. És una llàstima que la ressenya de 1973 canvie l'enfocament i no deixe cap menció relativa al concert de festes²⁴. Seguidament, s'ha de considerar que el mateix Gerard Mur no parla de manera expressa de cap concert de festes anterior a 1973, si bé menciona les vetllades musicals i els concerts realitzats començades i, fins i tot, acabades les festes durant la primera mitat del segle XX²⁵. El de 1973 el destaca en l'apartat dedicat a les directives de la Unió Musical per la particularitat que va suposar convidar els autors socarrats a proposar repertori per fer una actuació íntegra de música de compositors contestans, no perquè fora una novetat fer un concert de música festera. Esta iniciativa de potenciar el talent propi de l'entitat quadra amb el que s'exposa a l'article sobre la Unió Musical publicat a la revista de festes en 1974. Allí es destaca, després d'un recorregut històric, l'impuls de la directiva d'aquells anys per adequar la seu, dotar-se d'instruments musicals per a cedir als músics, potenciar l'escola amb mestres de l'entitat i presentar-se als certàmens sense contractar gent d'altres bandes²⁶. Esta postura de la directiva casa molt bé amb la invitació als compositors del poble i vinculats a la banda (que era l'única del moment) per establir el repertori del 1973, encara que a l'article no es faça cap referència sobre açò. La meua memòria pareix que vol dir-me que al voltant d'aquells anys 1972 i 1973, la Unió Musical Contestana va acordar amb la Junta de Festes (i, per extensió, amb l'Ajuntament), que el concert de festes no es consideraria dins del conveni municipal habitual, sinó que seria exclusivament responsabilitat de l'entitat. Al meu arxiu personal no he aconseguit trobar documentació a favor o en contra d'este record que no sé si és encertat. He intentat consultar actes de la directiva de la Unió Musical Contestana d'aquella

¹⁸. Jover Domínguez, F.: op. cit.

¹⁹. Mur Pérez G.: op. cit., pàgina 54.

²⁰. Jover Domínguez, F.: op. cit.

²¹. Molina Pérez, J. F.: “Els concerts de música per a moros i cristians a Cocentaina”, en *Programa Revista de festes Moros i Cristians*. Cocentaina, 2006.

²². Vegeu l'article anònim “Primera semana festera”, en *Programa Revista de festes Moros i Cristians*. Cocentaina, 1972.

²³. Rabadán Moltó, A.: “Segunda semana festera”, en *Programa Revista de festes Moros i Cristians*. Cocentaina, 1973.

²⁴. Reig Reig, J.: “Memoria de actividades festeras”, en *Programa Revista de festes Moros i Cristians*. Cocentaina, 1974.

²⁵. Mur Pérez, G.: op. cit. pàgina 18.

²⁶. Maíquez Canet, F.: “La Unión Musical Contestana”, en *Programa Revista de festes Moros i Cristians*. Cocentaina, 1974.

època amb l'esperança de poder aclarir millor la qüestió, però, fins al moment, no ha sigut possible. No obstant, amb les publicacions consultades, el panorama pareix prou ben dibuixat pel que respecta al repertori i el format, i em queda el dubte de la consideració organitzativa, que deixi obert per a futures investigacions de qui tinga la curiositat i els mitjans.

Per continuar, recordem que un poc més amunt ja s'ha vist com, abans de 1973, les fonts del moment entenen que el concert està consolidat i que és una celebració anual. Quan Gerard Mur fa referència a altres concerts de festes, com el de 1976 o 1977, apareixen les expressions “versión 6 de agosto de 1976” o “se celebró el gran concierto que todos los años organiza la UMC”, que connoten l'existència d'una successió habitual d'estos actes²⁷. Tal volta, l'absència de referències cronològiques exactes sobre el concert de festes en l'obra de Mur, que ha sigut l'únic document historiogràfic musical del poble durant molts anys, pot haver induït a pensar que en 1973 s'inaugura l'acte tal com l'entendem i, per tant, es considere aquella la primera edició, encara que l'autor el destaca per la intenció de la directiva de la banda explicada anteriorment. Si hi ha un motiu organitzatiu que puga explicar per altre costat la importància que pareix tindre este any, ni Gerard Mur ni cap altra persona l'ha deixat per escrit o no ha eixit a la llum.

Centrant-nos en els canvis de denominació del concert, potser ens podrien ajudar a fixar l'any d'inici de l'acte. No obstant, les contradiccions entre fonts referides als mateixos anys i l'absència de correlació entre els títols i l'any designat com al de la primera edició, no deixen fer-ho. Per exemple, Gerard Mur es referix a l'actuació de 1976 com a “Concierto de Música Festeria Contestana”²⁸, mentre que el títol que apareix a la revista de festes és “Dia Musical Fester”²⁹. Tampoc és rigorós Mur en la seua afirmació, ja que el programa d'aquell any inclou obres d'autors forasters, per la qual cosa, no seria un “concert de música festeria *contestana*”, com el que es va programar en 1973.

Pel que respecta a la numeració establerta per la Unió Musical Contestana a partir del concert de 1987 com a XV edició agafant la referència de 1973 com a primera, hi ha una sèrie de qüestions confuses. Abans de numerar sempre els concerts de festes, només trobem ordinals a l'any 1981, que és presentat com a XIII edició, i 1985, com a XIV. D'ací ja es bota a 1987 com a XV i això és el que fa coincidir el 1973 amb l'inici, com he dit. Més allà de la menció de Gerard Mur en *Apuntes para la Historia de la Música en Cocentaina* no trobe cap fonament per a esta consideració, ja que, si fem cas a la numeració d'un concert més antiga que he trobat (any 1981, XIII edició), el concert havia començat en 1969. Tampoc he trobat cap evidència que sustente este comput, per la qual cosa, el fet de donar-li el número XIII al concert de 1981 continua sent una incògnita per a mi.

Tal volta, podem plantejar-nos que la numeració s'atorgava només en els anys en què es programava exclusivament música d'autors socarrats, per la qual cosa, no tots els concerts la mantenien. Consultats els programes de mà que tinc en l'arxiu personal, aquesta hipòtesi no se sosté: en 1976, 1977 i 1979 no hi ha exclusivitat d'autors del poble. En canvi, en 1975, 1978 i 1980 sí n'hi ha, i es manté fins 1991. No he pogut consultar els programes de 1981, però supose que segueix la tònica de tota la dècada, que s'abandona en el concert de 1992. És curiós que en este programa es fa un “Homenaje a la Música Festeria Contestana conmemorando el 20 aniversario de la celebración del Concierto de Música Festeria que se celebra todos los años el último día de la Semana Cultural” que va consistir en la interpretació d'*El Moro Guerrero*, de Manuel Ferrando, per tancar una actuació que va oferir música d'autors forasters després de més de deu anys. L'exclusivitat d'autors socarrats passa a ser una raresa des d'este moment, ja que només té lloc en 1997, anunciat com a Concert Extraordinari amb motiu de la XXV edició, i novament, en 2007. Des d'aleshores, segons la documentació de la qual dispose, no torna a donar-se el cas de programar,

²⁷. JMur Pérez, G.: op. cit. pàgines 30, 36 i 54.

²⁸. Mur Pérez, G.: op. cit. pàgina 30.

²⁹. Vore la Revista Programa de festes Moros i Cristians. Cocentaina, 1976.

només, música d'autors del poble en els concerts de la Unió Musical Contestana.

Continuant amb la qüestió del repertori com a clau per a marcar el 1973 com a inici del concert de festes, que pareix ser la subtilesa del text de Gerard Mur que se'ns havia passat per alt a tots, he de dir dos coses. La primera, que si això fora així, els concerts amb programació exclusiva de música contestana haurien de dur una numeració iniciada aquell any, i els altres, no. Com es veu al paràgraf anterior, això no se sustenta. La segona puntualització és que 1973 no és el primer any en què el concert de festes porta música exclusiva d'autors contestans.

Segons el que s'ha indicat més amunt, l'any 1970 tota la música va ser d'autors del poble, encara que no tota fóra interpretada per banda ni per a les festes. I si anem una miqueta més arrere, els festivals de música festera de l'any 1966 són, exclusivament, de música de festes per a banda d'autors socarrats, però, estrictament, no són el concert de la Unió Musical Contestana. La documentació disponible només deixa afirmar estes dos coses, però el que sembla factible és que ja en la dècada dels 60, especialment des que en 1962 es publicita que al concert s'interpretaran "Pasodobles y Marchas moras, típicas y tradicionales en las fiestas", la quantitat de música escrita per autors del poble

9

ARXIU
UNIO MUSICAL CONTESTANA
COCENTAINA (Alicante)

JOSE PEREZ VILAPLANA
DIRECTOR BANDA DE MUSICA
Director Músic Pérez Vilaplana, 14
Telf: 669 07 79
03820 COCENTAINA (Alicante)

1997

Este pasodoble está hecho para conmemorar
el "XXV aniversario de los "Cuentos de
Música Festera" 1972-1997.

Y a este singular acto, una, entre
otros muchos de la Semana cultural,
hacemos incipio para que conste que
la Banda de Música "Unión Musical
Contestana" es la pionera en estas
iniciativas. Así lo afirmo yo, y rubrico
con mi cordial felicitación

Jose Pérez
1997

JOSE PEREZ VILAPLANA
DIRECTOR BANDA DE MUSICA
Director Músic Pérez Vilaplana, 14
Telf: 669 07 79
03820 COCENTAINA (Alicante)

Dedicatòria del pasdoble de José Pérez Vilaplana "Noces d'argent", datat en 1997

aniria augmentant en pes. Aleshores, podria ser que el concert de 1973 fóra el primer en què, conscientment, es busca que tot el programa siga d'autoria socarrada, però no podem afirmar que no haguera passat abans. I si este és el fet, els concerts arrancarien amb la particularitat de compondre's exclusivament de peces d'autors contestans.

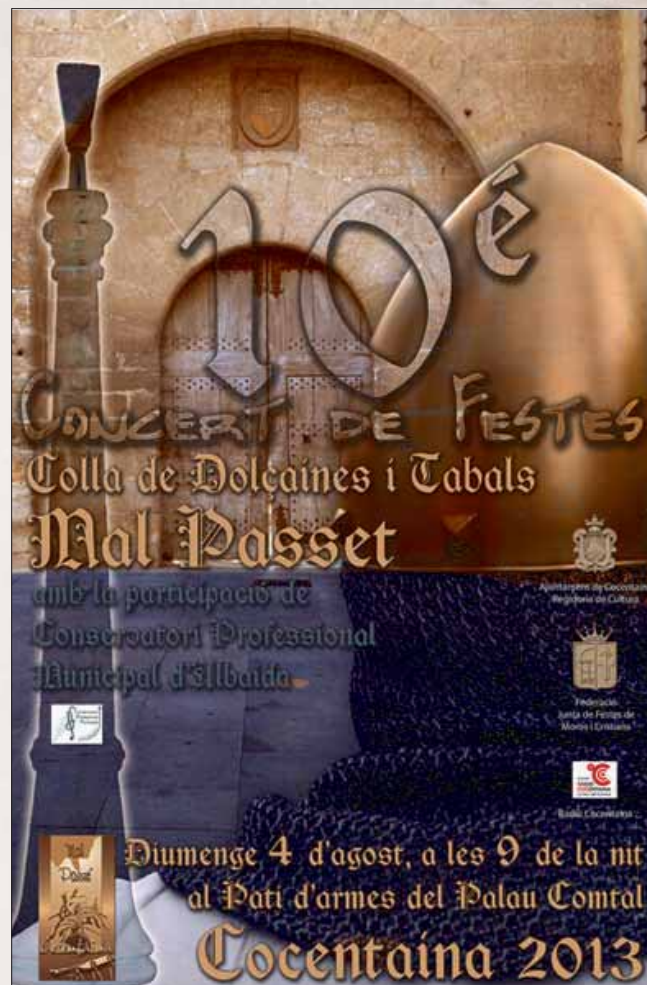
Per altra banda, també he considerat buscar-li sentit a la numeració erràtica dels concerts a partir de la denominació de l'acte. Immediatament he vist que el nom amb el qual s'anuncien els concerts no inflüix ni explica els bots en la numeració, perquè esta, quan s'aplica, és indistinta de l'expressió que definix l'actuació. Servisquen els exemples de 1985 ("XIV Concierto de Música Fester de Autores Contestanos"), 1986 ("Concierto de Música Festera Contestana"), 1987 ("XV Concierto de Música Festera") o 1988, en què a la portada té el títol "XVI Concert de Música Festera" i encapçalant la llista del repertori posa "Concert de Festes". I això per no remuntarnos a la dècada dels 70 amb les expressions "Dia Musical Fester" i "Festival de Música Festera", o a l'exemple més recent dels concerts del Mal Passet, que, com ja s'ha dit, mantenen la numeració indistintament de com es titulen.

Per acabar de complicar la qüestió, en algunes expressions es pot portar a confusió la data per considerar-se equivalent el 25é aniversari amb la 25ena edició. El Mestre José Pérez Vilaplana publica el seu pasdoble *Noces d'argent* en 1997, i a la seua dedicatòria escriu textualment "Este pasodoble está hecho para conmemorar el XXV aniversario de los Conciertos de Música fester. 1972-1997", cosa que avançaria la celebració del concert un any i suposaria que la de 1997 seria la 26ena edició. En la mateixa línia deslligada de l'assumpció general s'emmarca l'afirmació de José Miguel López quan diu que el concert comença l'any 1971, però sense més argumentació ³⁰.

Per recapitular i acabar de tancar este escrit, m'agradaria poder donar una síntesi on es vegien les línies generals del que he trobat. El concert musical,

DISSABTE 23 DE JULIOL	
10.00 H.	Al Passeig del Comtat XXXV EDICIÓ DEL TROFEU S. HIPÒLIT DE CICLISME
21.00 H.	Al pati d'armes del Palau Comtal, II CONCERT DE MÚSICA FESTERA A càrrec de la colla de dolçaines i tabals "Mal Passet" de Cocentaina.

Extracte del programa de festes 2005, on es denomina "II Concert de Música Festera" a l'acte que, el mateix any a l'article signat pel Mal Passet, es titula "II Concert d'Estiu"

Programa del 10é concert de festes de Mal Passet, el més antic que es pot recuperar a www.musicafester.com. La numeració encaixa amb la iniciada en 2004

DIVENDRES, 24 DE JULIOL	
• 22:00 h	Al Pati d'Armes del Palau Comtal XXXV CONCERT DE MÚSICA FESTERA. A càrrec de la SOCIETAT ATENEU MUSICAL DE COCENTAINA.

Anunci del concert de festes de l'Ateneu Musical, al programa revista de festes de 2020

³⁰. López Pérez, J. M.: "Actos que se celebran con motivo de las Fiestas de Moros y Cristianos", en Comissió d'arxiu i patrimoni fester de Cocentaina: *Un pueblo, una fiesta: moros y cristianos de Cocentaina*. Alacant, 2023.

Programes de mà dels concerts de l'Ateneu Musical de 2019 i 2021, on es veu que la numeració és correlativa, per no considerar l'entitat les actuacions de 2020 com a concerts de festes.

podríem dir que *per festes*, més que *de festes*, ja es veu des de l'any 1900 als programes, encara que Francesc Jover al seu article de 1997 indica que no els ha pogut trobar fins a l'any 1947³¹. Després de guerra també apareixen programats concerts els anys 1939 i 1941, si bé és cert que fins 1947 no comença la periodicitat anual. Com l'estructura del concert fins 1956 és la mateixa que la d'abans de la guerra, és a dir, com a tancament de les festes i amb peces de gèneres variats, això els situa, des del meu punt de vista, en plà d'igualtat entre ells. A més, en 1957 es mou el concert als dies previs a les festes i va augmentant la inclusió de repertori fester, fins que en 1962 la redacció que fa la Junta de Festes en el programa oficial suggerix que només va a interpretar-se música de moros i cristians. Des d'este moment, les ocasions en què s'inclouen peces fora del gènere fester es poden comptar amb els dits d'una mà. A més, tenim un període entre els anys 70 i principis dels 90 on la pràctica totalitat dels concerts de festes de la Unió Musical Contestana són íntegrament d'autors contestans.

Considerant tot açò, jo crec que el que entenem com a *concert de música de festes de moros i cristians* pot arrancar l'any 1962. Això suposa que, comptant el de 2026, la Unió Musical Contestana hauria ofert 65 concerts. A més, des del 1986 i de manera pràcticament ininterrompuda, l'Ateneu Musical n'haurà donat 40 en celebrar-se el d'este any i la colla Mal Passet pujarà per 23a volta a l'escenari en arribar el seu dia este estiu. Sense considerar altres esdeveniments com pugen ser els concerts commemoratius de càrrec, els festivals de l'any 1966, o els certàmens de creació més actual, a Cocentaina s'ha pogut gaudir de quasi 130 concerts exclusius de música de festes de moros i cristians tal com els entenem actualment a càrrec de les agrupacions contestanes en poc més de 60 anys. És per estar ben orgullosos del nostre poble, dels nostres autors i de les nostres entitats musicals. Ah, i tot això sense parlar de la gran qualitat que per norma tenen estos concerts. Enhorabona, Cocentaina!

Visca Sant Hipòlit!

³¹. Jover Domínguez, F.: op. cit.

ELS FUNERALS DE JOAN RUIZ DE CORELLA, III COMTE DE COCENTAINA (1519)

JOSEP CORTÉS
Centre d'Estudis Contestans

Joan Ruiz de Corella i Montcada (1467-1519), III comte de Cocentaina, va morir en la seua vila el 16 de juny de 1519. Era fill de Joan Ruiz de Corella i Llançol de Romaní, i de Francesca de Montcada. Son pare es va casar primer amb Beatriu de Centelles, filla de Francesc Gilabert de Centelles, comte d'Oliva, i de Beatriu d'Urrea, i en morir aquesta, va contraure noves núpcies amb Francesca de Montcada, filla de Guillem Ramon de Montcada, senyor de Xiva, Vilamarxant i Castellnou, i de Margarida Ribelles. Del segon matrimoni van naixer tres fills: Joan, Roderic i Pere. El primogènit Joan va accedir al títol nobiliari en 1478, amb només dotze anys. Es va casar amb Joana Fajardo y Manrique, filla de Pedro Fajardo, *Adelantado Mayor* del regne de Múrcia, i de Leonor Manrique. El matrimoni va tenir dues filles: Joana, morta en la infància, i Beatriu, casada amb el donzell Galceran Ferrer, i a causa de l'absència de barons, el dret successori li corresponia al seu germà Roderic (c. 1474-1522). Aquest es convertiria en el IV comte de Cocentaina, però per aconseguir-ho en 1513 va haver de recórrer a la Real Audiència, i al propi rei Ferran el Catòlic, perquè Joan volia desvincular el títol de comte del domini territorial, la qual cosa l'hi haguera impedit gaudir del patrimoni familiar.¹ A les obres de Luis Fullana i Jaime Richart es pot trobar la notícia de la mort del III comte de Cocentaina. El propòsit del present article és donar a conèixer alguns aspectes dels funerals que se li van fer, com la participació

d'oficiants forasters, les despeses degudes a les cerimònies litúrgiques, als ornaments i aliments dels celebrants, així com la transcripció dels documents referits a aquell fet.

1. La mort del comte Joan i la presa de possessió del comdat per Roderic

En febrer de 1519 la salut del comte devia ser molt fràgil, perquè el dia 5 va nomenar la seua muller Joana Fajardo procuradora, juntament amb Joan Ruiz de Corella, fill natural de son pare i germanastre seu, amb poders per a cobrar deutes. En abril la seua situació s'hauria agreujat, i el dia 14 va donar poders a l'esposa i a Miquel Frígola, notari de València, per a cobrar deutes durant període de quatre anys, i tant de particulars com de les aljames de Cocentaina, Muro, l'Alcúdia i Gaianes. El mateix dia Frígola va rebre del justícia i jurats de la vila 46 lliures 17 sous i 6 diners, import de la pensió d'un censal que se li pagava al comte. Lluís de la Tonda, arrendatari dels impostos municipals, va ser l'encarregat de pagar-li el deute.²

A les dos de la matinada del dijous 16 de juny, el comte Joan va deixar d'existir.³ La notícia se li va comunicar de seguida a Roderic, aleshores en València, i aquest no va tardar gens a notificar-ho a la Cort del Governador general, amb la intenció que se'l reconeguera com a successor legítim i amb el títol de comte, la qual cosa hi faria la màxima autoritat del

¹ LUIS FULLANA MIRA. *Historia de la Villa y Condado de Concenteraina*. (1920), pp. 339-348. JAIME RICHART GOMÀ. *Los Corella condes de Cocentaina. Memoria histórica de su linaje, S. XIII-XVII*. (2019), pp. 158-175. Les sentències favorables al comte Roderic es van dictar en València el 21 de febrer de 1521, i pel rei Catòlic en Valladolid el 29 de setembre del mateix any.

² Arxiu Municipal d'Alcoi. (AMA). Protocol de Lluís Joan Alçamora. 1519.

³ L. Fullana data la mort del comte el 16 de juliol, mentre que els documents demostren que va ser el 16 de juny. Potser es tracte d'una errada d'impremta. Ob. Cit., p. 348.

regne el dia 17. El 18 el nou comte va prendre possessió del comtat i va rebre el jurament de vassallatge i fidelitat dels habitants de Cocentaina. Com era habitual, l'acte va tenir lloc en l'església de Santa Maria, amb l'assistència dels membres del Consell, format pel justícia Jaume de Calatayud, donzell; dels jurats Pere Andreu de Pujaçons, cavaller, Gaspar de Calatayud donzell, Alfons Lleó i Galceran Sempere. També hi van assistir Lluís Sanç mustassaf, Lluís Joan de Calatayud, lloctinent de justícia, Miquel Sanç, notari i lloctinent de batle, els notaris Miquel Frígola de València, i Lluís Joan Alçamora d'Alcoi, i el Consell general, del qual formaven part els prohoms i ciutadans de la vila. El jurament es va fer amb la mà dreta sobre els quatre Evangelis, i amb "besament de mans e de boca al dit Spectable Señor Comte modern de Cocentaina". Per la seua part, i com era obligatori, Roderic va jurar respectar els furs del regne, i els costums i privilegis de la vila. ⁴ El dia següent seria el torn del jurament dels vassalls musulmans del comtat. El dimecres dia 22 es va publicar el testament en la sala "Quadrazo" del Palau, i es van celebrar també les misses funerals i les cerimònies litúrgiques habituals, de les quals hi tenim informació precisa gràcies a la documentació aportada pels notaris Pere Sanç, de Cocentaina, i l'esmentat Lluís Joan Alçamora d'Alcoi. Als actes, ce-

lebrats amb tota la pompa i circumstància degudes al seu rang i condició, van assistir un important nombre d'eclesiàstics. A més dels membres del clergat local, en les exèquies van participar vint-i-nou religiosos foranis. Concretament, deu capellans de Santa Maria d'Alcoi, onze frares i sis novicis del convent de Sant Agustí, i els vicaris d'Agres i Gorga. ⁵

2. Les despeses per l'assistència dels religiosos foranis als funerals

Aqueix dia Genís Cantó, vicari de l'església col·legial d'Alcoi, va reconèixer davant del notari Pere Sanç i dels testimonis Ausiàs Margarit i Gaspar Falcó, ambdós clergues de Cocentaina, haver rebut del comte Roderic 100 sous, diners que li havia lliurat el donzell Domènec Llorenç, escuder i preceptor del seu fill Guillem, futur 5è. comte. El motiu del pagament era la seua assistència, juntament amb altres nou capellans, als funerals del comte Joan, realitzats en l'església de Santa Maria. Al temple, els sacerdots van dir deu misses per l'ànima del comte difunt, a més d'efectuar altres actes litúrgics, *-et aliis laboribus-*, com diu el text-. Al vicari se li van pagar, a més, 4 sous per portar la creu. Cada missa, per tant, es va pagar a 10 sous, quantitat molt superior al preu d'una ordinària, com veurem després. ⁶

DOCUMENT 1. Àpoca de mossèn Genís Cantó, vicari de Santa Maria d'Alcoi

Die mercurii xxii mensis lunii anno a nat(ivitate) d(omi)ni M (illesim)º dº xviiiº

Sit omnibus notum Q(uod). Ego Ginesius canto prebiter vicarius ecclesie collegiate ville de Alcoy scienter et gratis Confitteor et In veritate recognosco vobis multum spectabili Roderico roiz de corella Comiti Cocentayne absenti velut presenti et vestris Q(uod) per manus magnifici Dominici Lorens domicelli eiusdem ville habitatoris Dedistis et solvistis michi egoq(ue), a vobis habuie et recepi In peccumia (sic) realiter numerando Centum solidos monete regalum valencie michi et Novem aliis prebiteris debitos pro caritate et celebracione Decem missarum et aliis laboribus odierno die factis et sustentis In ecclesia ville predictae Cocentayne In obsequiis Spectabilis domini domni Ioannis roiz de corella qº (quondam) Comitis et fratris vestri Et ex alia parte habui et recepi Quatuor solidos pro labore portandi crucem Et quia rey veritas talis est Renuncio scienter omni excepcioni non numerate peccunie ac quantitatis predictae per me a vobis non habite et non recepte ut predicatur et doli In cuius rey testimonium facio vobis fieri et per notarium Infrascriptum, tradi presens publicum apoce Inst(rument)um Quod est actum In villa Cocentayne die vicesimo secundo mensis lunii anno a nativitate domini Millessimo Quingentesimo decimo Nono S(ig) + num mei Genesisi canto prebiteri predicti qui hec concedo et firmo / Testes huius rey sunt Venerabiles ausiasius margarit et Gaspar falquo minor dierum prebiteri ville Cocentayne habitatores

⁴. *Ibidem*. Van actuar de testimonis Guillem Ramon Bellví, senyor de les baronies de Salem i Beniatjar, Miquel de Vilaragut, els eclesiàstics mº Pere Buera, vicari de Cocentaina, i Lluís Bosch, prevere, Bernat Ruiz de Corella, senyor de Nàquera, i el batle Miquel Sanç.

⁵. AMA. Prot. de Lluís Joan Alçamora.1519.

⁶. Arxiu Municipal de Cocentaina (AMC). Protocol de Pere Sanç. 1519.

Els deu sacerdots de l'església capitular no van ser els únics religiosos que hi van venir d'Alcoi. Als funerals es van sumar onze frares del convent de Sant Agustí, acompanyats per sis novicis; és a dir, disset clergues regulars en total. El mateix dia 22 de juny fra Alfons Pastor, prior del monestir, va confirmar al notari Sanç que l'esmentat donzell li havia pagat 128 sous, import de la celebració d'onze misses, i per "*aliis laboribus et funerariis*". Si cada missa es pagava a 10 sous, cadascun dels frares hauria rebut aquesta quantitat, i 3 sous els novicis.⁷

DOCUMENT 2. Àpoca de frare Alfons Pastor, prior del convent de Sant Agustí d'Alcoi⁸

Sit omnibus notum Q(uod) ego frater alfonsus pastor prior Monasterii et conventus beati agostini ville de alcoy scienter et gratis Confitteor et In veritate recognosco vobis multum Spectabili domino domno Roderico roiz de corella Comititi (sic) Cocentayne absenti velut presenti et vestris Q(uod) per manus magnifici Dominici Lorens domicelli eiusdem ville habitatoris Dedistis et solvistis michi egoq(ue) a vobis habui et recepi In peccunia realiter numerando Centum viginti octo solidos monete regalium valencie michi et decem aliis fratribus prebiteris et sex professis dicci conventus debitos pro caritate et celebracione undecim missarum et aliis laboribus et funerariis die presenti faccis et sustentis In ecclesia ville predictae Cocentayne In obsequiis Spectabilis Ioannis roiz de corella qº Comititis et fratris vestris Et quia rey veritas talis est Renuncio scienter omni excepcioni non numerate peccunie ac quantitatis predictae per me a vobis non habite et non recepte ut predicatur et doli In cuius rey testimonium facio, vobis fieri et per notarium Infrascriptum tradi presens publicum apoce Inst(rument)um Quod est actum In villa Cocentayne die vicesimo secundo mensis Iunii anno a nativitate domini Millessimo Quingentesimo decimo Nono S(ig) + num mey fratris alfonsi pastor predicci qui hec laudo concedo et firmo / Testes huius rey sunt Venerabiles ausiasius margarit et Gaspar falquo, minor dierum prebiteri ville Cocentayne hab(itatore)s

Miquel Ribelles, vicari de Gorga, i Jeroni Reig, d'Agres, també van assistir al soterrament del comte. Van dir dues misses, i van rebre els 10 sous acostumats. La presència del vicari d'Agres s'explicaria, entre altres motius no coneguts, per la vinculació que la vila havia tingut amb el comte, i que ara mantenia amb Cocentaina, en haver-li-la comprada el Consell. Pel que fa a Gorga, potser que el vicari Ribelles fora originari de Cocentaina. En aquesta ocasió els testimonis presents en l'acte del pagament van ser els peraires, o dedicats als treballs de llana, Martí Tolsà i Lluís Andrés.

DOCUMENT 3. Rebuts de Miquel Ribelles i Jeroni Reig, vicaris de Gorga i d'Agres⁹

Sit omnibus notum Q(uod).Nos Miquael ribelles prebiter vicarius ecclesie ville de Gorga et Geronimus reig prebiter vicarius ecclesie ville de agres scienter et gratis ambosimul Confitterimus et In veritate recognoscimus vobis multum Spectabili domino domno Roderico roiz de corella Comiti Cocentayne absenti velut presenti et vestris Q(uod) per manus magnifici Dominici lorens domicelli eiusdem ville habitatoris Dedistis et solvistis nobis nosq(ue) a vobis habuimus et recepimus In peccunia realiter numerando nostre omnimode voluntati viginti solidos monete regalium valencie nobis debitos pro caritate et celebracione Duarum missarum et aliis laboribus odierno die faccis et sustentis In ecclesia ville Cocentayne In obsequia S(pectabi)lis d(omi)ni domni Joannis roiz de corella qº comitis et fratris (sic) v(est)ri Et quia rei veritas talis est renunciemus scienter om(n)i excepcioni non numerate peccunie ac quantitatis predictae per nos vobis non habite et non recepte ut predicatur et doli In cuius rey testimonium facimus vobis fieri et per notarium Infrascriptum tradi presens publicum apoce Ins(trumentu)m Quod est actum In villa Cocentayne die xxiiº mensis Iunii anno a

⁷. L'església de Sant Agustí estava en l'antic alcàsser de Roger de Llòria (s. XIII). Després de 1325 na Saurina d'Entença va fundar el convent. Segons J. Vilaplana, la primera pedra es va posar en 1300, i l'església es va acabar el 26 de juliol de 1338. Na Margarida de Llòria va dotar el convent amb una renda anual de 200 ducats. Per privilegi de Saurina d'Entença, els frares agustins no podien eixir d'Alcoi sense autorització del Justícia i Jurats de la vila, però en el llibre de Consells 1508-1528 (AMA) no apareix cap permís d'aquest tipus. *Guia del forastero en Alcoy* (1864), pp. 267-270. José VILAPLANA GISBERT. *Historia religiosa de Alcoy* (1892), pp. 223-226.

⁸. AMC. Prot. P. Sanç. 1519.

⁹. *Ibidem*.

nat(ivitate) d(omi)ni Mill(esim)o quingentesimo decimo nono S(ig) + na n(ostru)m Miquaelis ribelles et Geronimi reig prebiterorum predictorum qui hec concedimus et firmamus / Testes huius rey sunt Martinus tolsa et Ludovicus andres panni paratores vicini ville Cocentayne

3. El pagament als sacerdots locals

El dissabte 25 de juny mossèn Pere Buera, vicari temporal de Santa Maria, i Lluís Bosch, capellà i procurador o representant legal del clergat de l'església parroquial, van confirmar haver rebut del donzell 9 lliures i 14 sous, o cosa que és el mateix, 194 sous. La quantitat sufragava les tasques d'administrar-li al comte el sacrament de l'extremunció, que a l'acta es denomina "del pernoliar", portar el seu cos al temple, i celebrar al seu recinte els actes litúrgics de cos present, amb les oracions del respons i les vespres de difunts, lletania, missa cantada de cos present i altres més a càrrec dels preveres, així com la creu, la lluminària i, finalment, el salari dels fossers o enterradors. Dos dies després, el dilluns 27, el vicari rebria 29 sous (1 lliura 9 sous) pels aliments facilitats als capellans i religiosos que havien participat en les cerimònies de cos present. Hi van ser testimonis els drapers Gaspar Moltó i Joan Palazí.

DOCUMENT 4. Rebuts de m^o. Pere Buera, vicari de Cocentaina, i de m^o. Lluís Bosch ¹⁰

Premissis die et anno (dissabte 25 de juny)

Sit omnibus notum Q(uod).Nos petrus boera prebiter minor dierum vicarius ecclesie collegiate Ville Cocentayne et Ludovicus bosch prebiter procurator vene(rabil)i cleri predicte ecclesie Scienter et gratis dictis nominibus ambosimul Confiterimus et In veritate recognoscimus vobis multum Spectabili domino domno Roderico roiz de corella comitti Cocentayne absenti velut presenti et vestris Q(uod) per manus magnifici Dominici lorens domicelli eiusdem ville hab(itatori)s Dedistis et solvistis nobis nosq(ue) a vobis dicis (sic, per dictis) nominibus habuimus et recepimus In peccunia realiter numerando nostre omnimode voluntati Novem libras Quatuor decim s(olid)os monete regalium Valencie nobis dicis (sic) nominibus debitas pretextu et caritate del pernoliar, deportacione corporis Spectabilis loannis roiz de corella comitis q^o Cocentayne ad ecclesiam dicte ville cum suis responsum et vesperis defunctorum et pro sepulture et pro salario dels fossers et pro caritate letaniam et pro celebracione misse cantate et aliarum missarum celebratarum pro prebiteros dicte ecclesie et pro deportacione crussis (sic) lumanarie ecclesie predicte In die obsequiis sive del cos present Et quia rey veritas talis est Renunciamus scienter omni excepcioni non numerate peccunie ac quantitaris predicte per nos a vobis non habite et non recepte ut predicatur et doli In cuius rey testimonium facio vobis fieri et per notarium Infrascriptum tradi presens publicum apoce Inst(rument)um Quo (sic) est actum In villa Cocentayne die vicesimo quinto mensis Iunii anno a nat(ivitate) d(omi)ni M(illesi)mo quingentesimo decimo Nono S(ig) + na nostrum petri boera et Ludovici bosch prebiterorum predictorum qui dictis nominibus hec concedimus et firmamus / Testes rey sunt magnificus Damianus Juaneda hab(itator) In villa de Elda et petrus trullos vicinus Civitatis valencie

DOCUMENT 5. Rebut de m^o Pere Buera de 29 sous pels aliments dels religiosos

Premissis die et anno (27 de juny)

Sit omnibus notum Q(uod).Nos petrus boera prebiter Minor dierum vicarius ecclesie collegiate ville Cocentayne Scienter et gratis dictis nominibus ambosimul Confitteor et In veritate recognosco vobis multum Spectabili domino domno Roderico roiz de corella comiti Cocentayne absenti velut presenti et vestris Q(uod) per manus magnifici Dominici lorens domicelli eiusdem ville hab(itatori)s Dedistis et solvistis ac tradidistis mihi egoq(ue) a vobis habui et recepi In peccunia realiter numerando mee omnimode voluntati Viginti novem s(olid)os monete regalium valencie ad opus alimentandi prebiteros et fratres quis (¿) venerunt In die del cos present spectabilis loannis roiz de corella q^o comitis

¹⁰. Ibidem.

et fratris vestri ad celebrandum missas obsequia eiusdem Et quia rey veritas talis est Renuncio scienter omni excepcioni non numerate peccunie ac quantitaris predicte per me a vobis non habite et non recepte ut predicatur et doli In cuius rey testimonium facio vobis fieri et per notarium Infrascriptum tradi presens publicum apoce Inst(rument)um Quod est actum In villa Cocentayne die vicesimo septimo mensis Iunii anno a nativitate domini Millesimo quingentesimo decimo Nono S(ig) + num mey petri boera vicarii predicti qui hec concedo et firmo / Testes huius rey sunt honorabiles Gaspar molto et Joannes palazi draperi ville Cocentayne vicini

3. Els deutes del comte difunt

El comte Joan no es va caracteritzar per ser un bon administrador del seu patrimoni. Segons Fullana, “*tuvo en gran descuido y no poco abandono a esta villa y su condado*”. Tampoc tenia tota la culpa, perquè, a més del títol, havia heretat molts deutes de son pare, i el fet de ser de “*temperamento irresoluto*”, en paraules de J. Richart, no ajudava a la resolució dels problemes. Per a liquidar els dèbits, va vendre bona part de les propietats familiars, com les viles d'Elda, Petrer, Asp, Beniparrell, i l'esmentada Agres.¹¹ A més de els grans deutes a creditors de València, també en tenia, encara que menors, a Cocentaina. A Nicolau Calatayud, velluter d'ofici, és a dir, dedicat a la fabricació i venda de teles de vellut, li devia 63 sous i 9 diners (3 lliures 3 sous 9 diners), valor d'un pany de set pams i mig, a raó de 34 sous l'alna, la qual cosa indica que es tractava d'una peça de qualitat.¹² El deute el va cancellar Roderic, i Calatayud li va tornar un *sobreco*, o tapa de copa d'argent daurada, que el difunt Joan li havia donat com a penyora o garantia que cobraria la tela. Al mercader Alfonso Alcàcer li devia 7 ducats d'or, equivalents a 7 lliures i 7 sous, que li havia prestat. A canvi, i també com a penyora, aquest havia rebut una peça d'argent daurada que el text no especifica. Roderic també li va liquidar el deute. En total, i per a recuperar les penyores, el “comte modern” va haver de desembossar 10 lliures 10 sous 9 diners, una quantitat insignificant comparada amb la qual s'hauria d'enfrontar en els mesos següents.

DOCUMENTS 6 i 7. Rebuts de Nicolau Calatayud, velluter, i d'Alfons Alcàcer, mercader¹³

Premissis die et anno (dissabte 25 de juny)

Sit omnibus notum Q(uod).Nos ego Nicholaus calatayu velluterius vicinus ville Cocentayne Scienter et gratis confiteor et In veritate recognosco vobis Spectabili domino domno roderico roiz de corella comiti Cocentayne absenti velut presenti et v(estr)is Q(uod) per manus magnifici Dominici Lorens domicelli eiusdem ville hab(itator)is dedistis et solvistis michi egoq(ue) a vobis habui et recepi In peccunia real(ite)r numerando Sexaginta tres sol(id)os Novem denarios monete regalium valencie michi debitos per multum spectabilem dominum loannem roiz de corella qº Comitem et fratrem vestrum de precio et racione precii de set palms e mig de vellut per eum a me empti habiti et recepti ad racionem triginta quat(u)or sol(id)os per alna pro quibus tenebam In pignus hun sobreco argentey daurati quod vobis restituo Et quia rey veritas talis est Renuncio scienter omni excepcioni non numerate peccunie ac quantitatis predicte per me a vobis non habite et non recepte ut predicatur et doli Et In cuius rey testimonium facio vobis fieri et per notarium Infrascriptum tradi presens publicum apoce Inst(rument)um Quo est actum In villa Cocentayne die vicesimo quinto mensis Iunii anno a nat(ivitate) d(omi)ni M(illesi)mo quingentesimo decimo Nono S(ig) + num mei Nicholacii calatayu predicti qui hec concedo et firmo / Testes huius rey sunt honr(honorabilis) ferdinandus navarro mercator et petrus montoro panni parator Cocen(tayne) hab(itatore)s

Die sabbati xxv mensis Iunii anno a nat(ivitate) d(omi)ni Mº Dº xviiiº

¹¹. L. FULLANA. Ob. Cit., p. 346. J. RICHART. Ob. Cit., p. 169.

¹². L'alna era una mesura equivalent a mig metre, aproximadament. S'utilitzava per a mesurar superfícies i teixits. Com que cada alna tenia quatre pams, el pany en qüestió tenia quasi dos alnes. GERV. 1973, vol. 1, p. 208.

¹³. AMC. P. Sanç. 1519.

Sit omnibus notum Q(uod). Nos ego alfonsus alcacer mercator vicinus ville Cocentayne Scienter et gratis Confiteor et In veritate recognosco vobis multum spectabili Roderico roiz de corella Comiti Cocentayne absenti velut presenti et v(estr)is Q(uod) per manus magnifici Dominici Lorens domicelli eiusdem ville habitatoris Dedistis et solvistis et restituistis michi egoqu(ue), a vobis habui et recepi In peccunia real(ite)r numerando mea omnimode voluntati Omnes Illos Septem Ducatos auri mone-te regalium valencie quos ego diebus preteritis mutuavi Spectabili d(omi)no domno Ioannis roiz de corella qº Comiti et fratis v(estr)is pro quibus tenebam In pignus quandam (en b.) planam argentei quam dominacioni v(est)re resituo (sic, per restituo) Pigna rey veritas talis est Renuncio scienter omni excepcioni non numerate peccunie ac quantitatis predicte per me a vobis non habite et non recepte ut predicatur et doli In cuius rey testimonium facio vobis fieri et per notarium Infrascriptum tradi presens publicum apoce Inst(rument)um Quod est actum In villa Cocentayne die xxv mensis Iunii anno a nat(ivitate) d(omi)ni M(illesi)mo quingentesimo decimo Nono S(ig) + num mey alfonsi alcacer predicti qui hec laudo et firmo / Testes huius rey sunt Miquael futer (fuster?) et cristoforus de Valladolid panni tunisores ville cocentayne vicini

4. El cost dels ornaments funeraris i la roba de dol

El dimarts 28 de juny Alfons Alcàcer va cobrar 197 sous (9 lliures 17 sous) pel material que havia aportat per al funeral. Estava format per setanta-set peces i mitja de de tela que a l'acta del notari Sanç es denomina "venarum". No he trobat cap paraula llatina amb aquesta forma, i la més semblant és "velorum", genitiu plural de "velum", traduïble per cortina, vel o tela. Podria tractar-se de teles emprades per a decorar l'església de Santa Maria, o per a cobrir quelcom. En tot cas es tractaria de llenços de poca qualitat i barats, perquè l'alna costava setze diners. El mercader també va proporcionar trenta-huit posts, potes de fusta o suports, i vint-i-quatre "regells". De nou, no he trobat aquest mot, i el de sonoritat més pareguda és "ragells", barrots o travessers. Tot fa pensar que el material s'utilitzaria per a muntar una mena de tribuna, destinada a allotjar la família del difunt i les principals autoritats, o bé un túmul per al taüt, encara que aquesta hipòtesi sembla menys fiable, perquè la seua elaboració no necessitaria tant d'utilitatge.

DOCUMENT 8. Àpoca d'Alfons Alcàcer de 197 sous (28 de juny)

Die martis xxviii mensis Iunii anno a nat(ivitate) d(omi)ni Mº Dº xviiiº

Ego alfonsus alcacer mercator vicinus ville Cocentayne scienter et gratis Confiteor et In veritate recognosco vobis multum spectabili Roderico roiz de corella Comitti Cocentayne absenti velut presenti et v(estr)is Q(uod) per manus magnifici Dominici Lorens domicelli eiusdem ville habitatoris Dedistis et solvistis michi egoqu(ue) a vobis habui et recepi In peccunia real(ite)r numerando mee omnimode voluntati Centum Nonaginta septem solidos monete regalium valencie mihi debitos de precio septuaginta septem venarum (?) et mediam ad rationem Sexdecim denariorum per alna et de triginta octo posts ad rationem viginti denariorum per post et de viginti quatuor rgells (sic) ad rationem duodecim denariorum per regell Et quia rey veritas talis est Renuncio scienter omni excepcioni non numerate peccunie ac quantitatis predicte per me a vobis non habite et non recepte ut predicatur et doli In cuius rey testimonium facio vobis fieri et per notarium Infrascriptum tradi presens publicum apoce Inst(rument)um Quod est actum In villa Cocentayne die vicesimo octavo mensis Iunii anno a nat(ivitate) d(omi)ni Millesimo quingentesimo decimo Nono S(ig) + num mey alfonsi alcacer predici (sic) qui hec concedo et firmo / Testes huius sunt honorabiles Ludovicus Ioannis calatayu et Ioannes puiacons ville cocentayne habitatores

El 10 d'agost Joan de Pujaçons va rebre de Joan Bosch, un dels arrendataris del comtat, 21 lliures i 10 sous. La quantitat es devia a l'import de dos panys de tela negra comprats pel comte Roderic per als funerals. En aquesta ocasió es tractava de tela de qualitat, possiblement vellut, com ho demostrava el seu preu. El notari Miquel Frígola i el tintorer Alfons Lleó van actuar de testimonis en l'acte de pagament.¹⁴

¹⁴. AMA. Prot. Lluís Joan Alçamora.

DOCUMENT 9. Àpoca de Joan de Pujaçons de 21 lliures i 10 sous (10 d'agost)

Die Int(itulato) x mensis augusti anno predicto

Sit omnibus notum q(uod) ego Iohannes de pujacons Civis vicinus et habitator ville Cocentayne gratis et scienter confiteor et In veritate recognosco vobis multum Spectabili domino roderico roiz de Corella Comiti Cocentayne ut heredi multum Spectabilis domini Iohanni roiz de Corella Comitis dicte ville fratris vestri q(uod) absenti In p(res)nti et vestris q(uod) per manus honor(abilis) Iohannis bosch alterius ex arrendatoribus dicti Comitatus dedistis et solvistis michi egoq(ue) a vobis habui et recepi ad meam omnimodam voluntatem numerando viginti unam libras et decem solidos monete regaliū va(lentiae) michi debitas ex precio duor(um) pannor(um) vintihuns negres per dominacionem v(est)ram a me emptori pro exequiis dicti Spectabilis domini Comitis. Et quia rey veritas sussehabet (?) renuncio scienter om(n)i excepcioni pecuniem predictae per me a vobis non habite non numerate et non recepte ut predictur et doli ffacio vobis feci per not(arium) Infrascriptum presens apoce Ins(trumen)tum quod est actum Cocentayne die decima mensis augusti anno a nat(ivitate) d(omi)ni MDxviii S(ig) + num meum Iohannis pujacons predicti qui hec concedo et firmo / T(este) s huius rey sunt hon(orabilis) et discretus miquael Frigola not(arius) Civitatis va(lentiae) et alfonsus leo tintorerius Cocentayne vicinus

5. Les misses per l'ànima de la comtessa Francesca de Montcada i del comte Joan

Abans de morir, el comte Joan havia manat la celebració de mil misses per l'ànima de sa mare, la comtessa Francesca de Montcada, però que no havia pagat, i nou-centes cinquanta per la seua. Per a liquidar-les, el 20 de desembre el comte Roderic va autoritzar el vicari Pere Buera, i al procurador Lluís Bosch, que les cobraren a Miquel Joan Vaello i als arrendataris de les primícies. El pagament devia realitzar-se en la quaresma de 1520, i per un import de 100 lliures.

DOCUMENT 10. Cessió de 100 lliures del comte Roderic a l'església de Cocentaina ¹⁵

Dictis die et anno (20 de desembre)

Spectabilis dominus domnus rodericus roiz de Corella Comes Cocentayne pro solvendis et paccandis mille soli(dos) mo(ne)te reg(alium) va(lencie) ven(erabilis) vicario et presbiteris eccle(siem) ville Cocentayne ad opus celebrandi mille missis pro anima multum Spectabilis Comitisse Cocentayne per ipsum dimissio dicte eccle(siem) quos dare et solvere tenebatur multum Spectabilis Iohannes roiz de Corella q^o (quondam) Comes Cocentayne Et eciam pro celebrandis noningencis quinquagintis missis pro dictis prebiteris dicte eccle(siem) pro anima dicti Spectabilis Comitis gratis Cedit dedit et transportavit ven(erabilis) petro buera prebitero vicario temporalis dicte eccle(siem) et ludovico bosch prebitero procuratori dicte eccle(siem) presentibus ad opus dicte eccle(siem) acceptantibus omniam lura ett^a sibi pertinentes et pertinentia verius seu Contra arrendatores premissie dicte ville ad exactionem Centum librarum mo(ne)te reg(alium) debenda(rum) In die carnis privii prima venturo(rum) anni mdxx quibus luribus ett^a Instituentes ett^a ponentes ett^a ad hebendum ett^a Iniungentes ett^a promitentes ett^a Et promissit teneri de evictione ett^a Et per predicciter obliganter actu(m) co(centayne) / t(este)s qui supra (el magnific Joan de Pujaçons, major de dies ciutadà, i l'honorable Alfons Lleó tintorer)

El mateix dia els dos sacerdots van confessar haver rebut del comte Roderic, com a hereu universal dels béns del seu germà Joan Ruiz de Corella, marmessor de la mare la comtessa Francesca de Montcada, i ell mateix com a marmessor del difunt, les 100 lliures. D'aquesta quantitat, 50 n'estaven destinades a celebrar les mil misses per l'ànima de la comtessa. Les altres 50 lliures devien sufragar les misses del comte Joan, però en aquesta ocasió no hi ha cap al·lusió a la xifra anterior de nou-centes cinquanta, així que mentre cada missa

¹⁵. *Ibidem*.

de la comtessa costava un sou, les del comte Joan deixaven un sobrant de 50 sous, que desconec si van servir per a dir cinquanta misses més, es van tornar a Roderic, o hi van restar de regal. En tot cas, el preu d'aquestes misses era molt inferior al de les anteriors, per tractar-se de misses ordinàries, despullades de la solemnitat i les cerimònies que acompanyaven les primeres. A títol anecdòtic, en 1522 les misses celebrades en la capella de l'hospital de Cocentaina es pagaven a 1 sou i 11 diners cada una, és a dir, 23 diners, quasi 2 sous. Com en el cas anterior, el pagament de les 100 lliures havien de fer-lo els arrendataris de les primícies. El quadre estadístic final registra el cost total dels funerals del III comte de Cocentaina: 3.127 sous, o 156 lliures i 7 sous. Una quantitat certament important, i digna d'un acomiadament fastuós d'aquest món.

DOCUMENT 11. Àpoca de m^o Pere Buera de 100 lliures ¹⁶

Dicto die Int(titulato) xx mensis decembris anno predicto

Sit omnibus notum q(uod) nos petrus buera Vicarius temporalis eccle(siem) ville Cocentayne et Ludovicus bosch procurator dicte eccle(siem) gratis et scienter nos ambos simul dictis nominibus confitemur et In veritate recognoscimus vobis multum Spectabili domino roderico roiz de Corella Comiti Cocentayne heredi universali bonorum omnium et Iniungentes que fuerunt multum spectabilis dominis Iohannis roiz de Corella Comitis Cocentayne fratris vestri manumisoris Spectabilis domine francisce de moncada et de Corella Comitisse Cocentayne q^o et ut manumisori dicti Iohannis roiz de Corella presenti et vestris pro dedistis et solvistis nobis (dalt: nosque?) dictis nominibus modo Infrascripto a vobis habuimus et recepimus ad nostras omimodas (sic) voluntates Centum libras monete regalum valencie dicte ecclesiem debitas hoc est quinquaginta libras pro celebrandis In dicta ecclesiam millium missis pro anima dicte spectabili Comitisse quas ipsas dictus spectabilis q^o ut manumissor aie (anime?) (illegible) dare tenebatur et alias quinquaginta libras dicte monete quas vos dictus spectabilis Comes ut manumissor dicti q^o Spectabilis Comitis fratris vestri dicte ecclesiem dare tenebamini modus vero solucionis dictorum Centum librarum talis est quod die presenti pro solvendis Ipsis dicte ecclesiem fecistis cessionem Contra arrendatoris premissie dicte ville de consimili quantitate Et quia rei veritas sich fe (?) habet renunciamus scienter omni exceptio- ni pecuniam predicte per nos dictis nominibus a vobis non habite non numerate et non recepti ut predictur et doli facimus vobis fieri per notarium Infrascriptum presens apoce Instrumentum quod est actum Cocentayne die xx mensis decembris anno a nativitate domini Millesimo quingentesimo decimo nono Sig + na nostrum petri buera et ludovici bosch predictorum qui hec concedimus et firmamus / testes huius rey sunt honorabiles Iohannes de pujacons major dierum et alfonsus lleo tintorerius vicini Cocentayne

Quadre estadístic de les misses i altres despeses pels funerals

OFICIANT	Nº DE MISSES	IMPORT
Clero de S ^a Maria d'Alcoi	10	100 sous
Frares de S. Agustí (Alcoi)	11	128 s.
Vicarís de Gorga i Agres	2	20 s.
Clero de S ^a Maria (Cocentaina)	n. c.	194 s.
Id. per l'ànima de la comtessa	1.000	50 ll. (1.000 s.)
Id. per l'ànima del comte	950	50 ll. (1.000 s.)
Aliments dels oficients		29 s.
Ornaments i roba de dol		656 s.
TOTAL		3.127 s.

¹⁶. Ibidem.

**FEDERACIÓ JUNTA DE FESTES
DE MOROS I CRISTIANS
DE COCENTAINA**

El nostre reconeixement a tots els col·laboradors, gràcies als quals
podem conèixer cada any un poc més de la nostra
història festera local i comarcal.

També el nostre més sincer agraïment a tots els comerços i empreses
que amb la seua aportació econòmica fan possible que aquesta
Revista-Programa arribe a les seues mans.

Sentir-se acompanyat té un valor incalculable

En els últims anys, a Caixa Ontinyent hem destinat 30 milions d'eures obra social per a fer dels nostres pobles un lloc on els nostres joves volen quedar-se, i els nostres majors se senten acompanyats.

Descobreix el valor incalculable de ser client de Caixa Ontinyent.

ROTATEX, S.L.
TINTES, ESTAMPADOS Y RECUBRIMIENTOS

REGIA TEXTIL
DIGITAL PRINTING

PARTIDA JOVADAS - CTRA. SERELLES, S/N, APDO. 167
03820 COCENTAINA (ALICANTE) T. 966544325
WWW.ROTATEX.NET - WWW.REGIATEXTIL.COM